

Page 34

6, 1, 8

Est. d. i. n. 22

N 116

Ine

130

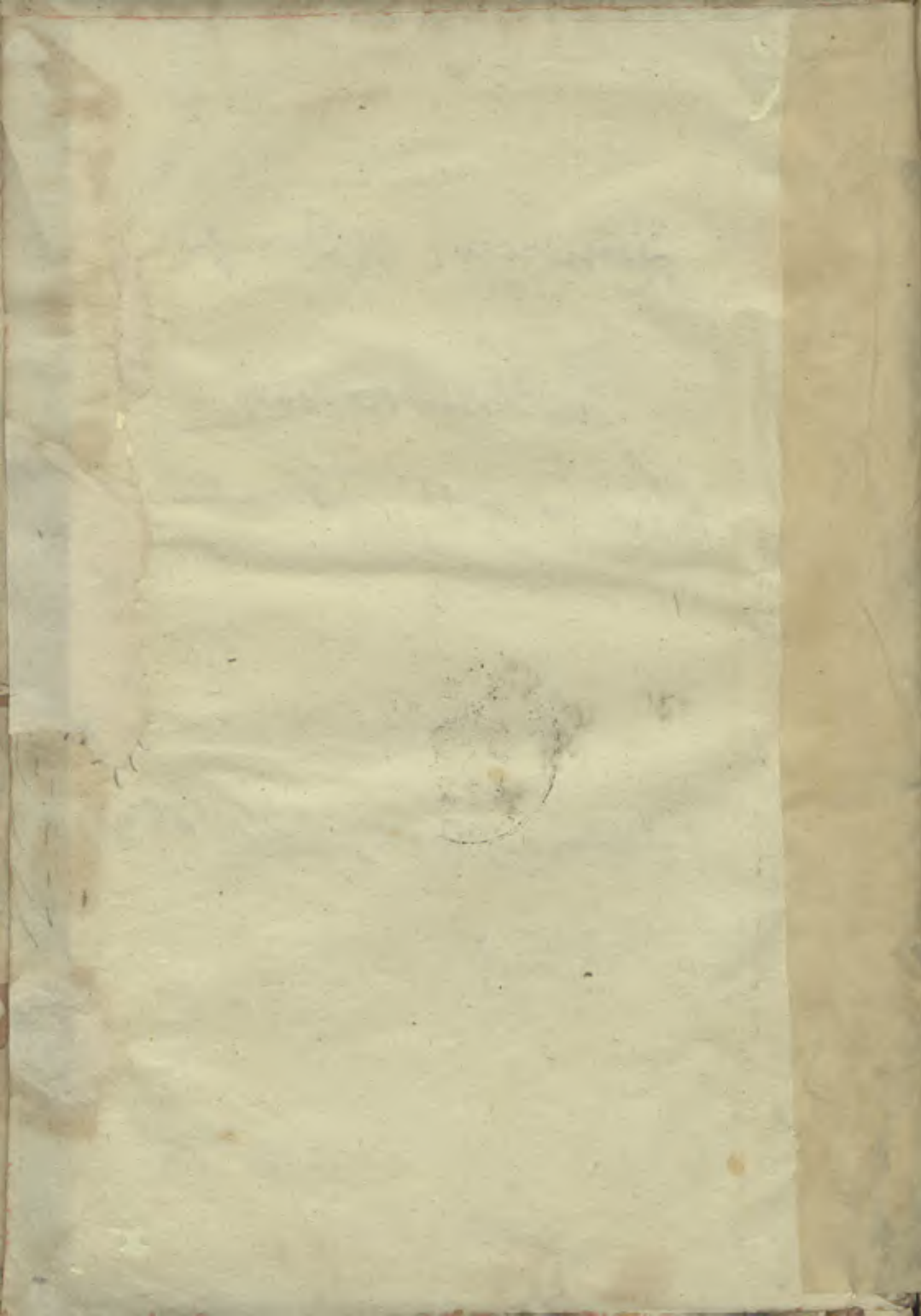
Henricus de Camp.

Problemata inter
Albertum et Thomam.

Colonia 1496.

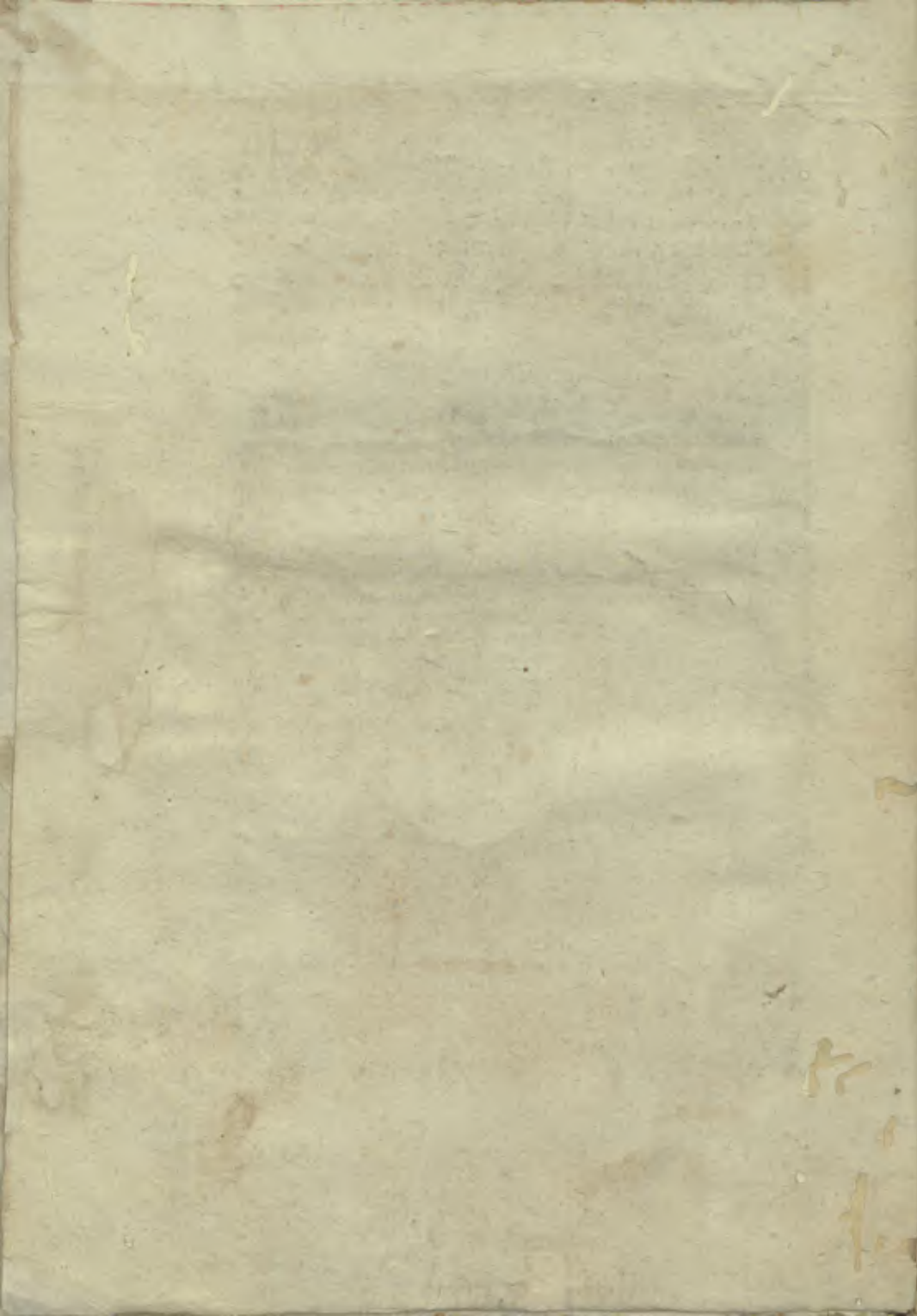
Hain: 4302; Pelechat 3188.

30-11-22 ASDJ

Problemata iter albertū mag
num et sanctum thomam ad vtriusqz opinionis in
telligentiam multam conferentia edita a disertissi
mo viro Henerico de campo artium et theologicæ
professore eximio.

Uin aiad uerterem

Modernorum figmen
ta a doctrina Arstore
lis preferim in scia vni
uersaliū q̄ sunt cardies
et p̄ncipia cuiuslibet ar
tis z scie multiformiter
deuiare z antiq̄z cetum
q̄daz inter se p̄blemata
neutra liter volutare h̄z
p̄mū magne p̄rouerſie
in sciaz p̄clufiōibz p̄bu
it occasione iuxta illud
Paruus error in princē

p̄io maximus fit in fine. z m̄ho nouelloz in p̄bia arestorelis alū p̄nozum
deiner desideria in ambiguo ſuſpenſa. ego uirritatis perpariterie cuius
Arestotiles est p̄nceps modic⁹ p̄fess⁹ z ſubalicitatis magni pipareicos
rū Alberti quōdam Ratiſponē ep̄i interp̄tis incultus diſcipulus talit̄
decreuī p̄dicte p̄rouerſie obuiare vt niſil ex me ſed ex p̄ncipis arestorel
et alioz approbare auctoritatē antiq̄z rōnes colligā q̄bz ſaltans error est
datur z p̄blematica ambiguitas ad vnā p̄tradictōis prem fidelitatis limē
ref. Hic q̄ est dicendorū ordo p̄mo p̄ra modernos ſine argumentis hec
incedū dubia ſine q̄ſita. An vltia ſint. An ſint a p̄erei extra aiām. An
ſint ſepata a ſingularibz. Et an etiā ſint in ſingularibz. An ſint materia
forma vel p̄poſitū ex vtriq̄z. An ſint coꝝpalia v̄l incorpalia. Et an ſint
em̄ q̄nqz. Hijs em̄ lucide p̄ſcrutans z ex doctrina Arstorelis euidenter
diſcuſſis p̄ouip̄ti erit videre q̄z fructuoſa z fidelis eſt ſntia antiq̄z q̄z
vitupabilis noua adinuētio z p̄raria modernoz. Deīn ſubūgent p̄ble
mata q̄bz inter ſe antiq̄z peritē diuidunt q̄ ſz hec. An logica z ſilr̄ alie
ſcie ſermoñales ſint p̄actice vel ſpeculatie. An vlt̄ logicū ſit idem cū
vlt̄ in re z añ rem. An eſſe ſingulare z indiuiduū p̄ mat̄riā ſic⁹ p̄ p̄p̄teraz
indiuiduātōis eām deſignat. An q̄ſtio ſi eſt ſit cat̄gorice demōſtrabil̄
An medū demōſtrātōis poſſibile ſit diſſinitio ſubiecti vel paſſiōis. An
p̄hiſica ſit de ente inobili vt de ſubiecto. An mat̄ia generatiōis p̄hiſice
ſit habitū p̄ſo formaz ex ea educibiliū impregnata. An diſſinitiones
p̄hiſice ſint materiales ex mat̄ia z forma integrare. An celū ſit coꝝp⁹ p̄hi
ſicū z aiatū. An in mixto coeunt elemēta ibidē formalit̄ ſalua. An nō ob
ſtante aie rōnalis creatōe hō ſe ſicut alia aialia generat. An potētie aiaz
ſpē diſtinetaz ſpecificē diſtinguant. An intellectus hūanus poſſit alicq̄
intelligere ſine ſanta ſmate. An intellectus hūanus ſe z ſubas ſepatas
poſſit quodamūō in coꝝpe vel extra coꝝp⁹ exiis p̄bendere. An ſa rei
q̄ntitas ſit cētātia dūtaxat formalis. An eē eſſentie z eſſe exiētie realē partē
aſt̄ numerū in creatis. An p̄ter aias nobiles ſunt poneēde intelligētie coꝝ

Tract
in hoc
libello se
quentes
quorū hō
t. . .

(Ordo dicendorū)

phim

2
3
5

po: ibi celestibz pporcionabiliter nūerate An appetit? scēdi z felicitatē vlc
quēdē ex inditis hūane aie sciaz z frum̄ seminibz oriat In quoz pbles
matū dēterminatōe disputatio pro z ptra ad edificatōem z fructū studē
tū argumētatiōibz inuestiget z tenta doctoris magni sentētia rationes
contrarie dissoluentur .

Quod ergo vlc sit patet sic. vnū exns in multis
est. vlc est hmōi ḡ vlc est Maior ē ipi? aristotilis s z 7 metha. vbi vult
q vlc est suba seu essentia dans eē multis Confirmat pnculare est. ergo
vlc est. pna piz p locū ab effectu ad cām. z a pte subiecta ad totū z p le
gem oppositiōis subalterne. z ab oppositiōis relatiōe. Nūc notū est ad sensuz
Item eē diuinū pstitues spēm z finē intētiōis nature ē. hoc ē vlc. ḡ vlc
est. Maior ē phi z° phicoz. ibi vult q finis est cā cāz necitans totū cur
sum nature Et silt piz z° pibermētiās. Minor ē eiusdē in eodē 2° et in 2°
de aia. ibi dē generatōem z corruptōem ppetuari ppē salutē spēi Item
esse hoc p̄supponit eē in cōi. sicut eē albū p̄supponit eē simplr s; eē hoc est
ḡ eē cōe est. qd est vlc Maior fundat a gre in mō ad totū Minorē docet
ex p̄igentia z ideo nō eget ostēsiōe ad intellectū s phicoz ¶ Aduers
rendum tū q licet his rōnibz z ex q̄ plurimis alijs testimonijs Aristotē
lis certū esse vlc eē. tū nō est p pncipatōem sicut pnculare s; p influētiā
formale z ideo qz eē p influxū formalem s̄m rōem intelligēdi potū fieri
q̄ eē dē. vñ dē Boetius eē seu vlc qd est eē z nō ens s̄m aristotēle 7 me
tha phisice nō pprie dici p̄t eē s; nōdū eē qd designat aristotēle p s̄ p̄ter
tū imp̄fectū erat dicēdo q quid erat eē. i. esse qd erat quid vlc aliqd ex quo
nō sequit eē simplr. nō em̄ v; pna s; est eē qd erat ḡ est esse. s; potius seq̄t
ḡ est eē qd nōdū est. in tra illā pbatōem Boetij in suis ebdemantibz q est
esse pncipat essēdi formā vt sit ipm̄ vero eē nōdū est z ex hoc surrexit
modus dicēdi antiq̄ quo affirmāt vlc eē quo est z nō pprie qd est qz eē
qd est vnū nūero est z singulare s̄m boetiū vbi supra

Quod autē vlc sit extra aiam sic piz. qz dē phus in aīa
p̄dicantēz q eoz q̄ s; qdā sunt in subiecto
et dicūtur de subiecto intelligēs vlc de genere accidētū. z qdā dicūt de
de subiecto. in subiecto s; nullo sunt intelligēs vlc subas. ḡ vlcā sunt
de nūero eoz q̄ sunt. sed q̄cūq; denoiant sic simplr eē sunt extra aiam vt
piz p phm̄ pmo p̄oz in illo passu ibi negat istā pnam. intelligibil Aristot
mines est. ḡ ipse aristotēmines est. qz eē in aia est eē sed in quid vt dē s; tho
picoz 3° de aia. 2° pibermētiās z 6 metha. ¶ Diciterea vlc ē res sed res
est aliqd extra aiam ḡ vlc est reale Maior est phi pmo pibermētiās in
illa diuisiōe rerū alie sunt vlc alie sunt pnculares. Minor ē eiusdē 6
metha. ibi vult q entia rōnis q̄ sunt in aia sunt intētiōes z nō vera entia
vel res ¶ Diciterea dē. p. pmo p̄oz q dici de oi est idē cū esse in toto in
telligens p illud totū vlc vltex sumptū. sed eē vlc vltex sumptū orit ab
vli in a p̄titudine qd est in re eo q̄ intellectus faciēs vltatē in actu nō va
dit in actū nisi fuerit motus obiectiē a re vt dē 3° de aia z 2° metha phi.
Item dē pmo posterior p̄tra platonem q vlc p̄dicat verā naturam sin
gulariū sed p̄a natura singulariū est extra aiam. eo q lapis nō est in aia

sz spēs ei⁹. itē. de aia. ¶ Itē dr phus pmo phicoz q vlt ē non? apud
 sensum q̄ singularē. Sz obiectū sensus ē extra aiam. ḡ z vlt. ¶ Itē dr
 phus pmo celi q̄ om̄e totū. Et pfectū idē sunt sz pfectioz totalitas sunt ex
 tra aiam. ḡ z oīas. sz vlt ē om̄e ḡ vlt erit extra aiam. ¶ Itē in eodē dr
 q̄ forma celi ex aptitudine suenature quā hz extra aiam. p̄t iucniri in plu
 ribz celis licz p̄hibeat eē in multis ppter totalitatē sue materie. ḡ idē q̄ p̄t
 us. ¶ Itē dr 2° celi viij. phicoz 2° de generatōe. ij. de aia z xij. metaphi
 sice p̄cedit q̄ ad hoc ordinatur p̄petuas motū celestū z generatio
 nis z corruptōis vt saluet in natura eē diuinū suē spēs. sz tale cē vlt est
 extra aiam exis ex quo saluat p̄ actōes z passiones nature extra aiaz ex
 istētes. ḡ zc. Quid plura si q̄s discutat p̄ serie textū Aristotelis vbi lo
 quitur de vlt nō inuenit quippā huic hinc p̄ranū. Sz p̄sonū om̄iquaq̄.
 Uex tñ ē q̄ Arestz. dr pmo de aia sicut etiā p̄cedit p̄fiter Gilbertus
 porritan⁹ z Theomir⁹ q̄ vlt aut nibilē aut posteri⁹ est singularibz q̄
 nō ē intelligendū de vlt natura exq̄ illa vltis ē extra aiam sicut satis ex
 testimonio Arestz. om̄sum est. sz istud intelligat de actu vltitatis quē p̄fert
 inētibz intellect⁹ agens quēadmodū vult Averrois dicēs q̄ intellect⁹
 agens ē q̄ facit vltitatē in rebz sz de hoc magis videbitur infra

Jam occurrit probādum q̄ vlt non
 sit separāt⁹
 a singularibz. Sicut aiūt platonici. nec oīno abstractū vel d̄ cōis p̄cept⁹
 z inmerio seu notio singulariū sicut dicūt moderni. vt ex nunc dicendis
 lucebit. Nā si cēt separātū velud ydea p̄ se subsistēs ydeale padigma exem
 plar seu ethumagiū ad qd̄ d̄arōz formaz de⁹ respiciēs ex eis tanq̄ ex q̄
 bus d̄ā sigillis traducit imaginē quā singularibz imp̄mir in similitudinēz
 ydeaz p̄anformiter sicut a sigillo artificiali vestigia p̄formia sibi imp̄t
 munt cere p̄ q̄ illa cera d̄z p̄ncipare sigillo sicut dicūt platonici. ¶ Itē
 q̄ref p̄mo s̄m p̄m p̄mo posterior⁹ q̄ vltia essent mōstra ad demōstratōez
 inēpta exq̄ de monstrano ē ex vltibz q̄ p̄dicata de singularibz dant eis esse
 nomē z rōan. Sz tales ydee cū nō insint formāl̄ z p̄dicari sumit ab iis
 esse nō p̄t plus de singularibz p̄dicari quā sigillum predicatur de cera
 sigillata quo em̄ nō sigillū fons exis vere diceret de cera nō apparet cū
 nec forma cere in p̄ssa posset in recto p̄dicari de eadē cera vt p̄z p̄ p̄m
 vij. phicoz dicentē q̄ hec ē rō q̄re in q̄tra spē qlitat⁹ nō ē mot⁹. qz t̄min⁹
 mot⁹ d̄z p̄dicari de mobili. sz forma vel figura p̄stās circa h̄ aliqd̄ nō p̄t
 p̄dicari de eo cum⁹ ē. ḡ zc. ¶ Sequeret sedo q̄ vlt haberet actū suē vltis
 tatis extra aiam q̄ actus ē salua ei⁹ reali z actuali vnitare cōicari pluri
 bus loco z subiecto diuisis qd̄ soli deo zuenit z p̄ p̄ns vlt hoc nō nibil
 est sed si ponat eē s̄m actū illū suē cōicabilitatis tuc posteri⁹ ē in aia ab
 strahere ip̄m a singularibz sicut tā p̄allegari ē in p̄mo de aia ¶ Sequeret
 tertio q̄ vlt cēt singularē z p̄ p̄ns nec scibile nec scire p̄ncipiū. p̄mū p̄z.
 qz oē subsistēs p̄ se ē singularē. sz s̄m hūc modū vlt platonici ē p̄ se sub
 sistens. ḡ zc. Sed in p̄z. qz oē singularē ē hic z nūc z alijs accidētibz in
 diuiduātibz circūscriptū q̄ abstractū intellectus. Nec est rō p̄bi. vij. meta
 physice vbi addit q̄ iuxta istā positōem plurū nūcro distinctoz cēt vltia
 natura numero q̄ ē in intelligibile. Sequeret etiā q̄ro q̄ nullū esset vlt in
 a ij.

effendo s; sola in causando z sic nihil esset cōe p modū effendi in pluri-
 bus s; s; in motū effendi ad multa. ¶ Si eēt vltē etiā dūta rat qd abstra-
 etiā singulariū in aia sicut qdaz cōis pcepus in aia z tenuis silitudo
 singulariū quēad modū dicūt inoderni. Sequēret pmo falsitas illius di-
 cti pbi pmo posteriorū dicētis q scia est vltū p se inherentiū z necānorū
 ex q necitas z pscitas sunt p dūōes eoz quas hñt ab ordine z potētia
 suaz cāz vt habet. v. mēba. Nulla em scia sic eēt realis s; ois eēt termo
 tionalis intēcionalis seu rōnalis ex quo scie denoiant a suis subiectis p
 mo posteriorū ab Arestōne dicēte q scia capit vnitatē a subiecto z nō se-
 earent scie quēad modū res de quib; sunt vt asserti p hū. ij. de aia Sed
 potius distinguēt scie iuxta dūāas modorū picipiēdi Etiam iane eēt di-
 cti pbi in. ij. de aia z. vi. mēba. Vbi pfo: miter dē q ppositio z diuisio
 pceptiū in intellectu causata est ab a pitudine pponibilitatis sine ppo-
 sibilitatis z diuisibilitatis in re Et etiā falsum dicitur p hū. ij. mēba. vbi
 dī q p vñq; dōz sic se hz ad veritatē sicut se hz ad entitatē z. ij. eiusdem
 q eadē sunt pncipia essendi z cognoscendi. z vt oia dicaz taliter dicētes
 nō sunt p fesso: es periparectice ventatis cur? Archidocro: fuit z pnceps
 Arest. s; sunt epitura: rāles z sup ficiales sequētes pdenatam parisiū
 Decanicā discōliā cū collegijs suis. s. Burdano z Barfilio. q Decan
 āglie fuit emulato: patnaz traditonū z nō insecuto: Arest. z alioz ā
 nāz p p qd s; m q p fectar? suz solū disputatoz p sēntē assumpsi p illos q
 meū vniūt in vitate Ar. qz cū alijs i scia arest. disputare recusat?

Restat nūc probare q vltā sint in singularib;. primo sic
 vltā sunt z nō sunt tñ in aia nec extra aia
 separata a singularib; vt ante pbanū est. s; sunt in singularib;. Scdo sic
 vltā sunt forme rōcius dātes esse z nō singularib; vt habet pmo de
 aialib; z p; inductiue in singulis. hūanitas em eqnitas celestas cozpo
 reitas rēijs. sunt forme dātes esse totū. qz hō est hūanitate homo. z equi
 eqnitate equus rēijs. S; ois forma rōcius est vltis s; m a pitudinem sue
 essētie cū habeat rōnem rōcius z ois. scdm pallegara q vltē est totū z cē
 ¶ Tercio sic. naz vult Por: pbiū manifeste in capitulo de spē q spē ē
 totū z p. pars quidā subiecta generis z totū alijs. s. indiuidiū. vult
 etiam q genus assimilatur pncipio generationis scilicet patri in hoc q
 genus est essentialē pncipium spēi z spē assūmatur p vltē rōdū
 seu forme in hoc q est formata differentijs tanq; in rōfēctis seu essētie
 terminis ¶ Vult insuper q dūā careat intensione z remissione ex eo q
 noiat eē subale qd est indiuisibile qz spē est esse rei cuius ptes sunt ce
 nus z dūā Et addit de. pmo q est natura inherens q accidit omni soli
 et semp Subiungens de accidere qd adest z abest z p nē gener inest. ita
 q tota ista Por: pbiū de vltib; plena est de reb; ¶ Vltū vñq; est de mo
 demis q sic p fudernē rē pū Por: pbiū z Arest. sine causa ¶ Et inde sūt
 sic argut. Quicqd est eē vel inesse. est in illis qz est eē vel dū inheret vltā
 sunt hmoi s; rē. Vno: p; inductiue. nā genus dūā z spē sunt eē sub
 stantiale singulariū vt p; ex iam inductis z p; iū z accidēs sunt nature
 inherentes eis dē s; rē. ¶ Quarto sic. quecūq; sic se hñt q destructō vno
 destruit z reliquū in eodē illud reliquū est Juxta illā regulā Topicalē

Destructis nobis destruitur oia que in nobis sunt. sed destructis singu-
 laribz impossibile est aliqd a hojz vltim remanere. vt dz in pdicamentis
¶ Quinto sic. nā dz phis pmo T hopicoy q genus z diffinitio pple-
 tentes d: nām z spēm subalter insunt hys de qbz pdicant eo qd omne
 pdicari sumit ab inesse. prium x o z accidēs accidentaliter insunt z vt ad
 omnia dicant. vbi eunqz loquitur phis de vli per inesse vel inesse sub-
 stancias aut qd itas singuloyz determinat naturas eoz. z licz logica sig-
 scia rōnalis tñ ad elidendū errores opinantiū vte cē solij quid fabricantū
 ab intellectu in voce loqitur semp realiter dicēdo q aial pdicat de hoie. z
 de aliquo hoie z q homo diffinit rōnali qualitate. z q lic se hz oino in
 veritatez falsitate que admodū res ad eē z ad nō eē z q vte dz alicui aut
 omni aut nulli inesse. non q dicat se esse amicos z imitatores Aristotilis
 qui totam philosophiam de vltibus in terminos p̄uadunt

¶ Modo cōtingit bene dubitare cū omē qd sit in singularibz est
 aut materia aut forma que est endelechia z actus materie aut totū ppo-
 sitū siue totū esse An vte sit in genere alicui? hojz Et si sic qrat q. o. z.
¶ Dico q vte nō est materia neqz forma pns materie pporcionata. nec etiā
 hoc aliquid ppositū ex vtriqz Sz est esse z quiditas seu forma toqus q
 vel qua formaliter totū ppositū est z eē denoiatur seu etiā esse pncipal-
 pmi p. z. vij. z. vij. metha. vbi dz q nec materia nec ptes materiales sūt
 de veritate essentie z quidditatis. sed vte est formalis suba seu essentia
 singulariū vt p. z. in eodē. q nōn est materia **¶** Pterea vte est vnum in
 multis nō diuisum in illis fm essentiā. sz fm esse p̄tantiū vt voluit Arist.
 et Porphirius. Sz materia subalter diuidit z lic diuisa in singularibz
 niterat. aliqd cuiuslibet spēs esset nisi vnum subiectū singularē cū dicat
 phis pmo celi z. xij. metha. q ab hoc celi est vni qz est ex materia sua
 tota **¶** Pterea omē indiuiduū est ex spē sua tota sed non ex materia
 sua tota vt claret in hys q sub vna spē in pluralitate indiuiduoyz agunt. q
 vte nō ē materia Anus est pbi z boeij z oim logicoyz dicentiū q spēs est
 totū esse indiuiduoyz z p Aristotē in pdicamentis vbi ipēm spē alimū
 vocat simplicē z formaliter indiuisibile q vult phis. iij. metha. dicēs spēs
 esse genus finale z formā Athomā. qd confirmat p cētes phos reales di-
 centes. q spēs tota saluat in quolibet indiuiduo fm essentiam z formalē
 p̄tatem. sed genus nō saluat in vna spē nisi totū fm eēntiā z nō fm totaz
 eius p̄tatem. q spēs nō est materia **¶** Item materia est pncipiū motus
 duarōis z sensibilibz cognitōis cū sit qua est hoc aliquid ens z apprens
 vt habet. ij. metha. Sed vte est pncipiū cōicabitans z cognitōis intelle-
 ctualis. iuxta illud vte est dū intelligit. p̄iculare s o dū sentit. q idē quod
 prius **¶** Item vta sunt p̄terna z incorruptibilia vt inquit phis pmo
 posteriorum. Sed materia est radix cōingenne z corruptibilitatis. vi.
 z. ij. metha. de generatione. ergo idem qd prius

¶ Dico aut q vte non est forma pns. Tū pmo. quia
 forma pns est p̄icularis tñ rep̄-
 lis in vno singulari **¶** Tū. qz forma pns dar eē tñ. nō ad t̄uonē que
 oia dar vte z ideo nō pdicat de toto vt pallegariū est in. xvi. de aialibus.

Tercio: qz forma pris est pars elementaliter scilicet ad pstituti-
 ne ppositi vt habet pmo pphicoz. Sz ps no pdicat de eo cu' e. iij. Et ho-
 pphicoz. qz forma pris no est forma pdicabilis. Unde sic ome vlt est pdica-
 bile de pina suba vt habet in anpdicamentis qz forma pris no est vlt vj
 metha. vt vult pbus circa fine qz pter elementaliter opz ponere quid al-
 tri vnde sicut esse totius formaliter. cu' g tale formale ee totius pncipiuz
 sic vlt. no ptesse forma pris q est elementu ppositi. Unde sic vlt est for-
 ma pdicabilis dans esse z nomen singulari. qz vlt no est forma pris.

Dico etiam qz vlt no est totum ppositu. qz ide est ppositi
 ni z synolon Sz pmo pphicoz. qz vlt. metha.
 vlt no est synolon. qz no est ppositu. Hanc pte ex rone nois. qz synolon
 dz quasi simul totu a syn qd est con z olon totu quasi ppositu seu sit to-
 tu. Et item vlt est natura coicabilis sz qdlibet ppositu e singulari z hoc
 aliqd vt vult pbus z boetius. Et ite vlt est pncipiuz artis z scie pmo
 metha. Sed omne tale est in genere forme z actus nono eiusdem. qz vlt
 est forma z p pris non totum ppositum. Et item ome ppositu est p se ter-
 minus factois z generatois. vj. metha. sz vlt no est terminus factiois
 p se iz ex pnti z p accidēs. vt vult Gilbertus porianus z Areth. pmo
 et. vij. metha. qz vlt no est ppositu. Et item totu ppositu e illud qd recs
 pte e z pdicatio. n vniuersalis Sz iudicatu no est pdicatu pmo pphicoz
 cu' prius sit eo nec pncipans pte ee pncipatu respectu eiusdem qz ide qd
 p. Et ite o' ppositi e corruptibile vt hz aucto: pmi libri cap. Sz vlt est in-
 corruptibile pmo pphicoz qz relinqt ex ta dicens qz vlt neqz est materia
 neqz forma pris nec totum ppositum

Dico autem qz vlt est ee seu forma totius resultat
 in pposito ex vnione potēte z actus
 ten materie z forme. vnione in qua illa qua potētia z actus vni' eēntie
 cocunt ad ee de qua loquitur Areth. 7. metha. cu' dr pres diffinitiois que
 sunt act' z potētia intrinsece pstitueres eēntiam no ee materiales sed for-
 males tm. noibz generis z dr ne significatas. z 8o eiusde. vbi dr actu de
 potētia pdicari z potētia esse eandē qd ammi' actui sibi pporcionabili q
 no pnt intelligi de potētia subiectua materie ex q illa cu' forma pstituit
 singulare z hoc aliqd. Sz de potētia formali formabili derelicta in ma-
 teria ex eēntia forme stāz sub influētia vltis agētis. sicut em ex suba ma-
 terie z essentia forme resultat suba pposita q dz hoc aliqd. ita ex ee for-
 mali formabili materie z ex ee formate forme resultat in tali pposito ee
 formatu z pfectu qd est pporcionatus actus totius. Et ideo dz forma to-
 tius q est vltis ex aptitudine essentie sue no solum repte in hoc pposito sed
 etiā in alijs sicut pponibilitatis analogiā adinute hntibz. Nec em for-
 ma dz qd dicitur eēntia suba siue natura pmo diuersa q sibi accidit. Sicut
 em se hz partes pphicoz picturaz lineis pfiguratas ad imagines determi-
 natas ex illis pphicoz formādas. ita potētia materie in sue creatois erodito
 e occultis formaz essentis formabilis lz pphicoz i pregnata q ad ee determi-
 te spēi pcedunt p coactū formatiū inferioris agētis. Pariter miter vt
 confusa pictura per actum pictoris determinare z pncipalis intentio-
 nis venit ad esse perfectum. Et illa ergo pncipante potētia formali

5
formabili latente in materia et actu formatio generatis particularis resul-
tat in proposito esse formatum quod occulte per rationem resoluit in esse formale for-
mabile quod nomine generis est designatum et in esse formale formam quod fecit nomine
digne ecce hinc natura occulte operatur in productioe vltis iuxta rationem Gilberti
positam. **C**um dicitur quod vltima non est corporalia sed incorporea natu-
ras esse. Primo sic omne vltimum quadruplex habet esse. scilicet ydeale in intellectu prime
cause cuius est quedam exemplaris species quam loquitur de ipsa Aristoteles. 7. metaba.
Cum dicitur domum ab extra fieri a deo ab intra. id est ydea persistentem in mente
practica artificis et eadem dicitur esse seu quod dicitur ydealem habitus et
privationis. **R**ationem esse vniuersalis est intellectualem animam et formalem. sicut est
esse luminis corporalis influxu et simplici emanatione ipsius a sole et esse
forme artificialis in spiritu vehente ipsum ad organa seu verius in lumie
intellectus practice procedente ad formationem ipsius imaginatiois et orga-
noy de quibus esse vltis loquitur philosophus primo posteriorum. cum dicitur vltima esse sempiterna
et incorporea. Etiam eorum que frequenter et non semper sunt et Porphyrius cum dicitur sine
socrates sit siue non sit semper est homo rationalis et sensibilis. et in philosophis Aristoteles.
Dicitur quod forma que constituit spiritum in natura est quod diuinum et optimum. manens
perpetuum et indissolubile in sua essentia et aptitudine dandi plumbum esse quod
totalitas materie hanc aptitudinem in his que sunt que materia sua tota ob-
actu prohibeat. Et in sexto metaphisice. vbi dicitur actum precedere po-
tentiam natura et causalitate. intelligens per actum formam presentem esse necessarium
et sempiternum in genere et in specie. **T**ercium est esse formale et formatum
in singularibus reperi iuxta philosophum expositum modum de quo loquitur Gilbertus
portitanus. cum dicitur forma presentis aduenire. id est resultare ex unione materie
et forme. Et Aristoteles. philosophus philosophorum. cum dicitur vltimum esse notius apud sensum quam sin-
gulare. et alibi cum dicitur sensum esse vltimum sentire per particularium. Et ibi philosophus alle-
gatum est quod vltimum generat per se non ex natura primis substantiis non manet
idem nec retinet exemplum locale et localem. sic enim sonat manere Et vltimum alle-
gatum est vltimum esse totum perfectum et omne etc. **Q**uartum est vltimum est in intellectu
abstrahente ipsum a productione materie per resolutionem ipsius in simplici inten-
tione que est essentialis similitudo omnium singularium. de quo loquitur Aristoteles. primo
posteriorum primo metaba. cum dicitur vltimum esse notius apud intellectum. Et primo
de anima cum dicitur quod vltimum nihil est aut posterius est Et ibi dicitur intellectum esse vltimum.
sensum per particularium Et ibi dicitur vltimum generari in anima per viam sensus memorie et
explicet. scilicet primo et primo posteriorum. et primo metaba. Et vbi dicitur quod vltimum est vnum
de multis predicabile aut quolibet in forma categorice et forma predicatiois
ordinabile De esse vltimo primo locuta est scola platonice. De 3° scola ept
curioy. De 4° scola modernorum et noialium. Sed de vltimo primo perurata est
scola peripateticorum que dux et princeps fuit aristoteles et est perfectissima do-
ctrina in hac materia et per se in omni materia sciendi ex quo ois scia est de
vltimo sicut pariter aiunt aristoteles et Platonici. **C**um his que sic argu-
itur. Quodlibet eorum esse incorporea. que vltima sunt incorporea. que non sunt per se lo-
cum a sufficienti distinctione. aut per inductiuem. Nam esse ydeale est esse forme simpliciter
fluens necesse productione materie practice et etiam esse abstractum in anima. Sed oia
esse ista sunt penitus in materialia quare incorporea. ex duabus dimensionibus
sunt materie nature secundum mathematicam et per Aristoteles. philosophorum vbi ex incorporea

licate pmi motoris designat et? In materia laltate Et sicut in. xj. metha. Vbi ex inobilitate pmi principij claudit et? in materialitate. et p pns inco:pa
 litate Et idē. ij. pigenios cū de yle eē ptate co: pns sensibile nūq̄ sepant
 a mo: pbeis et passionibz. et sicut in. viij. et in. xj. metha. Vbi principij sube
 corporee ponit materiam et nō potentiam simplicem. ideo yle aū rē ydealiē pte
 erulēs et yle aū rē natura et rōnis ordie et yle post rē sunt inco: palia. Sz
 q̄ ita enā sit yle in re. p̄t q̄ illud nec est materia nec forma pns nec totū
 ppositū ex illis vt visum est. Non est corpū ex quo dīmensōes sūt ma
 terie psubstantialē vt ostēsum est. Sz est eē formale resultans formaliter ex
 fo: mali vnione materie cū forma iuxta modū sup̄ p̄ memoratū Sec
 a utz est de pposito qd̄ scdm̄ antedicta resultat ex elementari vnione ma
 terie corporee et forme et pporcionate. et idō sicut includit in sua suba sbant
 materialia et corporeitate subalem includit. quā ob hēz suba equoq̄e d̄ de
 pposito et vlt̄ vt d̄. 7. metha. Ex his euident̄ est q̄ aliter d̄: yle inco: p̄
 et punctū Nā yle d̄ inco: p̄ disperare et q̄dammodo p̄trare. punctus autē
 negatīe. sed nō est p̄terendū q̄ multos mouet quō corp̄itas de genere
 sube et corp̄ de genere p̄tatis q̄ sunt vlt̄a possunt absolui a corp̄alitate
 re seu a corporeitate. qz reuera hec vt vlt̄a inco: p̄a pmanēt et p̄seruant
 qz possunt eē noia pposito et subali vel accidentalē ppositione et sic vlt̄a
 corp̄itas ab eis nō p̄ absolui. possunt etiā eē noia vlt̄a quiditatum et sic
 inco: p̄a manēt eo q̄ materia excludit scd̄z p̄habitū modū Ex his enā
 p̄t q̄ o differūt Theoriae sine scie speculative vlt̄um penes istas q̄no
 vlt̄e intentōes Theoria em̄ pmi vlt̄e est theologica Theoria scd̄i est me
 ta phi. siue p̄me phi Theoria terciū est p̄tica siue mathematica Theo
 ria q̄m vlt̄e est logica cōiter dicta. De p̄mo solicit̄ fuit Plato. et idō d̄
 diuin̄ a Boecio et theologians ab Augustino De scd̄o et sc̄to fuit sol
 citus in p̄allegatis locis Arest̄. De q̄ro sicut fuit sollicitus in logica quā
 ritūz vmbz aculū p̄cedentū theoriarū q̄ p̄plexi sunt noiales. siue modern̄
 velātes et obnubilantes p̄ istā meretriculā loq̄e et eecā oim̄ aliaz the
 riarū p̄ncipia. ita q̄ in nulla alia scia aliud sapiūt q̄z logicalem garritum
 Vlt̄a qui adhuc ceci sunt p̄ hec documēta velint redire ad sniam peris
 patetico: um que est sc̄entia veritatis

Finaliter q̄ dūtaxat sunt quāq̄ vlt̄a talit̄e enodetur Ex p̄
 missis em̄ p̄t q̄ yle est vnū in multis p̄ a p̄
 t̄tudine dandi eē et de multis p̄ aptitudinē dandi nomē. qz d̄ yle eē p̄ncē
 p̄m̄ essendi et noiandi sua inferiora. aut q̄ d̄at esse subale aut accidentalē
 Si p̄m̄ hoc est tripl̄. aut d̄at eē fo: male fo: mabile et sic eē gen̄. aut eē
 fo: mans et sic est d̄na. aut eē fo: manū et distinctū et sic est spēs. Tot em̄
 sunt d̄ne ipsius eē subalis vt p̄sum est. qz p̄m̄ est esse potentie fo: ma
 lis R^m est eē actus tal̄ potentie p̄porcionati. 3^m est eē totus ex illorum
 vnione resultans. p̄m̄ fluit ab eēntia fo: me in materia nō exite hoc alit̄
 quid in actu sz in potentia p̄fusa et indistincta vt d̄. viij. metha R^m fluit
 ab eadē essentia in materia iam p̄porcionata et st̄ate sub̄ actu cause cō
 ponētis ipam fo: me. 3^m fluit ab eadē eēntia in toto pposito ex materia
 et fo: ma et sic eē fo: manū in pposito et fo: māns illud sunt vni^o cōitas
 tis. sed eē fo: mabile p̄fusius est et cōius ita horū triū vlt̄a iam inducto: p̄

Differentia 2 spes sunt eque coia. sed genus excedit ipsa ex quo surgit q
 genus no saluat in vna spe totaliter fm ptaem sue formalis coitatis. sz
 fm ptem sue formalis ptaem qua noiat d:na pstruere tale spem Si ko
 vlt dar a accidentale ee hoc est duplr. aut em illud ee accidit spei. aut indis
 viduo. pmu est ppiu 2 2m est accidens 2 no pdari tertiu qd accidit gene
 ri eo qd accidens aduenit enti pfecto 2 ppleto quale no est genus neqz in
 tra neqz extra. 2 ideo nihil accidit ei fm rem sz fm roneu nra cadunt et
 d:ne tan qd qhates ei. Sitr pr dari ro h? qnarij ex eo qd est pdicari sine
 dare nome sic. ome vlt d: de multis qbz dar ee 2 nome. aut g dar nome
 et roem aut nome tm. si pmu hoc est mplr qz vel dar nome 2 roem pdica
 roe dicere quid pfusum 2 sic est genus. aut pdicaroe dicente quid forma
 tu 2 distinctu. qd alio noie d: quale quid 2 sic est spes. aut pdicaroe dice
 re quale. 2 sic est d:na. si pdicat de pluribz pdicaroe dante nome tm. hoc
 est duplr. aut p se 2 vniuoce 2 sic est ppiu. aut p accidens 2 denoiatue 2
 sic est accidens Plures alij sunt modi determinadi qnariu pdictu. sz huj sz
 magis reales 2 fundamentales 2 hec de qstionibz ptra modermos intro
 ductis sufficiant

Restat nuc ordie pmissio dissoluere pblemata iter
 Albertistas 2 Thomistas 2
 loco introducta. quoz pmu erat An logica 2 sitr alie scie fmocinales sine
 pactice vel speculatiue Et vniqz pr sic argumntari Uidetur em p: i
 mo fm Albertistas qd sunt speculatiue. na finis ininsecus qui est scire 2
 no sciens e discernere pgruu ab incogruo q ad gramatica. ornati ab in
 ornato q ad rethorica 2 verz a falso q ad logica. sed talis facultas discer
 nerdi est pfecto intellect? resoluens pncipia tu in pncipium Inde sic ois
 habit? pficiens intellectu resoluente fm qd hmoi est speculatiu? gramatis
 ea logica 2 rethorica sunt hmoi: g 2c. ¶ Secdo sic. illa scia est speculatia
 eur? ppiu obiectu scibile seu qstiu est amirabile a pur intellectu p: plas
 tiu? talis est scia ronalis g 2c. ¶ Maior e clara ex. iij. de aia. vi. 2. r. ethico
 ru 2 pmo 2. ij. 2 vi. metha. ¶ Minor pz. na obiectu gramatice est sermo
 significatiuus fm qd est ordinabilis in ordem pgruu p regulas in qis star
 pgruitat? resolutio ¶ Obiectu logice est ide fm o sedm sui resoluem in
 pncipia veritatis 2 Rethorice est eta id ide scibile fm qd star sub ordine
 ronis pncipia ornadi fmonē p: plantis ¶ Tercio sic. ois illa scia e spe
 culatiua seu p: mplatua que p: siderat ens no subiectum nostre volunta
 ti. scia rationalis est hmoi: g 2c. ¶ Maior est de intentione phi vbi distins
 guit sciam ab arte. ¶ Minor nota est ex. vi. metha. 2. ij. de aia. vbi habet
 qd pposito 2 d:uisio in quibz p: sistr veritas 2 falsitas sequunt? aptitudis
 nem reru quaru intentiones diuidunt? 2 pponunt? apud intellectu ad fine
 interpretationis pgrue vere 2 ornare ¶ Quarto sic. ois illa scia est specula
 tiua. que acquiritur per demonstrationez. rationalis scientia est huiusmo
 di. ergo est speculatiua ¶ Maior est Aristotelis primo posteriorum. 2 p: i
 mo metha. ¶ Dicitur em primo metaphisice qd finis scietie speculatiue est
 scire. 2 dicitur primo posteriorum qd demonstratio est illeqism. us facies
 scire. ¶ Minor est nota per inductionem in singularis. ¶ Quinto pbat sic
 Illa scientia est speculatiua cuius finis principalis in quo quiescit d: d: s

denū ammirādis est veritas siue scire q̄ verū est v̄ manifeste tradidit ex p̄
 mo 2° metha. s̄ scia rōnalis est h̄mōi v̄ p̄z induclue. finis enī dicit
 pline gramaticalis est scire. q̄ verū est q̄ p̄gruitas p̄sturgit in orōne ex r̄
 libi 7 talibz regulis eo q̄ in illis seruat. p̄porcio modoz nec amplius que
 rit grāmarie? h̄m q̄ h̄mōi S̄lt finis ammirādis logice est scire q̄ verū est
 q̄ p̄ talia p̄ncipia colligit veritas additaz p̄restatis 7 finie 7 sic. p̄porcio
 nabilis est de rethorica q̄ h̄ec scie sunt specularie ¶ Sexto sic intentōes
 sede sunt dūta r̄at̄ specularibiles s̄z de r̄alibz sunt scie rōnāles q̄ r̄ē. Das
 10: p̄z ex p̄allegatis Hā intentōes sede sunt p̄ceptus cōes 7 respectū
 a rebz pluribz 7 v̄libz p̄ intellectū abstractū s̄z forme abstractoz sunt spes
 cularōes q̄dā sic forme p̄pōsitionis s̄z p̄actice v̄r habet in libro de me
 moia 7 reminiscētia 7 in 3° de aia. V̄nōr est originaliter p̄. 6. metha
 formaliter autē Anticēne 7 alioz p̄boz antiquoz ¶ Oppōitū h̄m
 Arguit ex multis v̄m viā h̄i thome. P̄mo ex hoc q̄ iste scie sermocina
 les sunt ad actū seu opus finalit̄ inuenit. s̄z eē h̄mōis p̄stistit in opere q̄
 nobis opato. 7 p̄ h̄is ois h̄mōis q̄ h̄mōi p̄actici quid est quare 7 scie
 p̄ h̄mōinales p̄actice videtur dici ¶ Sedo sic iste scientiā quas
 d̄rūnio hac rōne dicit artes 7 nō p̄p̄ie scie. q̄ plus h̄nt de mō p̄actis
 quam speculationis. cum ergo v̄nūq̄d̄q̄ denoietur a p̄porio 7 ab eo q̄d̄
 plus p̄cipat videt q̄ simpl̄r debent dici p̄actice ¶ Tercio sic illa scia
 est p̄actica cui⁹ obiectū seu materia est bonū nostre p̄estati subiectū 7
 forma seu mō⁹ generatōis sue ē p̄orio intellect⁹ ad singulariā in q̄b
 est act⁹ 7 efficiūm p̄ncipiū seu cā efficiens ē mō⁹ exp̄ientie assuefaci
 entis ad op⁹ 7 finis ē opari s̄z h̄ec tres scie sermocinales s̄z h̄mōi. q̄ r̄ē.
 V̄nōr nota ē ex dicitis. minor p̄z. nā subiecta h̄az sciaz sunt h̄mo h̄m
 q̄ in eo h̄nt bonū lingue interpretāns 7 generant p̄ assuefactōem exercit̄ in
 frequētia eloquūtōis 7 p̄ficiūt intellectū p̄uersum ad v̄tue⁹ lingue mori
 uam r̄q̄runt intentōe. p̄ n̄p̄titudinis loquēdi in omni scia v̄tue sermone
 ¶ Quarto sic. de scie sunt organte r̄aminutulares p̄ hoc q̄ ad oim
 methadoz p̄ncipia quodā mō h̄nt viā. S̄z facultas organi ē habit⁹ p̄a
 cticus. q̄ p̄actice sunt p̄dicte scie ¶ Quinto sic. aut iste scie sunt h̄mōi
 cinales aut rōnāles. 7 si dicat p̄mū p̄z ex iā p̄batis q̄ sunt p̄actice Si d̄
 eaf scdm̄ idē videt eē p̄babilis eo q̄ ens rōnis ē p̄ceptus fabricatus a
 p̄tute abstractiua intellect⁹ agētis mō visuz ē q̄ eē opari a nobis ē p̄a
 ctici. ¶ Sexto sic. oim̄ p̄bū inter⁹ formatū ordinat essentialit̄ ad p̄bz
 lingue exten⁹ plarū. eo q̄ null⁹ p̄p̄ie loq̄t̄ s̄bz p̄t̄ nisi p̄ metaphōrā v̄r idē
 spē loquēs supplet vicē alien⁹ audientis. s̄z ois p̄cept⁹ rōis ē p̄bū int̄ans
 secū intellectus q̄ essentialit̄ ordinat ad h̄mōnē exteriore lingue r̄q̄q̄ in fi
 nem dantē s̄bz nomē 7 rōem. i. denoiatōem. Inde sic h̄mo ē op⁹ p̄acti
 cū h̄ ois v̄sufficiēt videt eē p̄batū q̄ iste scie denoiatōne finali 7 p̄ncipali
 debēt dici p̄actice. ¶ Septimo sic. in q̄cūq̄ genere ē docens 7 v̄r̄s. do
 cētis ē finaliter p̄pter v̄rens. sed p̄pter v̄nūq̄d̄q̄ tale 7 ip̄m magis v̄r de
 p̄mo posterioz. 7 q̄ p̄otius denoiatōem habebūt iste scie ab vsu cap⁹ q̄
 a p̄p̄is p̄ncipijs eaz ¶ Octavo sic. v̄rens tūe p̄actis ē ois speculari
 rōnis q̄ intellect⁹ speculari⁹ extēsiōnis sui sic p̄acti⁹ s̄z oia appellatū
 a sine iustū ē v̄r d̄r 2° de aia 7 2° p̄bicoz. de cū ibi p̄bus q̄ oia in fines

ser. b. t. sup scie
 p̄tūm d̄

ap̄xi d̄a q̄h̄q̄ noticia p̄tica p̄xis n̄ p̄ter idēz q̄ actū seu
 opato latie nō tū ad h̄ opāne denomiātē noticia p̄tica q̄ ab
 illa q̄ ē i h̄ois seu opānz potate V̄r sic des̄bat⁹ p̄xis q̄ ē
 opā⁹ in h̄ois seu i opānz p̄tate q̄ s̄t̄s extenden⁹ op̄ opānis m̄
 tā ad actōnez q̄ ad factōnez / Noticia q̄ d̄a p̄tica ē d̄a opā

ordmata reducunt ad genus cause finalis. q̄ p̄dētē scīe magis sunt pra-
ctice q̄ spe-
culatiue.

Solutio reuera

z p̄ncipaliter speculatiue
z p̄ncipaliter speculatiue

vt in euacuabilit̄ ex p̄missis p̄mis rōibz est ostensum C Ad rōnes in op̄
positā. Ad p̄mam d̄: q̄ sermo nō est opus practici sed sensibile signū
ceptus speculatiue. vñ d̄: ab antiq̄s angelus intelligente id ē nūcius ip̄
sius p̄ceptus siue intellectus? Pro quo notandū. q̄ sermo cū sit signū cor
respondens passionibz aīe vt habet p̄mo p̄hermentias z signū ex p̄prietate
sue correlatiōis ad signatū sequitur modū sui signari. ideo p̄ sermo esse
signū practici z speculatiuū inra diuisiōem sui signari. s. intellectus ita
q̄ interpretatio intellectus? practici sit in genere praxis z interpretatio intellectus?
speculatiuū in genere speculatiōis. vñ sit q̄ sermo interpretatiuū affectus? opa
tūi seu intellectus practici q̄lis est vitas q̄ est p̄tus moralis est q̄d practi
cū z sermo interpretatiuū? veri speculabilis est speculatiuū. cū q̄ tres scīe
de q̄bz nūc inq̄rit sint de sermone interpretatiuū intellectus? formati p̄plati
one p̄grui veri vel faciūdi parēt eas nō ēē practicas s; speculatiuas.

C Ad sedam d̄m q̄ dicitur artes ab intentōe illa qua Ars d̄r collectō
mularū p̄ceptoz p̄ncipioz seu regularū ad vnū libertatis finē tendentiū

C Ad tertiā d̄m q̄ sermo absolute p̄siderat? s; q̄ est opus naturale
lingue nō est obiectū sciāz rōnālū. sed sic potius est p̄ subiectū soni. z
est speculatiōis naturalis vt p̄z. ij. de aīa. Nec iterū sermo vt est iudiciū
būane voluntatis cadit sub scientijs rōnabilibz sed sic p̄spectat ad morāz
lem sciām S; s; q̄ est nota interioris p̄ceptus q̄ aliqd̄ apprehēdimus
in rōne p̄grui veri aut expediens? z hoc mō in ip̄o nō p̄sistit bonū lingue
quolibet mō s; interpretantis intentōem p̄platiuū intellectus? . Nec general
facultas illaz sciāz p̄ affuēfactōem sicut artes morales Nec p̄ instruct
ōne sensibilibz experientie vt artes mechanice. s; p̄ demonstrandem vltimā fa
cientē certitudinē ad intellectū. licz vsus eaz acquiritur affuēctōne sicut
accidit in oibz alijs scientijs. inra illud Victorini naturā facit abiles ars
facile vsus p̄o potentem Nec sunt bitus intellectus practici ad singula
res actu extēsi seu p̄ueri. qz p̄mo sedm q̄ exp̄nit vey p̄grui vel ornatū
p̄uerū z e sic vltis p̄arē in h q̄ ē vehiculū intelligibilē z vltis notōis ip̄o
intellectus? in signū ē? imo talit̄ interpretatiuū? imobilis potētie manet ad signū
cādū idē nūc z olim qd̄ nō p̄uenit p̄moni factiūo seu morali etiā fallū ē q̄
finit istaz sciāz p̄ncipalis intentōis est praxis seu opus practici vt vt
sum est sed potius p̄mp̄tando interpretandi. p̄grui p̄ri vel ornatū in om
ni sciā. q̄ quidā p̄mp̄tando est idoneitas seu idonea facultas intellectus
speculatiuū sicut patuit C Ad quartā q̄ duplex est organū. s. manus q̄
est organū organoz instrumentaliter subiectū intellectui p̄tico vt habet
s; q̄ de aīa Aliud est organū intellectus speculatiuū sicut lingua. sicut em̄
intellectus practicus dirigit manū ita speculatiuū? dirigit linguā. licz s; q̄
habēt opatiuus q̄ regit manū ē practici? tū habet q̄ regit linguā ē spe
culatiuū C Ad q̄ntā quo ad p̄mā p̄tē d̄m est q̄ nec p̄batū nec p̄bat
bile est q̄ scīa sermocinālis sit p̄tica ex q̄ necēritū est q̄ ois talis est spec
latiua vt vsim ē vt etiā subtiliter innuit p̄bus primo p̄hermentias cū de
Sermonē ad placitū imponi z nō s; m̄ voluntatem quasi origo significati

na. l. actia. l. factia. nō q̄ imediate aliqd̄ agut. l. factia
q̄ ē ad opandū directia p̄ medicinalis scīa factata nō ligit
d̄ ia agendū dirigit

nō sit a solo impio voluntatis s; potius a sp;ietate rei ita afficiente in felle
erū. in hoc em̄ differt placitū a voluntate. q; motus voluntatis est ab intra
ad extra motus autē bñplaciti eoducto ē ab extra ad intra Et q̄ ad scōbas
p̄t rōnis. d̄ bñ ē q̄ actus a f;ute separata z abstracta intellectus agētis
nō est opus pure voluntatis s; intellectualis nature s; m̄ q̄ natura quedā ē
sup̄ naturā corporeā eleuata z iō fabricatū ab intellectu b̄ mō nō ē p̄tētū

Ad alia obiecta simul dicendū ē q̄ bñ verū est q̄ p̄ncipalis s; finis
p̄nductay sciaz ē extra intellectu in exercitio voēz
z s;monis. s; inuicem dū ē q̄ ille finis est p̄tētus imo speculatiois gen^o
nō euadit eo q̄ ordinat in finē inuentionis veritatis Et q̄ p̄t defectus in
sufficiētis p̄curatiois illoz q̄ dicit has scias vt docētes eē speculatiois
z vt vtentes eē practicas nisi abuterēs sermone quasi quilibet exercitāt
onē velint p̄axis noiare. Verūm si velint idē dicere q̄ ego iuxta seuitas
biles rōnes sup̄ hoc inductas assero z sentio cor:rigat eloquiū z dicat q̄
scia rōnalis docēs est speculatio speculatioē habituali seu p̄cepta. vtens
vero speculatio speculatioē exercita z p̄pter hoc q̄ exercita est quendam
modum p̄axis habet Et iuxta hoc moderari possunt predicti p̄blemas
tis p̄tueria inter modernos ex vna p̄t. z antiqs ex alia p̄t.

¶ **Problema scōm erat an idē**

esset vlt an rem in re z post rem Ad q̄ sic p̄cedit P̄tio affirma
tue vult em̄ p̄bus .ij. metha. q̄ eadē sunt p̄ncipia p̄ q̄ res est z p̄ que cog
noscit veritas eius z .ij. metha. eadē sunt p̄ncipia eēndi z cognoscēdi z
vi. eiusdē q̄ veritas est nō in aīa sicut obiectū cognitiois z .vij. p̄ter z .vij.
eiusdē q̄ sola forma sit p̄ncipiū cognitiois igit cū vlt an rem z in re sine
p̄ncipia eēndi. z vlt post rē p̄ncipiū cognoscēdi sequitur s; m̄ sciaz Aretz
q̄ illa tria sunt idē ¶ Itē scūdo sic . illud q̄ sub sp̄bus materialib; est
obiectū sensus illud idē denudatū ab illis est obiectū intellectu vt p̄t
in p̄hemio metha. z p̄mo posterioz s; hoc hinc inde est forma rei ex quo
illa est actus cui^o p̄tetas est agere eē in materia z eē cognitiois in aīa
hec autē forma est eēntia cui accidit vltas an rē in q̄ tū est radius vltis in
fluētē p̄tē cause z cui accidit vltas in re s; m̄ q̄ in vno exis p̄t p̄tocio
nabiliter in simili indiuiduo inueniri siue s; m̄ q̄ reperitur in multis. z cui ac
cidit vltas post rē s; m̄ q̄ in esse abstractiois accepta indifferētē respectū
bz ad oīa singularia q̄bz p̄ticipari. s; hinc inde ē vnū ¶ Tercio sic
Quēcūq; nō differūt nisi p̄ accēs manēt eēntialiter idē. s; ista sunt b̄mōt
q̄ rē. D̄aiō: est nota D̄inō: ē p̄h̄ p̄mo celi vbi sic inq̄t Cū dico celum
dico forma n̄m. cū dico hoc celū dico forma in materia Sed celū sine sig
no sensibilis n̄tus ē vltē separātū a singulari an rez. vel abstractū p̄ rem
cū uutu v̄o sensibilis demonstratiois est vltē in re mō illi modi accipiendū
celū siue forma celi accidūt celo s; p̄ illos modos nō tollit vnitas seu in
d̄ r̄a eiusdē forme vltum an rem in re z post rem ¶ Quarto sic. Ille
effectus ē idē z indifferēs cui^o p̄ximū p̄ncipiū effectiū est in plurib; idē
et ind̄ r̄is. s; tale est vltē q̄ rē. D̄aiō: p̄t ex hoc q̄ effect^o z cā p̄xima
sunt p̄porcionati in f;ute z nūero ex quo q̄cūq; sibi adequat in vltima p̄
portionis forma que est mēsurā. illa adequatū sibi in p̄cedētib; formis
s; pondere z nūero D̄inō: p̄t ex hoc q̄ p̄ma cā z lumē diuinitay et^o q̄b;

extra se colcat idē pmanēs est p̄mū effectū forme cuius splendor dī
 fūsus sup materē facit eē z irradiat sup intellectū possibile facit cognit
 onē pariformiter sicut visibile in forma luminis acceptū in idēp̄tate sue
 essentia manifestat se in medio p̄sū. i. añ rem in p̄p̄cio terminato. i. i re
 z in oculo vidente. i. post rem. **Q**uinto sic. esse verū z bonū p̄uertunt
 tur fm supposita. i. centraliter sunt idē. licet differāt in mō significadi. **S**
 forma añ rem experit esse. in re facit bonitatē z vnitatē eo q̄ verūq; illoꝝ ē
 indiuisio actus z potentie z post rem facit veritatē. ḡ idem qd̄ p̄us **H**
 io: est phi. ij. ij. z. vi. metha. vult em̄. ij. q̄ ens z verum p̄uertunt z idēfm
 vult. iij. de ente z vno z sexto innuit q̄ bonū est natura entis extra aiaz
 id idē sentit̄ **B**oeciū **A**ugustinū **A**lbertū **A**nticēna z plures alij dos
 crores **S**ino: satis inducta est. nā eē est p̄ma rerū creatarū p̄m̄ autorē lē
 bri causaz eo q̄ est bonitas cētālis oīno simplex z informis q̄ nō est
 si eī? interio p̄emeret tñ terminū intrinsecū vel extrinsecū sue subalitatē
Sz verū z bonū s̄ p̄fecta p̄ informatōem q̄ informatio est in re. z verū
 etiā est factū p̄ informatōem q̄ in rōne est p̄ formā cognitōis. **I**tem que
 libet forma est essentia vnde s̄uet eē in formato z nono eiusdē in aiaz cog
 noscentē vt planū est ex dictis z p̄z p̄ p̄m̄. i. x. metha. z p̄mo atq; ij. de
 aia. aut ḡ p̄ illos modos fluēdi essentia forme manet indr̄s aut nō. si sic
 habet intēnsū. si nō q̄rat quid faciat hāc diuersitatem z nō p̄t dici q̄ intel
 lectus abstrahēs aut p̄ticulare agens ip̄am formā materie p̄ponēs z ad
 a p̄rās **P**rimū p̄z q̄ abstrahentiū nō est mendaciū eo q̄ intellectū abstrā
 bendo nihil p̄fert forme s̄ potius remouet phibitiua sui fulgoris z appa
 rentie scdm̄ p̄z. q̄ cā p̄ponēs opat solū obiectie circa p̄ponibilitū vno
 nem ex p̄suppositis talis p̄positōis p̄ncipijs **S**z certū est q̄ cā talis p̄por
 tōis z adaptatōis forme cū materia nihil forme addit nisi quedā ordē
 hē armonie z mēsuratōis. vt vult **D**ionisiū **Q**ui q̄dem ordo sicut ab
 esse p̄t ip̄i forme absq; sui corrupcōe ita z adest eidē absq; sui p̄stitutōe
 vt colligit̄ ex illo s̄bo **D**ionisiū **N**ō corrupcō aliqd̄ inexistentiū fm subaz
 sed corrupunt modi ḡ rē. **T**ertiū p̄z ex hoc q̄ idē nō p̄t eē cā idēp̄tatis
 z diuersitatis sed vlt agēs vniuocat z idē p̄ficat formā ante rem in
 re z post rem vt visum est ḡ nō est causa diuersitatis eiusdem.

In partem

negatiua sic p̄cedit. **Q**ueqd̄ nūerat in plura
 bus plus q̄ p̄ d̄r̄as generis illud nō p̄t sal
 uari idē in illis p̄mo ethicoꝝ. ij. phicoꝝ p̄mo posteroꝝ. **S**z vlt añ rē in
 re z post rē plus d̄r̄e q̄ genere ḡ rē. **S**ino: p̄bat. naz vlt añ rē est for
 ma in esse simplicis emanatōis accepta quō p̄uenit oē gen^{us} cause **I**n re
 est forma d̄ans eē determinatū in genere z in sp̄e. **E**t p^{ri} rem est interio
 seu sp̄s intelligibilis q̄ nō est ens s̄z entis tenuis s̄litudo **Q**uerecra
 vlt in re est hā natura rei s̄z vlt p^{ri} rem est sp̄s seu signū int̄cionalē nō
 coincidēs cū natura rei p̄mo de aia z. ij. lapis nō est i aia s̄z sp̄s lapidis
 ḡ hec nō sunt vñū z idē. **Q**uerecra p̄mo de aia vult q̄ vlt nihil est aut
 posten^{us} est. ḡ fallūm p̄supponit p̄ns disputatio in hoc q̄ admittit vlt in
 re z añ rē. **Q**uerecra si eēt aliqd̄ vlt añ rē vel eēt creatū aut increatū. nō
 p̄mū eo q̄ oē illud ē singulare fm **G**ilbernū porritanū cui videt assentire
 p̄bus p̄ntoꝝ. vj. metha. cū d̄t opatōes fm̄inari ad singularia. **N**ec scdm̄
 q̄ illud est deus q̄ nullā bz cōiōnē vel p̄positōem cū creatis in essentia

aut natura. **P**reterea oē qd est extra alam exns ē singulare z hoc aut
quid vt vult phis. vij. metha. z pcoriditer Boen⁹ nihil ē dicere qd aut
qd vlt ē in re. **P**reterea h dato manifestum est q illud vlt ē in re distin
guis in decē pnta z qncz pdicabilia sm exigentiā singulariū qz illa vltia
sunt formales nature vt vult phis. iij. metha. .sz vlt post rem sp manet
in vno genere. s. in genere subalterno qlitatis qd ē hitus z dispositio. **F**
sic illa q sic se hit q vnū ambit oia pnta z aliez restringit sub vno pnto
nō possit ee vnū z idē. **S**z vlt an rem z in re ambūt oia pnta. sz vlt p⁹
rem ē tm in pma spē qlitatis. **P**reterea Si eet aliqd vlt an re. aut
ēet an rem natura z tpe simul. aut natura tm. **N**ō pmiū q: tps ē mensura
motus p supponētis vlt in re. **N**ō m⁹ q: vlt generatur ex collectōe singula
riū vt vult Gilbertus porrean⁹ z natura occulte opat in rebz z pducit
vlt ex pnta in singulari sz cur⁹ generatio seqtur generatōem alteri⁹ illius
ē z seqtur ee alteri⁹ z p pns nō sunt eadē. virtus istius rōnis fundat in
dicto phi pmo metha. vbi vt hoiem generari p accidēs z vt verius dicit
p pns z. iij. eiusdē silr. et. vij. **T**hopicoz vbi vult q illa sunt eadē q ea
dem generatōe generant z eadem corrupōe corrupunt. **E**x opposito q
nō simul sz quodam ordie nature vel tps generant non sunt eadem

Solutio hec questio est phres seu Amphibolyca nō poss
sibilis vna responsione cathegorica terminari. **E**t
ideo distinguenda est. aut em queritur de vnitare vltis simpliciter. aut de
vnitare vltis sm q vlt est. **E**t ad pimum hoz qstiozū dī q in verita
te nec genere. nec nūero. nec spē est vnū vlt in re. an rem. z p⁹ rem. vt he
re pbatū est. sz est vnū in Analogia q ad ee z vnū in nūero q ad essētiā
Verbi grā humanitas est vna simplex cēntia dans esse qd dīcō modo
spē vel nūero nūerat ipsa essētia manēt in sua pprietate originali indi
stincta q: cēntia hois ex hoc q est radius luminis pme cause vbiqz pntē
p reale z yniformē pntiam sue nature exērit esse an rem sup quo pullulat
aptitudo cōicabilitatis ad multa **E**t exērit ee in re ad pfectōem subalem
hois z hul⁹ suppositū **E**t exērit ee p⁹ rem in intellectu possibilem ad sue
cognitōis plementū q quidē ee genere differūt in hoc q duo pma. s. esse
an rem z in re sunt subalia siue de genere sube. z terciū. s. p⁹ tē est de ge
nere accidētis inueniūtur etiā hec esse differre spē in hoc vlt. s. albedo qd
vt intētio seu spē s notōnalis est de pma spē qualitatis **E**t vt ē natura est
de scia spē. **D**ifferūt etiā nūero sm nūerū singulariū qz sūt formales ee
z sm nūerū in intellectu in qbz sunt vt pncipia cognoscēdi. manet tm ibi
vt dixi ydē pntas analogie z pporcionis ad vnā essētiā a qua sūt hoc
mplex ee **E**t hoc mō ego intelligo doctozē meū Albertuz magnū. cū de
vlt in his rebz manere idē sm essētiā diuersum sm ee. **S**cdm cēntiā dī
ed. i. sm originis ypostasim q ppter vnitare z simplicitate ei cognatā hō
pe subijci diuersitātē qnyino vno nō se hns p innatā sibi a suo fonte cōi
cabile bonitate exērit a seē qd fluēdo pcedit ad finios numeri seu di
uersitatis. **E**t **A**d 2^m questū pntis abiguit dōm q vlt sm q bmsi est
essētia cōicabilis p ee in z dicit de multis z hoc fit duplt. aut sm actum
aut sm apitūdinē. z pmo⁹ vlt nō hz ppriā vnitare qua in se indiuisum
sūt z diuisum a sibi et alio. **S**z p esse z cēntiā nūerat sm nūerū singularit

in in qm est z de qb p dicit Sz scdo modo fuerit z appropiat ei vnl
 ras originis sine nueralis nuerositate eentie eo q sic accipit vt forma in
 lumie pme cause simpplr flues ad modu quo visibilia fluit i radijs solis
 igit sicut ille radius diuini lumis in se manet vn? an terminu potetie ma
 terialis in re z p? re in lumie seu regione intellect? ita z illud vlc in apti
 tudie sue coicabitatis p sderatu. hinc inde vnu crns z indris p seuerat.
 Et p hoc subtiliter habet via soluendi hic inde p vtraqz pre obiecta. Un
 ad obiecta pme p s? p s? h? c? d? sideratio q nihil pbant nisi ide p tate eent
 tie sine pncipij originalis cui no repugnat diuersitas nature formalis fm
 genus spem z nueru eo q eentia de forma sub rde pncipij fontalis cui?
 actus essentialis est fluere z no causare vel aliqd elementarie p s? tuere Sz
 forma suo noie dicitur pncipiu sub rone cac influentis ad p s? tutionem esse
 ipius rei z cognitiois mo certu est q de fluens fm q hmoi innit suo for
 ti no distas aut recedes ab eo nisi p s? tuic causale ad aliud trahat ex q ca
 est ad e? e? sequit aliud. Formalis g natura accepta in ee fluens tiuult
 vel radij puenit cam nueri z diuersitat? z p pns q hoc mo ei accidit vnu
 z indiuisum manet. hec aut est vltas fm aptitudinē vt dicitur e z postea
 demostrabit g vlc an re in re z p? rem in forma vltatis sunt idem

Ad obiecta pncipie adducta dicendū. q absqz dubio
 vlc fm ee vel fm actu s?c vltat?
 no p manere ide sz vt dicitur est saluat ide fm eentia degeneras in diuersi
 tate ipi? esse Unde Ad pnu pcedit q essentia formalis ipius vltatis
 eade est p ee an re in re z p? re. licz agit in nuerum formalis nature iuxta
 modu sup? expssum **Ad scdm pcedit** q inreio no est natura sed
 est eade essentia vñ fluit ee p hics natura z inreio p ficiens cognitionem
Ad tercū d d m q vlc nihil est fm actu dicendi de multis. aut fm
 actu hie separois a singularibz nisi posten? in intellectu. qz hac vltatem
 facit intellectus agens in rebz vt vult p mētoro? sz fm aptitudinē dandi
 pluribz ee z nome vtrqz aliqd est in re z an re Ante re quide natura z p s?
 fecaoe sicut actus puenit potetia in oibz rāqz pma silitudo pme cause q
 no depēdet a potetia sz p occupādo eā dat ei actualitatē essendi. mo in in
 telligibile est q dans alij esse z pplementū q no sit pns illo eo q posten?
 nihil p s? t p ozi **Enā** actus stat cū potetia in oppositōe p uaria in qua po
 tentia tenet locū p uatiois p uatio aut naturalr sequit hitum cui? signū ē
 q canis an debitu tps sui visus deputatū ei a natura no dicitur ee? **Itud**
 etiā psona snia volūt Plato z Dyonisi? q forme in re pcedūt a formis
 an rem. sicut ee coloris in pspicuo terminato egredit ab ee lumis radiose
 fluētis ad finitū pspicuat? In re etiā est forma siue ee totū qd in silitu
 dine spā repit in pluribz sicut hūanitas in hoibz q quide forma licet res
 sultarex vnione potetie z actus coicabitatē tñ no bz a potetia seu inate
 ria ex quo illa ē radij indiuiduatis vt postea patebit. sed a forma fm
 q est actus coicabilis q actus ex p pna sue essentialitatis radice coicabil
 est **Dico** coicabilis qz si forma accipiat vt altera ps ppositū sicut coele
 mentale pncipiu materic pcul dubio singularis ē p singularitatem z s?
 gillatōe in materie z p pns hoc mo no est coicabilis Sz potius fm q na
 turaliter puenit p p o: cione ipius cū materia quō dicitur forma tñ z radius
 b ij.

luminis intelligente seu sine cause q̄ fm̄ auctore de causis p̄ter ineffabilitate sui p̄p̄ri nois noiatur a phis noie sui p̄mi causati intelligentia.

C Pro quo notandū q̄ forma dupl̄t accipit. Uno mō vt altera ps cōposita. Alio mō vt est eētius deriuatū seu fluens ab essentia nō obligata p̄porcionū partis ad p̄tē vel etiā elemētū ad coelemētale p̄ncipiū z p̄mo mō singularis est p̄ figuratōem materie cut. p̄porcionat. Sēdo mō vlt̄s et cōicabilis est ex hoc q̄ ē radius lumis intelligentie essentiali bonitati p̄tē me cause penetrata. **C** Ad quartū dōm q̄ vlt̄e añ rē est creatū fm̄ rōnem in p̄ta intellectu illi? p̄porciōis libri cāp̄ p̄ma rēū creataz est eēt. Esse em̄ nō est terminus p̄ductionis cū sit fm̄ modū intelligēdi i q̄ dōā fieri seu realis creatōis q̄ est causalis exitus a nō eēt ad eēt. s̄z est terminus fluxus seu simplicis emanatōis ip̄m causale p̄cessum p̄uenientiaz radicatus qz fm̄ intelligēdi modū p̄us est aliqd̄ in fluxu medio intrer cāz z causati q̄ in causato z hoc mō vlt̄e añ rēū creatur. Simile hui? inuenim? in actio nibz simplicibz formaz intencionalū in q̄bz radius fluens p̄uenit terminū sui influxus loco z situ subiecti ita in diffusiōe formaz ab arte p̄mi intellectus vlt̄aliter agentis salte p̄us natura accipit forma in eēt radij quā in esse terminati p̄formiter sicut lumē in eēt radij p̄uenit naturā coloris in extremitate p̄spicui terminati eiusdē lumis diffusiōe siue reuēntia generatū. **C** Ad q̄ntū dōm q̄ hoc intelligit de p̄ducto p̄ exitū cālis influxue z nō simpl̄t fluente. Aut dōm sicut p̄us dictū est vlt̄e est vnū numero nūerositate essentie z hoc sufficit in termino talis creatōis fm̄ rōnem sicq̄ em̄ terminus p̄ductōis fm̄ rēū est vnus nūero fm̄ eēt ita terminus intencionalis emanatōis forme debet eēt vnus nūero fm̄ intencione eētē. **C** P̄tē etiā dicit q̄ nō est incoueniēs aliqd̄ idē eēt singulare fm̄ actū existēdi. z n̄ vlt̄e fm̄ eēt aptitudinē z sic ē de vlt̄e in rē. q̄ lz in rē exis singulare sit fm̄ actū sui eēt. est tñ vlt̄e fm̄ aptitudinē sue essentie formalis.

C Ad sextū p̄tē solutio ex p̄habitis. qz nō est absurdū idem fm̄ eētiam nūerari fm̄ eēt. **C** Ad septimū dōm q̄ vlt̄e ideale de quo loquunt̄ platonici est añ rē natura z tpe quō Arist̄. in. vij. z. ix. m̄rba. a capite tempus q̄n̄dē subam p̄cedere actūs natura z tpe z actū p̄cedere potentiaz. **C** Pe in q̄z posita suba nō opz p̄nt accidēs in natura. Nec posito actu opz potentia p̄nt licet illud sit necariū eōuēso. Est etiā vlt̄e q̄b̄ est formalis quidditas seu suba singulariū de q̄ loquitur Arist̄. p̄mo postēior z. vij. m̄rba. z p̄ta platonē z hoc est vnū p̄ter multa fm̄ intellectus abstractionem z in multis p̄tē sue nature cōicariōem z hoc in q̄tum est in rē fm̄ eēt resultans ex vnō ne potētie z actūs q̄ sunt elemēta tot? z positi vt vult phis. vij. m̄rba. in hoc exēplo ba. Et est vlt̄e añ rē fm̄ p̄ma sue vlt̄itatis radicem siue fm̄ essentiam vt dictum est.

C Sed circa istā materiā occurrit dubiū q̄ multos mouet quō vlt̄e in rē efficit in aia. videt em̄ hoc eēt impossibile q̄ extra aiaz exis fiat in aia salua natura illi? a q̄ abstrahit q̄ est videt arte stari. p. in p̄llegato loco vbi d̄t. Nō lapidē s̄z eēt sp̄m̄ in aia collocari cut z cordat̄ Theo. Gilbert? por. cū tota scola modernoz atq̄ multoz p̄tē q̄

Solutio Sicut visum est natura rei est essentia per esse impossibilitate rei determinata. z ideo hec non plus potest a rē separari q̄ illud esse. Sed ipsa essentia in se accepta

10
Et ut vltis est considerata non affigitur in re sed per vim luminis intelligentie
eius? est radius an rem in re et post rem in intellectu manifestat. Pars
inter sicut dicitur est de coloris essentia formali que non alligat materiam per se
cuius sicut actu luminis cuius est radialis caracter diffunditur hinc inde in
oculo medio et superficie terminari corporis. Nec intelligenda est ista abstrac
tio ad modum realis ablationis sed per modum remotionis eorum que exhibent essen
tiam vultu seu aspectu nature. Ego enim intelligo quod sicut oculus in lumine
ne vehementer spiritum coloris videt colore. ita intellectus in lumine prime cause
seu intelligentie formata spiritus et similitudine nature eorum extra animam extrinsecam
tinetur ipsam illius nature quidditatem quod sicut lumen solis corporalis est for
maliter et postasitatis habens coloris essentiam. ita lumine prime cause essentia et for
maliter et postasitatis cuiuslibet rei quidditatem. Et ideo sicut remouens prohibita
directi ingressus et incessus radioz visualium non facit ad immutationem vis
sus per presentiam coloris nisi dispositiue et occasionaliter ita intellectus ag
ens in nobis intellectu depurando fantasinata ab appetitibus materie non
facit aliud quam quod parat ingressum vltis quidditatis ad imitationem intellectus
et sic apparet quod quidditas rei incidit in intellectu possibile sub duplici lumine
nec. scilicet sub lumine prime cause dantis sibi essentiam et sub lumine intellectus agentis
dantis sibi intelligibilitatis actum. Primo modo intelligit dicitur doctoris
magnum cum de vltis esse apud intellectum per reale sui presentiam. Secundo modo intelli
git dicitur Thomae comitum et aliorum sue opinionis sequacium. **C**um si dicatur
essentia lapidis est lapis si igitur essentia lapidis est in anima videt quod vera natu
ra lapidis sit ibidem. Ad hoc videndum est quod lapis vel natura lapidis plus
noiat quam essentiam vel quidditatem eius. Nam ut liquet ex prehabitis natura rei
est essentia seu quidditas ipsius per esse in potentia radicata. sicut natura col
oris est lumen per esse in extremitate perspicui terminatum. Sic essentia seu quiddi
tas de forma tamen sub intentione principii originalis non terminari sed fonte
liter fluentis. Si item dicatur secundum premissa non videt unde surgit distinctio
vltimum secundum quod binomium sunt ex quo radix coincubilitatis est vna et indifferens in omnibus.
Ad hoc ordinem quod ordine coincubilitatis consurgunt ex multiformitate radio
rum luminis intelligentie qui licet plures sint secundum potentiam secundum duos ras
duos luminis quibus incidunt. tamen vniunt secundum quod reducunt in vnitatem forme
realem secundum. Et propter hoc vltima et similitudine reum dicuntur ab antiquis radii
luminis intelligentie super omnes nature vultus secundum dyonisiu diffusum et expan
si. Et in tam habita positione nihil ponit obitum eorum opinionum. quod quod vltis
post rem non est tantum intentio seu species intelligibilis sed est ipsa species esse
re intentionaliter presentata que sub lumine intellectus agentis stans est dis
positio seu habitus cognoscendi de genere qualitatibus. Sub lumine vero
prime cause que est eius formalis et postasitatis accepta est principium reale essentia
diac per hoc in eodem genere cum eo cuius est potentia si illud cuius est sit
sua ipsa quidditas hoc modo accepta subale principium est. Et si illud cuius est
fuerit actus ipsa proportionabiliter erit in genere actus. et hoc vult doctor
magnum Albertus in hijs rebus vniuersale post rem duplex habet esse. scilicet ma
teriale quo habitualiter informat intellectum possibilem ad actum intelligendum.
Et formale quo est natura de pluribus predicabilis. Et primo modo est actus
intentionale de prima specie qualitatibus. Secundo modo est in pluribus generibus

predicamentalis fm exigentiā eoz de q̄b essentialiter predicat Nec pos
sitis sana est & subtrā in nullo dissonās a pipareticis platonis a ut carbo
lias sed p oia s̄ona sine diuini Dyonisi Et tō nibil videt eē ā plectēda

Tercium questum quo

querebatur de causa indiuiduationis An sit sola materia sic p
ceditur. Quicqd est cōe multis genere & spē diuersis non est
causa indiuiduationis in materia est h̄mōi ḡ zē. Maior p̄z ex eo q̄ indiuid
diuū est vnū soli Minor p̄z de oibz corp̄alibz substātijs q̄ drūt genere p
hoc q̄ quedā sunt corruptibiles & q̄dā incorruptibiles. x. metha. Et dist
ferūt spē p hoc q̄ sunt diuersarū formarū ¶ Item sedō quecūqz st
vnūis. p̄porcionis sunt eque cōia materia & forma sunt h̄mōi ḡ zē. Ma
ior pater p̄ p̄m. iij. z. xi. metha. vbi vult q̄ aliorum & aliorum p̄ncipia
eoz sunt p̄porcionabilē alia & alia p̄ncipia Minor est eiusdē in. viij. me
tha. vbi vult q̄ actus & potētia vbiqz sibi inuicē p̄porcionant ita q̄ vnū
actui in genere cor̄respondet vna potētia in genere & forme vni fm spēm
p̄porcionatur potētia seu materia s̄itis cōeabilitatis ¶ Item tertio
vult plus. viij. p̄ncipie q̄ genus sumitur a materia. & idē innuit 2° de
generatōe z. x. eiusdē p̄ncipie. sed genus est forma minime singularis
& indiuidua ex q̄ est p̄m vlt ḡ materia nō p̄ eē p̄m singularis designatōis
¶ Item quarto. indiuiduū est ens solitariū indiuisum in se & diuisus
a quolibet alio. sed materia est in infinitū diuisibilis. ḡ ipa nulla rōne pōt
esse radix indiuiduationis Maior nota est ex noie Minor est de snia p̄nt
ij. p̄ncipioz vbi videtur infinitatem continui originaliter reduci ad mate
riam & etiā est radix infinitatis dr̄ vbi. viij. metha. ¶ Item q̄nto ma
teria nec est quāntas ḡ illa ē p̄ncipiū indiuiduationis & nō materia Maior
est p̄bi. v. metha. vbi vult q̄ eadē nūero sunt q̄z materia est vna & eadē
& nō intelligit de materia cōi eo q̄ sic oia corp̄alia essent vnū nūero s̄z de
materia p̄ diuisionē q̄ntitatis signata vt exponit cōmentator Minor no
ta est p̄ idē ex quo q̄ntitas est p̄ quā materia discernit in p̄es a se inuicē
singularit̄ nūeratas p̄mo p̄ncipioz ¶ Item septimo vult po. q̄ indiuiduū
p̄sistit ex accidentibz q̄ eadē nō p̄nt in alio repiri q̄lia st̄z foia loc^o figura zē
Et idē vult Avicenna cū dicit spēm cor̄rabi ad esse indiuidui p̄ accidēs
p̄riū. Intelligens p̄ tale accidēs p̄riū q̄ntitatē & figurā. ḡ materia nō est in
diuiduationis sola cā ¶ Item octauo si materia esset p̄ncipiū indiuidu
ationis eadē rōne forma sibi p̄porcionata eēt tale p̄ncipiū ex q̄ q̄ntit̄ mate
rialit̄ distincta st̄z etiā suis formis. p̄p̄is distingunt̄ & nūerant. imo potioz
rōe h̄ videntur forme ex q̄ ei p̄uicē distinguere & separare. 7. metha. Etiā in
his idē nō inuenit̄ materia pura in angel̄ & intelligētis indiuiduā a sola
suis forma. ¶ Item nono. materia diuidit̄ p̄ p̄riū & cōe seu signatū & nō
signatū. vt vult. p. 7. me. ḡ ipa ab alio q̄dē accipit singularitatem & h̄ nō ē

11
nisi vnitas materialis derelicta eu diuisione q̄ntitatis ex q̄ materia maxie
numerabilis ē p̄mo pbicoz. q̄ illa vnitas videt eē p̄ma indiuiduatiois cā.

In oppositū est Boet⁹ z Aristoteles. dēt em̄ hoc
q̄ ab alio hz res q̄ ē z ab alio
q̄ hoc est. eē em̄ hz a forma. z q̄ hoc est hz a materia Et dēt p̄bus in p̄di
camento sube q̄ p̄ma suba vere fecat hoc aliquid eo q̄ includit p̄ncipiū sin
gularis eē ne fecz materia Et q̄ p̄ma suba maxie z p̄rie z p̄ncipalr subs
tat est ex eadē cā. qz vt vult p̄bus p̄mo pbicoz. materia est subiectū vni
eius q̄ p̄mū. cū quo est hoc aliquid ens z apparatus. xi. metha. ¶ Item p̄mo
sic. illud est radix indiuiduatiois q̄ ē p̄mū p̄ncipiū subsistēdi. materia est
h̄mōi q̄ zc. Maior pz ex hoc q̄ sicut cōicabilitas est. p̄prietas p̄ncipiū dī
tis eē ita incōicabilitas ē p̄prietas p̄ncipiū eē in se recipientis z terminantē
¶ Maior iā pbata est ¶ Itē scdo. quicqd est radix nueri ē p̄ncipiū indī
uiduatiois materia ē h̄mōi q̄ zc. Maior pz ex dictis. ¶ Maior similiter pz
ex eo q̄ p̄allegatū ē p̄mo pbicoz q̄ materia maxie numerabilis est ¶ Itē
tercio. Illud est p̄ncipiū indiuiduatiois q̄ est radix incōicabilitatis sz ma
teria ē h̄mōi q̄ zc. Maior nota ē ¶ Maior pz ex multis. primo a ueritate
Augustini q̄ dēt materia eē creatā p̄pe nihil ita q̄ est vltima in essēdo ¶ Itē
de sic Quicqd ē vltimū in ordine eēndi illud ē incōicabile. maria ē h̄mōi
q̄ zc. Maior pz. qz oē cōicabile alteri vel alij sub se vel p̄ se existētibz p̄
bet eē z p̄ p̄ns ipm nō est vltimū ¶ Itē quarto. omē q̄ est p̄ncipiū in
diuiduatiois. aut ē in genere forme. aut ē in genere materie. eo q̄ actus z
potētia ambiūt oē genus entis. sed ois forma ē cōicabilis. q̄ relinquit q̄
sola materia ē incōicabilis z p̄ncipiū incōicabilitatis z indiuiduatiois ois
go ¶ Maior pz p̄ p̄m p̄mo celi dicentē cū dico celi dico formā q̄ cōicabi
bilis est. sz cū dico hoc celi dico formā in materia signatā z incōicabilē
terminatā z ynā nūero factā. iuxta illud. v. metha. eadē nūero sunt quos
tū materia est vna z eadē. Ex quo pz q̄ nec forma subalis nec quantitas
nec vnitas nūeralis formaliter accepte possunt eē indiuiduationis conse
ex quo q̄libet eoz est p̄. naturā eius formale cōicabile. maxie autē istud
apparet de forma accidentali quēcūqz fuerit eo q̄ illa nūerat nūerositate
sui subiecti vt habet p̄ ¶ Topicoz p̄mo pbicoz. z. vij. metha. ¶ Itē
quinto. oē subsistēs ē singulare hoc aliquid z indiuiduū sz aū aduentū eius
subsistēt accidētis p̄ma suba in suo genere subsistit. q̄ aū omne accidētis
suba ē indiuidua ¶ Maior est p̄bi. vij. metha. p̄ra platonē vbi dēt q̄ ydea
p̄ hoc q̄ subsistūt p̄ se singulares sunt z nō scabiles ¶ Maior ē. p. in p̄ntē.
vbi dēt. p̄p̄tū est sube in subiecto nō eē z maxime subsistere. z p̄mo postē
orū q̄ p̄ se esse puenit sube Et. vij. metha. q̄ suba est ens sepatū in se cō
pletū p̄bens accidēt eē z subsistere vbi Autēna dēt q̄ suba ē ens in se cō
pletū p̄bens alteri occasione existēdi in eo. ¶ Itē sexto Impossibile ē
materia aliq̄ accidētē signari aū aduentū forme subalis quā materia sig
nata signat nūerat z indiuiduat eo q̄ p̄positō se dā p̄cederet p̄mā in eodē
supposito q̄ ē p̄ra naturā Nihil q̄ est dicere q̄ materia determinata q̄nti
tate sit indiuiduatiois cā seu p̄ncipiū. Si forte dixeris q̄ termin⁹ q̄ntitatis
quē in materia erigit forma naturalis fm p̄m p̄mo pbicoz. z. ij. de aīa.
est illd quo sigillat singularitas materie aū indiuiduatiois toti⁹ p̄fecti p̄

Subs et q̄tate ita q̄ vna sit ratio idiuuatois sube et quātatē in p̄bict
Ex q̄to cōtra p̄bica sunt co:pa q̄tate et q̄litate sensibilibz distincta
Contra hoc ē q̄d d̄r Aristz. p̄mo p̄bicoz q̄ materia et forma s̄t causae
se oim accidentū totū q̄ p̄us p̄tate causalitatis et nature forma ind̄
diuiduat q̄ materia quā q̄tate et q̄litate p̄sequit̄. **C** Si dicas q̄ hoc nō
obitat. q̄ d̄r p̄bus p̄mo p̄genios q̄ materia nō est p̄ictus. s̄z ip̄i p̄ictus
s̄z vltia ex eo q̄ nūq̄ ē sepeata a mo: p̄beis et passioibz et ita materia p̄bica
fm q̄ talis ē nō āncedit causaliter q̄tate et q̄litate s̄z illis tāq̄ diff̄erētijs
subalibz definitat et in sua ponit natura **C**ontra hoc est q̄d p̄m̄ssum
est de o: die p̄positōis et p̄me Enā illd̄ d̄ctm̄ p̄bi de inseparabilitate mo: p̄
p̄beaz et passioibz intelligit sic Nūq̄. i. nullo tpe qz reuera nullo tpe o: d̄
dime seu successiois mo: materia p̄cedit illa accidentia. licet p̄cedit vt d̄s
ctū est natura et causalitate **S**i iterū dicat. q̄ hoc nō obstat ex q̄ suba p̄
cedit accis tpe. vij. metha. et soler illd̄ exēplū dari de materia ab āniquis
p̄p̄tatis **S**olutio reuera materia p̄bica nō p̄cedit tpe mo: p̄beas et
passiones ita q̄ inter eā et accidentia sit intersticiū diuisibilis mo:re. s̄z hoc
nō toti tpe coeū p̄cedit illud q̄ aduenit et abcedit in q̄busdā p̄tibz tpe
et horis quo d̄r p̄bus vij. p̄bicoz p̄mū mo: tpe p̄cedere alios corruptibz
les mo: **R**elinq̄t q̄ sola materia sit singularitatis **A**d rōes
et idiuuatois tota cū q̄ p̄cedendū ē in materialibz
p̄o altera p̄. s. p̄ pre sci thome introductas **C** Ad p̄mā d̄m̄ est q̄ est
cōitas analogie p̄ncipiū subiecti q̄ ex ordine p̄p̄tatis ip̄i ad formā tras
bit ad cōitate forme qdā p̄p̄tatis imitatione. et hec est cōitas accōmo
data et aliena. **A**lia est cōitas p̄p̄e cōicabitatis q̄ fundat in cōntialibz
forme p̄m qd̄ est actus ab actu vhs agētis fluēs et emanans et p̄ma p̄ue
nit uarietate cui nō repugnat p̄p̄a singularitas **S**ecda p̄uenit forme cui
repugnat p̄p̄a singularitas cū q̄ dicebat in argumēto q̄qd̄ est cōe mul
tis et intelligit de cōitate p̄p̄a et nō aliena **C** Ad secū d̄m̄ q̄ que
cūq̄ sunt vni p̄p̄tatis sunt eque cōia cōitate analogie s̄z huic vt dicit̄
est nō repugnat p̄p̄a singularitas uicut singulari p̄sonalitati regis nō res
pugnat cōicabitatis sue ordinate p̄tatis. **E**t solitario seruo nō repugnat
cōitas misterij ad multa analogice ordinate et vni p̄tati indiuue ce
re nō repugnat diuisio ip̄ius et adaptatio pluriū sigilloz. **E**t iō dico cum
Aristz. p̄mo p̄bicoz q̄ sicut materia nō ē intelligibilis nisi p̄ analogiam
ad formā ita nō p̄uenit ei p̄p̄a. vltias ex q̄ solū vlt̄ intelligit s̄z analogice
accomodata **C** Ad terciā d̄m̄ q̄ nō sumit gen^o a materia nisi ad istū
intellecū q̄ ē totū p̄positū ex materia et forma fm q̄ p̄fundit in potētia
materiae est forma formabilis et nō forma formās vel formata et iō ab ea
sic formabiliter p̄fusa abstrahit generis intēctio sicut a forma formāte ab
strahit intēctio d̄ne et a forma formata intēctio sp̄i **E**t hoc subtiliter ins
nuens p̄bus d̄r. vij. metha. q̄ genus nō ē materia licet nō sit sine matē
ria **A**liet d̄m̄ est etiā q̄ cū d̄r p̄bus q̄ illa sunt eadē genere q̄p̄ materia
est vna et eadē intelligit de uarietate trāsmutabili de forma in formam. vt
manifeste vult p̄bus. ij. p̄genios cū d̄r q̄ q̄p̄ materia ē vna coeū mutua
ad inuicē et trāsmutatio **S**z potētia trāsmutabilis materiae nō ē subiecta vt
habet p̄mo p̄bicoz et. xi. metha. ex q̄ illa est ingenerabilis et incorruptibilis
hō **S**z ē potētia d̄slicta in ip̄a materia ex p̄uante vlt̄ formaz p̄fectarū

vt manifeste habet pmo phicoz z digeneos illa aut est formalis z p tan
 to materie accidentalis vt postea pbabit. q materia vnde sumit genus sim
 q hmoi no sumit in coitate ppria sz aliena **C** Ad qra d om q in ma
 teria sunt duo. s. poteria subiecta z corporeitatis forma qua distinguit
 materia ptra ptiatm z gra pmi puenit ei indiuiduare **Ex** pre scdi infinita
 te dimissiois originare vn sicut cere qlibet minuta ps est eiusde perete cu
 tota massa cere in recipiedo forma sigilli z terminado ea indiuidualiter
 ta materia quatu cu q discreta p qritate in pres manet vnus z eiusde
 poterie originalis in singulis pnculis et ad indiuiduandū formaz pris
 z suppositandū formā ton? qz qdqd repit in multis no ehuoce repit in ill
 p naturā vni? pmi cur? pncipatio est in oib illis vt habet. ij. metha. **Et**
 do poteria indiuiduatois in oib materie pnculis repit fm naturam ma
 terie in ipis saluata z distributa **C** Ad qra d om q licet materia fm
 se nec sit qd nec qle nec qntū ppter sue nature indefinara centialitate. est
 en pncipiū ipi? qd est hoc aliqd sicut em ē p hoc q pma extremitas cendi
 no est factū p informatoez qua definet ad qd vel quale ita poteria ma
 terie p hoc q est vltima extremitas cendi simplex ē z informis alioqn no
 est vltima in ordine cendi ex quo oē vltimū ē a natura medij z ppositiois
 sepam z est pmi in substādo seu recipiedo mō piz ex dicitis q poteria ins
 diuiduadi o: it a pncipio subsistēdi z nō a pncipio effendi **C** Ad sextā
 d om. ad maiorē? q totus mūdus dr vnus nūero ab indiuiduali pos
 tentia materie eius elemētis z pnb distribute z si tota materia mūdi est
 indiuisa ab ea mūdus diceret hic z diuideret a qlibz alio qd nō ē de inte
 gritate mūdi corpe **Et** ad minorē d om q qritas est cā sine qua nō vnū
 ens materiale nūerat ptra aliud sz nō est cā inmiscia z centialis vt satis
 ante pbati est. **C** Pro q norandū q duplex est qritas in indiuiduo
 corpalis. s. pcedēs z pns Pcedēs est illa q traducit a corrupto vel gene
 rantis suba **Et** sequēs est illa q ex pncipalis vel pcedētis materie qritas
 te siue ex pcedere qritate fm exigentiā forme ipius gen. in figurat z termi
 natur. Pna qritas dr dimētio in terminata fm conūteratoē idco q lap
 sa a termino pcedētis forme nec dū est finita p formā genitū sequentem
S cdo dr dimētio seu qritas terminata q illud e? est mēsurabile reddit
 z formabile z p aliud sui generis nūerabile. z pma qdā qritas puenit idē
 indiuiduam pns forme sic, alteratio puenit gnatōez. **S** cdo q qritas p
 existēte indiuiduatoem formā nūerat z mēsurat. co q qritas ē mensu
 ra sube corpe vt habet. v. z. vij. metha. **S** z ipa materia sola ptera est in
 trinseca indiuiduatois cā vt icurabile est ostēsum **C** Ad septimā d dōz
 q illa accidenta nō sūt casue sz indiuiduatois signa qbz ad sensū singularē
 eas dinoscit **Aliē** ar dicit **U**rbomiste q indiuiduo sūt duo. s. tē indiuisus
 in se z h est a materia. z aliud ē eē diuisus a qlibet alio q dicit o: tri a q s
 titate. sz si bñ inspicāt pmissa vtrūq est a materia subalīe ex q illa qritas
 nō distinguit nūerat illud e? ē nisi indiuiduata p eē nūerale eiusde subie
 ctē? ē z h innuit. p. xi. metha. cū dr. q materia ē cū q est haliqd ens z appa
 res **Apparēs** in quā sensibilt discretū vt manifeste pbat de tactu. vult em
 q materia sit p mūditū sic singularitaz z discretiois q ē fm tactū extrinse
 ca q cā b? discretiois. pna ē materia sz pna rō mēsurez nūer. sit a qritate

Ad octauū dōm vt supra dictū est q̄ indiuiduatio nō orit̄ a p̄ncip̄o
 illendi s̄z subsistēdi. z ideo forma nō est indiuiduatis origo. Si em̄ indi
 uiduare est eē receptū z datū terminare z in nūc p̄nere tūc illud maxie
 indiuiduare q̄d sup̄a forme recepte maxime p̄mo terminat z finit. hoc it̄
 est p̄mū subiectū sub q̄ nō est p̄or subsistēdi origo. q̄ materia q̄ est tale p̄t
 mū subiectū est h̄mōi p̄ncipū. Et q̄ addit̄ de separ̄a a materia. Dōm q̄
 p̄cul dubio nō indiuiduant p̄ forme potentia p̄m illud q̄ est p̄ncipū est
 tendi s̄z p̄m illud q̄ est p̄ncipū subsistēdi. hoc it̄ vocat̄ ab auctore libri de
 causis yliān̄ quasi yliālis p̄ncipū seu materie h̄ns modum z a Boetio
 vocat̄ q̄d est. ab Arest̄. aut̄ in. viij. metha. vocat̄ ip̄m. z a b̄o Thoma
 et Egidio de roma d̄r essentia. licet multū imp̄op̄ie vt postea p̄habitur
 hoc aut̄ q̄d est yliān̄ seu ip̄m est potentia subiecta q̄ est radix in cōicabi
 lis existētie substantia z spūaliū que potentia d̄r possibilitas a platonis
 Et hec tales intellectuales substantie sint simplices simplicitate. oposita
 p̄positioni ex materia z forma est tū in eis p̄positio rōnis ex actu cōicabi
 bili z potentia in cōicabili vt innuit̄ p̄his. viij. p̄mē p̄hic cū d̄r p̄tra platonē
 nicos q̄ si ydec essent separe tan q̄ p̄ se subsistētes eēt vt̄q̄ singulares
 p̄ naturā talis p̄ncipū q̄d p̄hibet scibilitatē eaz. S̄z manifestū ē ex. ij. vi
 z. iij. metha. q̄ sola potentia impedit scibilitatē z sciam. q̄ p̄m sniam p̄h̄
 substantie separe nō ab essentia forme z actus s̄z ab essentia potentie seu
 p̄ncipū materialis p̄rahunt singularitatē. **A**d vltimam dōm est q̄
 materia de se hec est z singularis p̄ hoc q̄ est vltima in gradu essēdi z
 p̄ma in subsistēdo z subiciēdo q̄z q̄libet sicut p̄ habūdantia d̄r ita so
 litudine includit. **P**ropter hoc em̄ sp̄s specialissima d̄r singularis z
 Athoma in genere formaz vltimū q̄ finalis ē. z vltima in qua terminat̄
 intrinsecus gener̄ generalissimū suū. z sic in p̄posito. p̄portionabil̄ ma
 teria d̄r athoma z singularis in genere p̄ncipū essēdi. q̄ finale ē in es
 sendo z p̄ma in subiciēdo sicut etiā an̄ habitū est. Et ideo diuisio ip̄ius p̄
 p̄mū z cōe est p̄ d̄nas formales analogie q̄ ei accidit̄ eo mō quo dictū
 est z hec est vera determinatio hui⁹ q̄stionis p̄m mentes Arest̄. Boetij
 z venerabilis d̄ni Alberti magni.

Queritur Quarto an q̄stio si est. sū cathogice demonstrā
 bilis. q̄ nō arguit̄ ex h̄is. Talis q̄stio nō est de
 monstrabilis. q̄ nec cathogice. p̄na tenet p̄ locū a toto in mō ad ier̄ p̄
 destructie. H̄is p̄z. q̄ q̄rit esse existētie q̄d est p̄ticulare z non scibile. mō
 oīne demonstrabile est vt̄ z scibile. **I**tem scdo. esse ex̄ne est p̄ngēs in
 multis pura in corruptibilibz rebz sed p̄ingentia tollit scibilitatem. iij.
 metha. z p̄mo p̄stioz. q̄ q̄stio q̄rens tale esse nō est scibilis z p̄ p̄ns nō
 demonstrabilis. ex quo demonstratio est sillogisimus facies scire. **I**tem
 tercio. demonstratio est discursus ostensiuus ad intellectū. s̄z esse existētie
 nō est ostensibile ad intellectū. q̄ z. **S**aior nota est. q̄ in hoc d̄ffer̄ de
 monstratio discursiua a demonstratōe ad oculū seu digitali. **S**inoz. p̄z p̄
 p̄m. viij. metha. vbi d̄r p̄tra platonē q̄ ydea p̄ se singularit̄ ex̄ns nō ē sc̄
 bilis seu ostensiuua intellectui. **I**tem quarto. nullū esse existētie est de
 monstrabile. q̄ nec eē existētie. p̄na tenet p̄ locū a toto in quāritate. H̄is p̄z
 demonstratōe nā duplex est. eē existētie vnu. s̄. quoz ex̄ns actualit̄. z aliud

quo res existit causaliter in suis pncipijs radicalibz. s; pmiu no e scibile
 vt visum est cu illud sit notu apud sensum Et Metu no est scibile ex qd
 esse potentiale r fm quid quo posito no sedur rem ee s; possibilem fore
C Item dnto. questio si est inductoe manifestat vt habet. ij. posterior
 q no demonstrat ex quo demonstratio r inductio sunt oppositi pcessus
C Item sexto. omne demonstrabile hz cam ppiu vt habet pmo postertio
 rum r. ij. phicoz s; ee existente in oib; no hz cam pura in creatore seu
 pmo pncipio q questio amirativa illius esse q d; si est no est vltier des
 monstrabilis **C** Item septimo. ois ca dr mediu ppter quid sui effect?
 ij. phicoz r. vij. metha. r pmo posterior. q qstio si est fm q hmoi no est
 scibilis s; fm q co:recta r resoluta est in qstione ppter quid vt videtur in
 nuere Arstis. in. vij. metha vbi docet corrigere qstione ppter qd **C** Tre
 octavo. vult phus. vi. metha. q subaicit diffinitoe sicut accis demonstrat
 tione s; si est. e questio de suba q no est demonstrabilis **C** Itē nos
 no. esse existencie est pma reu creataz nihil hns ante se natura vel ca ns
 si pma cam q p illam sicut p mediu sciendi. ppiu demonstrabit. s; pma
 ca non innotescit nobis ad sensum vel intellectu nisi p sui effecti. q si p
 ipm demonstrat qstio an est pmitteret pncipio pncipij r circulus in pro
 cessu demonstratio qd est pta pbin pmo r. ij. posterior **C** Item decio
 Non videt quo in tali demonstratōe ostēdente r terminare qstionem si est
 saluaretur ppietas medij demonstrati q est ee de omni p se r fm q ipm
 cu ipa pma causa sit oino infinita **C** Item vndecimo. Dis diciplina
 demonstratia fit ex pexisti pgnitoe firmiori quide r certiori q; sit scia ex
 tali pognitōne demonstratiue collecta vt habet pmo posterior in illis
 duab; pponib; Dis doctrina r ois disciplina rē. Et ppter qd vni qd d;
 tale r ipm magis. Sed pognitio pnie cause non p; esse firmior r certior
 q; q noticia creature extnis p influxu eius vt liquet ex iam dictis q ides
 qd pns **C** Item duodecimo. Mediu demonstratōis d; ee mediu o;
 pinis essentialis iuxta exigentā pnie figure ex quo oēs vere demonstratio
 nes fiunt maxie in pma figura in barbara fm sniam Arstis. pmo postes
 rior s; dens est ea nullo mo eoordinata sedis. vt vult Dionysius r au
 tor libri causaz Et innuit. p. quarto phicoz vbi dr. nulla ee finiri ad infi
 nitu pporione. Inde pbatu q data scibilitate questiois si est no est des
 monstrabilis cathogorice. nā ois demonstratio cathogorica simplr r non
 ex ppotest ostēdit suā pclusionem. s; ee rei no p; ostēdi nisi ex ppotest
 finis vel effect? pcomitā; q rē. Dator nota ē q; sic differit demonstratō
 cathogorica r ppotetica sicut syllogismus simplr r syllogismus ex ppotest
 si dmo: p; inductie r rōne Inductiue sic si transmutatio est. materia
 est s; transmutatio est vt p; ad sensum ginarētia est. pna tenet p illam
 ppoem pmetatoris Transmutatio facit leire materiā que fundatur in il
 la maxima dialectica posito effectū ponit ea Sile demonstrat formam
 ee ex opatione r locū ee ex loci mutatioe r motōe esse ex motu rēijs. vt
 patet discutenti pcessum Arstis. Rōne sic. ee rei aut scur a pōi aut a
 posteriori Si pmiu tūc no p; certficari nisi p formā r finē ex quo mater
 ria no est cēdi pncipiū s; potius radix ptingentie. vi. metha. Et effie
 ens est pncipiū ipius fieri seu ipi? forme fm q stat in emanatōe r fluxu
 ci.

¶ Nōdū dēscit in re vt innuit p̄his. ij. p̄bicoꝝ cū de Efficientis est p̄ncipiū
vnde motus. sed forma nō exercit eē ex̄tē uisi sub rōne finis z p̄ncipiū
opis accepta ex quo opatōes sunt suppositoꝝ ḡ tale eē nō p̄ ostēdi nisi
sub p̄ditione talis finis z p̄ p̄ns h̄mōi demonstratio est p̄poretica. Si a
posteriori. tūc nō p̄ scialiter ostēdi nisi ex positōe. p̄p̄ij. z essentialis effectus
ctus aut opationis necērie p̄ntis. ḡ idem quod prius

In cōtrariū Arguit q̄ sic d̄r p̄his. ij. posterioroꝝ q̄ q̄tuor
sunt q̄stiones equales nūero h̄ijs q̄ vere sc̄
mus Vere aut̄ sc̄imus ea q̄ p̄ cām summā z p̄p̄iā ḡgnos̄cām? vt patuit
ex p̄allegatis ex. ij. p̄bicoꝝ z p̄mo posterioroꝝ Et p̄stat ex p̄mo p̄bicoꝝ et
multis alijs passibꝝ Arist. ḡ q̄stio si est. ve ē sc̄ibilis. ij. posterioroꝝ ḡ ve ē
cām terminabilis Inde sic cā existēdi posita q̄ est p̄p̄ia summa z essen
tialis. necērie ponit talis effectus vt p̄z vbi supra. ergo q̄stio si est. est ve
re demonstrabilis ¶ Secūdo sic forma z q̄ditas rei est vera z p̄p̄ia essens
d̄i cā. ij. posterioroꝝ z. vj. metha. ergo p̄ illā tanq̄ p̄ demonstratōis mediū
q̄stio an est terminat̄ p̄na nota est p̄ns p̄z p̄ p̄m in eodē. vj. metha.
vbi esse domus dem̄ratur p̄ assignatōem forme ¶ Tercio sic forma
sub rōne finis z termini generatōis est p̄ximū ex̄tēdi p̄ncipiū. ergo p̄ eam
sic in forma simili ordinatā ex̄tē seu si est demonstrat̄ ¶ Quarto vult
vocatus in de p̄solatōe p̄hie q̄ eē est actus nature seruantis ordinē d̄r cū
q̄ illud. p̄p̄ie est q̄ seruatur ordinē z naturā ¶ Inde sic. ordo nature h̄z
determinatā cām qua demonstrat̄ pura deū sub rōe finis. vniuersi eē. er
go p̄ eandē ostēdit eē rei create ¶ Quinto. sicut q̄stio qz est. se h̄z ad
q̄stionē. p̄pter quid. ita q̄stio si est. ad q̄stionē qd est. ij. posterioroꝝ Sed
illa pura qz est. q̄nqz terminat̄ simul cū q̄stioe. p̄pter quid d̄i. s. p̄ cām des
monstrat̄. ergo ista etiā p̄ sc̄in p̄ mediū q̄stionis quid est vt p̄z in demō
stratōe qua ostēdit̄ materialis diffinitio p̄ formale vt innuit p̄his in eodē
dem lib: o posterioroꝝ ¶ Sexto sic. ois q̄stio. p̄pter qd de effectu forma
ta est demonstrabilis. sed ois q̄stio si est p̄r transsumi in q̄stionē. p̄t quid
vt innuit p̄his. vj. metha. ergo sic trāsumpta q̄libet talis p̄r dem̄rari.
Maior p̄z ex eo q̄ p̄t quid est q̄stio cause. p̄p̄ie z necērie Minor p̄bas
ta est ¶ Inde sic. Arguit q̄ sic dem̄rabilis simplr z categorice. quia
ois demonstratio necessitās p̄sequēs a p̄ori z p̄ cām est categorica Sed
demonstratio ostēdens q̄stionē an est. est h̄mōi ergo zc. Maior p̄z qz demō
stratio est silogismus p̄cludēs necitatem rei seu p̄sequētis d̄ris a syllogis
mo simplr z p̄cessu p̄ditionali q̄ nō necitat nisi ordinē p̄ne Sz q̄libet cā
realis ponit z necitat̄ suū. p̄p̄iū effectū cū fuerit in actu vt habet. ij. p̄his
coꝝ z posterioroꝝ. ij. metha. ergo maior vera Minor p̄z ex d̄ictis qz ka z
actualis ep̄tēdi cā est forma h̄m esse qd h̄z in materia quō d̄r finis gene
ratōis sicut ip̄a p̄siderata h̄m se vt forma tm̄ z nō vt finis in materia z mos
tus est p̄ncipiū essendi q̄ditate seu diffinibilit̄ ¶ Septio sic Esse respe
ctiū reducat̄ ad absolutū. ergo verū seu necēriū ex suppositoꝝ reducat̄ ad
verū necēriū absolutū z p̄ p̄ns dem̄ratio ostēsiua veri p̄poretici seu p̄dis
tionalis resolutū in dem̄ratiōē ostēsiuā veri absolutū. s̄z talis est categor
ica ergo p̄ma z possissima ip̄i? an ē dem̄ratiō ē categorica ¶ Oc
tavo sic. q̄stio an possibile sit. ē categorice dem̄rabilis. ergo q̄stio an sit
p̄na tenet p̄ locū a minor. minus eam videt q̄ possibilitas essendi cui? cū

est materia possit demerari. q̄ ipm eē cui? cā est forma. Assumptū p̄z p̄
 Arist. p̄mo elenchoz vbi ostendit syllogisimū sophisticū esse possibile. Et
 p̄ns p̄z autoritate eiusdē. iij. phicoz vbi ostēdit locū eē. 7 vocū nō esse
 Et. ij. celi vbi demonstrat frā eē 7 p̄n̄r alia elemēta. 7 deū generationem 7
 corruptiōem Et inde p̄cludit celum moveri pluribz monbz. **N**ovo
 sic. questio si nō est. demonstrat cathogorice ab Arist. iij. phicoz 7 p̄mo
 celi de infinito 7. iij. phicoz de vacuo. q̄ q̄stio si est. potius demerari p̄t
 ex quo ois negatio reducitur ad affirmatiōem 7 p̄supponit eandē p̄mo pos
 terioz 7 elencoz. **D**ecimo sic. questio si est. est q̄e sensibilis vt p̄alles
 garū est ex. ij. posterioz. q̄ scilicet demonstratiōe vel diffinitōe cū nō sint plura
 instrumēta sciēdi vt innui phus. vi. metha. aut diuisiōe fm trīb: ē diuisi
 sione instrumētoz sciēdi quā dant alij. S; nec diffinitōe nec diuisiōe inno
 cesat. q̄ demonstratiōe p̄n̄a tenet p̄ locum a sufficienti diuisiōe p̄ma pars
 dicte minoris clara est de se ex quo q̄stio an est. q̄nt esse existere q̄d non
 est diffinitibile p̄t hoc q̄ est eē indiuidui 7 suppositi salte vagi vel lignati
 mō dicitur p̄p̄hin? Arist. 7 boetius q̄ sola spēs diffinit. Secda ps etiā
 est clara ex hoc q̄ diuisio notificat nō eē rei s; rei exātis p̄ntim q̄sp̄ pos
 nit in nūerū cū re cui? est. **Q**uestio aut si est nō ponit in nūerum vt dicit
 phus in p̄ncipio. ij. posterioz. ergo idem q̄d prius

Solutio secundū Aristotilem

dicendū q̄ q̄stio si est in euidenti ad sensum nō eget certitudine ad intel
 lectū cū sufficienter innoretat p̄ inductionē experimentale sensus. ij. poste
 rioz 7 in occultis a p̄nt sensum seu remōnis a sensu solū indagat rōcinas
 rione ad intellectū ex sensibilibz informari qui d̄ intellectus ad sensum
 reflexus. Ex quo d̄t phus p̄mo posterioz q̄ eis n̄ra scia adeo innitit sen
 su q̄ deficiente in nobis aliquo sensu necē est 7 sciam sensibilis talis sen
 sus nobis deficere 7 hoc modo inuenit existētia seu eē p̄mi motoris 7 a
 liaz spūaliū subaz quān̄ opatiōes sunt nobis sensibiles. S; q̄stio si est
 fm formā sue p̄p̄ie amiratiōis nō est demonstrabilis p̄ cām. **T**ū qz non
 querit cām sed simpliciter essendi subam. **T**ū qz nō ois suba de qua for
 matur questio an est p̄p̄iam cām essendi h; vt p̄z de hac questione. An
 deus est. an trinitas p̄sonaz est 7 c̄ys. **T**ū etiā qz q̄stionibz si est. 7 qz est.
 appropriat demeratio qz. sicut q̄stioni p̄pter quid appropriat p̄pter quid.
 Sed demonstratio qz ad terminandū q̄stionē affirmatiuam vit̄ medio
 q̄d est p̄p̄ius effect? vel essentialē signū q̄stiri 7 nō accipit cām q̄stiri p̄mo
 posterioz. Et hec responsio sumit ex. ij. posterioz 7. vi. metha. **U**erū
 questio si est. ē in rebz p̄positis correctā 7 transumpta in questionē p̄pter
 q̄d est demonstrabilis p̄ diffinitōem indicatē q̄d est eē rei q̄ p̄p̄ia cā ipius
 si est. vt d̄. ij. posterioz 7 p̄ materia 7 formā q̄ s; intrinseca elemēta tal
 lis rei vt d̄. vij. metha. vt si q̄rat p̄pter q̄d domus est. sic determinat la
 pides 7 ligna 7 coz p̄pago sunt. sed hec sunt p̄p̄ie cause 7 cēntiales do
 mus q̄ dom? ē. **P**roporcionabilis in natura si q̄rat p̄pter q̄d hō est sic deter
 minat. organici corp? 7 aia rōnal s; h; bec p̄stituit natura hois q̄ hō ē.
Aut sic. aial rōnale est vel hūanitas q̄ ē forma ipius hois est. q̄ hō ē. **S**i
 aut querat p̄pter q̄d aial rōngle aut humanitas aut corpus 7 aia fm q̄

sunt pncipia essentialia hōis sunt questio nō p̄r terminari p̄ eam in se
 eam ex quo cause nō est causa in eodē genere causalitatis. z he sole sunt
 essendi cause. Nō tñ determinari p̄ eam extrinsecā; p̄pter quā fit aut fieri
 intendit. s. efficiētē aut finalem Si de hīs q̄rat fieri aut intentio fiēt
 q̄ efficiēs ē pncipiū vñ motus z fieri Et finis est pncipiū cui? cā aliqd
 fieri intendit Vñ si q̄rat p̄pter qd d omnis fit aut q̄ obzē pncipia domus
 sunt in fieri z moueri ad eē dom? Sic determinet q̄stio. domificans est
 q̄ pncipia domus sunt in fieri z moueri ad eē domus Aut si q̄rat quare
 domus intēditur vt fiat Respōdet sic intētio defendendi a cauantibus
 z imbribus ē. q̄ domus intēditur vt fiat. nō em̄ aliter p̄r cā pncipiare cogit
 atione z rei sciam q̄ pncipiat sp̄m effectū in esse. Sciendū tñ q̄ eē existētie
 qd q̄rit p̄ q̄stione an ē duplex ē. s. originale causale seminale seu radiale
 qd d̄r esse existētie simplr fm̄ q̄ stat in fluxu cause vñs sup̄ potētiā vel
 materiā delato Aliud est eē exētie actuale seu ratū qd resultat in p̄posi
 to ex p̄actu p̄icularis agentis z materie p̄rie q̄z p̄mū nō p̄dicat p̄rie ē
 enūciatōe de simplici inherētia sed de inherētia modificata ac si dicat
 rosam possibile est existere vel pluvia porest esse Et questio si ē de tali eē
 formata determinat p̄ eam materialē vt habet ab Aristotele. vij. metha.
 Verbi grā ligna z lapides sunt q̄ domū possibile est eē Et quoz elemēta
 sunt q̄ mixta p̄nt esse. aut radii p̄ria ficus z rose vel cuiuscūq̄ alterius
 plante est q̄ ficus vel rosa p̄r eē R^m hō esse existētie determinat p̄rie per
 formā dante eē z sp̄m in arte vel natura eo q̄ forma est actus z ois per
 cipare actualitatis cā sicut materia est cā possibilitatis vt plane colligit
 ex. v. z. ix. metha. Ex his p̄z facit quō soluenda s̄z argumēta verobiq̄
 adducta ¶ Ad primū d̄m q̄ esse existētie est singularē artū scibile
 scia ad sensum reflexa quō singularia intelligi dicuntur p̄ lineā reflexa.
 ¶ Ad 2^m d̄m q̄ esse existētia vage designationis que puenit indist
 duo vago q̄ vñs eaten? est scibilis q̄ren? p̄ analogiā subiectōis ē cōis
 nec illa est p̄ingens fm̄ actū z potētiā sicut in diuuario signata s̄z ne
 cessaria fm̄ actū vñs qd̄ includit z cur? cōicabilitatē nō spedit ¶ Ad
 terciū d̄m q̄ hoc vñs esse existētie aliquo mō est scibile. licet illud sit
 de possibili z hoc defacto eē z bene veni est q̄ esse potētiā est esse fm̄
 quid respectu esse existētie actualis. licet in suo genere sit esse simpliciter
 ¶ Ad quartū d̄m p̄ intempōem p̄ne q̄ nō est incōueniens idē sciri
 z opinari aut sciri quia z p̄pter quid per diuersa media vt visum est.
 ¶ Ad q̄ntū d̄m q̄ veni est qd̄ zeludif si loquamur de demonstratōe
 p̄pter quid ¶ Ad sextū d̄m p̄ distincōem de suba qz est suba q̄daz
 que est q̄dita cuius eē est forme z essētie actus sine p̄cursu materie. Et
 est suba cui? eē esse existere seu subsistere Et p̄ma nō est scibilis nisi p̄ dist
 finitōem tam in genere sube q̄z etiam accidētis. Scda q̄o est scibilis eo
 mō quo supra d̄m est in solutōe q̄stionis. s. nō demonstratōe p̄pter qd̄ fm̄
 q̄ h̄mōi sed qz ¶ Ad septimū d̄m q̄ eē existētie quo ad nos nō de
 monstrat p̄ p̄mā eam s̄z potius ecōuerso sed positū in forma questionis
 p̄pter quid ostendit. p̄ mediū q̄ est p̄ma cā nō qd̄e absolute fm̄ cuius insin
 nam potētiā p̄siderata eo q̄ eē creatū nō est diuine imensitati adequatū
 S; sub rōne bonitatis p̄me z finis vniuersi esse accepta quō est ordināo

seu distribuens diuitias ei secundis iuxta vniuersitatis p[ro]p[ri]a possibilitatem. Quasi sic argueret Prima causa est in actu effluxiuo creatur[um] bonitatem. s[ed] vniuersum est capax talis bonitatu[m]. s[ed] vniuersum seu mundus e[st] p[ro]p[ri]a teneret[ur] posita causa in actu necario ponit effectus. ij. phicoz.

Ubi notand[um] q[uo]d sicut causa agens vel mouens p[er] motu[m] posita in actu non necessitat suu[m] effectu[m] nisi in fieri vt visum est Ita p[ri]ma causa q[ue] agit p[er] sua[m] essentia[m]. ita q[uo]d suum agere est suu[m] esse cu[m] fuerit in actu sui causalis influxus ponit suu[m] effectu[m] no[n] in fieri s[ed] in esse simplicis emanatois Etiam s[ed]m auctore[m] libri causaz e[st] est actus substantiuus quo fluente a suo agente r[ati]o causaliter p[re]cedente ad effectu[m] talis effectus subsistit. licet no[n] statim subsistentia distincta s[ed] informi r[ati]o indistincta que admodu[m] restat. **D**oxes de mundi creatioe **A**d octauu[m] d[omi]n[u]m q[uo]d demonstratio no[n] est p[ro]p[ri]e scialis p[er]cludens sciam s[ed] est p[er]cessus metaphisic[us] r[ati]o sapientialis q[ue] in h[oc] p[er]cipit mediu[m] alissimu[m] r[ati]o calissimu[m] euadit mediu[m] sciale r[ati]o in hoc q[uo]d illud mediu[m] non est a p[ro]p[ri]abile p[er] informatoez aliquaz p[er]ditionu[m] deficit ab euidentia eiusdem medij scialis q[ue] obrem de phis q[uo]d sapiens est medius inter topicuz r[ati]o demonstratoez assimilatus topico in debilitate forme arguendi r[ati]o demonstratori in efficaciam medij r[ati]o certitudie p[er]clusiois. **A**d nonu[m] d[omi]n[u]m eunt. **A**ristotle p[ri]mo r[ati]o. ij. metaphisice. q[uo]d p[ri]ncipia ex quibus docet sapiens. sunt notissima nature r[ati]o nobis difficilima. ita q[uo]d oculus nostre intelligentie ad ea se habet sicut oculus noctue ad lumen solis. r[ati]o ideo ex p[re]taliu[m] p[ri]ncipioz que situm statim sine magno discursu p[ro]gnoscitur semp[er] eni[m] stat p[re] forib[us] nostri intellectus illustratu[m] lumie intelligibili suoru[m] p[ri]ncipioz vt vult phis in eod[em]. ij. **A**d decimu[m] d[omi]n[u]m q[uo]d sicut deus est in oib[us] no[n] inclusus p[er]mixtione sue essentie vt vult auctor libri causanz ita cadit in demonstratioe sicut mediu[m] sciendi no[n] inclusum genere extrinsecis mox r[ati]o in penetratua luminis sui p[re]sentia vehementius influat e[st] r[ati]o notone q[ue] p[ri]ncipia essentialia reb[us] inclusa eo q[uo]d illa no[n] influat nisi p[er] p[re]sentiam p[ri]ncipis intimita r[ati]o s[ed]m h[uius] modu[m] attendenda est illa appropriatio ordie r[ati]o finitatis no[n] eni[m] est inco[n]ueniens q[uo]d infinitu[m] in sua suba r[ati]o intrinseca potens r[ati]o p[er] extrinsecu[m] depedens respectu finit[atis]. r[ati]o p[ar]iformiter de alijs d[omi]n[u]m e[st].

Ad vndecimu[m] d[omi]n[u]m quo ostendi videbat q[uo]d q[ue]stio si est non sit demonstrabilis nisi p[ro]p[ri]e. d[omi]n[u]m q[uo]d hoc sincathego[ri]cuma si. dupl[ic]i d[omi]n[u]m. af. s[ed] p[ro]ditionaliter vt hic si veneris ad me dabo tibi equum. r[ati]o sic est nota que sita ostensionis p[ro]p[ri]e in p[re]dicta q[ue]stione r[ati]o p[er] p[ri]ncipia q[ue]stio si est p[ro]ditionaliter seu p[ro]p[ri]e terminatur. **A**lio mo[do] si. est simplex r[ati]o absoluta nota dubitandi equiualens huic sincathego[ri]cumati an r[ati]o non q[ue]rit formaliter in p[re]dicta que[st]ione nisi esse simplex sicut quia querit e[st] s[ed]m quid seu accidentis r[ati]o ideo terminari p[ro]p[ri]e cathogorice sicut q[ue]stio q[ue] est. **E**t hec videt mibi esse snia **A**rist[oteli]. in. ij. posteroz r[ati]o p[er]mutari sumendo quia e[st] p[ro]p[ri]e si est de quid est p[ro]p[ri]e p[ro]ponere q[ue] est q[uo]d non p[ro]p[ri]e intelligi de q[ue] est. co[m]m[un]e dente in q[ue]stio cu[m] p[ro]p[ri]e q[ue]d in esse r[ati]o p[ro]p[ri]e hoc p[ro]p[ri]e solutio obiecto ad illa p[re]dicta

Rationes i[n] p[ri]m[u] **I**nducte. hoc necario p[er]cludit q[uo]d que[st]io si est. correcte p[ro]p[ri]e est. q[ue] est. vt p[ro]p[ri]e quid est. est cathogorice sic demonstrabilis aut aliquo modo demonstrabilis **E**t dato q[uo]d que[st]io si est p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e dem[on]stratio c ij

stret tñ illa demonstratio nō est potissima sue dubitatiois solutio. Nec est
q̄ huius q̄stionis intricare s̄m s̄ntiaz Aristonlis m̄sibi notā determinano.

Veritur q̄nto an medium

potissime demonstratiois sit diffinitio passiois vel subiecti. que
quidē difficultas ex ābigo intellectu illi? s̄bi Arist. ij. poste
rior. Surgit Quo d̄r mediū dem̄rationis potissime ē diffinitio p̄mi r̄ vl
t̄mi termini. q̄ si intelligat de p̄mo termino in substantia q̄stiois vel conclusi
onis demonstrade est diffinitio subiecti. q̄ p̄mo pouit in ordine Si vero
intelligat de s̄mno p̄mo in ordine p̄me figure in qua maxie s̄iūt demon
stratioes potissime ex eo q̄ euidentissima necessitas inaterie p̄porcional̄ eul
denissime necitati forme tunc tale mediū erit diffinitio
passiois cuius inherentiā demonstrat.

Arguit

Figur ad pres hui? p̄blematis vtraq̄z vt eliciat quid p̄babilius dic̄t p̄r
s̄m Arist. s̄ntiam cui in hoc ope p̄ v̄nibz innitor. Videt em̄ q̄ tale mediū
nō p̄r ēē diffinitio subiecti. Nā illa est cōis pluribz passioibz. Verbi gr̄a
nial rōnale q̄d est diffinitio hois cōiter uenit ei respectu resilitatis d̄s̄
ciplinabilitatis r̄ amirabilitatis r̄ aliaz passioū. S̄z eē mediū vere des
monstratiois p̄pter quid debet eē adequata cā questū p̄mo posterior. eo q̄
alias nō p̄ueniret extremis s̄m q̄ ip̄m r̄ vlt̄er posterior. it̄e s̄m q̄ poste
rior. ita accipit vlt̄itatem. ¶ Sec̄do sic. oē mediū dem̄rationū debet eē s̄y
logistia s̄m ordine p̄me figure vt p̄z ex dic̄tis. S̄z tale est sub uatore ex
tremitate r̄ supra minorem vt d̄r p̄mo posterior. q̄ illud est verū mediū
demonstratiois iā dic̄re q̄d sit p̄ passione r̄ an subiectū. tale aut̄ nō est dif
finitio subiecti ex quo illa āncedit v̄m̄q̄z. ¶ Tercio sic. diffinitio sub
iecti est p̄ria cā subiecti eo q̄ diffinitio r̄ cā idē sunt. ij. posterior. s̄z idem
nō p̄r eē cā p̄tima duoz sese p̄sequētiū. q̄ talis diffinitio nō t̄git s̄m q̄
ip̄m tam subiectū q̄ passioē quare nō videt eē r̄ari mediū. ¶ Quar
to sic. Idē p̄ se nō indicat q̄d r̄ quale. s̄z diffinitio subiecti p̄ se indicat q̄d
tate eius. q̄ nō q̄litate inherētie passiois s̄m q̄ h̄m̄ol. nisi forte ex p̄nti r̄
p̄ acc̄ns mō mediū. p̄ acc̄ns. p̄tingēs est r̄ nō necariū. ac ideo nō p̄riūm.
demonstratiois mediū est. ¶ Quinto sic. Om̄e tale mediū est ligās extres
ma i p̄herētia incommutabili. s̄z h̄ nō facit diffinitio subiecti q̄ r̄. Maior
nota est ex p̄mo posterior. ¶ Duo r̄ p̄z nā cognita tali diffinitione adhuc
p̄tingēs est sc̄ia inherētie passiois ex q̄ vt dic̄tū ē talis diffinitio ind̄ris ē
mediū ad ostendendū inherentiā plurū passioū.

Horādū

Est hic q̄ ille q̄nq̄z rōnes sup̄ius posite p̄cedūt de diffinitioe subiecti dicente q̄d itarem eius absolutā queresultat ex v̄nione
potentia r̄ actus sui generis. Et de diffinitioe explicante preter eē q̄d itare
uim optitudines cāles s̄z exigentiā actionis vel passiois in ordine ad
quā diffinit̄ tanq̄z p̄ria cā r̄ talis diffinitio p̄mo mō non p̄r esse mediū
s̄le aut̄ rōnes s̄z tres sequētes nō sunt p̄ opinione doctozis magni sed
postea soluent̄ cū solutioe rōnū thomistānū. ¶ Et arguit sexto sic. cū
dupl̄r p̄r subiectū diffinit̄ diffinitioe dic̄re q̄d tantū subiecti r̄ r̄ respectū
passioū sub rōe. p̄rie ea use diffinitioe indicare p̄pter q̄d passiois op̄z q̄
mediū de q̄ v̄nē est sermo esset aliqua baz diffinitioū. S̄z q̄ nō sit p̄me.

Talis ostensum est Probat ergo qd nō sit scda. nā bt pbs pmo phicoz q materia z forma sū cause oim q fiūt in subiecto ex ipis pposito Sz diffinitio indicās qd nō pphendit illa elementa seu pncipia. ergo eadē ē diffinitio significās qd subiecti z pph qd passiois z p pns si illa nō est mediu nec ista

¶ Septimo sic. Subiectū est duplex cā accētis ppriū. scēndū z inherēdi vt inuit pbs. vij. metha. z pmo mō est cā diffinitia accidentis Scdo cā receptia cē diffinitū ad sue subsistētie z idiuiduatiōis tminos

¶ nō videt q possere cā scibilis inherētie que certificat demōstratiōe

¶ Octavo sic. Diffinitio q̄liscāq̄ subiecti explicat cē subale qd nedū aīcedit natura z cālitare eētā z inherētiā passiois sz ex natura formatū subiecti coq̄ diffinitio p̄a sp̄ est p̄oz diffinitio. sz passio seq̄t rpe naturā subiecti. 7. meta. ḡ q̄liscāq̄ diffi^o ipi^o nō p̄t cē ppriū mediū inherētie passiois possissime cū dicat p̄bus pmo posteriorz Vinorē p̄dem p̄cedere zelusiōē solū natura z nō rpe Constat aut̄ qd mediū nedū p̄tialiter sz etiā substantia liter clau

In p̄ruū

pro via bñ T home pmo sic pcedit in minore dif. Illud est mediū p̄e demōstratiōnis qd dr̄ p̄t qd eēnale vte z appropriatiū passiois fm qd hmōi sz diffinitio subiecti est hmōi ḡrē. Vāior est p̄bi pmo posteriorz vbi tāq̄t has p̄prietates. de oi. p. se. z fm qd ipm Vinorē p̄t qz diffinitio q̄ ad qd subiecti p̄uersim p̄dicat de passioe pmo thopicoz. ḡ vlt̄er siue de oi z fm qd ipsum seu appropriatē z quo ad p̄tutē cālem subiecti dat passiois essentiā z inherētiā vt allegatū est ex. vij. metha. ḡ p̄ se seu essentialiter p̄stituit z stabilit eē passiois

¶ Scdo sic. mediū demōstratiōis est sedes p̄tialiter firmitās necessitatem demōstratiōis sicut locus dylecticus sylogismū dialecticāē sz oē tale d̄z cālitare ābire vtrūq̄ extremū zelusiōis demōstrāde. alioq̄n nō influeret necessitatē vtriq̄ insolubile in nexu extremoz. cū igit̄ tale sit diffinitio subiecti explicās cām eēnalem subiecti z etiā cām essentialē passiois apparet qd illa diffinitio debet eē verū mediū de q̄ est q̄stio.

¶ Tercio sic. Illud est mediū scie zelusiōis cui p̄ se pmo pueniūt p̄cognitiōis ex q̄bz colligit̄ cogitio scie. vt videt̄ posse trahi ex p̄ma ppōne libri posteriorū. Sz talis est diffinitio dicēs qd z p̄t qd subiecti ḡrē. Vinorē p̄z nā tres sunt p̄cognitiōes in speciali. s. qz est dignitatis q̄ claudit̄ in illa diffinitioe p̄dicata de suo diffinitio. quid est passiois q̄ etiā p̄inet in illa fm qd est subiecti diffiniētis passioē. z quid est cū qz est subiecti quā p̄cognitiōez h̄for: nē formalit̄ dr̄ p̄bus. ergo idē qd p̄us.

Nota qd iste

Quatuor rōnes sequētes p̄bant qd formalit̄ diffinitio passiois sit mediū demōstratiōis possissime z idō sunt q̄si neutrales in vtrāq̄ via tā alberti. s. q̄ bñ T home z sic postea solūtur cū rōibus thomistaz. z arguit̄ q̄rto sic.

¶ Videt̄ qd hmōi mediū sit diffinitio passiois. nam diffinitio passiois est p̄e inter subiectum z passionem mō mediū d̄z eē hmōi. ergo zē.

¶ Quinto sic. sicut se h̄z diffinitio substantie ad eē sube. ita diffinitio accētis ad eē eius sz diffinitio sube dr̄ p̄t quid z cām ppriā ipius si est. vt habet̄ pmo posteriorz. z. vij. metha. ergo diffinitio passiois dr̄ eēnale z ppriū p̄ter quid sue inherētie seu qz ē ḡn sic medium debet esse essentialē z ppriū p̄ter quid questio. ergo zē.

¶ Sexto sic. Illud videtur esse medium de quo est questio inherētie cū ois questio sit questio mediū. ij. posteriorz. Sz sola diffinitio passiois

est hmoi ex quo illa est causa essentialior z magis intima tali inherente
q̄ subiecti diffinitio. ḡ idē qd̄ prius. **T**ertio septimo. mediū demon
stratiū ex hoc q̄ est mediū necens extrema in forma illationis silogisti
ce debet esse nature intrinsecū intersticiū z ex hoc q̄ est necens eadē ex
trema in necitatis indiuisiōe debet eē. ppria z essentialis cā extremoz sed
tale est diffinitio dicens p̄pter quid passionis z includens qd̄ subiecti. ḡ
videt q̄ nō seu diffinitio vtriusq̄ p̄tinet ad esse talis mediū

In cōtrariū tamē **I**stā quatuor rōnum p̄ie
p̄cedentiū videtur esse. hoc q̄
dicit p̄bus. vi. metha. q̄ accidētia nō sciuntur diffinitōe sed demonstratōe
Et illud qd̄ d̄r in p̄nto sube q̄ ppriū est sube z d̄r nē vniuoce p̄dicari qd̄
nō quēnt accidētia sed potius denotariā p̄dicatōe fundata in inesse subie
cto. De quo d̄r p̄bus q̄ est eē in aliquo nō sicut qdā ps lz i possibile ē ipm
esse sine eo in quo est. Nō ergo ppria passio cā sit accētia p̄ diffiniri. nec q̄
p̄bus de subiecto sup̄ demonstrari p̄ mediū q̄ est diffinitio ipius passionis
Et istud argumentum etiam postea soluitur.

Solutio **H**oc p̄blema vere est p̄blema vt satis ostendunt
hinc inde p̄ducta argumenta. Atq̄ meo iudicio in
geniū fidelis inquisitoris p̄t sine p̄tradietōe vtriq̄ p̄t nō irōnabilr acq̄fere
re iuxta moderamen hui⁹ distinctiōis. Nā subiectū duplr capif. vno mō
absolute vt quid p̄fectum intrinsece p̄ subalia sui generis dūtaxat. Alio
mō capif vt quid p̄fectum extrinsece p̄ p̄tētem cāz extrinsecaz ordinantē
ipius subalia ad actiones z passionēs. Primo mō diffinif diffinitōe d̄r
cente qd̄itate eius absolute que resultat ex vnione actus z potētie sui ge
neris. Secōdo mō diffinif diffinitōe explicante p̄ter esse qd̄itativū a p̄titudi
nes causales s̄m exigentiā passionis vel actionis in ordine ad quā d̄r
nif tanq̄ ppria cā. Verbi grā hō quiditate sic diffinif. Est aial rōnale lz
vt est cā huius passiois n̄sibile. additur p̄dicte diffinitioni aptū natū ad
videndū. seu aptū ad n̄sum vt talis aptitudo intelligatur causalis seu ori
ginalis z nō causata p̄ modū naturalis potētie. Et hec aptitudines s̄z q̄
dam subales vires q̄b impregnanz z ipinguant subalia p̄ncipia a boni
tate z efficacitā efficientis z finis. ita q̄ effectiua bonitas eas aptitudines
originaliter fundat z bonitas finis easdē distinguit z ordinat ad deter
minatas potēncias vel potēncias z ad actōes vel passionēs tales subie
cti p̄p̄orziōiter sicut in aetia illud ponit p̄ aptitudinē indistinctā z p̄fuz
sam qd̄ forma ad determinatāz spēm trahit. q̄ sicut forma z materia se
h̄nt in p̄ncipiando p̄fectionē p̄mam. ita se habent finis z efficiens ad p̄
fectōez sedāz. Et istoz p̄mū fundat i hoc dicto p̄h̄ p̄mo p̄h̄coz p̄ allega
to. materia z forma sunt cause oim q̄ fiunt. R^m vero fundatur in hoc d̄r
cto p̄mū posterioroz vbi d̄r p̄bus diffinitōem formale integrari ex forma z
fine. sed materiale ex materia z efficiente. Dico ergo q̄ licet diffinitio sub
iecti p̄mo mō a cepti q̄ est diffinitio formalis t̄m d̄ces quid subiecti nō
est mediū demonstratiōis ostendentis inherentiā pprie passiois t̄m diffinif
tio subiecti. 2° mō p̄siderati est vtriq̄ tale mediū. Primū p̄z p̄ q̄nq̄ p̄mas
rōnes p̄ p̄ma p̄te h̄. p̄blematis introductas. 2^m p̄z p̄ q̄nq̄ p̄mas
p̄ duas rōnes p̄mas incōtrariū illi⁹ p̄r adductas. **De hoc**

ad illas tres rationes postas inter rationes dñi Alberti ad primam que fuit sex-
 ta in ordine dicitur quod licet forma et materia sint cause accidentium consequentium
 proportionem ex eis tamen suis nominibus non dicuntur ea nisi sub intentione principiorum inter
 seorum et eorum consequentium esse tamen ¶ Ad Septimam dicitur quod definitio significat
 eas principia a quibus subiectum habet esse substantiale in suo genere et partem unam
 extra sui genus iuxta modum subiectum sit talis inherente demonstratum meo
 dicitur Et quod dicitur accidentis esse est duplex scilicet qualitativum quod fuit a substantia Et
 materiale seu inherente quod fuit ad subiectum tanquam ad terminum sue individui
 duarum que prohibet sciam eius bene verum est. Sed quod illud inherente non sit
 scibile negat. quia inherente a proutinalis que terminat in specie in se et actu
 alio que terminat in individuo Et de prima intelligitur dicitur prohibetur quod dicitur
 huiusmodi esse non quod videatur sed quod aptus natus est credere Sed hoc modo in-
 herentia insibilis est demonstrabilis et scibilis ¶ Ad vltimam dicitur quod
 tale medium dicitur caliter antecedere utrumque extremorum velud etiam supra in qua
 dicitur alia ratione est probatum. licet non secundum ordinem eiusdem causalitatis ut visum est
 sed hinc non obstat. nec obuiat positio temporis in actu considerationis quomodo ma-
 teria plus noscitur conclusionem et non minus. Et dicitur subiectum preedit tempore passio-
 nis. Sed negat quia quod illa positio temporis qua substantia preedit actus est
 essendi in quoniam oido quo posito subiecto per sua essentialia absolutum
 ea non ponit passio per virtute proprie calitatis talium principiorum eternalium. licet ne-
 cessiter per suam etiam virtute efficientie et finis ¶ Porro etiam dicitur ad hanc quod
 non ois substantia preedit actus tempore. sed substantia eterno aut tonenno vel tonenno co-
 mensurata preedit actus aduentivum in quibusdam temporis horis aut eum vicibus.

¶ Deinde respondet ad tertiam rationem illius prius inordinatum quod genera in-
 se habet cognicio medij ad passionem sicut cognicio principiorum ad conclusionem
 nem. et ideo sicut scia conclusionis resolvit in noticiam simplicem principiorum que
 dicitur intellectus tanquam in causam presentem et necessitatem unmutabiles in veritas
 inherente ipsius passionis resolvit in cognicionem medij tanquam in cognicio-
 nem et plene cause talis inherente que quidem causa secundum prehabita est definitio
 dicens quid subiectum et propter quid passionis proprium et adequatum per aptitudi-
 nem finalis analogie ad actionem vel passionem talis passionis demonstrat
 de. sed non oportet quod tale medium claudat in se omnem cognicionem quod sufficit sub-
 herere caliter solam inherente notionem Et per hoc patet solutio et discussio
 presentis problematis quo ad primam partem sue distinctionis

Quantum ad secundam Partem respondendum est hac distinctione quod
 duplex est definitio passionis scilicet formalis et materialis prima est ordo in-
 dicans qualitatem abstractam et absolutam passionis secundum quod est species coordinatam
 omnia subordinata generi Secunda est oratio indicans esse preteritum passionis
 per principia illud immutabiliter causantia et prima non potest esse medium demonstratio-
 nis ex quo non indicat esse inherente sed essentie tamen. Sed secunda est duplex
 vna que accipit nomen subiecti cum nomine aptitudinis sibi analogo ut hic insi-
 bile est huiusmodi aptus natus Alia que accipit distinctionem subiecti cum ta-
 li aptitudine sibi finaliter proportionata. ut si dicitur insibile est animal rationale ap-
 tu nati ad ridendum Dico ergo quod prima harum distinctionum materialium non potest esse
 medium sepe dicte demonstrationis. eo quod medium non potest intrare conclusionem nec

admitti debet hugatio in pcessu artis. quoz quodlibet accideret ex dato.
S3 scda est verū mediū ex quo coincidit cū mediū ex pte subiecti deter-
minato z ideo rōnes iam p̄nducte de illo faciunt z p̄o isto

Ad rōnes Illius p̄tis. ad p̄mā dōm q̄ nō sufficit q̄ mediū
demonstratiū sit mediū ordinis p̄tentū inter ex
trama. s3 oz q̄ sit cā inobilis z necarie vnionis eorūde q̄ quide cā potens
tū vnire si habuerit influxū sup vtrūq̄ q̄ tū sup alitum. **Ad se-**
cundā dōm q̄ hñ verū est q̄ assumit p̄porzionabilē sed intermitit q̄ diffis-
nitio dīcēs p̄p̄ qd̄ passionis sit data per intrinseca sui generis ex quo p̄m
p̄hm. vij. metha. diffinitio illa est data p̄ additamentū subiecti. secus est
de diffinitioe sube qz suba h3 intrinseca p̄ncipta sue existentie. **Ad**
terciā dōm q̄ diffinitio formalis passiois est magis intima essentie seu
q̄ditati passionis s3 nō inherente eiusdē. ex quo vt dictū est nō h3 p̄p̄ia
p̄ncipta inherendi. in signū cuius d̄t p̄bus. v. metha. q̄ vnū ex subiecto
z accidēte est p̄ subiam tanq̄ p̄ cām z non p̄ accidentalem eius naturam.

Ad q̄ram dōm q̄ talis est diffinitio subiecti z passionis z p̄p̄uz
p̄onitūe dem̄strōis mediū s3 vt est subiecti tunc est tota formalis a for-
ma z a fine S3 vt ē passionis sic ē materialis p̄fecta a materia z efficiēte

Ad rōnes īp̄rium Factas dōm quo ad p̄mā auto-
ritatē q̄ duplex est esse accidētis
s3 ab solutū z logicū z p̄m̄ p̄dicta nō est dem̄strabile sed eaten⁹ diffinibis
le q̄renus sibi accomodat nomē substātie z modū quō dicim⁹ r̄sibilitatē
ēē naturalē r̄dēdi potentia z colorē habitū lūmis in p̄spicuo terminato i
q̄bz diffinitioibus tū ip̄fectōis est q̄ loco d̄r̄nāz sumit nomē p̄p̄ij subie-
cti vel nomē p̄p̄ij actus p̄pter hoc q̄ ēē q̄ditatiū accidētis nō est absolū-
tū a cā d̄er. minare ip̄m in genere vel in sp̄. licet abstrahat a subiecto p̄-
cipāre ip̄m materialiter p̄m q̄ hmōi sicut quid est vt sic diffinit. ita p̄pter
quid p̄m q̄ tale dem̄strat. q̄ diffinitio formalis substātie indicat ēē subiecti
diffinitioe q̄ passionis dem̄stratiue. diffinitio cālis substātie demonstrat q̄
stionēz si est z iō qz talis habitudo causalis est indirecta nata p̄ casum
genitū vel abltm̄ terminari z oē accidēs in sua formali diffinitione i p̄lis
cat in intellectū subiecti oblique Secus est de diffinitioe eius materiali que
est notio indicis totū ēē resultans ex subiecto z accidēte p̄ponibit̄ vn̄-
tis. qz illa explicat ēē subiecti in recro sicut diffinitio indicis totū ēē hois
includit p̄ncipta hois p̄dicatōe directa. s3 in hoc est d̄r̄nā q̄ diffinitio sub-
stātie certificat ēē sube sine dem̄strōis discursu. Diffinitio p̄o accidētis
nō nisi p̄ demōstratōis discursum suū certificat diffinitū. cuius cā est qz
esse z ip̄m indicis p̄m se siue in substātijs sunt idē nō ponentes in nūerū
quo aliud possit ab alio separi sicut mediū s3 vlgisimī separā z clusione. z
ideo p̄bus. vij. metha. d̄t q̄ q̄stio. p̄p̄ qd̄ in talibz nō h3 locū nisi corrigat
q̄stio S3 diffinitio sube p̄cat essentiā q̄ est q̄ditas p̄ modū q̄ quid est z nō
p̄p̄ie d̄t p̄pter quid nisi respectu alicuius cū quo ponit in nūerū. Cū q̄ ēē
z ip̄m siue q̄ditas quā explicat diffinitio accidētis z ip̄m cuius est tanq̄
p̄cipantis ponit in cēnalem nūerū. hec q̄stio p̄p̄ qd̄ ibi h3 locū z d̄t
p̄onstratōe indiget p̄formiter. sic diffinitio sube materialis ex h̄ q̄ in clu-
dit materiā q̄ est alia natura a forma certificat p̄ diffinitioēz formale tūq̄

per medium dicens proter quidam spiritus. Ad sciam auctoritate dicitur quod non videtur predicari sui nomine et ratione dicente quod dicitur per se subiecti tunc videtur esse quod nullum accensum proprium vel esse diffinitive predicat sed per hoc non prohibet quod accensum substantiue per se diffinitat per modum spiritus subiecte generi sue coordinationis et significati adiectiuo nomine substantiuato diffinitat per additamentum sui subiecti eo modo quo dicitur est. Et hec videtur mihi esse vera determinatio prius problematis secundum Aristotelem et interpretatores doctoris mei Alberti magni

Veritur sexto an phi

De subiecto i phia naturali

7

sica seu naturalis scia verset circa ens mobile finitius diuisione diuidat aut circa corpus mobile quod de hoc ambigue seu neutraliter seruantur discipuli mei doctoris magni et sancti Thomae de aquino in secutores. ex quo ille doctor sanctus in principio dicitur sui supra philosophorum in hoc contra doctorum

affectione loquitur

eror: magno dudum suo sicut nunc meo magistro non temere quidem sed quibusdam persuasionibus sibi demerariis mihi aut sophistici. Ad hanc magistri sui correctionem inductus multiplicabo primo rationes suas et de hinc meas ex principis Aristotelem colligendas rationes pro via beati Thomae

actantictis

Prima ratio est hec secundum philosophum. vi. metha. sicut prima philosophia est de ente simpliciter non per accidens ita secundae seu particulares philosophiae sunt de ente in parte et circumscripito pura mathematica de ente solo quantitate determinate. Et philosophia de ente motu et sensibilibus quantitate distincto. **Secunda ratio** qualis est ordo scie ad sciam talis est ordo scibilis ad scibile primo posterior. scilicet metaphisica et philosophia habent se sicut vltima et particulare. scilicet scibile metaphisicum quod est ens in quantum ens. iiii. metha. se habet ad scibile philosophicum sicut vltima ad particulare. scilicet proprium particulare seu pars entis est aliud ens pura mobile vel sensibile vel aliud huiusmodi quod ponitur de tali indit philosophus naturalis quam de corpore mobili quod non est proprium particulare entis. **Tercia ratio** corpus mobile non est subiectum philosophice. gens mobile ente propria tenet ex proprie sufficientis diuisionis quantum est ad prius Aristoteles per se primo ex hoc quod nulla scia probat vel ostendit suum subiectum esse primo posterior. Sed in vi. philosophorum ostendit esse corpus esse mobile et esse mobile esse corpus. Et eadem ratione corpus simpliciter est subiectum Aristoteles per se in allegans. Et confirmat. nam sicut se habet corpus mobile ad philosophiam ita corpus sola quantitate determinat ad mathematicam quam philosophia subalternata est mathematice quod est firmum

Quarta ratio per se hoc quod corpus simpliciter non est subiectum in metaphisica sed pars subiecta ex qua de eo solum determinat in vii. et in xii. si philosophia esset de corpore mobili ipsa non esset subordinata toti metha. sed vni parti eius. **Obfirmat** de corpore mobili est particularis metha. realiter distincta ut iam paruit. quod non est particularis philosophia a metha. realiter distincta qualis est philosophia secundum philosophum. p. 6. metha. vt dicitur. prius sed eadem ratio principalis sic patet. nam subiectum in quilibet scia est id quod substat passio onibus propriis talis scie et accipit rationem diffinitiuam eandem alioquin scilicet modus dicitur se non caderet in se scibilibus quod est contra philosophum primo posterior. Sed sic est de ente mobile. Nam tertia philosophorum motus dicitur prima et propria passio entis naturalis diffinit per ens vbi. **Hoc** est actus entis in potentia. Insuper per ens mobile est primo notum in scientia naturali ad quod sine ambiguitate

quantitate reducuntur cetera quod non fuerit corpori mobili ex quo dubium est de
 quo corpore illud intelligatur An. s. de corpore quod est de genere substantie vel
 de genere quantitate Nec est primo notum nisi sub ratione entis accipiat Insuper
 per philosophiam est de suba sensibili. xij. metha. Sed suba certius et perfectius dicitur
 habere nomen entis quam accens Ex quo dicitur philosophus. vij. metha. Accens non est
 ens sed entis modus. Insuper Corpus est nomen subiectionis et accidentis. aut
 est cum ponitur unum dicitur equivoce per virosque. aut univoce pro suba corporea tamen
 Aut per dimensionem corporea de genere quantitate Sed primo repugnat unitas
 et scie ex quo scia accipit unitatem a suo subiecto. R^m et tertiū sunt ambigū
 quia et non adeo nota sicut illud est quod intelligatur et significatur nomine entis. Et
 idem quod philosophus. Insuper ens est primo obiectum intellectus ut videtur philosophus
 sentire. ij. metha. Cū dicitur unum quod dicitur sic se habet ad unitatem sicut ad eam Sed
 primo in virosque genere est mensura cuius ratio replicatur in seibus. et cū est eorum
 vi habet in eodem. ij. et. iij. eiusdem. Et cū sit idem obiectum intellectus et scie
 videtur quod nedum philosophica sed et quilibet scia primo et equaliter versetur circa ens. licet
 determinati finem modum sui generis. Videtur et quod primo et formaliter subiectionis
 entis philosophice sit ens mobile et non corpus mobile. Insuper multa preterea in
 scia philosophica sunt entia que subter fugiunt nomen et rationem corporis. puta primo
 motor aia et natura rationis. Et videtur quod ens mobile sit cōius et principaliter
 subiectum philosophice. Hec et cōsone rationes possunt adduci per opinionem sancti
 Thome quibus confirmari potest fides acquiescendi sibi in hac parte.

Contra Quos ego pmanēs in scia doctoris mei magni qui
 iuxta testimonium fratris Ulrici de argentina discipuli
 li pfecti doctoris eius rationes tam pmissas sunt inter suos preperanos. ve
 lud lux miraculis et prodigijs referta. supra cōem humani ingenij resplen
 dit facultate. ita quod non a mole corporis. sed ab eminentia sapie et intellectus
 a summo pontifice sui temporis singularis nois privilegio dignaretur in tota ecc
 lesia sapientiam progari. et magnus doctor divulgari Has induco pma
 rias rationes. **Prima** est secundum philosophum. ij. philosophorum mouentia non mota non
 sunt amplius philosophice considerationis seu speculationis. et intelligit obiectaliter seu
 subiectie ex quo ibidem distinguitur philosophica ab alijs scientijs penes diuinam
 essentialem mobilitatem Et de tertijs de aia et scie distinguitur secundum numerum
 rerum de quibus sunt. non inquantum quocumque modo. sed tanquam de subiectis primo posteriori
 orū. Ex quo unum quod dicitur per idem distinguitur ab alio per quod accipit unitatem
 iij. et. x. metha. et scia quehbet accipit unitatem a suo subiecto primo posteri
 orum. Inde sic. quicquid est mouens mobile est corpus mobile. eo quod quodlibet
 ber tale mouet per actum qui prius est corpori hānt magnitudinis vltima. p
 mo de generatione. Et corpus mobile est adequatum scie naturalis subiectum.
Secunda est. illud est subiectum naturalis scie cui attribuntur pncipia et
 passionēs in ea considerate. sed illud est corpus mobile Et illud est subiectum
 datior: innuit philosophus primo posteriorum cū de de subiecto presupponit quod est et
 quod est et cū per ex p̄habitis vbi dicitur est subiectum esse priam causam pas
 sionis per pncipia eius essentialia Minor per per philosophum primo. ij. et. iij. philosophorum
 Nam primo philosophorum Aristoteles. attribuit materie et forme cū priuatione fieri rei
 naturalis. que per motum venit in spem nature. sed solum corpus est mobile ve
 ut philosophorum probat et cetera. et. etiam. ij. philosophorum dicitur quod quantitas figura et similes

19
paleares inq̄tū naturalia accidentia sunt. sunt finitū phisicū corpūs S̄.
idē sonat corpūs phisicū z mobile ḡrē. Et .iij. phicoz d̄r motū z infini-
tate cē passioes intrinsecas z p̄ p̄ns p̄mas nature. s̄z manifestū est q̄ na-
tura nō causat hmōi passiones nisi in habente naturā. ḡ habens naturā
seu res naturalis est immediatū subiectū talū passionū ḡ clarū q̄ infini-
tas z motus soli ḡro z corporeo z ueniunt ḡ certum est corpus phicū na-
turale seu mobile cē phice p̄p̄riū subiectū. Istud p̄firmat quoad pres-
subiectiuas qz d̄r phus in p̄ncipio libri de celo z mundo q̄ est p̄cialis q̄
phica maxime est circa magnitudines z corpa sed hec p̄positio circa de-
circūstantiā subiectū ḡrē. Idem uult phus cū d̄r mobile ad vbi cē cor-
pus simplex z motus ad formā cē corpus generabile z corruptibile Au-
di qd dicitur .ij. de generatōe yle qd est subiectū z p̄ncipiū subiectū genera-
tionis est p̄tate corp⁹ sensibile nō d̄r ens sensibile. Unde sic illud est sub-
iectū scie naturalis qd est tale in actu p̄positū quale est yle seu māteria in
potētia eo q̄ illa est origo ois motus z trāsmutatōis 67. io. z. xj. metha.
z in pluribz locis phie S̄z māteria est corpus sensibile seu mobile in po-
tētia. ḡ māteriale p̄positū cui insunt passiones phice est corpus mobile
in actu. z p̄ p̄ns sequit̄ p̄positum ¶ Tercia rō p̄ncipalis illud est sub-
iectū p̄p̄riū scie naturalis cui p̄ se z fm q̄ ipm dem̄atur inesse prima z
cēnalissima siue p̄ncipalissima passio naturalis s̄z hoc est corpus mobila-
te ḡ rē. Maior p̄z 6 phicoz vbi ostēdit Aristē. motus
p̄petere omni corp⁹ z soli S̄z fm p̄habita in p̄cedēti p̄blemate omne sub-
iectū p̄p̄riū alicui⁹ passionis appropat p̄ d̄rnam substantialē q̄ est ap̄t̄-
tudo essentialis seu originalis ad eē talis passiois. cū itaq̄ talis ap̄t̄tudo
significet hoc noie mobile p̄z p̄positū ¶ Quarta rō. illud ē subiectū
scie naturalis vñ fuit mensura potentiaz z actūū naturalū. s̄z corpus
mobile est hmōi. ḡ rē. Maior p̄z. qz scia est habitus definitare p̄ntio-
nis inherētie talū potentiaz q̄ fluūt a subiecto z p̄t̄o eius q̄ habit⁹ cū
generet a p̄ncipijs cogno. cēdi cisdē cū p̄ncipijs essendi nō eēt d̄termina-
tus z d̄finitie notōnis nisi esset p̄mensuratus finitus fluxus z inherētie
hmōi potentiaz Maior p̄z p̄ p̄m 8. phicoz z p̄mo de celo vbi uult q̄
virtus motiua nature nō p̄t esse infinita p̄t hoc q̄ est corpea seu corpal.
z nullū corpus est infinitū. iij. phicoz. ¶ Quinta rō. illud est p̄p̄riū
subiectū naturalis phie qd p̄mo subsistit in vita z eē naturali. s̄z hoc est
corpus ḡ rē Maior p̄z ex .ij. metha. sepe p̄allegato quo d̄r Sicut se h̄
res ad eē ita ad p̄ntem seu cogno. cēdi Maior ē phie .ij. de aia vbi uult
q̄ aia est actus seu entelechia corp⁹ phicū z nō d̄r ens phicū Dicit enā
s̄z qd q̄ i h̄ intellect⁹ trāsgredit̄ naturā eo q̄ nō ē alicui⁹ corp⁹ actus. In
sic eē actū corp⁹ phicū seu mobilis z uenit aialz de potētia mātrie edu-
cabilz ex cōdicatōe cū natura ḡ natura p̄ncipaliter est actus corp⁹
¶ Sexta rō. fm p̄m .xi. metha. phica est de suba sensibili z corrupti-
bili. s̄z suba sensibilis fm q̄ hmōi est corpus z s̄tr suba corruptibilis v̄
hmōi ḡ rē. Primū p̄z p̄mo p̄igeneos vbi d̄r q̄ māteria nūq̄ est separata
a morphis z passioibz. i. q̄ corruptio nō separ formā corp⁹ a mā-
teria q̄nimo relinq̄r ipam cū ap̄t̄tūdie ad fieri seu ad moueri S̄cōm p̄z
h̄. de Aia vbi d̄r q̄ p̄mū sensitiuū qd d̄r sensus cōis est apprehensiuus.

magnitudinis tanq̄. p̄p̄ri obiecti in quo oīa sensibilia p̄p̄ta subiectie r̄
dicant̄. Item oē materiale s̄m q̄ h̄mōi est sensibile. xij. metha. vbi d̄: q̄
materiale est eū qua est h̄ocaliq̄ ens r̄ a p̄parens r̄. ij. de aīa vbi d̄: q̄ for̄
me sensibiles immutāt sensum in x̄ture p̄sentie materialis sen̄ in p̄sentia
materie. sed oē eo: pus s̄m q̄ h̄mōi est materiale r̄ eōuerso vt vult p̄men
tato: ponēs diuēsiōnes interminatas coenas uarietas q̄b; distinguit ab
yluarin Et p̄z enā ex. viij. p̄hicoz r̄. xij. metha. ḡ. p̄p̄ta scibilia scie natu
ralis sunt eo: pa sensibilia seu mobilia q̄ idē uomināt vt factis innuit hinc
inde p̄hs. Presertim in libro de sensu r̄ sensato vbi d̄: oīa eo: pa esse co:
lorata quodāmo r̄ p̄ hoc visibilia. ¶ Septima rō. Ens mobile nō est
subiectū p̄hice. ḡ eo: pus mobile erit subiectū. p̄na tenet p̄ locū a sufficiē
ti diuisione q̄nti d̄seruit p̄posito. An̄s p̄batur. Primo sic ens mobile est
vniū p̄ accūs. S; omue subiectū scie determinare d; eē vniū p̄ se cū p̄bes
at scie eēnalem vnitatē qua a qualibet alia scia distinguit. Prima p̄s p̄z
q; mobilitas non fluit de eēnahty entis s̄m q̄ h̄mōi ex quo p̄ma p̄ha q̄ ē
de ente. ideo d̄: meta p̄hifica q; est sup̄ motū eleuata. ḡ addit mobilitas
enti p̄ accūs. ¶ Secōdo sic ens est factū p̄ creationē vt restat auctor lib; i
cāz. S; viues intelligēs r̄ motū p̄ informatiōe. Inde sic ens mobile
est factū p̄ informatiōe nature o:iginātis potentia motus. ḡ sicut se h; z
moueri ad eē ita mobile ad ens. s; moueri nō est eē s; fieri ḡ mobile non
est ens s; aliqd̄ imperfectus ente. ḡ ens mobile nō est p̄p̄rie vniū nec p̄ in
formatiōe nec p̄ creationē ḡ non est p̄p̄rium p̄hice. aut alteri cūscūq; scie
subiectū. ¶ Tercio sic. oē subiectū scie d; eē vniū p̄ adequatiōem
sui ad passiones vt innuit in secōdo mō p̄fictatis r̄ in intentione vltis p̄mo
posterioz ḡ illud nō est subiectū p̄hice qd̄ caret tali adequatiōe. Inde sic
Ens mobile nō est adequatū subiectū r̄ eā motus ḡ rē. p̄na tenet q; mo
tus est passio p̄ma nature r̄ naturalis p̄hie. Assumptū p̄z. Hā motus ē
in genere p̄tinuit 6. p̄hicoz r̄ in sp̄e successiōnis ḡ si p̄mēsuraret euti mo:
bili oporteret q; sicut motus s̄m suū eē specificū sunt a mobilitate tanq̄
a sua imediata r̄ adequata causa ita scdm̄ suū esse generis puta p̄tinuit
tatis flueret ab entitate sicut a p̄p̄ria cā. sed q; hoc p̄ns sit falsūz liquet ex
hoc q; p̄ma cā p̄tinuitatis est corporeitatis cognata materie eo: poris s; z
veritas entis est aī corporeitatem. Enā si ens s̄m q; ip̄m causeret p̄tinuit
tate oē ens esset eo: poritū r̄ nullū in eo: poritū q; ē epicureizare. ¶ Quō
firmatur. Ens mobile nō est p̄ se p̄mo vniū in p̄mo mō dīcēdi p̄ se ḡ non
est p̄mo seu s̄m q; ip̄m p̄ se 2° mō. p̄na tenet q; scōs modus p̄supponit p̄
mum sicut p̄ncipia p̄p̄ri p̄ncipia sp̄i. An̄s p̄z. nam p̄mo r̄ s̄m q; ip̄m p̄
se s̄m p̄mū modū p̄fictatis est vniū p̄ vniōem sui p̄p̄ri generis r̄ d̄r̄ie
vltime speciei d̄finitie quō d̄finitentes hoīem dīcimus aīal rōnale r̄ nō
suba rōnalis. Sed palam est talē non vniū ens r̄ mobile q̄ntimo mobile
afficiatur substantie corpore tanq̄ p̄p̄rio generi. ergo idem qd̄ p̄tius.
¶ Quarto sic. Primum informe extra genus formatoz nō p̄t inme:
diare approp̄ari vltimo formātū de genere formatozū. S; ens cū sit fa
ctū p̄ creatiōem transcendens alias bonitates essentiales factas p̄ info:
rmatiōe est tale p̄mū. Et mobilitas cū sit differentia constituens esse mate
riale r̄ p̄uatiū nature q; quidem esse est p̄p̄ri nihil r̄ subinfimū vt dīcunt

Peripatetici & Augustinus est tale ultimum. & hec duo simul iuncta non
 faciunt unum per appropinquat designata primo posteriori. Illa duplicatio
 ne sunt quod ipsum. & idem quod prius. **¶ Quinto sic.** Universalissimi for-
 mabilis & determinatissimi formantis nulla est mensuratio proportionis
 nec per prius unione propria analogia. Si ens est universalissimi formabilis
 ut manifestum est ex dictis passibus. Aristoteles ubi loquitur de unitate & analogia
 entis & mobilitas est determinatissimi formans ex quo formatur ad
 ipsum specialissimum in genere nature que est ultima causa ultis. Unde sic. idem
 est subiectum & subiectum unum ut elicitur ex .ij. elementorum & .ij. metaphisica. Sed ens
 mobile non est unum subiectum. ergo &c. **¶ Sexto sic.** Ens non est de-
 terminabile per informationem differentiarum contrahentium ipsum ad genera gene-
 ralissima sibi immediate subiecta eo modo quo analogica subiectum ana-
 logo. & a maiori non potest contrahi per differentiam speciem qualis est mo-
 bilitas. prius nota est. Autem per Aristoteli & suos collegas dicitur quod ge-
 nus generalissimum est simplex carens differentia extrinseca ipsum proponens
 re sicut spes proponitur per genus & differentiam extrinsecam seu educam de
 potestate generis. licet omne genus generalissimum habeat differentiam in-
 se mediate qua tanquam quidam intrinseco & essentiali distinguitur ab alio genera-
 lissimo. Ad etiam innuit plus cum dicitur .ij. metaphisica. quod ens ideo non descen-
 dit per differentias in genera generalissima quod differentia est extra rationem ge-
 neris modo nihil subterfugit rationem entis. Unde sic. in nullum determinatum
 genus descendit ens per differentiam subalternam sicut in per dicitur
 intrinsecam & essentialem que non potest esse subalternam primo posteriori. ut
 & .ij. metaphisica. Genus non intrat in genus nature per mobilitatem tanquam per dicitur
 extrinsecam sed intrinsecam. & scientia physica non esset realiter dis-
 tincta a scientia que de ente est quod est contra philosophum .vi. metaphisice.
 Si dicatur quod mobilitas sit differentia extrinseca enti tunc sicut liquet ex
 preallegatis quod non est extrinseca enti sui intentionem sui nominis & sig-
 nati. & hec extrinsecitas est respectu alienius suppositi vel appellati nomi-
 nis entis. Sed hec sicut premissa non est nisi substantia corporea que dicitur
 corpus. & corpus est proprium determinabile seu genus mobilitate distinc-
 tum. **¶ Septimo sic.** Ens mobile non est unum per se primo ergo
 non est primum subiectum adequatum. Assumptum patet. quia passio que
 est mobilitas non fuit ab ente nisi quia corpus est & sic mediate &
 sedario ab ente. Cum ergo passiones debent fluere a subiecto sicut quod ipsum primo
 posteriori sequitur quod ens mobile non est subiectum sed corpus mobile. Quod
 cum doctore magno meo recedo qui in hac materia non est inimicus ve-
 ritatis. Sicut putavit doctor sauctus & hoc manifestum est ex rationibus
 post oppositum adductis que meo iudicio veritatem & sententiam Aristotelis
 inenarrabiliter concludunt.

Ad rationes inductas per via Sancti.

Thome. quarum quedam sunt beati Thome in forma. quedam vero a
 me pro confirmatione apparentie veri similiori illius opinionis adiecte.
¶ Ad primam dicitur quod verum est physice esse de ente in parte. quod
 ens in parte est ens quod est pars subiectiva entis simpliciter nominati.

z hoc est in proposito substantia corporis siue corpus. Quia igitur phisica
q̄ phisica est de pre subiectiua entis que determinatur sensibili d̄ differen-
tia. sed hec ps subiectiua est corpus vt p̄sum est q̄ solutio bona. vnde
arguendo ab ente ad corpus arguitur p̄ lacū a toto vti ad suam p̄tme
q̄ corpus est ps entis z hoc pretendit Aristoteles ¶ Ad sc̄dam d̄z
q̄ illa sc̄da ratio p̄cludit de sc̄a subalternata ex quo p̄ticulare subalternat
vli Et ad minorem dicendum q̄ meta phisica z phica non habent se si-
cut vli z p̄ticulare sibi inuicem subalternata vt visum est. sed vt equivo-
ce sibi inuicem cognata .iij. z .vi. metaphisice ¶ Ad terciam dicendū
q̄ nullibi probatur mobilitas que est differentia substantialis corporis
phisica de corpe. sed bene mobilitas que est passio p̄sequēs que duo sic
differūt sicut rōnale z rationale seu sensibile est differentia p̄tenta aia
lis z sensibile quod est potentia seu passio sentiendi Et n̄m̄rum q̄ hanc
distinctionē ignorauit beatus Thomas Nam p̄ hanc ignorantiam pla-
tonica z quidam p̄p̄tenti fuerunt seducti. ita. s. vt putarent substantiaz
sensibilem eē formaliter in genere accidentis z oēs formas materie natu-
rali incertas eē accidentia Vel aliter d̄m̄ est q̄ bene p̄bas in. vi. phicoz
omne corpus est mobile ad sensum iam explicatum. tñ ibi non probat
corpus mobile esse vt presupponit ratio ¶ Ad quartam dicitur q̄ licet
omne corpus cuius inuestigatio est in lumine rationis naturalis sit mo-
bile sc̄dm̄ esse non tamen corpus simpliciter vel mathematice p̄siderantē
est mobile s̄m̄ p̄p̄tam corporitatis intentionem z formam modo scien-
tie non distinguuntur vt res s̄m̄ esse sed s̄m̄ intentionem sue q̄d̄itatis dis-
cernuntur Alioquin abstractentium esset inēdaciū in scientia mathematice
veritatis z esset vna indifferens scientia que dicitur mathematica z
phisica q̄ est contra philosophum .ij. phicoz. Unde q̄ vis s̄m̄ esse om-
ne corpus sit mobile z e contra ita q̄ mobile non contrahat seu esse cor-
poris restringat. tamen s̄m̄ rationem quodlibet corpus non est mobile
quia s̄m̄ rationem metaphisicam vel mathematicam nō p̄uenit eis mo-
bilitas z ergo est ibi restrictio quo ad modum intelligēdi corpus illo mo-
do z non alio modo. ¶ Ad quintam dicendum q̄ corpus mathema-
maticū non p̄uenit corpus phisicum directe sed indirecte s̄m̄ causam
quam habet in suo p̄prio subiecto Sed corpus phisicum directe suppo-
nitur corpori simpliciter seu meta phisice accepto. z ideo meta phisica est
scientia contemplatiua eorum que cōm̄m̄iter fluunt seu causantur a cor-
pore mathematico z phisico z hoc sub alia z disparata ratione.

¶ Ad sextam dicitur q̄ phica non est subalternata metaphisice z iō
non oportet q̄ directe subordinetur toti prime phice sed sufficit q̄ p̄ subor-
dinationem p̄cialem habeat quandam cognationem cum tota meta phisica
q̄ p̄ticularis mathematica est de corpe mobili s̄m̄ q̄ habet esse sim-
pliciter sed phica s̄m̄ q̄ h̄z esse p̄ informationē motus q̄ intentiones ip̄
esse sunt re z rōe seu diffinitōe distancte z ideo ille sc̄ie manent diuerse

¶ Ad septimam dicitur que arguit q̄ ens mobile esset subiectum
q̄ motus dupliciter accipitur Vno modo vt passio est z tunc materialiter
d̄ diffinitur per suū subiectū p̄p̄rium q̄d̄ est mobile in illa diffinitione. ij.
Arist. in qua dicit q̄ motus est actus imperfectus mobilis s̄m̄ q̄ m̄m̄o.

C Alio modo accipitur ut est natura formalis inter medij de genere sui termini ad que quomodo non est passio propria vel eorum. sed est genus vel species interfecta. Et hoc esse in diffinitio formaliter diffinitioe dicente quid cum que diffinitio indicat esse essentialiter seu determinatum ipsius. **U**bi in motus sic sumptus eorum entis in potentia .i. forme fluentis ad esse perfectum. ita quod sit entis in potentia non tanquam subiecti. sed solum tanquam termini. **D**ominum ergo quod prima diffinitio motus provenit sibi in quantum est passio determinabilis de mobili in quantum est mobile et per prius de corpore. ex quo de mobile est corpus et eorum. **S**ed scilicet eorum venit ei in quantum est in genere entis tendentis ad informationem generis vel species que non solet sumi in demonstratione sed supponi de passione demonstranda.

C Ad octavam dicitur quod ens mobile secundum quod habet innotitiam noticie corporis mobilis ex quo per accidentia eius non informat mobilitate nisi per corpus quare interimendum est. **A**ssumptum per illa pre. licet enim ens mobile sit primo notum extra genus naturalis philosophie. tamen in genere illius theorie corpus est notius. **E**t quod ad id de ambiguitate signati huius quod dico corpus valde solubile est cum stat motum subiective esse solius substantie quod solum inest subiective substantie modo corpus de genere quantitatitatis non est tale. illud enim non est proprie sensibile. **C** Ad nonam quasi si dicitur dominum est quod ambiguitas illa satis tollitur per preteritum motus importat hac dictione mobile. **S**ed ad hoc quod queritur an hoc nomine corpus utrumque dicatur. scilicet corporeitas subiectus accidentis. **D**ominum si accipiat tale corpus in genere vel in specie supponit solum per corpore de genere substantie ex quo illa promittatur ex principis sue speciei aptitudo dimensionis et motus. **S**i vero in numero tunc datur utrumque corporeitas intellectus sed hoc modo ipsum non est scibile. **C** Ad decimam dicitur quod ab alio quodlibet scibile habet quod scibile est et quod est tale vel taliter scibile. **P**rimum enim est ab esse simpliciter ut est actus essentialis forme. ix. metha. **R**espondeo hinc ab analogia appropriate habitudinis ad proprias tales scie passionis. modo ex dictis stat quod ens simpliciter non habet propriam et immediatam habitudinem ad mobilitatem sed corpus quod ens mobile non est scibile naturaliter nisi sub eorum et ratione corporis. **C** Ad ultimas dicitur dominum quod nihil est ens mobile quod sit corpus. licet multa sint entia que non sunt corpora in ordine ad idem est dicere quod scia naturalis sit de ente sub propria intentione entis ut supponit argumentum. **E**t in hoc fit motus determinatio problematis cuius non videtur in alio proterversia esse nisi quod idem vult asserere per utrumque pre magis et minus appropriate.

Veritur septimo au ma

teria pbica anteq subiectat motui prehabere apud se habitum phisum oim formaz ex ea per motu educibiliu. **D**e hoc enim iam dicitur discipuli doctoris magni et doctoris sancti et quondam peripateticis et platonici ex vna pre et Epicurei pre ex altera. **P**latonici dicunt. dicebat enim Plato quod materia est eorum daroz formaz deo. scilicet oim. cui ille daroz sola sua bonitate stimulatus imprimat ymagines pformas artificiales. ita quod materia secundum istum est velud matercula de se facta et ager oim inculcus que per illa sum talium formaz. i. pregnat et sic ad pau

*intra quone diffinitio
habet controuersiam
doctorum seu calbor
tu magis prehabere
one formaz i. ma*

p motū z transmuta
 tionem pmouetur. **Ecōtra autem** dicunt Epicurei
 quoz caput fū
 it Anaxagoras q materia est vniuersoz pūmū z pfectissimū pncipiū
 pū qd in se phabet oim formas q̄s subiectiue sustentat s̄ velamēto ac
 cidentū ipam veltentiū occultant ne alicui a ppareant preter eā que dat
 materie in hoc vel in illo nomē Et d̄t h̄mōi latentias illucescere p agētia
 naturalia remouētia ab ipa materia talia accidentia occultantia z obum
 brantia lucē talū formatū. ita q generatio non est aliud q̄ reuelatio for
 me subalis intus sepulke in caligine materie Et alteratio est reuelatio ali
 culus forme accidentalis s̄it latentis In hoc ergo pueniunt iste due secte
 q̄ materia pmo agenti ponit coeternā. s̄ in hoc differūt q̄ dicit prima q̄
 forme s̄iūt a solo agente z recipiunt in materia pure denudata z pura
 a formis. Scda h̄o d̄t eas latere in materia sicut in radice. vñ pullulans
 fm essentiā z existentiā. z agentia aliud nihil facere q̄ dispositōe circa ipa
 sam materiā alteratia accidentū p modū remouentis prohibens opari.
¶ Principale h̄o quoz archipater fuit Arestz viā mediā tenēs dicit
 tur materiā nec oim eē nudam z sterile sicut aiunt platonici z stoici nec
 p̄sus fecūditate formaz actuatā sicut p̄ndunt epicurei Sed phabere
 eas formas fm potentiā z ab agentibz expectare illi? potēne formatū?
 actus Qui sermo ab oibz secretoribz Arestz. p̄co: dicit accipit. S̄ eius
 intelligentia adeo disp̄ inuenit sic q̄ h̄i vident declinare ad opinionem
 stoicorū. h̄i h̄o ad positōem epicureoz Nobis em̄ iuxta viā z intellectus
 Doctoris magni tales formas p̄esse in materia p̄ essentias suas forma
 les formabiles ponentibz inponit erro: anaxagore sicut z secretoribz
 Doctoris sancti solā potentiā subiectiūa materie p̄sentibz erro: ip̄ngit
 stoicorū. q̄s q̄ h̄oz intellectū sanior sit z snie Arestz. quā pariter p̄fuit
 p̄formio: sit exiaz dicendū patefiat

Prima ratio p viā bti Thome
 sit ista. videt q materia sola poterit subiecta formarum p̄dita sit z nihil
 essentie phabere ex ea educibiliū sp̄z. Nā p se nota z ab oibz p̄fessa ver
 itas est q̄ ois forma est indiuisibilis velud etiā attestat Gilbert? potēnas
 nus. S̄ oē qd p̄im p̄iacet z p̄im aduenit diuidit in p̄e z p̄e. q̄ eēnas
 lis p̄habitiō formarum in materia repugnat forme a toto suo genere.
¶ Scda rō. esse subale caret inen s̄iōe z remissioe ve dicitur Por?. Arestz.
 et Gilbertus por. S̄ p̄iacens forma p̄ aduētiū z aduētiū distinctiū
 motus z agentis intendit cū pus remisse formationis efficit p motū z p
 educōem formatiūa agēns intense formatōis q̄ repugnat forme subal
 fm q̄ subalis est talis inchoano formaz. **¶** Tercia rō. infnētia p̄mē
 z vltis actiū nō attingit vltimū passiū nisi p mediū p̄icularis agentis
 S̄ materia ē vltimū passiū in ordine essendi vlt̄er subdita passiōi z
 datoz formaz. est p̄mū vlt̄e actiū v̄t notū est ex fide z oim phia q̄ datoz
 formaz non imp̄mit materie formas nisi pus determinatas p̄iculariter
 p subiecta agentia. Inde sic. nulli agens p̄iculare p̄r in formā vlt̄em s̄
 ue in habitū p̄fūsum formaz qd idē est q̄ nō est possibile materiā tali has
 b̄itū p̄informati. **¶** Quarta rō. oē ordinatū in finē accipit mensuram

opationis sue ab illo fine ex quo finis est cū cā. ij. phicoꝝ Sed finis natu
 re est esse diuinū quo pfectum p̄t in sibi simile. ij. de aia Eū ḡ opationes
 sunt singulariū p̄mo. vij. metha. videt q̄ finis nature agentis est p̄duces
 se in materia esse p̄nculare Sz h̄mōi habitus inchoationis formatū est
 vltis ḡ repugnat fini nature. absurdū ḡ videt in natura ponere tale esse
 formale formatibile in materia. **¶ Quinta rō.** esse est actus essentialis
 forme a quo nō potest destitui plus q̄ a sua essentia. si ḡ p̄sint in materia
 essentie pluriū formatum. videt q̄ a qualibet illa ḡ accipit esse Sed om̄e
 p̄ncipans esse alicuius forme ponit in sp̄e p̄ talem formā ḡ materia p̄t
 cipatōe h̄mōi essentia ḡ plena esset in actu pluriū sp̄e ḡ est anaxagōis
 re. **¶ Sexta rō.** esse est idem cū essentia s̄m assertores huius opinionis
 ḡ data forma s̄m eius essentiam nihil expectant tandē de eius eē z per
 p̄ns inanis est z seipam interimēs p̄bia. q̄ ponit formaz essentias p̄iace
 re in materia z ad eē p̄ agentia nature educi. talis em̄ d̄t essentia separaz
 ab eē generatōe z tpe z tū ponit ea esse idē **¶ Septima rō.** Dicit p̄s
 primo phicoꝝ q̄ materia est subiectū seu subiectina natura habens
 s̄m sūp̄p̄ns naturā a p̄p̄tūm forme. Sed omne a p̄p̄tūm caret habitū
 a p̄p̄tūm. ḡ s̄m s̄m p̄bia materia caret forma quāobrem non videtur
 vestiri formaz inchoatione. **¶ Octava rō.** In eodē p̄mo vult p̄s
 q̄ materia z p̄uatio faciūt vnū nūero in p̄ncipiando motū naturalem si
 cur materia artificialis cū eius p̄uatiōe inchoando motū artificiale Sed
 materia artificialis nihil cap̄t forme sue p̄ p̄uatiōem sibi p̄p̄tū. ḡ nec ma
 teria naturalis a p̄uatiōe qd̄ forme sibi accomodat Et manifestū est ex
 tam dictis q̄ etiā nō a se cū sit nature disp̄ate a forma sicut potentia ab
 actu **¶ Nonā ratio** In eodem vult p̄s q̄ vna p̄p̄tūm p̄ncipiorum
 est non fieri ex alterutris sed si materia esset semie formatū p̄cūdata ex
 sp̄a fieret alterum p̄ncipioꝝ scz forma z cū vnū qd̄ fit ex suo p̄uatiōe
 simile rōnem oporteret materiā p̄trariari forme p̄tra p̄m p̄mo phicoꝝ
¶ Decima rō. veritas p̄bie z p̄habilitas s̄m Arist. p̄ oia saluatur
 si ponatur forma quelibet in suo contrario inchoata ex quo genus salu
 uatur in qualibet sua specie essentialiter sed in vno contrario non z
 nisi esse generis z formatibile alterius contrarij quod per motum ex seip̄o
 so educatur. ergo frustra ponitur in materia habitus generalis pluriū
 formatum. cum ergo natura non habundat. insuperfluis patet p̄p̄o
 situm. **¶ Undecima ratio.** Aristoteles dicit formam z p̄uatiōem
 s̄m q̄ sunt p̄ncipia esse contraria sed palam est q̄ hoc non habet
 p̄uatiōe a se nec ab a p̄titudine generis ex quo nec negatio contrariatur
 affirmatiōi nec genus speciei ergo habet a forma corrupti p̄p̄tūm
 videtur ergo sententia Aristotelis esse q̄ in materia ante terminū generati
 onis non sit a lia forma a q̄ corrupti cui anecitur p̄uatio pariformiter sit
 eur albedini anecitur. p̄uatiō nigredinis. Eū ḡ formatū illud p̄p̄tū
 geneos generatiō vnius est corruptio alteri Et si bene inspiciātur ver
 ba Aristotelis vbi de termino transmutationis solum loquitur hanc v̄
 detur vbiq̄ pretendere veritatem **¶ Duodecima ratio.** si dicta po
 sitio sustineretur oporteret q̄ generatiō substantialis esset motus ex quo
 est exitus successiuus z gradualis de potentia ad actum Consequens

in est ptra psm. v. pbtcoz cū etiā magis z minus nō variant spēm opoz
 ieret q̄ an oīm generatōez essent quecūqz entia fm spēm nature distincta
 z essentialiter nūerata. z tū in hoc pōr materia cēt indiuisa. q̄ oia natura
 ha entia essent vni ens in vniuersitate vlium spēz multiforme qd ē p
 pinquū heresi pmenidīs z mellūi ¶ **Tredesima rō.** Ars imitat natu
 rā inquantū p̄r z est debilitōis influētie q̄ natura Sz artifex in p̄iacēt
 materia influit formā artis fm essentiā z cē. q̄ a fortiori hoc facit z p̄t fa
 cere agens naturale ¶ **Decimaq̄tra rō.** Applicatio actus suis p̄p̄is
 passiuus in genere nature p̄ necessitatem obligatōis fuit forma agentis in
 spm patens. sicut i videre de igne applicato cōbustibili tēis oibz. Sed
 materia p̄blica est p̄p̄iū subiectū passiuū nature generātis. n̄ de generātis
 one vbi d̄r q̄ p̄le maxie est generatōis subiectum. q̄ applicatio agenti ille
 materie. necario materia recipit forme substantialis influxū Nihil q̄ est
 dicere q̄ aliquo mō p̄habeat essentiam forme

In oppositū p̄ rōes Domini Alberti sic arg
 quit Materia est poren
 tia ex qua educunt p̄ motū oēs forme. sed nihil educit ex aliquo qd nō
 fuit p̄ aliquē modū in illo Sz forme nō p̄sunt in materia fm actū p̄lectū
 q̄ an oīm generatōem z transmutatōem materia est semie naturalis for
 marū impregnata Maior est p̄bi z oīm p̄p̄ateticōz in hoc distinguens
 tū materiā p̄blicam a materia artificiali siue arti subiecta z a materia ces
 li que sunt materia in qua z nō ex qua Minor est sic nota q̄ eius opposi
 tū est in intelligibile ¶ **Secūda rō.** sicut materia p̄tracta se hz ad formas
 p̄p̄iam sic materia p̄ma ad oēs formas Sed materia seminalis exis in
 materno vtro est p̄munda inchoatōe forme p̄ generatōez p̄turiēde q̄
 materia p̄ma z indistincta hz in se p̄ inchoatōnem oēs formas indistinct
 Maior tenet p̄ locū a p̄oportōe Minor p̄r ex hoc q̄ alias tactu i p̄eg
 nantis nō magis secundaret p̄tū sue sp̄ei q̄ alterius. cū q̄ materia p̄ma
 semp est fuit z erit saltē fm cursum vliis nature sub tactu influxus vliis
 impregnātis patet p̄positū ¶ **Tercia rō.** sicut se hz motus nature p̄t
 eularis ad suos terminos z p̄ncipia ita motus nature vliis ad p̄ncipia
 sua p̄ locū a p̄oportōe regulari Sz motus generātis p̄ncularis est trāsmu
 tatio materie ex potētia vnius p̄rariū ad actū alteri q̄ motus generātis
 vliis est trāsmutatio materie ex p̄uatione simplici ad habitū p̄fusum seu
 ad genus cōe p̄rariū Sz talis trāsmutatio nō est aliud q̄ impregnatio
 sp̄ius p̄nua ab indeficiēte z indefinēte imp̄ssioe nature vliis p̄ motū ces
 loz exercita. q̄ zc. ¶ **Quarta rō.** materia trāsmutabilis ē ad oēm for
 mam p̄ appetitū inditū ei ad oēm formā naturalem p̄mo de generatōne
 Sed talis appetitus ē inclinatio p̄fusi habitus formaz q̄ zc. Minor p̄r
 nā appetitus est actus appetibilis sicut fructio actus fruibilis z finitio est
 actus finibilis z amor actus illatus ab amato sed sola forma in genere
 p̄blico Est appetibile bonū p̄mo p̄btcoz z. n̄. p̄tgenos q̄ cū omne mouēs
 z agens sit simul seu p̄ximū a cro z moto. vñ. p̄btcoz necario est oēs for
 mas que a materia appetunt eē in vel cū materia qd in p̄posito idem ē ex
 quo forme nō sunt separe. Unde sic. forme oēs sub eē appetibili sunt i p̄es
 cte z distātes a termino p̄fectōis eo q̄ appetitus est nondū habitū Tale

aut esse imperfecti est illud qd significat habitu p[er]uso pot[er]tia formali for-
 mabili seu inchoatione formatu[m] g[er]m[en] r[ati]o. ¶ Quinta r[ati]o. q[ui]sd[am] repitur in
 multis p[er] vna[m] r[ati]o[n]em illud repitur in illis p[er] natura[m] aliqua[m] e[ss]e[m] illa mult[is]
 ta[m] ambiente[m]. ij. metha. S[ed] e[st] transmutabile ad e[ss]e totius geniti circularit[er]
 ter puenit oib[us] p[er]arijs g[er] illud puenit eis p[er] aliqua[m] natura[m] e[ss]e[m] ip[s]is con-
 trarie vniu[er]sae p[er]cipat[ur] S[ed] hoc est pot[er]tia gen[er]is ex qua ille forme
 p[er]arie formati[er] e[ss]e[m] r[ati]o. z in plurib[us] alijs
 locis g[er] talis p[er]usus habitus e[st] p[er]ariar[um] forma[rum] mater[ie] p[er]ice essentialit[er]
 ter inu[er]s[us] p[er]ma p[er]s[on]a minoris est phi. ij. de generat[ur]e ¶ Sexta r[ati]o. o[mn]e
 ordinabile e[ss]e[m]aliter z necess[ar]io z n[on] p[er]tingent ad aliqua[m] sine stat sub ino[ra]
 bili talis finis influxu eo q[uo]d finis est origo ordinis z immobilis principij
 finis ordinis necess[ar]ij S[ed] materia p[er]ma immobilit[er] stat in ordinabilitate
 sul ad p[er]petuitate[m] e[ss]e[m] diuini in spe g[er] afficit ab in[er]mobili talis diuini boni in
 elinatio[n]e z inchoat[ur]e S[ed] nihil e[st] immobile in materia p[er] act[us] aliqua[m] finale[m]
 nisi illud qd in ea puenit p[er]aria. g[er] act[us] i[m]p[er]fectus radice[m] p[er]aritate[m]
 h[ab]et est coessentialis mater[ie] z inseparabilis seu immobilis ab eadem

¶ Septima r[ati]o. q[ui]sd[am] est e[ss]e[m]aliter subiectu[m] alicui p[er] se ag[er]i illud necess[ar]io
 imbuat influxu formali talis ag[er]is ex quo o[mn]e p[er] se est necess[ar]iu[m]. z o[mn]e ag[er]is
 p[er] se influxu forma[m] sibi simile[m]. q[ui] in hoc differt ag[er]is p[er] se ab ag[er]e p[er] act[us]
 S[ed] materia p[er]ma est p[er] se z e[ss]e[m]aliter subiecta nature vlt[er] ag[er]i. g[er] necess[ar]io
 no[n] suscipit influxu[m] talis forme vlt[er] In cui[us] formali p[er]ate tanq[ua]m in p[er]uso
 sobabitu p[er]inent inchoat[ur]es oim[ne] forma[rum]. z o[mn]es forme p[er]hent. e[ss]e[m] i[m]p[er]fecti-
 ficu[m] in genere nature. ¶ Minor est phi in p[ri]mo metheroz vbi d[icitur] q[uo]d nec[ess]e est
 h[ab]ere mundu[m] inferior[em] e[ss]e[m] p[ri]mu[m] latiorib[us] superiorib[us] r[ati]o. ¶ Octava r[ati]o
 Sicut se bz finis ad forma[m] in p[ro]portione act[us]. ita efficiens z materia in
 p[ro]p[or]tione pot[er]tie Na finis est act[us] extrinsecus. forma s[ed] act[us] intrinsec[us]
 eius sic p[ro]portio[n]ati sicut p[ri]ncipiu[m] int[er]sionis z finis executio[n]is. z p[ro]p[or]tio[n]at[ur]
 nabiliter efficiens est pot[er]tia extrinseca mota a fine sicut materia act[us]
 a forma S[ed] in ag[er]ib[us] p[er] se finis est in efficiete tanq[ua]m innata regula ag[er]is.
 g[er] in materia p[er]est forma velut origo formabilitatis ip[s]i[us] mater[ie]. In sic
 cursus nature vlt[er] p[er] oia genera e[ss]e[m] est p[er] se z e[ss]e[m]alis vt p[er]z. ij. p[er]icoz.
 g[er] sicut mot[us] int[er]nat[ur] int[er]nde finis. ita materia inchoatione forma[rum].

¶ Non[is] r[ati]o. In quocunq[ue] ordine repit mediu[m] z p[ri]ncipiu[m] in eode[m] repl[ur]
 sur vlt[er]m[u] eiusde[m] ordi[n]is S[ed] in ordi[n]e forma[rum] naturaliu[m] inuenit mediu[m] z
 sez forma ton[us] genere z diuina tanq[ua]m sue e[ss]e[m]tie t[er]minis intrinsecis formata
 z p[ri]mu[m]. s. forma p[er]is forma[rum] z act[us] forma ton[us]. g[er] in illo ordine repit
 vlt[er]m[u]. s. forma nec forma[rum] nec formata s[ed] formabilis Inde sic. forma
 formabilis no[n] est aliud q[uam] pot[er]tia seu inchoatio formabilis. g[er] illa est in
 eode[m] in quo alie forme. pura in materia. ex quo forma naturalis e[st] forma
 in re Dato[ur] p[er]dicte r[ati]o est phi. viij. p[er]icoz z ij. metha. ¶ Decima
 r[ati]o. p[er]us d[icitur] p[ri]mo p[er]icoz. q[uo]d p[er]uatio est ita inseparabil[is] mater[ie] annexa. q[uo]d
 facit cu[m] ea vna[m] nu[m]ero. q[uo]q[ue] illa p[er]uatio sub e[ss]e[m] p[ri]ncipij z in vlt[er] seu p[er]manet
 z q[uo]d illa no[n] est simplex negatio puenies in materia formam. vt cogitant
 Plato asserens forma[m] oim[ne] infundi ab extrinsec[us]o in materia p[er]icet[ur]. ab
 omni formabilitate nuda. s[ed] est p[er] negat[ur]em simplic[em] z sub[er]az mater[ie]
 aliq[ui]d transmutabile seu fluxibile ad esse p[er]fectu[m]. q[uo]d ip[s]e no[n]iat forma[m] in. ij.

f. 1

phicoꝝ eū dicitur forma dupliciter scilicet de p̄uatoe et de actu dante esse p̄
fecitū generatiōi sub iudicē q̄ p̄uatio ē quodammodo. i. p̄fuse spēs et forma
Etū dicitur in eodē. ij. q̄ p̄uatio ē p̄ tanto natura p̄ quāto est eadē cū forma.
sed aliquid est natura. ij. phicoꝝ. ḡ aliquāliter ē forma. Unde sic p̄uatio
vbi q̄ sp̄ sic manet in materia est inchoatio formaz natura liū. s̄ illa p̄t
uatio est semp̄ intrinseca et p̄manēs in materia ḡ s̄m sniaz Arestz. p̄t
positū Dicitur huius rōis nota ē ex tam allegatis. nā p̄uatio non est tū
negatio vt voluit Plato sicut ait phis p̄mo phicoꝝ nec ē substantia subie
ctiua materie vt planū est q̄ illa suba est eadē cū materia. inō p̄uatio est
p̄ncipiū realiter distinctū et specificē p̄ra materiā p̄mo phicoꝝ nec ē ag
gregatū ex vtroq̄ ex quo p̄ncipia nō sunt ex alterutris etiā ex quo talis
negatio nihil reale de totū realitatis qd̄ est in tali p̄uatoe etiā est talis po
tencia subiectiua. et sic nō est p̄uatio adhuc realiter distincta p̄ra materiaz
qd̄ iā iprobatur est ḡ p̄uatio est negatio forme cū formali aptitudine ad
eadē et p̄ p̄ns opz ponere in materia formale aptitudine et inchoatōem
Undecima rō. p̄uatio p̄rariā forme habere s̄m sui natura quā for
mā appetit materia. s̄ nō p̄rariā ei ex pre simplicis negatiōis Tū quia
p̄raria sunt entia positia Tū q̄ p̄ illā negatiōem generatio est inter p̄ra
dictō: iōs terminos nec p̄rariā ei p̄ esse qd̄ h̄z in materia ex quo idē nō
est cū appetitus et fuge ḡ p̄ aliqd̄ eē qd̄ h̄z in se p̄ter hoc. hoc autē est ap̄
tendo transmutabilis et fluxibilis ad terminū trāsmutatis et generatiōis
ḡ ex illa p̄te machinat ad maleficiū forme p̄cētis nō forme quā nūdiū
h̄z ex quo maleficiū nō cadit nisi supra habitū boni. sicut nihil cornū p̄t
nisi qd̄ est p̄mo de generatiōe. ḡ illius forme quā ante se in materia p̄sup
ponit quam materia tanq̄ diuinū et optimū qd̄ appetit. i. tāq̄ actū p̄t
nuante eē diuinū desiderat. Unde sic p̄uatio nō machinat ad maleficiū
p̄cētis forme nisi haberet in se p̄rariū illius forme s̄m eē in p̄fectū. co
q̄ sicut corruptio s̄m actū est actus p̄rarij p̄fecti in forma. ita inchoatio
et inclinatio ad corruptōem est actus elicitus a p̄rarij forma in p̄fecta ḡ
sequit q̄ forma anq̄ s̄m eē p̄fectū ponit in materia p̄requirit p̄uatiōem
in ea q̄ agit in formā habitā et p̄tinet motū que qd̄ p̄uatio est eiusdem
essentiē cū forma quo ad eius aptitudinē. q̄ alias nō p̄rariet forme h̄z
bire ḡ nō ageret in ipam q̄ talis actio corruptiua semp̄ est inter p̄raria.
ḡ idē qd̄ p̄us. s̄. q̄ p̄uatio q̄ est in materia est eiusdem essentiē cū forma
cū ḡ talis sit in materia ante motū generatiōis sequit q̄ aliqd̄ forme p̄ct
in materia anq̄ motū et p̄ p̄ns est ponēta inchoatio formaz
Decima rō. Dicit phis vbi supra q̄ in genere phisico est vna p̄ma p̄rari
tas p̄ncipioꝝ in vno cōi subiecto qd̄ est materia mutuo trāsmutabiliū. ḡ
cū p̄raria p̄supponāt vniū p̄ximū gen⁹ i cuius formali p̄tate p̄tinent s̄m
suiam Arestz. Illa p̄raria fundant in vno habitu generis p̄fuso. ille autē
habitus est illa forma vel illa formale inchoatio de qua q̄stio et disputa
tio est ex quo genus est formale p̄ncipiū formabile per diuinas oppositas
formates actus in spēs p̄rarias. vt vult Do. et etiā Arestz.
**Des
cimarercia rō.** Dicit phis. iij. phicoꝝ q̄ motus est actus entis in potētā
s̄m q̄ h̄mōi q̄ d̄: formale distinctio eo q̄ indicat qd̄ itatem motus s̄m q̄
fluxus generis in spēm suę natura formale intermedia inter potētā

Actu adinvicem transmutabiles sicut materia pylees generatōis et cor-
 ruptōis trāsmutat de forma in formā q̄ h̄z in se formale potentia p̄ qua
 q̄dlibet p̄rarioz in alterū trāsmutat ¶ Deciaquarta rō. q̄quid est
 an̄ oēm trāsmutatōem et p̄ oēm corruptōem illud nō est p̄ se trāsmuta-
 bile. eo q̄ oē p̄ se trāsmutabile includit tria trāsmutatōis p̄ncipia. s. ma-
 teria formā et p̄rivationem. Ab illis em̄ p̄ncipijs formaliter in eozigina-
 li acceptis exit trāsmutabilitas seu mobilitas tanq̄ naturalis potentia.
 et tale est p̄positū natū resolui seu corrip̄i ita q̄ nō maneat p̄ corruptio-
 nē s̄ materia est an̄ oēm trāsmutatōem et p̄ oēm trāsmutatōem p̄his-
 ticas vt p̄z p̄mo p̄hicoz q̄ est suba intransmutabilis s̄m se. Inde sic
 materia est s̄m se intrāsmutabilis q̄ nō trāsmutat ad p̄rarias formas
 nisi p̄ aliq̄d ei ier̄ns vtriq̄ p̄rarioz cōc. hoc aut̄ est ille habitus p̄fusus a
 quo abstrahitur intentio generis. vij. metha. p̄ q̄ cōciantia in materia
 debent etiā cōcari in genere. x. metha. ¶ Deciaquinta rō. Generatō
 naturalis est formatis via in formā que cū habita fuerit p̄stituit sp̄m in
 materia vt vult p̄his. ij. de generatōe et. vij. metha. S̄z suba seu essentia
 materie non est trāstictua de sua sp̄e in sp̄m forme. q̄nimo p̄le q̄d est suba
 subiectiva materie eū suis interminatis dimensōibz q̄ dicunt forma cor-
 poritatis manet saluū et intrāsmutatū p̄bens rei naturali cōciantōem in
 genere corp̄o cū substantia celestibz q̄ terminus a quo talis yre nō p̄t esse
 suba matie. s̄z p̄na format̄ for̄ab. l. se. me. alieq̄n mot̄ nō esset exitus po-
 tentie q̄ nata est fieri met ille actus de qua sic trāsmutata act̄ p̄dicat̄
 iuxta sniam p̄hi. vij. metha. nec p̄ p̄ns ex tali potentia et termino mot̄ fi-
 eret vnū subaliter. ita q̄ eadē ip̄a suba q̄ p̄us dicebat potentia postea sic
 actus ex quo substantia materie nō p̄t coincidere cū suba forme nec nūero
 nec sp̄e vt habet manifeste. ij. p̄hicoz s̄m p̄allegata ¶ Decimasexta
 rō. Materia est velut mater et femina naturalit. i. ab intrinseco sibi inext̄
 s̄tere p̄ncipio mobilis et trāsmutabilis naturaliter ad oēm formā vt d̄z. ij.
 p̄hicoz et alibi s̄m. p̄allegata in hoc d̄ns ab artificiali materia que nō ab
 intra s̄z a foris trāsmutabilis est. cū igit̄ p̄ncipium et intrinseca origo ois
 trāsmutatōis nō possit eē suba materie vt visum est. s̄z potentia generis p̄
 existens in ea ad oim formatum inchoationem sequitur q̄ p̄rivatione natu-
 ralis relinquit in materia sua in aptitudinem intrinsecam que est aliquid
 forme. P̄rivatione vero artificialis nihil ponit in sua materia sed extra eaz
 in mente artificis in hoc ensin obuiat Aristoteles Platoni in fine primi
 p̄hico: um q̄ ip̄e dixit p̄rivationem naturalem coincidere cum p̄rivatione
 artificiali que non est nisi simplex negatio forme cum aptitudine ex-
 trinseca que nihil est in materia sed aliquid in datore formatum. Vel
 potest sic formati ratio In materia ponitur p̄rivatione naturalis ergo in ea
 ponitur inchoatio. Antecedens notum est ex primo p̄hico: um Et con-
 sequentia patet quia per hoc differt p̄rivatione artificialis a naturali. quia
 artificialialis dicit solum negationem forme cum aptitudine extrinseca
 efficientis. Sed p̄rivatione naturalis dicit p̄rivationem forme cum apti-
 tudine intrinseca ad illam que est aliquid forme. ¶ Decimasextima
 rō. d̄z Arist̄z. in p̄mo p̄hicoz q̄ duo sunt p̄ncipia ad agendū p̄rurētia et
 p̄nū ad patiendū intelligēs p̄ activa p̄ncipia p̄raria. s. formā et p̄rivationē

ergo puatio p̄ter negatōem simplicē z potentia materie includit aliquid
actus. hoc autē est qd̄ d̄r inchoatio forme. ¶ Decimo octaua rō. gene-
rans naturalē educit formā. aut ḡ ex nihilo. aut ex aliquo sit. aut ex potē-
tia subiectiua materie. Nō p̄mū qz sic generatio eēt creatio. z nullū agēs
naturale daret sp̄m. s; tñ p̄pararet p̄ actūs z equoocē ipām materiā. Si
z^m habet p̄positā Si z^m seq̄. q̄ aut materia fieret fo: ma. aut potētia ma-
terie actus forme. Prīmū est impossibile. p̄t cōnalem disparatē eaz s̄m p̄
dicta. Sed in etiā dici nō p̄r. eo q̄ potētia materie ē tñ subiecta. eo q̄ po-
tentia materie ē eadē realiter cū materia z act^o forme z eē adiectie infor-
mans. s; subiectū ex quotalē nō p̄r coincidere cū p̄dicato nec subiectum
est adiectiū. nec oīno natura substās est natura inherēs. ḡ opz dicere q̄
ex potētia fo: mali fo: mabili educat fo: ma. z p̄ p̄ns in materia ante mo-
tū z generatōē. ¶ Decima nona rō. terminus a q̄ motus z terminus ad quē
idem est. ¶ Vicesima nona rō. forma z materia seu potentia subiecta ei^o nō
p̄nt eē eiusdē cōntie. ḡ materia vel sua potentia subiecta nō p̄r eē termin^o
a quo motus. cū ḡ terminus a q̄ motus subalis sit in ipā materia. qz en-
tia naturalia sūt ex materia tanq̄ ex origine. seq̄tur q̄ opz ponere in ma-
teria essentia forme. q̄ sit terminus a quo motus. Maior ptz qz termin^o
a quo z ad quē nō differūt nisi sicut potētia z suus act^o vel ens p̄fectum
z i p̄fectū. ex quo fininus ad quē fluit a toto motu. ¶ Vno ē p̄bi p̄mo
p̄bicoz. ¶ Vicesima rō. generatio nec est p̄gregatio vt d̄r empedocles
nec alteratio vt d̄r Anaxagoras p̄mo de generatōe. s; si sola natura sub-
iecta materie vntret forme in generatōe. ac caderet p̄mū incōueniens. Et
si forma actualit̄ p̄existēs in materia ad eē a p̄paratē sensibilibi solū ducere
tur vt dixit Anaxagoras seq̄ret sedm incōueniēs ḡ relinq̄t modus me-
dius. puta q̄ eē genit̄ resultat ex vnione forme potentialis cū actu forma-
tuo sibi p̄portionato z suba seu subsistētia eiusdē ex suba materie z suba
forme. sic eēt intelligendū est totū p̄positū generari z nō materiā vel fo-
mā vt d̄r. vii. metha. ¶ Vicesima p̄ma rō. In oī eo qd̄ fit opz aliqd̄
subiecti qd̄ sit in potētia ad illud qd̄ sit Prīmū ptz ex eo q̄ fieri naturale ē
fluxus receptus in aliq̄ terminatē z finire sp̄m z immobiliter sustentatē cū
dem ne cadat in nihilū. ¶ R^m p̄bat ex eo q̄ fieri est actus medius int̄ sim-
plicē puatōem z p̄fectū actū. tale aut̄ mediū est mixtū ex vtroq̄ extremoz
aut ḡ ista mixtura est ex puatōe simplici z habitu forme. aut ex habitu z
a p̄titudine forme. aut ex habitu forme z potētia materie. Nō p̄mū qz ne-
gatio simplex est infinita z nō ens mō infinitū nō entis ad finitū ens null-
la est vnionis p̄portio. Etā negatio nihil ponit s; eē miscibile aliquid po-
nit in mixto Si dicat z^m habet intentū. nec p̄r dici z^m eo q̄ materia ē sub-
iectū z forma qualitas cōnalis inō subiecti z p̄dicati nulla est adiunctem
transmutatio miscibilis q̄nimo s̄m Aresto. ij. p̄bicoz generatio p̄cipa-
tione forme ad cur^o tendit p̄plementū d̄r natura z sic apparet q̄ illa potē-
tia fiendi est formalis s̄m p̄m. Quod p̄firmat sic. Nā potentia cōnalis
materie est raris indiuisionis z indiuiduatis s̄m p̄ns ostēta. Sed potē-
tia fluēs in motu est eē generis rēdens ad finitū cōnalem sue sp̄i. vti iam
patuit. ḡ potētia subalis materie nō trāsūt idē p̄tice in formā. Seq̄ret cū

¶ idem esset p̄ncipiū 2 generis 2 individuationis siue individuationis 2 per
 nis idē ēēt p̄pria origo v̄niuersalitatis 2 singularitatis q̄ in intelligibilia s̄z
 Etā seq̄ret q̄ ois generatio 2 ois trāsmutatio seu trāsinio esset quidam
 raptus 2 extrahis ex v̄niuersis S̄z in oī trāsmutatione seu relatione extrahēta est
 eleuatio trāsumpti in formā trāsumēns sicut minus lumē iunētū mato
 ri rapit in habitiū 2 formā maioris 2 p̄ p̄ns generans traheret materiaz
 in formā suā extra finēos cēntiales ip̄ius materie q̄ nō est intelligibile p̄
 aliū modum q̄ generās iustuat materie essentiā siue forme. Juxta finiam
 Platonis reprobata. Aut q̄ in materia p̄sunt forme sub eē v̄mbroso pos
 sentiali 2 imperfecto q̄d esse p̄ influentiā generantis ad p̄fectōz educat sicut
 dicit Boetius Por. 2 eoz infector in hac p̄parencoz interpretatione
 Dñs albertus magnus aut q̄ p̄iacētes in materia forme p̄fecte p̄cessu
 s̄d purgatio 2 alteratio ad eē sensibilis apparēte dedicantur sicut
 dixit Anaxagoras S̄z p̄m p̄missa p̄mū cū v̄lrimo dici nō p̄t ḡ relinq̄ret
 posito vera media q̄ est inea nūc sicut p̄ doctoris mei magni Alberti
 2 s̄ioz añcessoz Boetij 2 Por. 2 Augustini. quēadmodū p̄allegari est
 quā positionē reputo bonā 2 fidelē siue p̄parencio p̄ in nullo dissonā cō
 eludens inchoatōem formaz eē ponendā p̄ hoc ad rōnes in p̄ma parte
 questionis adductas pro opinione Beati thome

Ad primā

ali que q̄dē p̄cilitas p̄sistit in eē. nō aut p̄m p̄
 facit p̄cilitate integrali que q̄dē integralitas p̄sistit in cēntia. 2 etiā p̄m
 aduenit simili p̄cilitate essentiali nec rālis diuisibilitas repugnat forme
 que est actus totū in sp̄e p̄fecti ex quo ois sp̄es p̄ponit essentialiter ex ge
 nere 2 d̄ria que nō nūerant cēntiam s̄z eē seu verius modū cēntiale spec
 fice forme. **C** Ad sc̄dam rōem d̄m est q̄ intensio 2 remissio ē duplex
 Quēdā in cēntia alia inēē 2 p̄ma est ip̄ius essentie subale incrementū 2
 decrementū q̄ cōis est oibz essentijs ad genus 2 sp̄em p̄actis. Sc̄da est
 ip̄ius est eē p̄tāzēs info:mādi v̄tus que solis accētibz p̄tāgentis iube
 rentie p̄uenit 2 de hac inēsiōne verū est q̄ forme substantiahs nō conuenit
 Vel sic d̄m est q̄ forma subalis p̄tāis p̄sule in materia cum educatur
 ad actū p̄fecti nō intendit s̄z p̄tāine extendit sicut genus p̄tāine descē
 dit in sp̄em p̄ extrā d̄ne specificē ex eo Vel d̄ q̄ rālis forma nō intēdi
 tur nec remittit eo q̄ non est determinata ad sp̄em nō nihil intendit nisi
 q̄d determinati est ad sp̄em. 2 ḡ eē specificū talis forme q̄n materia est
 disposita acq̄rit totū simul. q̄ si tūc acq̄rret successiue q̄d esset determi
 natū ad sp̄em ip̄m intēderet. **C** Ad t̄ciā d̄m est q̄ duplex ē influen
 tia v̄lis agēns. s̄. formalis 2 simplex que p̄prie d̄ emanatio. Etā ē esse
 etia 2 p̄prie p̄posita 2 de illa sc̄da veri est q̄ obicit. non aut de p̄ma. q̄
 licet simul t̄pe agēns v̄le insuit fo:maliter effectiē 2 fualiter. t̄ illa actio
 vt est simplex emanatio forme 2 finis sic imp̄mit materie splendorē veri
 2 boni s̄m. Analogiā illū agēns. puta si agēns sit v̄le imp̄mit formaz
 v̄lem. si p̄ticulare p̄ticulare. Et s̄l̄ est de influentiā finis q̄ effectū finis
 v̄lis est appēibile seu bonū v̄le 2 effectus finis p̄ticularis ē p̄pēibile p̄
 ticulare s̄m v̄ro q̄ illa actio est p̄cessus effectiuis cū eē effectiuis in ge
 nere nature sit mouens oportet tunc q̄ illa actio sit motus seu diuisibils
 e iij

2p qñs ppositus pcessus potentie z actus. mō motus non est influxus
ordīne sumēs fm exigentiā mouentis sz mobilis eo q est actus ipsecus
mobilis q̄obrem mouēs vlc nō influit motū vltimo passiuo nisi p media
mouentia pncularia Dm q̄ fm Silberā porritanū q natura vltis oc
culre opafm hys ita sez q licet influxus pmi nō venit ad vltimū fm se
z eē nisi p media tñ fm essentiā nature pter z cālitatis ordinē bonitas p
mi agentis pns relucet iu effectu q̄ bonitas agentis secūdi tō in pposito
forme ipi materie a pma cā pcreate pns natura et cālitare hñt eē forma
le formabile z cōe fm exigentiā causari vltimū .i. intelligēte aīe nobilis
z nature vltis q̄ esse formatū p generatōem pncularis generantis z agē
tis ¶ Ad quārtā rōem dōm q sicut finis pncularis agentis est pdu
cere eē pncularē ita finis vltis nature regulantis intēdēm pncularis agē
tis est pducere eē diuiniū qd est spēs In cuius signū pnculariū agentis
um opatōes sunt in natura nō desceute ymno p successiōē recipi deant
infinitē vt saluet eē in spē qd in vno pnculari saluari nō potest ¶ Ad
quintā rōem dō q eodē mō quo forme naturalis pexistunt in materia ins
formā materia pura in genere z in inchoatōe formali z pātūa actuū
ad spēs distingentiū. non aut sunt vbi inesse determinato ad spēm singu
loz seu singulariū vt pcedit obiectio ¶ Ad sextā rōem dō q eē forma
tūa z distinctiū qd pferre generans forme pīacenti nō est natura vel res
addita eēntie forme eo q agens pnculare nō influit illud esse nisi p diuul
ōē formale pīacentis pātis generice modo in intelligibile est q relinq̄
ex diuisiōe quid additū qd pns nō inerat pfuse z indiuise seu indistincte
sz est modus qdā cuius formabilitas p̄sistit in rōne termini z pfectōis
nihil alieni includentis sz oē illud qd aliud est excludentis sicut postes
rius p des grām clarius videbitur ¶ Ad septimā rōem dō q verum
est materia fm sui naturā esse aptā natā appetitū tali sicut formale de
textus . sed actu non appetit formam nisi fm eius potentiam formalem
formabilem in p̄taria forma saluā quō turpe a p̄p̄tū bonū Un duplex
est appetitus materie .i. potēntialis z actualis Primum p̄ntit ip̄ius
materie nature. Scds p̄o nature accommodatē sibi ab essentiā formali p̄
tacentis forme potentialiter inchoate . licet vniūsq̄ appetitus p̄tius ter
minus sit forma in rōne finis z boni siue in rōne actus vñ fluit p̄taria p̄
ctio ppositi ¶ Ad octauā rōem dō q p̄p̄tio materie naturalē ad ma
teriā artificiale nō est sibi in oibz sed solū in p̄p̄tate subiecta z materia
li. in alijs aut est d̄r̄na vt clare sentit pb̄us .ij. pb̄icoz ¶ Ad nonā rōem
dōm q forma in eē p̄ncipij nō fit ex materia sz in eē p̄ncipiat z bñ veni
est dicere q̄ ex materia nō educit forma nisi ea q p̄fuit in illa materia fm
potentiā p̄tariae forme vt visum est. ¶ Ad decimā rōem dōm q licet
forma h̄ p̄ncularis geniti sufficienter educit ex potēntia sui s̄r̄j tñ qz ois
potentia p̄taria siue sit formalē siue materialē includit potentiam remotā z
cōem sui generis z p̄terim potentiam inuicē trāsmutatōis p̄tarioz sub
eodem genere p̄tarioz . ideo p̄ima transmutatōis naturalis ratio
radicatur in potēntia cōi p̄tarioz puta formali ex p̄e generis z mate
rialē ex p̄e subiecti in quo sese p̄mutat ¶ Ad vndecimā rationem dō
fm ante dicta q p̄luatio non p̄tariatur forme nisi fm a p̄titudine p̄uat

nam p[ri]ncip[ali]s forme r[ati]o n[on] est intelligendum q[uo]d p[ri]vatio p[er]trahitur for-
 ma sequenti sed p[re]cedenti non quide[m] s[ed] actum sed s[ed] p[ot]entiam p[er]trahit
 inclinatio[n]is Aut dicendum q[uo]d forme sequenti p[er] se opponitur p[ri]vatio p[ri]vatio
 t[ame]n p[er] p[ri]ncip[ali]s p[er]trahit[ur] quo illa p[ri]vatio fundatur in p[re]sente forma que
 p[er]trahit[ur] est sequenti eo modo quo p[er]trahit[ur] repitit in vnoquoq[ue] genere.
 Sed ex hoc n[on] sequitur quin talis p[ri]vatio sub esse suo v[er]o q[uo]d p[er]manet
 semp[er] cu[m] alijs p[ri]ncip[ali]s suis sit in materia subiecta v[er]oq[ue] p[er]trahit[ur]

C Ad duodecimam r[ati]onem dicend[um] p[er] interrupcionem illat[ur] q[uo]d talis
 successio z gradus que est in generat[i]o[n]e est ip[s]ius alteracionis corruptio[n]is
 ue p[er] se z p[er] accidens ip[s]ius generacionis talem alteracionem p[er]sequen-
 tis Nec est p[re]tendun[du]m q[uo]d forme inchoate z educte n[on] plus differunt q[uam]
 magis z minus seu intensum z remissum in eadem essentia . q[uia] h[uius]m[od]i de-
 nominatio qua dicitur aliquid magis tale aut magis remissum aut inte[n]-
 sum non attribuit nisi determinatis ad sp[iritu]m sicut p[re]dictum est in co-
 dem p[ro]blemate p[re]senti S[ed] potius differunt sicut magis z minus exte-
 rius in p[ot]estate formali quo genus differt a specie in oib[us] speciebus

C Ad tredecimam r[ati]onem dicitur q[uo]d ars instrumentalis unicitur natu-
 ram sicut mentalis de[us] z ars formalis seu imaginaria intelligentiam et
 ars organica a[n]i[m]am nobilem q[uia] sicut ad p[ro]ductione[m] effectus naturalis
 p[er]tinet p[ri]ma causa forma creans . intellig[en]tia que est s[e]c[un]da causa for-
 mam intrinsece forma[m] z distinguens . a[n]i[m]a nobilis eandem ad genus cor-
 poru[m] extrinsece determinans z natura v[er]o ad sp[iritu]m distinguens z p[er]
 motum instrumentaliter de p[ot]entia generis educens Ita ad p[ro]ductio[n]em
 effectus artificialis fit p[ro]portionabiliter p[er] ordine[m] intellectus imaginatio[n]is
 organice virtutis z instrumentalis . licet n[on] eque p[ot]enter . in cuius signu[m] na-
 tura ab intrinseco mouet suam materiam . ars vero solum ab extra .

C Ad vltimam r[ati]onem dicend[um] q[uo]d materia non est p[ro]prium passivum
 nature p[er]iculatis nisi p[re]formata p[er] effect[us] nature v[er]o ut dictum est

Et hec determinatio huius p[ro]blematis fit
 mentem Boetij Por-
 phiri z Doctoris magni illos in p[re] hac insequens quantum ad sensum
 peripateticorum quoz Aristoteles erat caput z p[ri]nceps . n[on] aut[em] quantum
 ad veritate[m] fidei in qua nihil rationabilius fidelibus assertitur q[uam] p[ri]ma
 causa sua substantifica virtute in omni generacione p[ri]ncipaliter op[er]at[ur]
 ministerio naturaliu[m] agentium de p[ot]entia seminali r[ati]o[n]em casuali aut
 naturalium actum z finem elicit z educit . Non em[en]t fauere doct[ri]ne sancte
 ag[en]s z sub deo p[ro]ducit subaz forme aut q[uo]d illa oriat[ur] ex materia sicut ex
 sua radice aut q[uo]d ip[s]a p[ri]m[us] creatur a deo glorioso z p[ri]m[us] forme p[ro]p[ri]e
 a natura ex q[ui] suba est ens p[er] se forma quida[m] subalis p[er] se in actu seu act[us]
 p[er] se est . ois aut[em] actus p[er] se sicut ab actu a se p[er]fecto qualis solus de[us] glo-
 riosus est . nec p[ro]t[er] aliqd pullulare aut surgere in actu quendi ex aliquo q[uo]d
 in se n[on] est in actu q[ui]lis est materia . nec p[ro]t[er] natura ag[en]s p[er] se accide[n]tiale
 z non p[er] essentiam suam causare rotam vel p[re]m substantie q[ui]mo illius
 est agere substantiam cuius virtus agendi est substantialis . pura solis
 huius p[ri]mi seu dei gloriosi vt dictum est . **C** Solutio igitur p[re]dicti p[ro]-
 blematis nec s[un]t mentem beati Thome nec s[un]t r[ati]o[n]es Alberti alia s[un]t

rate spectenda est q̄ in lumine rōis Arist. p̄ncipis p̄pateret̄coꝝ format̄
p̄t̄est p̄ p̄d̄cā colligi z̄ discerni. Solutio v̄o naturalis s̄m̄ mentem Al
berti magni habita est in p̄cedentib̄ nunc habitis

Vesitum fuit octauo an

Diffinitōes p̄bice sint materiales ex materia z̄ forma
Integrare. id est v̄ni materia sit p̄s essentialis quidamq̄
naturalis ¶ Primo arguitur p̄ via beati thome q̄ sic.
auctoritatib̄ p̄bi dicētis. ij. p̄bicoꝝ q̄ p̄bicalia se h̄nt ad
materia sicut sim⁹ ad nasum curuū noni autē q̄ in diffinitōe sunt iūtra
nasus ḡ zc. ¶ Secdo. in p̄mo de aia d̄r q̄ diffinitōes dialectice s̄t, casse
z̄ vane eo q̄ dant p̄ pure formalia z̄ nō p̄ cas materiales passionū de ca
li diffinitio dem̄strabiliū. ḡ diffinitio accipies formā cū materia est p̄a na
turalis diffinitio nō casā z̄ vana. ¶ Tercio. suba p̄bica p̄stitit in esse
p̄ generatōem s̄z in talē p̄ducto manēt duo s̄n c̄p̄ta s̄z materia z̄ forma
p̄mo p̄bicoꝝ ḡ p̄ hec duo d̄z integrari diffinitio eiusdem cū diffinitio nō
sit aliud q̄ explicata z̄ explicata noni sube ¶ Quarto. q̄ditas p̄bica
est habentis naturā s̄z h̄ns naturā s̄m̄ p̄bim. ij. p̄bicoꝝ est p̄ncipās mater
iā z̄ formā. ḡ talis q̄ditas ex materia z̄ forma p̄stitit ¶ Quinto. q̄d
itas p̄bica est mobilis seu mobilitati obligata in hoc d̄ns a q̄ditatibus
mathematica z̄ diuina. vi. metha. z. ij. p̄bicoꝝ ḡ in se claudit motus p̄n
cipia illa aut sunt materia z̄ forma ḡ zc. ¶ Sexto. d̄r p̄fus. ij. de aia q̄
idē est caro z̄ carnis eē eo q̄ sicut caro est corp⁹ ex q̄liantib̄ p̄nis. s. ex cal
dis z̄ frigidis h̄uidis z̄ siccis p̄plexionati z̄ medians in tactu ita eē car
nis. i. q̄ditas eius p̄posita ē ex eisdē. ¶ Septimo. sicut q̄d q̄d est. est p̄o
p̄ni obiectū intellectus ita q̄d quid est p̄bici est obiectū intellect⁹ reflexi
ad sensum. s̄z sola materia est radix sensibilis p̄gnitōis. ḡ q̄ditas p̄bica ē
p̄posita ex materia sensibili z̄ forma intelligibili. ¶ Octauo. sicut se h̄z
res ad eē ita ad diffinitōem. vi. thopicoꝝ. S̄z eē rei naturalis est materie
in esse. eo q̄ forma rei naturalis est imago fo:malis informās materā ve
restat Boetius in libro de trinitate. ḡ diffinitio talis rei est explicatio for
me z̄ materie. ¶ Nono. eē p̄bici educti z̄ orit seu sunt ex potētia p̄ma. ḡ
obligat tali potētia z̄ p̄stitit p̄ talē potētiā eo q̄ v̄nū q̄d q̄ p̄ idē p̄stitit ex q̄
est z̄ ex q̄. s̄z h̄ndi potētia ē matia ḡ p̄ matia ē z̄ diffinit. ¶ Decio.
v̄nū q̄d q̄ p̄ idē ē scibile z̄ diffinitibile. eo q̄ diffinitō ē mediū dem̄strōis ge
neratis sciaz. s̄z ens naturale in ordie ad passōes materiales ē scibile. ḡ in
ordie ad easdē est diffinitibile. s̄z ordie ad illas passōes surgit ex matia cū
dicat p̄ p̄bicoꝝ. q̄ matia z̄ forma s̄z cause oim eoz q̄ s̄nt in p̄posito na
turali. ḡ zc ¶ Confirmat nā de co:pe mobile v̄tē mobile sensibile genera
bile z̄ corruptibile zc. est scia natural v̄tē p̄z discurrēt libros Arist. z̄ ap
paret euident̄r auctoritate eiusdē p̄bi. ij. p̄bicoꝝ z̄. vi. z̄. xi. metha. Remitt
aut̄ dubiū est d̄n ille passiones. s̄. mobilitas sensibilis generabilitas zc.
Sunt ex ma

In oppositum

Arguit s̄m̄ via d̄ni Al
berti. P̄rio sic materia
ē p̄ncipū individuatōis ḡ ē ps̄ individui sensibil⁹ z̄ nō ps̄ sp̄t. S̄z sola
sepeas diffinitur Juxta testimonium Boetij z̄ Arist. vij. metha p̄bice

Secundo sic. Illud quod est impedimentum scilicet et intellectus non est pars essentialis diffinitiois sed materia est huiusmodi secundum 22. Dator patet ex illo quod pars essentialis necessario pertinet ad essentiam. Dicitur patet ex eo quod materia est eius potentia. potentia autem est infinite subalterata et hac sua infinitate obviat et eclipsat lumen scilicet et intellectus imo est radix opinionis videlicet de. ix. metha. et contingit de. vi. eiusdem. modo scilicet et intellectus sunt necessarios primo positionis. materia est huiusmodi secundum 22. Dator est nota. Dicitur patet quod esse est a forma cum sit causa cuius actus. Dicitur est dare esse. materia autem dat solum subsistere quod obrem si forma posset in seipsa subsistere nihil valis foret materia.

Quarto sic. ois diffinitio indicat esse fluens a genere et dicitur diffinitioibus. ut vult. p. vii. metha. et testat Boetius et Por. Sed nec genus est materia nec dicitur secundum 22. Dicit enim. p. vii. metha. quod genus non est materia et certum est illud de dicitur quod est actus formatus et finis esse. **Q**uinto sic. diffinitio est quod est vel quod quod erat esse ut patet p. p. ubique ubi notat diffinitioem sed eodem modo notat formam. ij. phisicoz et. ix. metha. g. fm phm sola forma est principium diffiniendi.

Quinto sic. materia non est intelligibilis nisi per analogiam ad formam. g. forma est principium intelligendi materia g. materia per se non integrat diffinitioem seu essentiale intellectum. Sed diffinitio vult resolu in principia per se intellectum facientia seu formatia. g. idem quod prius. **S**exto sic. fm phm. vii. metha. materia nec est quod nec quale nec quantum. Sed ois diffinitio constituitur ex genere quod dicitur quid et dicitur quod dicitur predicat quale. g. 22.

Septimo sic. materia est radix seu origo contingente ad universales. vi. metha. g. est indrnis ad esse et ad non esse. sed ois diffinitio determinare indicat esse et non indicat non esse. **O**ctavo sic. materia non intelligit nisi per rationem suam per abnegationem formarum ut vult phs. x. metha. sed taliter intelligit non est nosci quod sit sed quod non sit. Unde sic non indicat directe quid non est ut vult phs. ij. posteriorum destruit investigationem quod quod est unius contra rationem ex abnegatione alterius sed quod est notificat. g. idem quod prius. **N**ono sic.

Diffinitio non indicat si est sed illo presupposito indicat esse per subalia primi vel secundi modi per se ut patet primo posteriorum. sed nullus illorum modorum includit materiam. g. 22. Dicitur patet. nam dicitur phs. ibidem quod illi duo modi cadunt in per se scilicet huiusmodi. Sed per se scibile est vlt g. illi modi includunt solum principia vlt et forma malia iuxta superius disputata. **D**ecimo sic. omne diffinitio est finis niens et esse finis est in actu forme vel finis. sed materia caret a actu g. 22.

Hac enim ratione allegatum est ex. ix. metha. quod potentia non est scibilis nec per se intelligibilis eadem ex radice diffinitio materialis data per efficientem et materiam reducit ad formalem et demonstrat per eandem ut testat phs. primo posteriorum. et. ij. de anima. **U**ndecimo sic. Vult phs. vii. metha. et. vii. quod sola forma est principium diffinitioem eo quod esse diffinitio est vlt quod est per se intelligibile et scibile que ad modum diffuse est allegatum superius in disputatione vltimum. et sic per eadem principia et media huiusmodi superius phatum est quod sola forma est vltis. hic affirmari potest et affirmari quod ipsa forma est dicitur ipsi diffinitiois tota causa.

Solutio Hoc pblema a parte diversos diversissime terminat quida enim asserunt essentiam rei naturalis coincidere cum positio ex materia et forma et igitur present in vera dicitur talis rei present

materia tanq̄ verū eius q̄ditatis p̄tem diffinitivā materiā in quā in vlt̄ z
nō in hoc vel in illo singulari p̄sideratā. Fundātes se sup̄ hoc q̄d d̄r p̄ho
ij. phicoz q̄ phie? abstrahit a materia hac vel illa s̄ nō a materia simpl̄
eter. Et in fine eiusdē. ij. d̄r q̄ sunt in diffinitōe q̄dā pres vt materia. n̄ll
tū sic sic dicit̄ q̄ res materialis z rō diffinitiva p̄ius dissonaret a verita
te rei diffinitē. Addūr etiā illud p̄cti Arest̄. vij. r. viij. metha. vbi dist̄
guir materiā in eā q̄ est elementū simul siue totius siue singularis z in eā
que transmutat̄ z trāssumitur ad rōem sp̄i vt restat palam subam p̄pos
sita resolui in actū z potentā q̄ quidē potentia est materia sine qua gen?
diffinitū sube talis oīno esse nō p̄t. Et hui? positōis fuit Averrois z sul
secratoris in hac etiā opinione p̄sentū Henricus de malinis. sanctus
Thomas z plures alij qui in declaratōe sue opinionis distinguit mate
riā in signatā z non signatam. Primam individuo sensibili attribuentes
Et scdā ad h̄carē sp̄i rei materialis assumētes. Sustainētes se supra
rōnes aū oppositū inductas z p̄stanti referūt q̄ alias ip̄ possibile eēt sub
terfugere quin diffinitōes phice accipientes materialia p̄ncipia oēs eēt
dare p̄ additamentū q̄d est p̄ra veritatem ab Arest̄. vij. metha. p̄ssaz

Albertus vero Et alij meo iudicio intrinsece magis
speculātes determināt z distinguē
hoc p̄blema sub distinctōe diffinitōis z diffinibilitū. diffinitio em̄ e oīo ex
plicans q̄ditatē seu essentā diffinitū z ideo s̄ in multiplicē eētne varietatē
multiplex est diffinitio z iuxta diversitatē diffinitū necārio diversitatē ac
cipit ip̄a diffinitio. Essentia itaq̄ siue q̄ditas eū sit suba posita in numez
p̄ra materiā formā z totū p̄positū. vij. metha. z eū tota notio de tali cōs
posito p̄dicata nihil aliud est s̄m Arest̄. q̄ esse subale tot? de illo toto
p̄posito cōtialiter z in q̄d p̄dicatū q̄d apud nos d̄r forma tot? ex vniō
ne materie z forme q̄ sunt elementa tot? p̄cipant̄ s̄ suba ad modū tot?
habitus seu formati actus resultans. Sicur euidenter declarat p̄lus in
fine septimi metha. de q̄ditate illi? sube ba. Juxta differentē igit̄ moduz
illius eēt alia z alia accommodat̄ diffinitio. S̄ illa eētne tripliciter accipit̄
sc̄z in re z aū rem z p? rē. In re em̄ est eēt tot? stans in p̄portione natura
li materie z forme z in v̄tute p̄ncipioz illoz p̄positōem naturaliter facien
tium qualia sunt naturalia p̄ncipia generatōis. Ante rem natura z non
rpe est illud idē eēt vt est lumen essentialē forme cōicabilis z de plurib; p̄t
cularib; suppositis p̄dicalis. Est aut̄ post rē intento abstracta p̄ resoluen
tem intellectū ab vtroq̄ eēt. s̄ram materialis in re q̄s formali cāliter z a na
tura aū rem. Idcirco suba materialis tripliciter diffinit̄ sc̄z diffinitōe indi
cante eēt materiale p̄ p̄ncipia specifica intrinseca causantia illud in re. Et
diffinitōe indicante eēt formale p̄ p̄ncipia pure formalia ad sp̄m tū p̄t
nentia ad illud eēt z diffinitōe indicante illam iūtenōez p̄ sibi p̄pria. quas
nū diffinitōnū. Prima est phica seu naturalis. sc̄da est metaphisicalis.
Tercia est logicalis seu dyalectica. Diffinibilia etiā in genere sunt duo
sc̄z suba z accēs. vel subale et accidentalē. quoz p̄mum est diffinibile p̄
se. R^m p̄ additamentū sube. Dicit̄ ḡ q̄ in diffinitōe metaphisicali nō in
gredit̄ materia quocūq̄ mō eo q̄ illud esse metaphisicale est formale in
p̄ncipio natura z cālitare ip̄am materiāz licet nō dividat̄ ab ea loco z

subiecto sicut finxerit Platonici quomodo recipit in materia tanquam in fundamento subsistentie sine velud in radice rate existentie que quidem existentia non est de veritate speciei sed indiuidui seu suppositi ex quo certum est quod esse diffinibile et aditativum est esse essentie et non esse existentie In diffinitione philosophica ingreditur quidem materia sed non ut constituens essentiam ex quo ut dicitur est per autoritatem philosophi quod aliud est aditas et oppositum Compositum autem per se integratur ex materia Si enim essentia cedat presuppositi quod diffinitur et quidditatis sine esse essentie quam diffinitio explicat frustra Aristoteles. vij. metha. parerit presuppositi diffinitio ad presuppositi determinando quod in quibusdam sicut et in quibusdam diffinuntur se habent. Sed ingreditur in tali diffinitione materia ut terminus naturalis analogie talis quidditatis sine ut est finis correlationis talis et cetera ratio proportionis talium principiorum diffinientium Quapropter dicitur diffinitionem philosophicam percipere materiam et non constitui per eandem Et hoc voluisse innuere Aristoteles. cum dicitur. ij. phisicorum quod materia est ad aliquid et. vij. metha. quod potentia est proportionabilis actu hoc est tamen dicere quod materia non ingreditur tale diffinitionem sicut propria cum illa sit causa indiuidualis subsistentie sed sicut efficiens entium principiorum sub quibus actu accipit ordinem armonie et mensurationis ad formam talis speciei proportionis alterius In signum cuius per principia proportionaria et organizationia ipsa materia induit ad aliam et aliam speciem proportionem naturalem In signum cuius dicitur Aristoteles. vocare diffinitionem materialem non illam quod datur per se sola materiam sed que datur per efficientem et materiam quod sicut finis ordinat formam. ita efficiens ordinat materiam Sed in diffinitione logica rei materialis ingrediuntur principia que ex se dant intelligere materiam et formam sicut signum ducit in notionem sui signati Et hec positio confirmatur et maxime quod ad formam preter per argumenta post oppositum adducta quam fateor esse doctoris mei Alberti magistri et meam

Ad rationes sancti Thome

Primo in eodem dicendum quod omnia satis probant materiam ingredi diffinitionem philosophicam rei naturalis ut terminans per actum sibi accommodatum ab efficiente proportionem analogie ipsius forme. Sed non probant materiam ingredi materia liter et ut constituens quidditatem eo quod materia materialiter accipitur secundum superius habita est principium indiuiduationis. nec potest tamen ulterius sumi in suo genere quod transgrediatur indiuiduationem vague singularitatis modo indiuiduum quantumcumque vagum est extra speciem per differentiam materie contractam. Ad primam rationem et propriam causam. quidditas vero philosophica non dependet a materia ut ad causam sed ut ad subiectum sine ut sue informationis terminum tamen in hoc est similitudo proportionis. Ad secundam rationem dicitur quod cause naturales passionum sunt materia et forma secundum quod ipsa est impregnata efficientia principiorum proportionantium ipsarum forme et hoc est ea accipere non ut materiam sed ut instrumentum efficientium principiorum. Ad tertiam rationem dicitur quod diffinitio non est notio subiecti per se primo generate. eo quod illa est singulare suppositum ut dicitur primo et vij. metha phisice et primo de generatione Sed est notio substantie que est quidditas ex consequenti generata. sicut enim dicitur est ex. vij. metha phisice substantia quam explicat diffinitio est aliud a materia forma et toto composito

Aliud scz quo formaliter participat totū pposito qd a pbo vocat ēē q quid
est. vel q quid erat esse. hec em suba pportionabiliter resultat ex eē formali
formabili in aerie et eē forme formātis sicut suba q est ppositū integrat
ex suba matene z suba forme vt dudū dictū fuit in vltis. **C** Ad qm
dōm q alia est qditas z aliud habens qditarē. quiditas em eē subale
formātū. Sz hūs qditarē materialē integret ex materia z forma tū illa qditas nō cō
stituit ex illis sz eē totū formali formabili qd est in materia ipam potētia
liter ponens hoc aliquid z ex esse totū formate qd noiat ipam formā hoc
aliquid hūm actū pncipiū. De talibz em actu z potētia verum dē phus. viij.
metha. q actus pdicat de potētia qz idipm qd acceptū est in materia est
totū in potentia acceptū autē in actu forme est totū in actu. **C** Ad quin
tam dōm q mobilitas q est dīna seu essentialis modus sube sensibilis
nō est qd causatū a materia sz est virtus seu aptitudo forme ad ea usan
dū motū i suo pncipe secus ē de mobilitate que est passio corpis natura
lis q illa fuit a toto pposito ex materia z forma naturaliter pportiona
tis atqz in pte suo generantū acceptis. **C** Ad sextam dōm q illa
auroitas est intelligēda de eē existētie carnis. vel intelligēdū est hoc dī
cū de idē parare analogie vel pportionis ipius eē z eius cū est. natura
lem em correlatōem hz eē carnis. i. qditas carnis ad carnem. i. ad subam
carnis ppositā q pportionis idē pte nō hz magnitudo ad eē suū. eo
q magnitudo est forma mathematica q abstrahit in sua rōne distinctia
ab eē naturalis existētie. **C** Ad septimā dōm est q verū est qditarē
phicam hūm q hūmōi intelligi intellectu reflexo ad sensum sed ex hoc non
sequitur q sit primū se intelligibilis z primū se sensibilis sz totaliter est p
se intelligibilis in hoc qd est vltis z p esse qd hz in singulari ē sensibilis.
C Ad octavā dōm q illa auroitas intelligit de eē essētie et qditarē
uo. nō autē de eē existētie de quo pcedit argumētū. Aut dōm q formā
materie inesse non est ipam ex materia pstitū vel integrati sz solū est actū
sue eētie materie tanqz pūno suo subiecto cōicere qd intelligit de for
ma pns z nō de forma totus q dī eētie seu qditas. **C** Ad nonam
dōm q formā educi ex materia non est sic intelligēdū nec accipiendū p
talē intellectu qsi ex suba materie pullularer p modū gemis suba forme
eo q materia substantiat p potētia z forma p actū q sunt pma elemēta
diuersitatis Sz hoc ē intelligēdū hoc mō q ex eē pūso materie q mate
ria est hoc aliquid in potentia p actū formatiū pncipalis agētis surgit
actus distinctus z formatus quo illa potētia fit actu hoc aliquid. sz tā hoc
eē pūsum q illud eē distinctū sunt actus eētie formālis. z iō totū esse
qditarē qz ex radice formali. licet phicat in existētia p materia m.
C Ad decimā est dōm vt pū q passiones ille nō pūnt naturaliter a
qditate phica nisi hūm eē qd hz in pposito pncipia q sunt materia z for
ma generanti instrumentaliter subiecta. De rōne em passiois est q innasca
tur suo subiecto vt cause z etiā vt subiecto ppositū q pncipās eē qditarē
mūm est subiectū talis passiois phice z ipa qditas pben sa p materia
z formā efficiētē iditas est cā eēnalis tūsdē passiois Sz vt iā crebro
reperitū est nihil phibet materiā p pte eēnalem pncipiōz efficiētium

Portionatam fm q hmōi esse concausam quid dicitur et passiohm na
 turaliū fm **Ad cōfirmatiōem** Edm q ille passi
 ones sū signa nō
 q hmōi . cionalia in materie fm q est in actu causalitatis forme et p cōm virtutes
 pponētis eā forme et ipam cū forma pportionaliter ad eē totus dedū
 entis Dicit em dponisius q nō corripit quid in existentū s; dissoluunt
 armonie et modi et pmesuratiōes sub qib; pssentiū illud corruptibile in eē
 genito S; istā pmesuratiōem h; sub eē et actu totius forme q sepe dicitur
 est qditas . g materia et forma fm q pprehendunt sub actu cōnali forme
 totius trahunt ad eē qditatiū . hoc aut est fm q pntetur p frute generā
 tis in vnitare pportionis fm q dicitū est . Ex quo sequitur correlariū q
 tota radix diffinitionis et qditiōis est forma . licet diffinitio ptemat
 materiā illo mō quo dicitur est . et tū de isto pblemate in quo meo iudicio
 difficile est accipere pcordiā ptradictōis . ppter equocatiōem hui; terminū
 qditas seu essentia . S; p̄ dicit q in hoc pueniūt iste due snie q in diffini
 tione plica rei naturalis accipit materia sub suo nomine quō diffinientes
 boien dicitūus ipm eē aialex corpe et aia rōnali ppositū S; in hoc dif
 ferit q pma pōsiūo dicitur materia fm ppteram sui nois rōem ingredi diffis
 mōem tale . Secūda pō dicit q ingredi solū fm accommodatā rōem sui no
 mīnis a forma totū cōs ante rē sub cui; actu h; eē psum generis . ita q
 suba materie manet de integritate suppositū S; qditas formalis pōtēte
 p̄tinet ad veritatē eēntie . hanc em formabilitatē accommodat ab agere vli
 ipregnare eā p influentiā eēntie formalis an rem fm modū qui an dicit
 est q si illud voluerint intelligere assertores pme opinionis p materia nō
 signatā vel vlem tūc coincidimus in idē . C Sequens qstio nō est p
 blematica inter Albertū magnū et b̄m Thomā sed inter quosdā antiq̄s
 p̄bos et fideles siue xpianos

Verēbatur nono an ce

questio An celi a

lum sit corpus p̄ficiūm et aiātū de quo dissonant fides
 catholica et scēta p̄boꝝ . Dicit em p̄ba q celi est corpu
 naturale simplex mobile p circuitū ex indita sibi natura
 p̄mo celi . Et q mor; celi ē nature ordinator; et regula ex
 mens oim motūū q sūt r̄oꝝ sum fm naturā inordinatōrē p̄mo merbeo
 roz et viij . p̄ficoꝝ dicit q in eo residerēt vsus vltis generatā et actiua et loca
 tiua oim sub celo p̄tentiōꝝ vt colligit ex . ij . p̄ficoꝝ vbi dicit p̄bus hō genes
 rar boien et sol . et . iij . eiusdē vbi dicit q celi est locus oim extra qd nullū
 hū locatoꝝ inuenit . Et sicut ponit in libro de natura locoꝝ et locatoꝝ ex q
 bus p̄bis videt p̄stare fm sniam Arēst; . q celi nediū est corpus naturale
 te in genere s; naturalissimū a natura vli sp̄ actiua accipēs denotatiōes
 Dicit in sup p̄bus . viij . p̄ficoꝝ q celi ex hoc qd est p̄ncipiū mouēs seip̄
 sum est aiāt et corpus aiātū . Idē em dicitur astruēs . ij . celi ex motu eius
 de dextero in sinistru p̄pter qd addit q motus celi est vita quedā oib; de
 o sum subsistentib; . viij . p̄ficoꝝ vbi supra . Qd q celi suo sempitēno et ins
 cessabili motu tāq; suo op̄atiōe cōnali naturalissime gaudet et refoꝝet ex
 aiātis sui desiderij . ij . celi et . xij . met̄ba . Ex qib; accipit q fm sniaz Arēst; .

Celi est aial seipm mouens z vlties delectose vita sempiterna Qui hinc
 obuiat fides catholica dicens celi esse creatū ex nihilo z iussu creatoris
 ad pagatōem mūdi inferioris donec i pleat nūerus electoz moueri nūc
 quoz stare in spē renouata Ex hoc prz correlatū q̄ fm fide celi nec est
 semper motū nec aiatum. ue tū tā leui p̄suasione repellat q̄ tam studioso
 coramine est inuentū potissime cū dicat phus p̄mo Ethicoz q̄ oē veruz
 p̄o p̄sonat z lumen fidei sit p̄fectissimū z nō destructiuū. luminis nature
 liber modico p̄seruari de tā aurenticoz eloquioz p̄cordia scubi poterit
 inueniri

Videtur Itaqz primo q̄ corpus celeste sit natura
 le. quia omne mobile fm locū vno mō se hñs ē na
 turale. corpus celeste est hmōi ḡ rē. Maior est phi. ij. phicoz dicentis q̄
 motus est actus cēnalis nature z motus localis exercit a natura corpōz
 hñtis dimēsiōe in spacio diffusam p̄mo celi. z natura est tñ ad vñū cū
 sit tñ vñus potētie simpliciē vt patuit ex dñia nature z aie. Minoz est
 nota ad exp̄ientā. ¶ Secdo sic. omne corpus simplex ē naturale. ce
 lum est corpus simplex ḡ est naturale Maior est phi primo celi z. ij. de
 aia Minoz prz testimonio eiusdē. ij. celi vbi supra ¶ Tercio sic. cor
 pus vltier oia naturans est maxime naturale z magis naturale q̄ illud
 qd̄ est natratū tñ vel naturās naturatū. celi est hmōi vt prz ex dictis ḡ
 idē qd̄ p̄us. ¶ Deñ videt q̄ sit aiatū qz oē mobile motu p̄fecto ē aiatū
 celi est hmōi ḡ rē. Maior nota est ex. viij. phicoz Minoz prz ex dictis
 vbi allegatū est q̄ motus celi est actus cēnalis et ¶ Quarto p̄firma
 tur. nā motus celi est actus z exercitiū sube vniformis dispositōis z vñ
 dōz p̄fere. eo q̄ p̄ncipiū mediū z finis se mutuo p̄bendūt indiuisibilibz
 ter in p̄ibus celi. Sz sicut motus d̄z ip̄fectus q̄ est actus ip̄fecti ita ille
 d̄z p̄fectus q̄ est actus p̄fecti. ¶ Quinto sic. motus celi est p̄fere cir
 cularis Sz motus organicus in minor mūdo q̄ est imp̄fecte circularis
 est aialis. ḡ motus celi a fortiori est aialis cū oē p̄cipatū in mundo mē
 nori imitet illud qd̄ p̄ p̄plexionē z cōlitate ē in maiori mūdo ¶ Sex
 to. mor⁹ celi ē fluxus circuli de vbi in vbi fm renouatōem situs in p̄ibus
 suis. ḡ est actus motoris illā diuersitate vicissitudinis a p̄bendentis. ta
 lis aut motor est aia maxie unaginatius ḡ rē. ¶ Septimo. mor⁹ ce
 li est infinitus ḡ exercit a p̄tute infinita Sz nulla virtus corporea est infi
 nita ḡ mouet a p̄tute incorporea Sz fm p̄tū oē incorpōi ad corpus cōl
 uersum est aia. ḡ celi mouet ab aia z p̄ p̄ns celi est aiatum ¶ Octa
 uo. ois vita subcelestiū aiatoz reducitur ad modū viuificū celi iuxta illud
 p̄allegatū hō generat hoicm z sol. ij. phicoz ¶ Nono p̄firmat. nā ois
 motus inferioris corpis reducitur ad motum celi tāqz ad cām regulam z
 mensurā vt visum est. ḡ p̄ncipia p̄xima inferior motū reducunt ad p̄
 cipiū celestis p̄mi mor⁹ Sz p̄ncipia motū aialū sunt aie ḡ aie subcele
 stes causant a vita celesti seu aia celoz z quēadmodū motus aiales sub
 celo fluūt ab aia ita z motus celestes. p̄portionabiliter exercitur ab aiatū
 celoz. ¶ Decimo sic. omnis motus desiderij est aialis mor⁹ celi est
 hmōi ḡ rē. Maior prz qz desiderij est inclinatio imp̄fecti fm a p̄bentis
 onē Sz ome ip̄fectum fm eē a p̄bentis est aia q̄ ex renūsu quēbz ad
 materā corpis nō est plene facultatis apprehensiuē sicut intellectus ab

omni corporea obligatio liber. Quod est phi. xij. metha. arguetis motu celi esse actu desiderij ex hoc qd motores celestes no mouent p factum corpalem sed p spiritualem. qui quidem praeus spiritualis est concitatio bonitatis separata. talis diffusio boni separati est influentia finis appetibus. licet excitantis ergo &c.

Rationes p fide huic snie po-

tores obtinunt. Nam si celum esset corp⁹ naturale aiatu haberet motum finibilem ex intrinseca sua pmanetate ad quietem quod vtrig falsum est apud oem phiam pna tenet ab auctoritate phi. ij. phisicozum dicentis q natura est principium z causa mouendi z quiescendi. sequeretur etiam q celi moueretur a sua intrinseca forma dispositiue z a generante exteri ori effectiue Et sic celum esset generabile z p pns corruptibile quod est pna phm primo celi. Sequeretur iterum q moueretur ppter aliquam pfectionem acquirenda in se qua careret qua adeptia quiesceret quod ex pertinetur falsum semper in eade distantia reuoluet circulariter situm z vbi z mouetur circa medium mundi p:opter salutem esse diuini in istis inferi oribus. ¶ Insuper si celum esset animatum oporteret qd esset aiatuz anima pfectissima z diuinissima ex quo pfectissimoz diuinissimo copozt debetur diuinissima forma que cu sit anima rationalis. oporteret celum animatum esse anima rationali. z p pns ho esset qd non dicit aliquis nisi infans mente z in fide reprobus Cum taliter dicentes fm Damascenū sunt mendaces cu patre falsitatis dyabolo fides em p:oponit nobis dicitur qd genus trium entiu creatorum. s. angelozum celozum generabilem z corruptibilem De quozum vltimo or:die dixit deus die. vi. faciamus hominem ad similitudinem z imaginem nostram Etiam absurdum videtur qd operatio hominis celestis qui esset perfectior homine terrestri p:stiteret in sempiterno motu sui corpis cu motus corpales impediunt motus interiores intellectus fm prudentia z sapientiam forma et z aia in residendo z quiescendo sit prudens. prudens in agendis z sciens in speculationibus. vij. phicoz. immo si celum esset animal ronale fm hanc rationem oporteret qd deberet esse oino immobile z quietum p actum contemplationis semper ad beatificum lumen sui creatoris incessanter conuersum

Solutio questiois relicta ergo

hac absurditate descendunt fm fidem z fm phiam qd celum est substantia ingenerabilis z incorruptibilis ad propagandem esse diuini in subiectis naturis iussu dei circa medium mundi vniuzmter reuoluta. An hoc em psonant fides z phia qd celum est substantia non producta inesse ope nature generantis Et ideo nec est obnoxia corruptioni cu omne genitum e corruptibile immo necessario corrumpitur eo qd vniuzmter dz z dar suū esse suo producenti fm exigentiam principiozum pstituentiu z continentiū ipsum in esse Sed genitum per principia alterantia deductum est ad esse z conseruatur domino vnius pmanetozum qd contrarium tadem necessario succubū sub alterius pmanetozū virtute vt vult philozophus pmo

de generatōe eo q̄ potentia cuiuslibet p̄tariōz est finita. Dicit enī fides
q̄ celū est creatū z ope dei distinctū atq̄ ornatū cui p̄cordat p̄bia dices
ip̄m eē subiam stantē in fixione sue cēntie p̄ totalitatē s̄m q̄d totalitas dī
stinguit p̄tra p̄positōem sup̄addens ei inseparabilē p̄manentiā p̄ntū z inre
gritate materie sub actu sue forme. eū enī celū sit mobile necēario depēdet
a cā p̄ore influente sibi motū z eē eo q̄d ip̄ possibile est idē mouere sc̄ip̄m. z
q̄d nō p̄t sc̄ip̄m p̄ se mouere nō p̄t sibi p̄p̄t esse cā. celū ḡ z q̄d est z q̄ mole
est h̄z ab alio sup̄ ip̄m exīte z sibi influente s̄z s̄mū h̄z a creatōe. z ab
ornatu vt testat fides Itaq̄ cū idē sit autor creatōis z ornat⁹ p̄t q̄ ab
eodē celū h̄z subiam z sui motus p̄tutē. fidele ḡ est asserere q̄ celū mouet
ex iussu dei siue p̄ p̄tutes p̄ceptas z ip̄ciales dei ordinātis ip̄m ad p̄a
gandem inferiorū cui p̄sonat p̄bia in hoc q̄ oēm trāsmutatōem inferioris
mūdi reducit in circulatōem celestē tanq̄ in p̄seruatiōē z p̄pagatiōē esse
diuini s̄m modū quē tradit p̄bus. viij. p̄bicoz. ij. de generatōe z. xij. me
tha. sicut sup̄ius septius est allegari Adde q̄ illa celestis reuolutio est a
ctus intellectus p̄ simp̄tū mouentis vt d̄t Anaxagoras quem in hoc ap̄
probat Arest⁹. iij. de aīa eo q̄ p̄ma cā regit oīa absc̄q̄ hoc q̄d p̄miset cū
eis. vt vult autor libri causa z. Regere autē est atus imperij s̄z nō est sane
credendū q̄ celū sit ap̄te aīa z a p̄te post infinitum simplici p̄cessiōe diuina
ni luminis formaliter emanātis ab et̄na dei bonitate in eē p̄ductū tanq̄
vestigiū coeui et̄no deo sicut ip̄onit Arest⁹. eū dixisse in libro de natura
deoz eo q̄ sub tali p̄cessiōe nō stat fides creatōis q̄ inter deū creatantē
z mundū creatū ponit interstitiū negatōis in quo verū erat deū eē z mū
dum necdū existere Est enī deus in p̄mutabile bonū p̄ueniēs oēm nega
tōē z est mundū p̄mutabile bonū post negatōem sui ad esse vocanū z
post negatōem exīis. S̄z intelligi nō p̄t q̄ aīa oēm negatōem exīis z post
negatōem eē habens sint sibi inuicē coeterna q̄d tū valde intelligibile est
de p̄cedente p̄ simplici emanatōem z originē talis exīis maxime si tale
p̄ncipiū agit p̄ necessitatem nature sicut sol lucet Assentiendū est ḡ rōndū
quibz ostensum est eo p̄pus celeste eē naturale p̄ informatōez nature v̄lis
que est cā p̄maria oīm effectiū nature s̄m q̄ h̄mōi Sed nō est naturale p̄
informatōem nature p̄ticularis a generante sibi date quēadmodū in op̄
positū arguebat S̄z nequaquē fatendū est ip̄m eē aīatum p̄ aīam ei forma
liter inherentem sicut manifeste ostensum est ex autoritate fidei cui v̄tq̄
p̄sonat oīs recta p̄bia. nā cuiatq̄z inest aīa vt forma illius eē est viuere in
habitu z nō in agere s̄m q̄ h̄mōi. eo q̄ nulla creatura agit p̄ suā cēntiam
sicut testat Damascenus z approbat autor libri cāz cū d̄t Actiōem rei
create destruere eius simplicitatē. s̄z celū nō viuūt p̄ eius cēntiā s̄z dīna p̄te
p̄ eius op̄atōem vt dicitur est Essentialiter enī celū tū p̄cipat eē in signū
cuius dicitur antiq̄ ip̄m esse creatū in v̄mbra aīe vegetabilis Relinquit ḡ
posterioris inquirendū an cū veritate fidei posset dici vt sentit p̄bus q̄ ce
lū viuūt v̄tra q̄ est op̄atio sibi cāq̄ organo cōicata ab aīa nobili distinguē
te p̄ distinctōez dīnāz positōis z ab intelligentia p̄inēte ip̄am in regulari
v̄niformitate circulationis hoc est v̄trum celum moueatur ab aīa nobili
in qua quidē q̄stione p̄ dei grām dissoluet q̄ dicit suspendit indissolūm z
hoc erit in p̄blemate. xvij. huius op̄tis

Ecimo ponebatur hoc

problema an in mixto manēt elementa tam fm coz for
mas q̄ fm eozum materias salua. Ad taz ambiguitate
diuersis diffinit̄z disputat q̄ tanq̄ neutru a pluribz in
periti iudicij relinq̄tur nō portio: ē in vna q̄ in reliqua cō

tradictōis p̄t p̄tens p̄abile p̄itate. quidā em̄ timentes incidere in hoc
insolubile q̄ vni⁹ sube mixte essent plures forme subales scz quatuor: for
me elementoz. z q̄nta forma q̄ terminat generacōem talis mixti in sue p̄
plexitat̄ solatiū negant ibi manere formas subales elementoz q̄ miscen
tur z dicūt mixtionē nihil aliud eē q̄ quandā armoniā accidentalis p̄ d
portionis quatuor elementoz sub eē quodā remissio quatuor: qualitatū
p̄marū que sub eē intēso sunt in ip̄is elementis z fm hoc mixtio nō est
aliud q̄ accñialis alteratio elementoz ad q̄litatē mediā z remissaz rparoz.

Roes negatiue

Antiquoz. pro q̄z positōe p̄t sic ar
guit. frustra fit p̄ plura qd̄ p̄t fieri per

pauciora sz oīa saluari p̄nt si ponat mixtio materialis p̄uent⁹ elemētoz
ad r̄pamentū medicatis q̄tuor q̄litatū p̄marū alteratoz. q̄ frustra p̄ter
hoc ponent formē elementoz. ¶ Secūdo forme nō est forma. q̄ forma
mixti nō addit subaliter formis elemētoz. ¶ Tercio. Ex pluribz sp̄ebz
nō p̄t p̄lecti vna sp̄es sz forme elemētoz sunt plures sp̄es q̄ ex illis nō
p̄t fieri forma dans sp̄em z eē mixto. ¶ Quarto. Quatuor ad vnum
nulla est p̄portio imēdiata. q̄ ex q̄tuor: formis elementoz z forma mixti
nō potest p̄ p̄positōem imēdiatam surgere aliqd̄ tereciū. ¶ Quinto. Ex
pluribz exm̄bz in actu nō fit vniū tereciū. vii. z. viii. metha. Sed ille q̄nq̄
forme sunt plures actus zc. ¶ Sexto. forme subales non p̄nt intēdi
z remiti. Sz mixtio est qdā miscibiliū vniō z remissio. si q̄ miscibila fm
formas suas subales miscerent oporiteret q̄ ille forme remitterēt in suis
essentijs q̄ videt esse p̄orsus absurdū fm p̄ncipia Arestz. z Porphuri.

Differētia

Positōis Alberti a positōe b̄ti Thome. sed qz
de phus p̄mo de generacōe q̄ nō corūpit alte

rū neq̄ abo sz manet virtus miscibiliū in mixto alteratoz. Corruptio at
cū n̄ sit remissio forme subal sz destructō. q̄ dicitur a liq̄ q̄ miscibila manēt
I mixto formalt saluata sz remissa in suis q̄litatibz p̄pter mutū coz alte
racōem z minimi vni⁹ cū mimo alterius vniōnē. Que quidem opinio
sz duas snias. P̄ma ē q̄ ille forme manēt eēnaliter nūerate i mixto p̄ra
formā mixti sz sub eē indistincto z p̄fuso p̄pter p̄fusione materie corūdes
p̄portione z positōem vniūmi cū minimo. eo q̄ ille forme ex hoc q̄ stz
phice sunt inerte materie acipiētes modū eēndi illius in quo sunt. cū igl
tur materie elementoz i mixto min utum frangunt z sic inter se p̄fundunt
necariō actus essentialis in formatōis talium formatū etiā p̄fundunt z
frangunt. ita q̄ in tali massa h̄mōi formē manēt eēnaliter nūerate sz mate
rialiter p̄fuso. ¶ Secūda p̄ snia est q̄ tales forme miscibiliū trāstunt in q̄
etiā z essentiali forme mixti in qua manēt fm distinctōem suaz essentialiū
virtutū p̄formiter sicut trigonū est virtualiter in terragono sz nō forma
liter z hoc dicit sentire Arestz. in hoc Manet aut̄ p̄tus eoz. z q̄ nō eoz

numpun
ent.

Forma harum sniarum est

Docto: is magni pro qua sunt hec rationes. **C** Prima rō. Elementa sunt in mixto actiua & passiuua actione & passione tandē corruptiua. ve vult phis. iij. phisicōz cū dr q si ignis vel aliqd alioz elemētōz eēt infintū in ipm dissolueret pstantiā mixtute & puereret alia elemēta in naturam & spēm suā q̄ miscibilia manēt in mixto sub essentiali nūero suaz formaz & succēnāz. **C** Secda rō. corruptio mixti dissoluit armoniā miscibilū seu vnōnē nullo intus corrupto s̄m famosam autoritatē Dyonisiū q̄ sepius memoratū. Nō corripit qd existentiū. q̄ miscibilia p̄uerūt in codēz formaliter inco:rupta & a seā uice formaliter numerata. **C** Tertia rō. Primo de gener. itone dr. p. q̄ mixtio est miscibilū alteratorū vnio. S; alteratio est mutatio accidentalis nō trāsmutans subam. eo q̄ nullū accidentale trāsmutat subale. q̄ miscibilia manēt in mixto formalit̄ & subaliter saluata & nō mutata nisi in qualitatibz suis p̄mis. **C** Quarta rō. mixtio est motus phisicōs elemēta sub rōne finis vsq̄ nature S; p̄fectio finalis p̄su. ponit p̄fectōem formale q̄ videt̄ q̄ ordo p̄fectōis vnuerſi req̄rit̄ q̄ elemēta miscibilia manēt in mixto suis. p̄p̄is formis p̄fecta. **C** Quinta rō. mixtū est subaliter mixtū ex elemētis S; hec in suis substantialibz p̄ suas formas ponit̄. q̄ sunt ibi p̄ suas formas alioq̄n opozteret dicere q̄ materia elemētōz posset absq̄ formis subalibz subici cōtrarietatibz in qualitatibz actiuis & passiuis q̄bz alterant̄ in mixtiōe. opozteret enā fatēri q̄ mixtio esset resolutio elemētōz ad p̄fissam eoz materiam s; talis resolutio est eoz corruptio ve dictū est q̄ mixtio eēt corruptio qd vsq̄ est absurdū cū sit p̄paratio elemētōz ad gen̄arōem forme superioris ordinis q̄ sunt forme simplices eozundē. Est enī naturalis eleuatio elemētōz ad gradū essendi p̄fectōem q̄ sine gradus suaz spēs. In qua eleuatiōe simplex potētia materiē nō est eleuabilis & ordinabilis in actu p̄positū nisi p̄ mediū actus simplicitis. s; materia elemētōz ē simplex potētia r̄n. cuius immediati actus formales sunt forme eoz simplices q̄ p̄ mediū illaz formaz induit spēm mixti. **C** Sexta rō. dicit phis p̄mo celi q̄ mixtū a natura elemēti p̄domināns in ipō mouet. s; tale dominū nō p̄t̄ ascribi materie q̄ absoluta a forma est in d̄ns potētia & ad nihil distinet̄ & determinare inclinans q̄ debet ascribi tale dominū forme p̄benti elemēto tali distinctionē esse & vtutis q̄ tale elemēti s̄m p̄p̄iam formā manet in mixto quare & alia p̄formiter. **C** Septima rō. mixtio ē materialis vnio elemētōz ad eē potētionale p̄portionatū forme ipi. mixti. s; tale eē potētionale est gen̄? imediare formabile p̄ h̄mōi formā. genus aut̄ primū forme r̄ saluatur in spē forme p̄me sicut primū genus hois qd est aial saluaf in spē subalterna corpis aiat. Eū igit̄ materia elemētōz ordinat̄ imediare in formas simplices q̄ sunt forme p̄me elemētōz & mediantibz illis in formas mixtoz q̄ sunt forme r̄ necario opz q̄ esse p̄t̄ mt̄ generis talū formaz sedatū fundet̄ in eē specifico illaz formaz simplicitū. S; mixtio vt dictū est nō est aliud q̄ formaz simplicitū ad eē p̄t̄ mt̄ generis seu formalis potētie ipius mixti reductio. q̄ idē quod prius. **C** Octaua rō. mixtio est elemētōz ad formam vltioris p̄pagatiōis

distributio. sed magis frequenter perfectio presupponit perfectam antecedentis generationis q̄ idē q̄ dicitur. ¶ Nota rō. mixtio est unio extremorum a se invicē contrarietate diversorum ad medietatē. sed talis unio nō est corruptio ex quo corruptio est extremi in spēm extremi quersio s̄ mixtio est illoz extremoz salutaris et salua proportio atq; positio q̄ rē. ¶ De eia rō. mixtio est negativē repugnātie miscibiliū ad rē: dīa affirmatiōnis p̄paratio s̄ ablatio talis repugnātie nil a usert de formis miscibiliū s̄ potius de p̄uatiōe eorū dē. Diminutio autē p̄uatiōnis est intentio habitus q̄ miscibilia in mixto suaz p̄piaz formarū retinent habitus affirmatos et p̄cordes seu p̄formes. ¶ Correlatiū ex his sequit̄ q̄ elementa manent in mixto nedū forma saluata s̄ magis p̄fecta et meliora q̄ sint in suis p̄p̄is speris eo q̄ habent in mixto magis esse affirmatiū et positiviū a p̄uatiōe contrarietatis magis liberū et remotū. Cui snie obuiant ea que a uicioribus scēdē snie et opinionis p̄misse pro se inducunt.

Rōes querrois et bti Thome

Arguit̄ em sic. sicut ex materijs quatuor elementoz p̄ indistinctiōem minime unū em minime alterū coit siue surget vna materia mixti. ita ex formis miscibiliū proportionat̄ resultat vna forma alioq̄ solueret̄ proportio actus ad potētiam s̄ hec forma p̄inet p̄tutes cōuales et formiales p̄cedentiūz formarū ex q̄b̄ hoc mō egredit̄ q̄ miscibilia manēt̄ in mixto sub actu unū forme q̄ remanēt̄ nūero et tūtū antecedētiū formarū distincte. ¶ Secūda rō. Sicut est in motu rōis. ita proportioabiliter est in motu nature. s̄ in motu rōis spēs fluūt a generib̄ et dīis superiorib̄ in tali spē p̄tualiter et nō formaliter nūeratis. Nō em ē in hōie aīalitas alia forma a corporeitate et substantiā. S̄ in vnicitate nature hūane saluat̄ cōuales p̄tutes earū dē sicut vegetatiū saluat̄ insensitiū et trigonū in tetragano. ¶ Tercia rō. sicut forme elementoz se hñt ad formā mixti in aīati. ita se h̄z forma mixti in aīati ad formā mixti aīati. Et oīa vegetatiā ad sensitiuā et sensitiuā ad intellectuā. S̄ s̄m Arist. vt iā allegariū ē vegetatiū trāsit̄ in naturā sensitiuā relicta sola p̄tate et q̄ s̄lt̄ forme elementoz trāsūt̄ in formā mixti subaliter retentis earū p̄tutib̄. Addūt̄ etiā a liq̄s rōes sup̄ inductas p̄ p̄ma opinione q̄b̄ existimāt̄ demōstrare q̄ ip̄ possibile est formas elementoz manere subaliter et p̄p̄ia in mixto. ¶ Correlatiū ex q̄b̄ p̄t̄ hāc sniam ē mediā inter duas p̄cedētes opiniones. Prima em d̄t qualitates et materiā elementorū solū manere sub eē p̄fuso et fracto in mixto. Secūda d̄t etiā q̄ ip̄e forme elementoz sub eē diminuto et fracto saluat̄ in mixto cōualit̄ distincte a forma eludē mixti. S̄ hec positio vult formas elementoz coire in cōtiam actus mixti ita q̄ manēt̄ indistincte in substantiā ab eedē actu distincte r̄ p̄tualiter. Sed mirum est quō p̄tus pōt̄ derelinquere substantiā. virtus in qua a qua elicitur actio propria talis substantie. Experimentur autē elementa in mixto habere inelinationem p̄p̄ie speciei et etiam actiones p̄p̄ias sicut p̄argutum est. Non nulla enim eorūdem remissa perseverat corrosiua pugna in mixto qua tandem necessario soluitur nexus mixtionis. Quare quidem corrosiua pugna nullo modo posset orti ab essentialibus

vnus forme nisi qd dicitur formā vnus essentie pncipiari z essentiarū ex
 multiplici pplexu habitus z puarōis. eo q ois pparietas in illas reduct
 tur. r. mēta. qd oino rōne caret eo q actus nō pstituit p puarōnem neqz
 esse per. **Solutio** Questionis obiecta p pma opinione q est
 aliquorū antiquorū. u. sunt oino frivola z
 pncipiū phie tria. scilicet pcolligi z intelligi ex qbusdā argumētis. Pro
 scda opione inductis atqz dimissa tertia opinione q est bti Thome tan
 q minus pbabili. licet vtiqz in supstie magnā pncipar apparetiaz sicut
 videt ex rōibz ei'. Consentendum videt rōnabilius scde opinioni que ē
 Auicenne z sit insegurotis in hac pte vnerabilis dñi Alberti magni q
 meo iudicio in traditōe phie ceteris ppoller. Hunc igit' z ego sequens dī
 eo q distinctio formaz elementariū est de pfectōe capi mixto. licet distan
 tia pparietatis earundē sit aliquid ipfectōis. Vedo cū aliqd pmoventur
 in stani pfectōem qdqd nō in eo pfectōis est debet in eo manere z remot
 uert qd ipfectōis est. Et ideo cū mixto sit exaltano z eleuatio elementorū
 ad spēm pfectōem z plenōrem debet forme eoz remanere sub eē pprie
 subaltatis distincte. s. ab excellētia pparietatis destitute z a distātia ps
 uarōis pportionaliter liberate. Si em forme pme vt dē tertia opinio sic
 tansirent fm ordinē in subam formaz psequentū. ipse forme adiuuēz
 pfunderent z periret ordo que est ps vestigiū z cēnalis boni earundē. Nō
 etiā se haberēt spēs nō sicut nūeri cū in quolibet nūero pcedentes vnitas
 res formā aliter remanent subaliter salue. licet ad actū vltime vnitas for
 mare. Et etiā destitueret forma a pprio eius actu qui est distinguere z
 sepere z a pparietate vnitas essentialis cui' actus est finire z sua essentia
 lia itra se colligere q oia sunt absurda valde. Annūēs itaqz rōibz p scda
 opinione scz dñi Alberti inductis respōdeo ad rōes vniūsczqz pōitionis
 aliaz opio. **Et pmo ad** Falsas rōnes pme opionis
 nionum. **Deinde ad rōnes bti Thome.**
Dicendum q ad pma p interampōem assumpti. qz nō p saluari eē scdā
 dāriū ablatō eē puarō nec manet effectus destructa cā. S; tales qualis
 eozes alterabiles sūt, effectus formaz elementoz pfficientes ea in esse scda
 tio siue in agere z pati z mixta pmissibilitate vt visum est. **C** Ad
 scdam dōm quo ad. An q nihil phibet forme formabilis esse formaz
 formante sicut generi additōria. Aut dōm fm Boetii q forme nō est
 forma sicut subiecti sed hū sicut pncipiū z potentie seminalis quō in pzo
 posito forme elementoz vniunt i mixto sub eē potētie formabilis in qua
 est pproxima inchoatio forme mixti. Et ideo ille forme sic vnite recipiunt
 additiōē essentialē forme mixti ad modū quo terminus subalis addit
 terminabil' z simibili. Dico em q sicut accūs nō aduenit accidētī vt subie
 cto siue inbestionis s; vt medio p qd subiectū cōiter eis suppositū iforma
 tur. ita forma subalis pfecta addit forme subali impfecre sicut p eaz p
 mū subiectū informans. z ideo i mixto massa cōis elementoz est subiectū
 qd recipit informatiōem generis formalem z pfulsam a formis elementoz
 tam z determinatā ad certā spēm mixture a forma mixti. **C** Ad ter
 tiam dōm est q ex vnione formali quorū elementoz nō refultat forma for
 mata z distincta in certa spē sed vt dictū est habitus pfulsus in q est pxi

ma potentia ad formam mixtam cui quidem potentie additur illa forma sicut bonum turpi et finis infinito siue terminus indeterminato. Que quidem additio est modalis informatio siue distinctio illius quod preterit distinctum.

C Ad quartam dicitur quod quatuor ad unum sunt per se in se potio sed sicut in numeris quaternarius habet immediatam proportionem ad unum quod est terminus quaternarius constituitur ipsum in propria specie ita forme elementorum quatuor sunt per se stant in quaternario materiali eorum unde elementorum accipiunt esse unum corpus et inde terminare potentie proprie specificabilis per actum formativum mixtum. unde dicitur quod cum quaternario formativus stat unitas corporis et confuse potentie per quam determinabiles sunt ad unum eandem finem et ita quatuor sub esse unum potentie proportionantur unum actui. **C** Ad quintam dicitur quod hoc intelligitur de hijs que sunt in actu formate vel formate quod illi actus non sunt potentiales sicut actus formalis Ideo de philosopho quod ex diversis et genere sit una species et ex duabus differentijs subordinatis quantum superior generalis est et formabilis. Sed ex duabus speciebus non potest resultare tertia species eo quod species est actus formativus et finitus. **C** Ad sextam dicitur quod nihil prohibet formas subales niteri de remitti per esse eorum et analogum in quo coincant eo quod illud esse naturae est crescere et decrescere gradualiter per terminos et rationes perfecti et imperfecti quod non venit subaliter univoco. Et ideo forme elementorum sunt esse proprie speciebus habent in suis proprijs speciebus non suscipiunt intentionem et remissionem sed sunt per se stant sub influxu cause extendentis eas ad esse alterius speciebus ad quod habent eandem analogiam. De ratione enim analogi est per maius et minus et per prius et per posterius participari. in signum cuius est predicat per magis et minus de suba et accedere et intellectuale de angelo et de anima rationis. Sicut igitur forme elementorum in unione iuxta remittuntur. ita potentia formalis inchoationis actus ipsius mixti per generationem talis actus intendit et sic de ceteris alijs. Nec hoc est contra philosophiam per philosophum vel Aristotem. quod Philosophus. de quod diversa specificata ex hoc quod per esse simplex in termino subaliter caret intentione et remissione quemadmodum etiam de Philosopho. et assentit per quod suba que dividit in partem et secundam non suscipit magis et minus. eo quod illa est ens completum et perfecta et finitum in subaliter quod subiecti formis intensibilibus et remissibilibus. modo de primo philosopho quod subiecto suscipienti prouta nihil est prouta nec per philosophum rationale suscipit magis et minus causatum ex mixtura prouta. deum sic dicatur.

Ad primum tercię opionis que est

Beati Thomae quod illud argumentum bene probat quod ex formis elementorum corpus fundit et surgit unum corpus habitus generis in quo potentia situe formaliter principet ille forme ad actum mixtum prime ordinabiles eo modo de philosopho. vii. philosopho quod in genere latet multe equivocationes. sic enim salvatur proportio. Nam sicut in mixto confunduntur materie elementorum in unam massam indistinctam ita per formiter forme earum ordinantur et adiungunt in unum actum confusum et indistinctum alioquin mixtum non generaret sed dicitur percederet in esse per alteracionem diminutionem actus secundum et primario unum eorum que misabiliter congregantur et sic oportet dicere quod generatio mixtorum esset tantum alteratio et congregatio existentium elementorum. **C** Ad secundum obiectum dicitur quod illa proportio non tenet veriter sed in hijs que sunt processu successivo potentie ad actum. In propositis

eo q̄ valet Et tūc dicendū q̄ sicut spēs subalterna se habet ad spēm spēs
 cialissimā. ita se hñt ad spēs elementoz ad spēm mixti. Sz ille spēs una
 nem distīnctē fm rōem q̄ iste uianēt distīnctē fm naturam. Et q̄ addit
 de ordine trigoni ad tetragonū dz q̄ p̄portionabiliter dictū est in hoc q̄
 sicut trigonū p̄fectū ex additione gnomonis fit in actu tetragonū. ita p̄ta
 centes elementoz forme ex additōe a actus mixti sūt in spē mixti. sz sicut
 in tali tetragono ex trigano ducto manēt trianguli distīncti. ita z in mixto
 ex potentia formalis elementoz ad inuicē a lteratoz genito manēt ille for
 me fm essentiā distīnctē p̄ esse tñ ad vltimā spēm mixti terminare

Ad vltimū dōm q̄ in hoc non est simile. qz sensitīuū nō educit de po
 tentia formalis vegetatiui nec rōnale de formalis potentia sensitīuū sz vegeta
 tiuū educit de potentia formalis sui seminis siue semēnis sui generis z rō
 nale inducit a s̄tute diuina in semine siue spēt naturaliter p̄disposito z p̄
 distīnctio z ideo vegetatiuū differt genere. p̄prio a sensitīuū ex quo genere
 nulla est s̄tus p̄p̄agatiua ipsius sensitīuū z sensitīuū differt genere a rōnale
 li loquēdo de genere fm q̄ est p̄ncipiū generatiōis qua etiā rōne postē
 determinabit q̄ potentie sensitīue in hoibz z bzutis nō possunt eē eiusdē
 generis fm naturā. Et q̄ sensitīuū accipit in rōnali vt potentia rōne ordi
 nabilis nō accipit vt sit quid formaliter distīnctū a rōnali sz solū fm s̄tute
 tem q̄ nō esset si rōnale adderet sensitīuū p̄iacētī fm. p̄p̄riā spēm z sequit̄
 falsū esse q̄ rōnale adderet sensitīo p̄iacētī fm p̄p̄riam spēm sicut ima
 ginant illi qui ponūt embryōnē hoīs p̄mo viuere vita plante. 2° vita aia
 lis z 3° vita p̄p̄riā accepto hinc inde hoc q̄ dico viuere p̄o actu specif
 co aīe. Tantiū q̄ sit dictū de illo. p̄blemate difficile z p̄plexo.

9

Questiun fuit vndecio

An cū creatōe ipsius aīe rōnalis s̄tut vera generatiō ho
 minis q̄d ex hoc bz ambiguitatē q̄ fm fidē z potōrem
 peripateticoz sniam tota aīa rōnalis simul creat z corp
 p̄i naturali disposito infundit. fm a hoīs vero p̄tin inas
 est successiōe motus z generatiōis puta fm suū eē inferius quo est act
 corpis vñ fluunt potentie corporee z p̄tūte. p̄tinēz s̄tute creatoris sub
 stantialiter creat puta fm eius esse supius z intelligibile quo corpū nō ob
 ligat. Surgit etiā hec difficultas vno mō ex dicto Platonis asserent; in
 hoīe esse tres aīas. s. rōnalem quā ponit in cella logistica cerebri. Irasci
 bilē z cupiscibile quā ponit in corde. z nutritiua vel vegetabilem quāz
 ponit in regione epatis. Alio mō sumit occasiōe ex hoc q̄ dz p̄fus in li
 bro aīalū. embryōnē hoīs p̄mo viuere vita plante zc. vt p̄legatū est in
 fine p̄blematis p̄cedentis. Ex his em oibz simul collatis z collectis vide
 tur penitus dubiū quid sit sentiendū de aīa hoīs z corpore humano z
 de vniōe eiusdē cū suo corpore. Scimus em ex auctoritate. *2° Dyli genes. ij.*
 q̄ aīa est spiraculū vite a deo p̄ductū in corpore hūano. Scim⁹ ex auctori
 tate *Aretz. xij. de aīa libz q̄ intellectus q̄ est aīa rōnalis nō educit ex po
 tentia matris. sed ab extrinseca virtute diuina ingredit in conceptū. Sed
 mus equidem ex auctoritate eiusdē. ij. de aīa q̄ hec ipa aīa est actus corp*

poris humani quo vltimus sentimus et intelligimus. Nec ignoramus
 quod secundum eundem philosophum homini anima quasdam habet vires corpori communes
 et eidem obnoxias quasdam etiam separatas que emanant ab intellectualis
 ratione ipsius sicut in quantum nullius corporis est actus Nec etiam dubitamus quod
 homo est maxime suus intellectus. et ethico: um. ita quod ponitur in specie sua
 sibi propria sub genere animalitatis per suum esse intellectualem quod euadit
 virtutem germinantium et generantium principiorum. Vnde videtur cum vniu-
 quodque generum per terminum sue generationis ponatur in specie. quod datur
 homini esse specificum per animam rationalem que supra facultates nature
 generantis.

Nota Ordinem dicendo: unum Inquirendum est igitur
 primo. an anima rationalis sit vna forma que est
 principium viuendi sentiendi et intelligendi. 2º si sit in corpore creata. 3º se
 simul vel successiue vegetationis sensatiouis et ratiocinationis formaliter ses-
 se sequentium propagetur. Quarto si sit perpetua et immortalis post
 mortem sui corporis perseverans. Hys enim discussis et traditio apponit per
 blematis resoluetur

Quantum igitur ad primum ar-

ticulum sic proceditur. Partio arguit formam et facit scire formam ut vult
 Commentario. Sed vegetare sentire et intelligere sunt diuarse operationes que
 non sunt ab vna anima sed a pluribus formis oriuntur. Secundo sic. quia
 que habent vires loco et proprio subiecto diuarse sunt plura formaliter anima
 rationalis est homini ergo plures est formaliter. Tertio est nota et vniu-
 ex hoc quod superius dicitur est sicut opinionem Platonis cui vtrique in hoc pos-
 nat plures que virtus rationalis viget in capite sive in cerebro. et virtus vite et
 motus in corde. nutritiua vero in epate. et generatiua in genitalibus et hys.

Tercio sic. diuersa genera et specie non coeunt in idem substantialiter anima
 rationalis sensibilis et vegetabilis sunt homini ut patet ex narratis in prece-
 denti questione. que absurdum videtur quod in homine essent vna anima.

Quarto sic. forme elementorum in mixto non sunt vna forma. ergo
 proportionabiliter anima sive vita vegetabilis sensibilis et rationalis in homine
 non sunt vna vita seu anima. Quinto sic. posterius additum prioris
 in ordine formalium principiorum non destruit esse specificum prioris. eo
 quod non contrariatur ei sed potius salua vtriusque proprietate distincta eadem vni-
 tur sed in generatione hominis anima seu vita vegetabilis est prima. cui
 succedit vita sensibilis accipiens finaliter additorem vite seu anime rationalis.
 que in homine tali successione generato remanent ille vite seu anime suis
 proprietatibus distincte et discrete. alioquin non est perspicuum et clarum unde
 veniat anima rationali vita sensibilis et vegetabilis

¶ Jam sequitur solutio que respicit quatuor articulos in ordine di-
 cendo: unum nominatos

**Solutio questionis quae secundum
 fidem et rationem sic videtur definienda quod anima rationalis in homine**

est vna substantia z vna essentia seu vna vita Et aia suo corpore p vira-
 tucem sementia sui generis disposito a virtute diuina z creatrice simul is-
 pressa. Ad subita legi corpore fm ee intellectuale suu eo q sic est separabilis
 ab eode corpore. Diuini vult phis. ij. de aia. cu dr aiam ronalem ee ppru
 actu corpore organica hois z cuiuslibet corpore fm exigentia sue analogie debe-
 ri forma alio in rectorica idueret tubicane. Rm vult ide. xvi. de aialibus.
 Vbi dr intellectu ab extrinseco ingredi in pceptu Terciu vult p^o de aia.
 z. iij. eiusde cu ex opatione dr esse discernenda qualitate forme ita q opa-
 tio separa ab organo corporeo q elicit ex libertate eius supra co: p^o eleuata
 arguit talis forme separata libertate qua ex re accipit aiam ronale quantu
 ad natura eius intellectuale no obligari corruptioni sui corpore sicut nec
 in esse fundat p ide corpus vt assent Aristy. plane. xij. meta phisice .

In oppositum rationu p pri-
 mo articulo adducitaz qd arguebat q in vno hoie cent plures aie ponit
 talis pelusio In vno hoie est tm vna aia .s. aia ronalis Probat pmo sic
 Eode quo pns ordie disputat ostendit vita. sensus. vegetationis. z ronis
 fluat in hoie solu ab vna aia essentialiter pbaf sic. Quocumqz ctenales
 opates se mutuo ipeclunt z remittunt p uersionem z auersionem illa
 fundantur in vna substantia Sed hec tres vite sunt hmoi q zc. Maior
 patet ex hoc q uersio z auersio sunt actus vnus opposito modo se ha-
 bentis Sunt em oppositi motus seu actus p uatiue p rarij quales requir
 nit idem subiectu vt ocs phie p fessores p tinent Vno: p z expimento ex-
 perimur em q intense uersus ad actu ronis p dicit actus seu regimen sen-
 sus circa exteriora ipsius propria obiecta z remittitur appetitus nutritis
 vite z intentio sollicitudinis circa actum vnus sensus remittit curaz
 alterius z sic de alijs potentijs cuius no est alta causa qz q aia studiose
 ad actu vnus virtutis sue uersa auertitur ab actu alterius virtutis seu
 potentie ¶ Secdo sic. vnus rei fm spem pfecte est tm vna forma alio
 quin non esset vnus ens. cu ens z vnus uertantur cu etiam vna forma po-
 nit esse in vna specie. homo est hmoi q habebit tm vniam forma z p pns
 sola vniam aiam ¶ Tercio sic. Si in hoie essent tres aie substantiali-
 ter distince vnaqueqz possit sine alia exire in opationem suam p priam
 z sine reprehensione aut reatu in eade delectari cu dano formam dat co-
 sequentia eam quibus pficitur in bono z optimo sui finis. hec aut sunt
 potentie z operationes cum gaudio ipis pgnate. ergo homo licite posset
 sine lege ronis diffundi voluptantibz i carnis qd est pma phiam morale
 z legem religionis xpiane ¶ Quarto sic. vnus potentie est tm vnus
 actus ex quo actus sp pportional potentie sz corpus hianu est tm vna
 potentia ad forma q habebit tm vna forma z p pns tm vniam animam.
 ¶ Quinto sic. quicqd p forma inferior p z supio: z ad huc plus z
 pferio: i modo qz in hoc consistit dignitas gradus vnus super alterum
 ergo omnes operationes anime vegetatiue z sentitiue possunt procedere
 ab anima intellectuali pferio: i modo qz procedit a vegetatiua z sensu-
 sitiu z per pns propter operationes illas que reperiuntur in homine

non opz ponere tres animas sed em vna. s. ronallem a qua fiunt omnes opationes que sunt in homine tam vegetatiue scilicet in intellectuales

C Sexto sic nutritiua z generatiua q pntinent ad vitam vegetabilem in hoie oes suas opatoes terminat ad ee vite ronalis q agit in frute aie ronalis z no in frute aie diuise ab ea **C** Septimo sic si ille aie essent tres sequeat q ho pti eet ens pbicu z pti ens metaphisicu. na p aias qbz affigit suo corpi eet ens pbicu z corruptibile z p aiam intellectuam esset ens sup naturale z metaphisicu z sic vita p qua ponit in sua ppria spe nuq mos ruref z qz illa aia no est act? corpi s m tale ee z ueniret dicere q ho nihil aliud eet q intellect? corpi aiali assistens **O** x q vteri? sequeat q ho fm q hmoino eet ens pbicu z p informatem seu p pncipatdem foale sed tm aial formaliter. z ho instrumentaliter qd est tam execrabile z incredibile q sit p rariu phie z fidei catholice. dr em phus .ij. de aia q corpus apratur aie in analogia triplicis cae. efficientis scz formalis z finalis **E**t dr si des q ppter demeritu aie etia corpa luent pena in futuro qd no esset nisi corpalis ipa vita eet essentialiter vnita vite ronaliz z no posset alias rea fieri cu scimus q instrumentum in modum nature subicitur actori nihil de meriti contrahens ex sui cum agente pfortio Non em mouetur instrumentum vt eligens ex libertate vn oritur oē meritu z demeritu sz vt obligant suo agenti ad obediendu et p suo libito. hoc em est ee finale instrumenti vt in obedientia agētis plene subicitur **S** eim? em q vita aialis ex obligatōe qua hz ad pncipia nature generantis corru pit no valet eleuari ad meritu supnale **E**x iusticia etia dicitna pstat nihil ascnbi pene vel pmo nisi p p pta merita z demerita. q resurgēt corpa nra acceptura sniam iudici p suis p p ijs meritis z demeritis sz nullus actus p p ijs meriti z demeriti co petit corpi nisi ex informatōe nature libere q corpus huanu fm fidem. informatu est aia ronaliz siue aia intellectuaz z libera. cu itaqz no iugaf cor porz formalitate intellectuaz separe sequitur q formalitate pntia q vite pntia z separe sunt subales actus vni? aie. q idem qd prius.

De hoc ad rōes primi articu

qz arguebat q in vno hoie eēt plures aie. **A**d primā dōm q nihil pphibet vni? aie plures esse opatoes ex quo aia in hoc differt a natura q est pncipium pluriū potentiaz naturaliu mō pluralitas opationū imedi ate reducit ad pluralitatē potentiaz **Q**uāto em forma est posteriori gene rante tanto est pfectior z qnto pfectior tanto frturalior z in potentijz scā dior **A**d scōdam dōm q subiectū vite pine ē idē respectu vegetatiue sensitui z ronalis in hoie pura totū corp? huanum. licet tñ instrumenta z organa in qbz resident vites vite scōbe sint situatiter in illo corpe distn cta ppter necessitatem ordinis ad finem talium potentiarum. z ideo tota anima per actum essentialē prime vite quam formaliter communis caret in toto z in singulis suis partibus. tamen est per virtutem vnam vite scōbe in vna parte. z per virtutem reliquam in alia parte **S**icut patet inducendo in singulis virtutibus corporis z potentijz organicis quibz vni? tanqz organo corpeo ad agendū. q dico ppter intellectu q nullū corpi pnt sibi dēterminatū in se hūe seu in clusiuē. licet dūctinat sibi pō

nū mediū celle loq̄stice vt dicit̄ est p̄ quā illustrat supra vires sensitīas
p̄formiter quēadmodū mōrō: o: bis ināit̄ diffinit̄ suo o: bi vitam sen
mōrū ab oriente seu a dextero **C** Ad t̄rētā dōm q̄ aīa rōnalis nō p̄st̄
tūit̄ integralit̄ ex vegetatiā z sensitīua aiabūs. cū tali intellectu sicut as
sumit obiectio s̄ est actus simplex p̄ actus vegetatiōis z sensus ad cor
pus determinatus Est em̄ suba intellectualis a deo creata z p̄ esse forme
efficientis z finis corpi im̄p̄sa vt vult p̄his .ij. de aīa. Totum sube qd
h̄z est accipiēs a creatōe s̄m armoniā p̄portionis ad suū corpius accipiēs
a p̄p̄tione generatiōis **C** Ad q̄rtā dōm p̄ interem p̄rōnem p̄ne q̄ in
generatiōe hoīs nō additur aīa aīe sicut in generatione mixti addit̄ forma
formis eo q̄ in generatiōe aiatoz generās est s̄tus scdm̄ genus z spēm
distincta in diuersis aiatis In generatiōe ho mixti ex simplicibz elemētis
est vna s̄tus generalis z cōis q̄ distincta sub suo genere educit̄ diuersos
actus mixtoz vñ sit q̄ forme elemētoz p̄ s̄tutem illā generalem mouen
tur ad esse generis in quo est p̄oxima formā s̄tutis mixture z p̄ s̄tutem
specificam eiusdē generis trahit̄ illā potentiam generis ad diuersas spēs
mixtionis. Natura em̄ vltis p̄ s̄tutē cōis p̄portionis celoꝝ mouet elemē
ta ad mixtionē s̄z p̄ vtutes specificas astroꝝ z p̄stellationūz educit̄ ex illa
potentia miscibiliū diuersos actus mixtoz in aiatoz. Inde est q̄ quem
admodū spēs adiungit̄ generi. ita formis elemētoz addunt̄ forme mix
toꝝ S̄z in generatiōe aiatoꝝ natura est em̄ p̄parans potentia materie vt
ex ea p̄ s̄tutem sementinā simul educat̄ aīa s̄m genus z spēm. Quantū
em̄ eleuat̄ actus vite supra actū nature em̄ eleuat̄ virtus sementina supra
simplicē s̄tutem generatiuā nature S̄z vita genere distinguit̄ ab eē qd̄ ē
actus forme pure naturalis. s̄ sic distinguit̄ sementis a natura generante
In generatiōe s̄ hoīs nō educit̄ vita rōnalis ex potētia vite sensibilis s̄
tur in mixtionē vbi forma mixti educit̄ ex forma mixtionali z eē illo p̄tus
so elanētoꝝ admixtē s̄z tota simul a s̄tute diuina creat̄ z corpi suo. dicit̄
mō adaptat̄. **C** Ad quintā dōm p̄ interem p̄rōnem vt p̄us q̄ sicut aīa
vegetatiā p̄pagat̄ ex semine plante p̄ s̄tutē sementinā. z aīa sensitīua siue
sensibilis ex semine aīalis p̄ s̄tutē formatiū. ita aīa rōnalis corpi de se
mine hoīs formato p̄ s̄tutē diuinā z creatrice infunditur. ex quo videt̄ q̄
hec generatiōes differūt in materia z forma z p̄ p̄ris in genere qd̄ radica
tur in genere z in spē quā p̄st̄ituit̄ formatiū sementinū vel diuinū agens
Secus eēt si aīa sensibilis educeret̄ de semine plante z aīa rōnalis de se
mine aīalis bruti sic q̄ esset̄ ibi o: do vni⁹ videlicet posterioris ex alio po
ri. tali em̄ p̄potēsi stante p̄cederet̄ argumentū sicut accidit̄ in generatione
mixtoꝝ in aiatoꝝ quem̄t̄ s̄m̄turant̄ de spē in spēm p̄ s̄tutē vni⁹ cōis ip̄is
inexistentis miscibiliū p̄portionis. **C** Ad dubitaciōem ānēram qua
querēbat̄ vñ veniret̄ aīe rōnali s̄tus vegetatiōis z sensus cū nō p̄pagaret̄
ex s̄tutē vite eoꝝ. Dōm q̄ p̄partine a materia humani seminis que ex
hoc q̄ decisā est a mēbris singulis generatiōis siue p̄ris sibi p̄trahit̄ similit̄
rudinē eēnalem illoꝝ mēbroꝝ. ita vt p̄pter hanc assimilatiōem semen dect̄
sum d: a Platone p̄ius pater et ab Arist̄. potentialiter totū aīal z quia
p̄mū decisum illius seminis est s̄tus generatiōis residens in vasis se
mentarijs p̄ris cui⁹ p̄rius actus est p̄pagare sibi simile in spē ideo in re

si semine decesso resultat fetus q̄ est exemplata a nature generatiua ⁊ dicitur for-
 matiu opans in illo semine ad finē vite hūane in simio talis formatiōis
 seu dispositiōis feminialis acq̄rendē. itaq̄ necitate illi⁹ finalis in elinaōis
 deus. cur⁹ bonitas p̄sto est p̄ficere oē qd̄ naturaliter p̄fectibile p̄ ip̄m in
 fundit aīam q̄ est actus illi⁹ ⁊ plens formaliter q̄ illa fetus informatia se-
 cit effectiue ⁊ finaliter. cū igit in fluxu illius fetus formatiue embrio vir-
 ite vita vegetatiōis ⁊ sensus instrumentaliter in aduentu aīe suscipit eadē
 fetus ⁊ eiusdē viuēdi gradus formaliter ⁊ hoc est qd̄ vult dicere phus
 cū de aīam p̄sistere in semine vt artifex in artificiato

¶ Jam sequitur sc̄do articulus ⁊ p̄mo ponuntur argumenta

Quantum ad sc̄dm Videt q̄ aīa rōnal nō sit cre-
 ara in corpe qz creatio nullo
 presupposito est p̄cessio ex nihilo S; vita seu aīa rōnalis p̄cedit ex sup̄-
 positōe dispositiōis corp̄is in vita plante ⁊ aīalis vt dictū est qz opz q̄ cor-
 pus hūanū anteq̄ introduceat in ip̄m aīa rōnalis viuat vita plāte ⁊ aīal

¶ Sc̄da rō. quicqd̄ cū corpore incipit cū corpe desinit. s; aīa rōnal tū
 sc̄dm fidē q̄ sui p̄xiam manet destructo corpe suo. videt q̄ q̄ aīa sunt
 corpus fuerat creata ⁊ nō simul cū ip̄o ¶ Tertia rō. Actus ⁊ potens
 tia sibi inuicē p̄portionati subaliter sunt eiusdē entitē differētes nō s̄m eē
 sūti s; potētia corp̄is hūani ⁊ aīa vt est actus creatus non sunt eiusdē
 entitē q̄ nō sunt ad inuicē p̄ naturalē generatiōis motū ynibiles. Vator
 p̄. viij. metha. Vno est nota de se ¶ Quarta rō Nullū agēs facit
 sua p̄ncipia s; ex his p̄suppositis facit ⁊ p̄sistunt sua p̄ncipia. q̄ natura
 generans hōiem p̄supponit aīa generatiōis exiū p̄ncipia eiusdē hōis. cū
 q̄ aīa sit de nūero talū p̄ncipioz p̄supponit in potētia seminis hūani aīa
 q̄ generatiōis subiecta q̄ si ita fuerit nequa q̄ aīa rōnalis crearet in corpe
 disposito s; ex potētia semēina eiusdē propagaretur.

In oppositum Istā rōnem istū sc̄di articuli pos-
 nitur talis p̄clusio aīa rōnalis est in
 corpe creata siue corpi increata. Probat primo sic. Vis actus potētiē
 naturalis p̄pare p̄portionat⁹ p̄ximi tali potētiē addit eo q̄ act⁹ est finis
 potētiē vt habet. ix. metha. ⁊. vij. ⁊. viij. eiusdē innuit. Ideo ē q̄ in natura
 potētia p̄cedit actū vt dicit in eodē non o ⁊ aīa rōnalis ē p̄portionata endē
 lechie corp̄is hūani. q̄ ei naturaliter formato infundit ¶ Sc̄do sic. ac-
 tus ⁊ potētia sunt subaliter correlatiua vt habet. ij. metha. Sed relatiua
 sunt simul natura q̄ p̄fecta potētia simul dat sibi actus. aīa rōnalis aūe
 ⁊ corpi hūanū sunt actus ⁊ potētia p̄portionabiles q̄dem q̄ prius
 ¶ Tercio sic. Sed nob̄ exiū s; siue subsistētib; diuulim nō p̄ fieri vnū
 terciū. s; suppositū q̄ ex aīa rōnali plus subsistente intellectualiter ⁊ corpe
 subsistente naturaliter nō p̄ fieri vnū suppositū hūanūm S; si aīa illa eēt
 creata aīa formatiōem corp̄is cū creatio sit actus dei cur⁹ opa si. vt p̄ctū
 ip̄a vtiq̄ eēt suppositaliter p̄pleta. q̄ nō est creata aīa corpi ⁊ nō p̄sequit̄
 disposito corpi indita seu imp̄ssa ¶ Quarto sic. Eadē est generatio
 entis ⁊ vni⁹. iij. metha. S; potētia ⁊ act⁹ nō hūit vnitate nisi in p̄posito
 q̄ in eodē suscipiūt sue entitatis p̄plētūm Impossibile est t̄q̄ q̄ aīa rōna-
 lis diuisum p̄ducat in p̄fectōe entis ⁊ vni⁹ ⁊ post ea corpi hūano tanq̄

hinc potest suballimari. creando q̄ infunditur ⁊ infundendo creatur
sicut dicitur **¶ Per h̄ ad rōnes** seu obiectōes illi⁹ sc̄d̄
articuli. Ad p̄mā d̄m

q̄ est creatio absoluta a generatōe ⁊ illa est simpl̄ ex nihilo nullo p̄pamē
to p̄currente Est etiā creatio p̄pagatōi seu generatōi imixta Sic etiā ge
neratio q̄nq̄ accipit p̄ simplicia mutatiōe p̄radicōis sube de nō esse sube
ad esse illius Et q̄nq̄ accipit p̄ tali mutatiōe p̄radicōis imixta p̄uie
successioni alteratiōis D̄m q̄ aia rōnalis creat tali creatiōe imixta
generatōi seu p̄pagatōi p̄uie **¶ Ad sc̄d̄am.** negatur assumptū p̄ p̄t
ma p̄e. nā iustificatio impij incipit in tpe p̄ seueris t̄m in v̄tā eternam.
Et mūdus in p̄ncipio t̄pis exijt ad eē duratiōis t̄m post oē t̄pis. eo q̄ iux
ta visiōnē Johannis in apocalipsi Angelus iudicij iurauit p̄ viuētē in
secula sc̄d̄oz q̄ post iudiciū extremū nō erit amplius t̄pis ⁊ t̄m p̄seuerabit
sine fine machina mūdū in forma gloriosa. licet etiā aia incipiat eē cū cor
pore ⁊ in corpore p̄ generatōem p̄pato t̄m nō educit de potētia subali talis
corp̄is p̄ aliquam p̄tētem t̄palem ⁊ corp̄alem in semine opantem. ⁊ idō
nō obligat corruptioni seu resolutiōi sue ad potētiā sui corp̄is.

¶ Ad t̄rtiā d̄m q̄ sicut generatio terminat alteratiōem. ita creatio aie
bois generatōem. S̄z generatio est terminus naturalis alteratiōis nō ob
stante diuersitate cēnne alterabilis ⁊ geniti. q̄ si sit est in p̄posito. hoc t̄m est
certū sicut rō p̄cludit q̄ hō nō ē totaliter ad eē suū veniens ex potētia ses
minis p̄ generatōem s̄z p̄pato corp̄is humani nōnulla est generatio em
briōne in esse quodā q̄d oīno non est in genere vite formaliter s̄z est eē cō
plexionale miscibilū q̄d instrumentaliter ⁊ finaliter p̄cipat a p̄tūm
p̄is ⁊ matris actū vegetatiōis ⁊ sensus p̄ modū nature ⁊ nō p̄ modum
p̄gnitiōis q̄d quidē esse nihil est aie subalter s̄z h̄z ordinem naturale p̄por
tionis ad creandū aiam qua p̄portione est vnibile eidē tanq̄ actū p̄lecti
id formaliter q̄d p̄tus seminalis p̄ modū artis efficiētis. vñ in aduentu
aie corpus hūanū p̄habitū actū quē p̄habuit p̄ modū nature sumit p̄ in
formatōem aie. ita q̄ a p̄tute penetratiua creatoris act⁹ nature sublimā
tur in actū aie ⁊ sunt eiusdē cēntie a p̄tute substantifica dei que si sub in
fluxu manerēt generatiū nequaq̄ possent idē fieri sicut bñ p̄bat argu
mentū. huius familiare exēplū est de lumie lune q̄d adueniente luminis
solaris ea claritate rapit in habitu soli forni sine in habitu solis ita q̄ aie
illuminat in forma solis que p̄us illustrabat vt luna ⁊ in forma lune.

¶ Ad q̄rtā d̄m q̄ assumptū est verū de agente p̄ informatōem t̄m s̄z
non est verū de agente p̄ creatōem eo q̄ creator simul facit p̄ncipiū cū p̄n
cipiat ⁊ p̄portionaliter in generatōe creatū ex p̄te generatiōis p̄suppō
nit p̄ncipia geniti absoluti a creatōne s̄z ex p̄te creatōis facit p̄ncipiū esse
creati ⁊ sic est in p̄posito q̄ r̄c.

¶ Iste articulus t̄rtius qui est de successione aīay in embriōne nū
est p̄blanaticus inter Albertū ⁊ beatum Thomā ⁊ non alij tres.

Quātum ad t̄rtium videtur

q̄ successiua vicissitudine corruptiōis vite aīcedentis ⁊ generatiōis vite
p̄sequētis hō generet. ita q̄ semen hūanū p̄mo generet in sp̄e embriō

nis in vita plante cuius corruptioez comitet generatio eiusde embrio
 in vita sensus z aialitatis z ex hac vita corrupta surgit vita hūana cui
 pncipiū est aia rōnalis pcedentiū aiaz pfectōes essentielles in se gerens.
 Nā vniq dōz qd generat. generat ex ppria et pima potētia sue materie
 sed potētia feminis nō est pima ad actū vite rōnalis qnimo mediant az
 etus vegetatōis z sensus pime g generatur pmo in vitā vegetatiuā a q
 eleuat ad vitā sensitiuā z sic vltra Sz generatio forme sequētis succedit
 corruptioni se me aecedētis. vt dī pmo de generatōe g semen hūanum
 pmo generat ad eē plante z ab illo eē corrupto generat ad eē aialitatis a
 quo pportionabilis corrupto ppagat ad eē hois. sic em sentit scūs Tho
 mas in summa sua ptra gentiles in interpretatione illius preallegati verbz
 Aristotelis Embrio pmo viuūt vita plante zē.

Contra rationes pro trecio arti

culo adductas ponit talis conclusio in semine hūano siue in embione nō
 sunt successiue plures aie sz tota vita formaliter est ab aia rōnali. Proba
 tur pmo sic. Generās z genitū debēt eē eiusdē spēi specialissime in vniū
 tis vt habet. vij. phicoz g sic ē de hoie generante z hoie genito vt habet
 vij. metha. qz generatio solū multiplicat indiuidua sub eadē spē spēalis
 sima vt habetur. ij. de generatione. sed pueniētium in eadem spē spēalis
 sima est imediata cōicatio in forma g pms formatiua in vno imediata
 pportione respicit potētiā formabilem alterius. pater g generans imedia
 ta pportione agit ad spēm filij. g sine medijs generatōibz z corruptōibz
 pime descendit ipse filius de lūibz sui patris eo modo quo dictum est

C Scdo sic. fm q vult pmentatez potētia pima vnico motore res
 ducit in actū sibi pportionabilem. sz semen decisum a pte est in potētia
 pima ad eē hois. g vnico actu generāis pficit in tali eē z spē g non me
 dianibz generatōibz z corruptōibz medijs. Vnoz puz ex dictis. Nam
 semen pms dī a Platone ppreca puus pī z ab Arist. toti aial in potē
 tia specifica patris Etā tale semē est supflūū vhrime digestionis assum
 lantis nutrimentū vite hūane z nō vite alteri spēi. g hz assimilationem
 pima ad spēm hois z nō plante sicut pndit pdictus articulus Semē
 em pime potētie ad vitā plante est supflūū nutrimentū decisum a pms
 te sementina z generatiua de suba plante fm q hmoi. **C** Tercio sic.
 Si dicat q embrio pmo viuūt vita plante fm esse generis z dande vitā
 aialis similiter. ita q vltimo viucret vita rōnali tanqz p vitam specificam
 eo q in hoie fm formale ordinē pms est vegetare qz sentire z sentire qz rō
 cinari. sicut etiā expimur ad sensum z ideo pma generatōe accipit vitam
 plante. 2o vitā aialis z deū vitā rōnalem. Contra hec est illud q de
 phus in thopis q genus nō repit in natura sepatum a spē. si g embrio
 pmo viuūt vita plante opz q fm aliquā spēm plāte erit z si deū vitā aia
 lis viuūt opz q fm spēm alicui? aialis sed neutri hoz pē rōnabiliter dī
 ci z assignari eo q pms ad spēm determinās genitū est eiusdē spēi cū ras
 li genito. nō certū est q pms generatiua pms nō est pms specifica plante
 vel hūit aialis sz solius hois vt sepe dictum est **C** Quarto sic. Qua
 ptera in genere est potētiālis z formabilis eo q in natura genus est in

separabile a materia. sicut autem per se primo per se. Tertium est quod materia nec generatur nec corrumpitur. Sed generalis vita plantarum et animalis non est generabilis nec corruptibilis sicut imaginatur iste articulus. ¶ Quinto sic. generatio est transmutatio huiusmodi totum in hoc totum sed nihil dat esse huic vel illi individualiter perfectio nisi forma perfecta et specifica quod idem quod prius.

¶ Per hoc ad rationes ante oppositum

ad ductas dicendum per interemptionem assumptam. nam ut dictum est vix semel generatio humane est in prima et specifica potentia ad vitam rationalem et ad illud quod contra hoc iam replicatum est experientialiter et per experientiam operantis. Quod si ex hoc non concluditur oppositum quod licet anima rationalis simul sit instituta in virtutibus vegetandi sentiendi et intelligendi. tamen propter obligationem maiorem quam habet et immersionem ad corpus per esse vegetabile quam sensibile et sensibile quam rationale primo agitatur impetu nature ad operationes vegetabiles vite et ideo suscitatur dominio eiusdem nature ad operationes sensus et demum propria virtute virtute et suscitatur ad virtutes proprias virtutibus quae non obligant corpori. Est enim formale vite vegetabilis est inferioris gradus quam esse formabile vite sensibiles et ideo virtutibus citius a materia et minus potest vincere materiam. licet si homo simul viuunt formaliter hijs tribus gradibus viuendi ab una substantialitate ipsius aie diuinitatis. tamen non simul virtutibus virtutibus eorundem graduum in exercitio vite se habet seu operationis. propter causam que tacta est immediate

¶ Quatum ad quartum

¶ Videtur quod anima rationalis non sit perpetua et immortalis. nam cum generationes et corruptiones sint perpetuae et infinite. si autem aie humana remaneret post resolutionem sui a corpore fierent aie infinite. ita vterumque multitudinis non esset finis nec a parte ante nec a parte post quod si ita foret esset ire et procedere in infinitum sui actum in numeris et esset aliqua multitudo formarum a deo creatarum sine ordine. ubi tamen non est primum nec ultimum ibi nullus prior sine ordine potest respirare sed cum hoc sit impossibile et penitus absurdum teste apostolo stolo dicere quod omnia a deo facta sunt et ordinata videtur incidendum fore in illos non errores quod omnes animas dicunt finaliter resolui in eorum essentiale lumen ex quo ante se corporibus impingerent formabant sicut colores destructis perspicuis redeunt ad esse luminis in quo sine distinctione et numero vniuntur aut eoque mur futuri contra religionem christiane fidei et veritatem. Aristoteles. quod aie successiue cum suis corporibus interit et disperdet. ecce quam intricata est pensio dubij materia

¶ In oppositum istius rationis scilicet

¶ Quartum articuli. ponitur talis conclusio. anima rationalis est perpetua et immortalis. ¶ Probat primo sic. facultas operandi sequitur gradum essendi. sed exprimitur nos per voluntatem et rationem operari circa perpetua et supra corruptionis principia elementaria. sed gradus essendi talis principij operatum liber est a corruptione. Maior nota. Quod si pars quod per affectum homines conuertunt ad amorem honestorum et spiritualium bonorum que sunt bona separata etiam percipiunt quod dum diligamus quod non fieret si uon possemus ex natura assurgere in aliquales dei uocantiam tamen dilectio presupponit cognitionem dilecti. Etiam per intellectum apprehendimus

Vtes quiditates sine hic z nūc z alijs yditiōibus sensibilibz que oriuntur
 a pncipijs corruptibilibz. Istud pfirmat aurozitate Aresty. supius
 in exordio solutionis pncipalis dubij inducta. **C** Secda. Qmne qd
 exit ad esse p creationē nō p̄t desinere esse p corruptiōem s; tm̄ p̄nihilas
 tiōē cū corruptibile z generabile p̄uertitur p̄mo celi. S; aia rōnalis est
 creata vt dictū est z nō generata. s; nō est corruptibilis s; solum a nihilas
 bilis z p̄ p̄ns p̄t manere suo corpe corrupto. **C** Tercia. Qis suba has
 bens potentia ad scipam reddituam seu p̄uertuā est intellectualis s; p̄
 culū z p̄ p̄ns incoꝛpea supra materiā p̄siam eleuata S; aia rōnalis est
 h̄mōi s; rē. Nam intelligit seipsam z inuenit se in suo essentiali bono. vt
 vult Augustinus s; idē qd̄ p̄ns. **C** Quarta. queqd̄ eximit a p̄arieta
 te z intrinseca p̄uade eximit a corruptibilitate. aia rōnalis est talis s; rē.
 Maior est p̄bi p̄mo p̄sicoꝛ z p̄mo de generatiōe. H̄mōi: p̄z ex hoc qd̄
 ipa est actus liber ad plura nedū s; ad p̄radictoria flexibilis. illud aut̄ in
 quo est p̄arietas est tm̄ ad vnum obligatum.

De hoc ad ratioem cōtra istā

d̄terminatiōem onerosē inductam. Dicendum qd̄ stante infinitate genera
 tionis humane a p̄e ante z a p̄e post s; p̄m qd̄ supponit ratio. Impossibili
 le est euitare qd̄ infert̄ quantū ad multitudinem aiarum. Sed tunc potest
 dici stando in illis pncipijs qd̄ non est incoꝛueniens pluralitatem numeras
 lem vsq; in infinitū p̄endi cū dicat Plato sub specie non esse descendē
 dum propter infinitatem indiuiduozum. Hec iterum est necessarium qd̄ in
 multitudine indiuiduozum sit ordo sed potius de illa verificatur qd̄ solet
 dici vbi multitudo ibi confusio eo qd̄ nūeris indiuidualis p̄surgit origi
 naliter ex diffinitione materie in hijs que materialiter subsistunt sed ma
 teria p̄ eius p̄uatiuam potentiam radix est infinitatis z p̄ p̄ns impedi
 mentum ordinis quare est mater p̄susionis sic in p̄posito data illa p̄pote
 si de infinitate generatiōis z corruptiōis numerus aiarum oriretur ex
 numero corpozum humanozum qui quidem numerus corpozum sue in
 finitatis discretionem ex numero accipiet ex illa infinita diuisione mate
 rie. Materie dico speciei humane p̄oportionare. Secus est de multitu
 dine genēz z specierum que consurgit ex formali potestate forme coꝛ
 forma distinguit z separar per eius substantialē actualitatem z ordi
 nat per eius naturalem bonitatem quam contrahit ex hoc qd̄ est radius
 luminis intelligente ex sapientia influentis. Sapientis em̄ opus est or
 dinare vt dicitur p̄mo metaphisice. Vbi cūq; ergo est multitudo specie
 rum vel generum formabilibus differentijs numeratarum ibi est ordo
 s; p̄m doctrinam Arestorelis. x. metaphisice. Cui p̄sonat illud quod sup̄
 us allegatum est ex aurozitate Pauli apostolique solutio licet esset acci
 pienda z sustinenda s; p̄m p̄ncipia gentilis phie tamē fidelius dicitur ex
 dictamine legis xp̄tane qd̄ generatiōes non sunt p̄p̄tue z infinite a p̄e
 te ante nec corruptiōes a parte post sed in vnaquaq; specie generabilū
 z corruptibilium est vnū p̄imum generans quod non est genitum sed a
 deo factore z institutore p̄pagationis creatum z est dare vitamū genitum
 in singulis generibus s; p̄m p̄formem modū qd̄ nō est generas vltē? licet

illa infinitas ex pre materia que est mater generationis et corruptio-
 nem non potest et hoc modo non sequitur inconuenientia producta nec hec
 veritas est oino p[ro]p[ri]a p[ro]p[ri]a q[ui]a p[ro]p[ri]a d[icitu]r opante natura ex suis p[ro]p[ri]is
 non p[ro]p[ri]a inueniri finis dicit multitudinis p[ro]p[ri]a non negans q[ui]a ex alioru[m]
 p[ro]p[ri]is potest certificari et verificari talis n[um]erus. taliter em[en]d[are] asserere p[ro]
 p[ro] q[uo]d est falsum in lumine fidei non est mentiri eo q[uo]d est dicere id q[uo]d e[st] con-
 forme talib[us] p[ro]p[ri]is et cu[m] oppositu[m] non c[on]tinet in p[ar]te illo[rum] p[ro]p[ri]o[rum]
 quo saluamus in Theologia verba dei sine mendacio q[ui]a plura erant s[un]t
 p[ro]p[ri]itate et exigentia cu[m] inferioru[m] pura cu[m] dicitur Bone subuertenda. N[on]
 autem p[ro]p[ri]a demerita populi. q[uo]d t[ame]n non accidit r[ati]o[n]i. Ipe em[en]d[are] loq[ue]bat ex p[ro]p[ri]is
 p[ro]p[ri]is peccati q[ui]a ex illis erat subuertenda sed non ex p[ro]p[ri]is potentie et q[ui]
 p[ro]p[ri]a sua fuerunt haec. Hec autem est determinatio multiformis huius ambig[ue]
 que dubitatio[n]is s[un]t veritatem p[ro]p[ri]a p[ro]p[ri]a cu[m] p[ro]p[ri]a fidei catholice
 que est correctrix philosophie.

ats Duodecimo.

Quod autem vndecimo

Querebat ex premissis facilliter disputatur. Quis em[en]d[are] erat an potentie aia p[ro]p[ri]a distincta et specificie distingua-
 tur. De quo dicitur insecutores et defensores sci Thomae
 q[uo]d non sed defensores venerabilis d[omi]ni Alberti diffiniunt

opposita. libertat[em] videre utroq[ue] r[ati]o[n]es quat[er] eaz[um] p[ar]te p[ro]p[ri]a p[ro]p[ri]a p[ro]p[ri]a

Argum[en]ta Prime opinionis sc[ilicet] Thomae
 aia q[uo]d actus p[ro]p[ri]a r[ati]o[n]es obiecto[rum] distingunt. Sed obiecta sensibi-
 lia sunt eiusde[m] sp[eci]ei q[ui]a informant op[er]ationes sensibiles ho[m]inis et bruti quod
 est color in sp[eci]e q[ui] mouet visum ho[m]inis et bruti. q[ui] illi actus manent in differ[en]s
 tes s[un]t sp[eci]em quare et ipe potentie cu[m] s[un]t p[ro]p[ri]a vbi supra et ena. ix. m[er]ita.
 p[ro]p[ri]a p[ro]p[ri]a actus distingunt potentias tanq[ua]m eis s[un]t r[ati]o[n]es p[ro]p[ri]a Insuper
 potentie sensitiue d[icitu]r cōdicant hō et brutu[m] sunt app[re]hensue sp[eci]e sensibilib[us]
 Sed o[mn]ia app[re]hensiu[m] p[ro]p[ri]a p[ro]p[ri]a app[re]hensu[m] p[ro]p[ri]a et actus et p[ro]p[ri]a distan-
 guit. cu[m] g[ra]tales sp[eci]es sunt indifferentes s[un]t sp[eci]em hinc inde seq[ui]t[ur] p[ro]p[ri]a

Sec[un]do sic. Ille potentie sunt organice p[ro]p[ri]a in debita armonia
 p[ro]p[ri]a p[ro]p[ri]a s[un]t organo[rum] s[ed] tales armonie organo[rum] p[ro]p[ri]a ob-
 iectis s[un]t p[ro]p[ri]a in de sensu et sensato vbi de q[uo] tale d[icitu]r esse organu[m] in pote-
 tia quale est obiectu[m] in actu. g[ra]tales potentie seu facultates organice non
 possunt specificie distingui nisi iuxta distinctio[n]em obiecto[rum] cu[m] g[ra]ta obiecta
 etalis in colore respectu visus ho[m]inis et bruti sic cadit sequit[ur] idē q[uo]d p[ro]p[ri]a

Tercio sic. Si potentia visiva in ho[m]ine et in equo e[st] specificie disti-
 cte aut pueniret illa distinctio ex parte obiecti actus subiecti organi vel
 de illam potentia p[ro]p[ri]a q[ui]a non videntur plura ex p[ar]te quoru[m] potest
 venire distinctio. S[ed] nullu[m] ho[m]inis videt p[ro]p[ri]a q[ui] manet hinc inde eodem
 Et s[un]t p[ro]p[ri]a argui de alijs potentijs singularit[er]. Non p[ro]p[ri]a dicit p[ro]p[ri]a q[uo]d color
 p[ro]p[ri]a in sua sp[eci]e p[ro]p[ri]a e[st] luminis in sp[eci]e terminato q[ui]a neutru[m] depen-
 det a visu ho[m]inis vel equi s[ed] a natura g[ra]ta relate ad hui[us] vel illi[us] visum non
 mutat in sua sp[eci]e s[ed] potius transmutatōe subali naturalis luminis et p[ro]p[ri]a
 cui. Rec[on]t[ra]rio talis actus est videre q[uo]d non est aliud q[ui]a a colore p[ro]p[ri]a visib[us]

Uter imitari cū dicat phus. q̄. de aia q̄ sentire est quoddā part. videre est
 go actualiter est actus sp̄i visibilis informantis ip̄m. si ḡ obiectū agēs
 talē sp̄m sen intentiōem in oculo sit idē sequit̄ q̄ nō p̄r ille actus eē alius
 fm̄ sp̄m. Nec tertiū q̄ subiectū p̄riū potentie sensibilis est aial cum de
 phs. iij. de aia z in libro de sensu z sensato aial q̄ diffinit̄ p̄ sensus s̄z aia
 licas est idem vel indifferens in hoie z in equo ḡ zē. Nec p̄r dicit̄ q̄ntum
 q̄ vt dicit̄ est p̄plexio organi mensurā caput a natura obiecti. Si ḡ visa
 bile est eiusdē sp̄i hinc inde opz q̄ p̄positio oculi siue p̄plexio organi sic
 eiusdē armonie in eisdē fm̄ sp̄m. Nec p̄r dicit̄ q̄ntum. q̄ ille potentie siue
 cōes aie z corpi s̄z aia hois nō cōicat corpi p̄ id quo ponitur in p̄ria
 sp̄e sez p̄ intellectū s̄z p̄ esse sensitiuū z vegetatiuū ḡz p̄mū puenit ei fm̄
 natura aialicatis z m̄ ho fm̄ naturam nutritibilis siue nutritiue vitē. ḡ sic
 sebz aialitas in hoie z in equo ita z sensus z p̄ p̄ns visus. S̄z illa non
 distinguuntur fm̄ sua essentialia in illis ergo nec potentie sibi proprie dī
 stinguuntur fm̄ sua cōnalia. **Quarto** sic. viuū z mortuū differūt sp̄e
 tū accidētia q̄ fluunt a p̄ncipijs cōibus viuū z mortuo pura a materia z
 corporeitate maner eadē fm̄ sp̄m in illis sicut q̄ntitas figura rarias dē
 stras luminositas zēys. ḡ potentie fluentes a p̄ncipijs aialitatis cōibus
 hoily z brutis sunt eiusdē sp̄i. **Quinto** sic. qualitates miscibilū in
 mixto manēt eadem fm̄ sp̄m ex eo q̄ forme elementoz saluant̄ p̄ualiter
 in forma mixti ḡ ex hoc q̄ aialis p̄ualit̄ maner eadē in hoiez z bruto ip̄sa
 potentia sensitua remanet indistincta. **Sexto** sic. Ab eadē suba flu
 unt potentie genere z sp̄e distincere pura a suba intellectuali volūtas z rō
 zēys. z a suba rōnali intellectus agens z possibilis z ab aima vegetabi
 li nutritiua augmentatiua generatiua zēys. ḡ videt̄ q̄ ex vnitate z diuer
 sitate siue pluralitate aie in hoie z bruto nō surgit seu puenit potentiarū
 dīna Relinquit̄ ḡ q̄ ex p̄re obiectoz z actuū est dīna talis capiēda. hec
 z similia inducunt̄ p̄ opinione sancti **Thome**

Ratiōes alberti In quoz p̄ratiū sic arguit̄. cōnalia
 sibi sibi modi p̄ se sunt ab essent
 aliū p̄mī modi tāq̄ a p̄ria z adequata cō. ḡ diuersificatis cōnality p̄mī
 modi diuersificat̄ essentialia sibi modi. **Iuxta** illam eōem autoritatem.
Causa z effectus adequati siue p̄portionati p̄portionabiliter nūcrant̄. S̄z
 in hoie z bruto essentialia p̄mī modi genere z sp̄e diuersificat̄ fm̄ q̄
 locutū est de genere p̄ p̄ncipio p̄p̄gatiōis ḡ z essentialia sibi modi puta
 p̄p̄rietas z potentie naturales p̄portionabiliter distinguūt. **Secūdo** sic
 fm̄ p̄mī p̄mo ob̄p̄t̄oz. Aliud est visum habere z visu vti iuxta quam
 dīnam videre est equiuocū s̄z hoc actus vidētis est visum habere q̄ visu
 vti ḡ iuxta habitū seu habitudinē vidēdi p̄us dīz arēdi distinctio pos
 tenne visive q̄ iuxta exercitiū visus. cū dicat **Por.** q̄ p̄riū semp̄ adest
 sp̄i fm̄ aptitudinē z nō fm̄ actū. Cū ḡ fm̄ **Boetii** p̄riū emanat de cōn
 talit̄ sp̄i z hec cōnalia nō causant̄ nisi potentias agēdi in aptitudinē.
 sequitur q̄ quibz non inest eadē essentia sp̄i nō accidit eadē aptitudo na
 turalis. S̄z hō z brutū differūt sp̄e ḡ differūt p̄portionabiliter in aptitudinē
 sentiēdi. **Inde** sic. Quibz nō inest eadē aptitudo seu potētia nō potest
 puenire idē actus cū ois actus p̄supponit potētā seu aptitudinē siue na
 b i.

ture. hōi q̄ z hūto nō poterit p̄terere aut p̄uenire idēz actus sentiendū in
 spē **T**ercio sic. si potentie solū distinguerent p̄ actus z obiecta seque
 tur q̄ impedirent ab illis p̄pter infirmitatē vel aliā qualēcūq; occasionem
 p̄uaret a natura specifica talū potentiaz z sic cecus z surdus nō habet
 hūc potentias sensitivas visus z auditus specificē distinctas qd̄ vtiq;
 absurdū est cū ad huc alia sit aptitudo videndi z audiendi in eo. diffinī
 ens eñ cecū sumit aptitudinē videndi p̄ncipio diffinitivū z diffiniens
 surditatē aptitudinē audiendi Nec p̄r dicit q̄ ille aptitudines nō sunt nisi
 quedā relationes potentiales aie ad opus sensibile **T**ū qz relatio non est
 p̄ncipiū agendi nisi in eo qd̄ agit p̄ suā essentā **A**ia autē nō agit p̄ suam
 eētiam s; p̄ potentias suas et sup̄additas vt dē Damascenus z plane
 sentit **A**reth. vbi cūq; loquitur de potētīs **T**ū qz dē plus q̄ aliud ē actus
 p̄mus z scds in hoc q̄ act⁹ p̄mus est habitualis diffusio forme. z act⁹
 scds est effectiuus p̄cessus potentie naturalis **S**icut actus p̄mus est esse
 scds vero est agere **I**tem p̄m⁹ h; se vt somnus. scds vt vigilia. p̄m⁹ est
 vt scire. scds vt considerare. cū q̄ actus p̄mus sit act⁹ essentie. nō p̄r dicit q̄
 actus scds sit esse essentie sed ip̄ius a p̄p̄opare qd̄ querit eētiam extra
 se ad obiectū z hoc est potentia. z sic actus scds erit potentie z nō essen
 tie z p̄ q̄ns aliud erit potētia s̄m rē ab eo cui⁹ est z nō s̄m rōem tñ. **D**e
 autē si eēt inter essentia idē eēt querēs z quersum z p̄ q̄ns simul in actu z
 in potentia qd̄ est impossibile **R**elinquitur q̄ sit aliqd̄ additū essentie q̄ vos
 cāmus potentia **T**ū etiā qz q̄cūq; sunt eadē vni z eidē nūcro sunt eadēz
 inter se. **S**i q̄ potentie eēt eadē cū essentia ip̄e potentie inter se eēt eadē
 z sic intellectus eēt volūtas z potētia visiva generatā z cōp̄a **S**i dis
 catur q̄ potētia est eētia sub relatiōe ad actū z ideo s̄m diuersitatē actū
 dicitur significat illi respectus. z ex eo q̄nt potentie. **Q**uerat igit̄ an illa ad
 dit aliquid vel nō **S**i sic tū e cū oē additū essentie in suo esse p̄pleto sit ac
 cidens z oē accidēs mediās inter essentia z naturālē op̄atiōem sit potētia
 naturalis seq̄t q̄ ille relatiōes ponūt in eētia aie potentias **S**i nihil ad
 dant in subiecto sed tñ ordinē ad obiectū z actū seq̄t q̄ aia p̄ suā eētiaz
 agit q̄ sepe est a q̄libet creato reprobatiū. **E**t affirmat **A**utoritate p̄b̄
 vij. p̄hicoz dicens q̄ si p̄mus motor incepisset motū suū ex p̄iacenti ap
 titudine sue habitualis facultatis seq̄ret q̄ indigeret aliquo potēti reducē
 te ip̄m de illa potētia habituali ad actū cū idē s̄m seip̄m non p̄reē in actu
 z in potētia **M**ine q̄ p̄cedēs in actū de potētia vel habitudine p̄iacente
 aut habitu p̄cedēte diuidit̄ in duo. s̄m querēs z quersum s̄m in motēs
 z motū vt dē. vij. p̄hicoz **E**ū q̄ exp̄imēto doceamur nos pus nō senties
 tes nec intelligētes p̄gredi ad actū ab extrinseco p̄mouente sequit̄ q̄ p̄r
 eētiam aie debēt poni vires ordinātes eā vicissim ad actus z op̄atiōes
 p̄ intrinsecam inclinātiōem intentionis z quersionē sue sube ad actum
Quarto p̄ncipaliter arguit sic. **P**otentie sensitivē in hoīe sunt eētialis
 ordinabiles ad regimē rōnis. potētie s̄o hūtoz minime **S**; eētialis oꝝ
 do est ps̄ vestigiū seu boni eētialis vt tradunt theologi. **Q**uinto sic
Potentie hoīs originalit̄ z radicaliter manēt p̄ente corpe in suba aie sep
 are cū sint de integritate tot⁹ p̄tium eiusdē **S**; potētie sensitivē hūtoz
 corū p̄uit corrupto corpe z destructo q̄ dicit̄ necdū spē s; plus s̄m plus

metba. Dicere qd corruptibile et incorruptibile plus differt qd genere
 Certe sic. Accus pprii non ponit in spe p accns coe nec vna spes p
 alia .s3 vires coes hoi et bruto sunt poterie naturales et ppria. accidentia
 Obiecta ho q informant eas in agere sunt habitus et passibiles qtuare
 sunt sunt aiaz spey et accna coia No g sufficiet reddid ro idempitans
 specifice taliu potetiaz ex actibz et obiectis Actus eni si fm subam pside
 rent fm alteru? generis generalissimi et si accipiat vel psideat in forma
 habitus vel obiecti informantis eas sunt alteru? et alteru? spei vt dictu est
 Hys p aduigi ro habita in pcedere qstione q dr q potentie vegetabiles
 tu aiali et in planta terminant actus suos ad diuersas spes vite. pte dis
 ferentia semens hinc inde qd no eet nisi ille poterie differret hinc inde spe
 Sitr argui pde potetis sensituis in hoie et bruto

Solutio De hys potetis est duplex sermo. scilicet aut relatis ad
 subam eut? sunt cœnales vires Aut relatis ad acc?
 obiecta riformantes qz s3 poterie habituales seu agendi facultates. P^{us}
 mo mō pcedūt obiecta p? oipōitū adducta q sunt rōes Alberti. Scdo
 mō duplr psideat. scilicet in ordine ad habitus ordinantes eas ad finē debiti
 sui generis Aut in ordine ad passiones apprehēnsas eis passibiliter ab
 obiectis illaraz Et primo hoz modo: um vetuz de as dr. scda opinio.
 Et scdo mō pcedūt qdam obiecta pime opiniois

Per h ad obiecta hic inde ad

ducta. Ad pma pme opinionis q est bñ Thome dōm q pcedit de illis
 potetibus vt sunt passiuē vires p imutades sensibiliū obiectoz in actuz
 reducibiles C Ad scdam. sitr dōm q peludit de illis potetis vt passi
 biles sunt a suis obiectis s3 nō vt sunt vitaliter fm aptitudine et habituz
 pprie nature pfecte p subam e? sunt C Ad tercia dōm q illud pcedit
 de eē materiali hmoi potetiaz pparaz ad obiecta et nō de eē formali vel
 finali pprie nature in suba in q s3 et a q hnt suas naturas C Ad qra
 dōm q distinguūt materialiter p armoniā. pportiois organit et obiecti. ef
 ficiet p naturā ppriū subiecti. formali p habit? et finali p acc? s3 q acc?
 est finis potentie et potetia h3. pportione cœnale ad actū vt dr. 12. metba. et
 q obiectū ē pportinabilr finis seu finale pfectiuū acc? iō sitr poterie iste.
 fm pprias rōes potetiaz sunt respectiue ad acc? et hnt distinguū p colde
 Per alia aut nō pprie distinguūt vt poterie sunt s3 vt qdā vires et faculta
 tes aie vis em noiat potentiā sub rōne pntis simplicis et informis. s3 fas
 cultas noiat eandē sub rōne facitū pntis. Dicat em facultas qsi facultis.
 pntis. facultatē aut accipit ab informarōe habit? acqsi innati vel infusi.
 Et qd subū qit de aialitate cōi hoibz et brutis Veni quāda est s3 vult. p.
 pmo de aia q aial fm vniū qdōz est alteru? et alteru? in spe. S3 sensus non
 emanat. pprie et ppe ab aialitate s3 a pncipis determinātibz eā in singul
 spibz pte quoz pncipioz sensus est alterius et alteru? spei vtus seu na
 turalis pntis in illis. vñ pquāto iste potentie capiunt vt passibiles a suis
 obiectis. ita q obiecta inferant eis passiones sentiendi tnc capiunt distin
 ctionē ab actibz et obiectis. Pro quanto tñ psideantur vt qdam vires
 seu potentie anime sic capiunt distinctionem a subiecto in quo sunt.

¶ Ad quintū d' d'm q' non est simile de accidentib' cōibus 2 sp'ij's.
 Nam illa s'nt a pncipijs indiuidat 2 materialib' Nec s'o oriunt a pnci
 pijs eēnalib' 2 formalib'. mō pncipia materialia materialiter accepta sal
 uant indifferētia 2 indistincta in diuersis sp'ib' q'd est falsum de pncipijs
 formalib' que nō manēt indistincta **¶** Ad sextū d' d'm est q' falsa est p
 portio similitudinis ppter ea q' sup'ius dicta sunt differenter de generatiō
 one mixt' in aia 2 mixt' aiari. forme eñ subales elementor' manent fals
 ue in mixto s'm p'rias spēs vt dictū est 2 ideo accia. p'ria earū manent
 eēnaliter p' eē alteratiōis medie remissa. Non eñ sunt in mixto naturales
 potentie forme que dat spēm mixto s'z cū sint naturales potentie elemēto
 ri q' in mixto hnt esse potentie materialis. respectu actus specificū ipius
 mixt' sunt accidentia cōia ipius mixt'. psequitur eñ ipm ex pte materie
 sue s'z p' tale esse accidentis cōis nō accipiūt aliud eē specificū **¶** Ad
 vltimū illius positōis d' d'm q' ab vna suba vno 2 eodē mō se habere non
 fluūt diuerse potentie s'z potius a suba vna s'm cēntiam. in triplice tñ s'm
 gradus formalis pfectōis emanat talis diuersitas potentiar' naturalū
 Hinc est q' a forma pure naturali seu materialī q' est actus infimus 2 in
 genere actus vltimus soli nude potentie ipius materie. proportionatus non
 fluūt nisi vnica virtus agendi A forma s'o mixt' in aia p' gradus effendi
 quē addit formis simplicib' elementor' fluūt vires remisse pcedentū for
 marū eo mō quo dictū est 2 sic de alijs Puta vegetatiuo sensitiuo 2 se
 quenter rōnali In tali eñ ordine sequens forma est reduplicatiō pceden
 tiū hñs in se pcedentiū pfectōes eñ additiōe sui. p'rij gradus s'bi grana
 forma elementalī q' nude potentie ipius materie. p'oziorinat est pfectō
 in esse fluidor' s'z in quiete. ppter pncipale p'uatōis dominiū. Forma mix
 ti imperfecti est pfectio in esse parū a transmūtatiōe quiete. ppter aliqualem
 p'iuatiōis remissionē 2 intentionē habitus formalis Forma mixt' pfe
 cta est actus dans eē quietum 2 pfectum pfecte immobilitatū. p'perea mo
 r' tuū a pellanū In hijs eñ trib' formaz gradib' saluat' ordo actus infunt
 supra quē ordinē eleuat' triplex gradus viuendi Vltia eñ in hoc excedit
 esse eo q' est actus pncipij eleuantis materiam sup' statum nature sue. i.
 supra mobilitatē 2 immobilitatem potentie p' dominiū p'uationis 2 habit
 tus materie imersi. Aut g' eleuat' materā extra locū mixtionis 2 sue gene
 ratiōis ad eē. aut vltra hoc seipam abstrahit a materia. aut vltimus se po
 nit in abstractione absolutōis ab oibus accētib' materie. Et p'ima vita ē
 aie vegetabilis. sc'da aie sensibilis. tertia aie rōnalis. In p'mo gradu ma
 teria liberat' ab obligatiōe nature. 2 in sc'do liberatur forma ab obligatiōe
 materie Et in terciō liberat' forma a d'istōib' materie q' detinet rem mare
 rialē in vmbra singularitatis sensibilis In p'mo gradu mixto eleuat' ad
 p'plexionem In sc'do gradu p'plexio distinguit' organū Et in terciō gra
 du vires organice ad sublimitatem regni i materialis p'rius eleuantur
 Et in p'mo gradu eleuat' suba supra statū nature In sc'do eleuat' poten
 tia agendi 2 faciendi in genere nature Et in terciō eleuat' talis eadē pote
 tia supra genus nature Et sic p'z qualiter nimitū aliq'ue forme sunt plu
 rium potentiarum **¶** Ad rōes Pro pte d'ni Alberti. rōnes ad
 2 actuum q' alie. ducit' pro parte sc'de opinionis

cul magis p[re]sentio iuxta moderamine p[re]sentiu de distinctione potentie p[re]sentis seu p[re]sentis et facultatis parimodo soluende sunt. ¶ Prima em̄ iō ostēdit p[ro]positū de illis potētijs vt sunt vires seu virtutes naturales in cēnālibus aie radicāte cui nō obstat qn eadē potētie vt facultates possibiles et potentie sensibilibus informare distinguat p[er] actus et obiecta sicut p[ro]cedit. Secūda ratio et eodem mō soluenda est sic etia; p[ro]bat. Tercia ratio siue obiectio em̄ p[ro]firmationib[us] ostendentib[us] potētiās distingui ab eētia aie tam firmiter inherēdū est vt p[ro]māriū detestandū tāq[ue] p[ro]p[ri]ū heresi sentiatur Ad quartam et quintam. pariso: m̄ dicat q[ue] p[ro]cedunt de potētijs sicut q[ue] sunt ab eēnālib[us] aie velud coessentialēs et p[ro]p[ri]i effectus eius. ¶ Ad sextā d[omi]n[us] q[ue] nihil p[ro]hibet vnā sp[irit]u[m] p[ro]tinere ad p[ro]plementū spectatū alicuius sp[irit]u[m] sibi relatiue o[pp]osite Et sic etiā dicendū est de diuersis genere p[ro]p[ri]o et accidente Sed certū est eē absolutū vni[us] generis vel sp[irit]u[m] nō p[ro]p[ri]i p[er] eē vel p[ro]ceptū alicuius generis vel sp[irit]u[m] mō in p[ro]posito potētia p[ro]t[er] capi absolute sicut q[ue] p[ro]siderat in sua radice vel etia; in eēnāli ordinabilitate eius ad actū suū sicut q[ue] exit ab agente et sic v[er]o dicitur est numerat[ur] sicut sp[irit]u[m] aialū Potest etiā h[uius]mōdi potētia p[ro]siderari respectiue et s[ecundu]m e[ss]e respectiū q[ue] p[ro] mō dū virtus passiue dependet ad p[ro]p[ri]ū obiectū seu actus ip[s]i[us] et sic numerat[ur] sicut sp[irit]u[m] obiecto[rum] vt d[omi]n[us] p[ri]ma opinio ¶ Ad septimā d[omi]n[us] q[ue] in actu talis potētie duo sunt. s. vigilia seu exercitiū naturale ip[s]ius vite scēde et exitus potētie a p[ro]p[ri]ensiuē p[ro] mutato[rum] obiecti ad actū et s[ecundu]m est eēnale s[ed] s[ecundu]m notionale p[ro]tinere ad sniani opinionis scēde et s[ecundu]m ad s[er]uam opinionis p[ro]me ex quo et alijs p[re]missis satis liquet q[ue] p[ro]p[ri]e sunt hec p[ro]p[ri]es si h[ab]ent resoluant ita q[ue] p[ro]p[ri]a vel nulla studiose in terp[ro]p[ri]a relinuat p[ro]radicōis formido. hoc igit[ur] mō videt[ur] saluo iudicio meliori p[ro]sumptū p[ro]blema distinguendū et iuxta mēbra sue distinctionis vt dicitur est moderandū q[ue] potētie de q[ue] est q[ue]stio vt passiue sunt et noētiōales distinguuntur p[er] actus et obiecta s[ed] vt eēnales et vitaliter actiue p[er] sua p[ro]p[ri]a subiecta h[ab]ent sicut genus et sp[irit]u[m] n[um]erati et t[ame]n de illo

L

9

Verebatur tredecio an

Quaestio 13.

intellectus hūanus possit aliquid sine fantasimare intelligere. circa q[ue] est p[ro]uēntia inter p[ri]ncipales hui[us] r[ati]ōis p[ro]p[ri]e defensores Albertistas. s. et Thomistas ¶ Optinio alberti p[ri]mū em̄. s. Albertiste fatent eē de snia p[ro]p[ri]a

q[ue] separata a materia sensibili et imaginabili cognoscunt a nobis p[er] intellectū a fantasimatis liberū et ad seip[s]m reflectū seu p[ro]uersiōem Ex q[ue] d[omi]n[us] p[ro]p[ri]e de aia Postq[ue] significauit quō p[ro]nosunt et intelligūt p[ro]p[ri]ales et mathematicas q[ue]ditates quō autē p[ro]tingit intelligere separata postea dicendum est quasi diceret nō sic sunt intelligenda vt p[ro]p[ri]alia p[er] intellectū reflectiū ad sensum Nec vt magnitudines mathematicas p[er] intellectū reflectiū ad imaginatōem s[ed] alio mō S[ed] cū teste p[ro]culo. ois subia intellectualis op[er]at p[ro]uersiue. Aia autē hūana cū sit intellectualis nō videt[ur] quo alio mō intelligat separata quā p[ro]uersiōe sui luminis ad seip[s]m ex quo p[er] e[ss]e intellectualē se. Patū a sensu et ymaginatōe nō obligat seu p[ro]iungit cor[por]i quē modū intelli

b iij

gendi remittit Aresty. postertus dicendū. **Ethicoz** vbi de felicitate cō
 templatūā p̄sistere in op̄atione intellectus puri z sancti p̄uersi ad summū
 z optimū intelligibile qd̄ est deus z. xij. merha. vbi dicit intelligere suba
 nū separata esse p̄forme aliquā q̄nc̄ in nobis exp̄unur p̄teplationi sine
 re de qua p̄teplatoe sincera de in tractatu de diuinarōe omnioz q̄ adue
 nit nobis p̄teplatoe moderati somni q̄n̄ sedatis moribz corp̄is ea q̄ in nobis vt
 uina est p̄nicula scintillar z illustrat aiām p̄ sp̄s vniuersi ordinis quantū
 intuitu sūt. p̄phetie naturales futuroz z dei formis p̄gnitio p̄sentū in il
 lo lumine diuino ab oi p̄tinuo z tpe libero siue fuerint corp̄alia siue itelle
 ctualia Hoꝝ etem simplices z formales q̄dicates in illo lumine p̄spicue
 sūt fm̄ habitū possessiois diuine z nō hūane Velud testat p̄bs p̄mo me
 taphi z. r. **Ethicoz** vbi sic assente Nō em̄ fm̄ q̄ hō est sic viuūt .i. possidet
 talē actū felicitatis p̄teplatiue p̄mit z summū separati boni. s̄ fm̄ q̄ aliquid
 diuinū in eo existit. naz cū intellectualis natura hoīs sit multip̄r ancilla
 ex p̄sōtio cōicatiois cū potentijs corp̄is siue corp̄is in eadē suba Ideo
 difficilime se p̄t abstrahere a vrbz corp̄is ad intuitū sui p̄p̄is vt d̄z p̄l
 mo de aia. q̄nimo ad intelligendū ea q̄ sunt manifestissima natura pura
 separata bz se sicut oculus noctue ad sincerū lumē solis Ex h̄is p̄iecturā
 Alherisse fuisse de snia z opinione Aresty. q̄ ex puris naturalibz intelles
 ctus hūanus valet assurgere in cognitiōem z p̄teplationem separatoz sine
 p̄uersiōe sui ad sensum vel ima

Opio bti thome

Themiste p̄o arbitrant̄ pbare Aresty. p̄tariū sensisse pura q̄ absq̄ fan
 tasmate possibile est intellectu hūanū quietē ex solis naturalibz intellige
 re Nā in. iij. de aia vbi supra de q̄ ip̄e intellect⁹ hūanus nequaq̄z i tellegit
 absq̄ fantasmate. q̄d̄ ex p̄firmā⁹ reperit i libris suis de sensibilibz z sōnō
 qz vt vult p̄bus p̄mo de aia q̄ de aiām separā intelligere de eā texere vel
 edificare cū nō aie s̄z pon⁹ totū p̄iūctū pura hoīs sit q̄libet op̄atio Sz in
 tellectus p̄ eē p̄iūctū corp̄i nō est separatus seu liber a fantasia z a fanta
 smatibz q̄nimo est obligat⁹ vmbre p̄portionabili visui noctico: acis p̄ quā
 ex sui natura est possibilis z velud tabula rasa p̄formiter depingibilis
 fantasmatibz sicut visus coloribz Sicut em̄ colores se h̄nt ad visum cor
 poralē. ita de Aresty. iij. de aia. q̄ fantasmata se h̄nt ad intellectū possibi
 bilē. Et sicut colores mouent̄ intentionalit̄ sub actu luminis corp̄alis ad
 visum. ita illa fantasmata sub actu luminis intellect⁹ agētis q̄ ponit̄ in aia
 velud lumē sp̄uale seu intellectuāle illabunt̄ intellectū possibilē ex qua p̄
 portione dicit̄ isti palā eē q̄ ad nulla intelligēda siue intelligibilia intelles
 ctus possibilis est in potētā naturalē q̄ nō iformat̄ lumē intellectus agen
 tis. cū q̄ separata sup̄ ordinez hūane sp̄i existētia nō s̄z capacia influx⁹ in
 tellect⁹ agētis in hoie creati eo q̄ infer⁹ nō influit sup̄iori. p̄stare p̄tane
 euident̄ q̄ ad illa intelligibilia siue intelligēda nō h̄z intellect⁹ hūanus vt
 res ingenij naturalis est c⁹ p̄trouersie inductōe liquet p̄p̄tū q̄situm
 nedū esse p̄blema s̄z p̄tūqz eē d̄ifficile p̄ p̄ncipia Aresty. ad soluendū ve
 r̄ clarior z planior fiat resolutio eiusdez disputabit̄ vtrūqz sicut factū eē
 in p̄m̄ssis.

Prima rō Dñi Alberti pro affirmatione igitur prime inle
 tuit a sua ppria oparōe s; ppria opatio sube intellectualis est p se sine ada
 ditione siue p mixtione aliene potentie .intelligere igit aia rōnalis p natu
 ram ei⁹ intellectualē pē sine adiutoria sensus siue fantasie intelligere.

Secūdo ad hoc aia finaliter posita est in corpe vt ad oparōes diuinas
 reducat vires aiales altoqn rōnale p pnciparōem nō reduceret sufficientē
 ad rōnale p cētā in hoie. S; opatio diuina est pure separata z intellectu
 aalis in hoc q est actio p i perū plene libertatis vt vult Auro: libri cāz. g.
 tēz qd pūs **Tercio** ois opatio finalis est reductiua inferiorū ad p
 nciparōes supmi sui generis g finalis opatio aie rōnalis est reductiua senti
 sus z imaginariōis q sunt vires inferiores in hoie ad actū pprium intelle
 ctus s; actus pprius intellectus nullius corpis ē actus in essendo g in a
 gendo nullā obligarōem h; ad frutes corpeas. cū igit vnū qd q; nature
 est suscipe incursum sui pprii finis p; ppositū **Tercio** sicut se h; ve
 geratiū z sensitīū in hoie ad rōnale seu intellectuū in eē ita in agere s;
 illa pphendunt cēnaliter p intellectuū tan q; p terminū vltimū z specificū
 sui eē g eoz oparōes pnt finaliter imobilitari z pfiēt p opationem intelle
 ctus S; intelligere cū fantasimare nō est finaliter pfectiū potentie intell
 lectualis cū careat pprietate cēnali ipi⁹ finis q est p se z simplr finire Nā
 si finis inluit p aliud vel p accūs nō terminat cēnaliter p ppriā frutes sed
 p illud cui innitit Si etiā nō simpliciter s; p obligarōnem alterius cui se
 applicat innitit Nam nō finit plus quā finit Eū g intellectus applicatus
 sensui vel fantasie sit ad aliud extra se finitus nō videt q in illi⁹ opatioe
 pūcta z p mixta ordo virtum ipius aie rōnalis sufficienter reducatū

Quinto fm supius disputata potētie actuant p formalia obiecor
 S; obiectū intellectus est qditas vltis q h; tres gradus abstractionis a
 singularitate. quoz pimus est nō pcernere materiā sensibile hanc vel illaz
 s; in cōi pportionatus intellectui reflexo ad sensū. Secūs est nō pcernere
 materiā sensibile cōem vel ppriā s; imaginabile z sola qntitate detmings
 tam z pportionat intellectui reflexo ad imaginariōem. Tercius est nō cō
 cernere materiā sensibile vel materiā imaginabile s; qditate libere eliciatū
 supra oēm potētiā materiale qui gradus etiā pportionat intellectui cui
 intellectus sit in potētiā ad oia intelligibilia ex quo oē intelligibile ē vlt
 qd est cōe obiectū etus s; nō pportionat intellectui reflexo ad sensum vel
 p imaginariōes imo supiori facultati intelligendi iuxta modū talis grad⁹
 intelligibiliū g idē qd pūs **Sexto** Metaphisica seu pma pbia est
 habitus informās intellectū hūanū informariōe intelligibiliū separoz a
 pūno z tpe s; illa pbia est finis desiderij quo ois hō natura scire deside
 rat vt p; pmo metha. g adeptio z possessio eius ē habitus est hōi natu
 ralis S; vt pbius in eodē q pma pbia est possessionis diuine. g pēpla
 rio diuina separoz est intellectualitati hois naturalis Illa aut ex hoc di
 uina est q est eleuata supra oēm pcretionē materie z firmata in puritate
 fortune cū deus sit actus purus fm pbi. iij. metha. z forma tū fm Boe
 tiū in libro suo de trinitate **Septimo** Intellect⁹ minus obligat seu
 efficitur fantasie q; fantasia sensui z sensus vegetabili q; fantasia ex seu

suo exterior: cōdicant in potentia organica materiali in qua intellectus non
conuenit cū fantasia sed fantasia apprehendit p̄ aersiones sui a sensu z
sensu a uersione a nutritiua seu vegetabili ḡ intellectus intelligit p̄ aier-
sionem sui a coniugio fantasie Talis autē auersio est uersio sui ad seip̄-
sum ḡ talis intellectio uersiuua est naturalissima Dauid: tenet qz ves-
getatiuū z sensitiuū cōdicant in organica materialitate z simul percunt in
his ubi simul sunt. sed intellectus nō affigitur organo materiali nec pert̄
percunt eo: p̄. **¶** Dico: p̄ ad experientia. nam experimur q̄ intensus mo-
tus exterior: impedit z excludit motū interiorē in signū cuius tempore
quietis somnialis dū quiescunt sensus intenditur opus virtutis digestiue
etiam solliciti in visu vel auditu alicuius delectabilis abstrahuntur a cari-
sa vel a cura gustus z nutritionis z intense imaginantes auertuntur ab
apprehensōe presentium sensibilium z sic sensus intēsi circa obiectum
vniuersus sensus non bene iudicant de obiecto alterius In signū cuius vo-
lentes sollicitē memorari aut cogitare aliquod fantasma claudūt oculos
z se auertūt ab exterior:ibz sensatis. **¶** Inde sic. intelligere cū fantasmarē
est intelligere cū uersione ad fantasiam z nō p̄ aersionem ab ea z uer-
sionem ad ipsū intellectum. ḡ idem quod p̄us **¶** **¶** Octauo. Naturali-
ter nobis inest a creatione duplex portio intellectus seu rōnis scz superior
que intendit eternis z inheret deo vt dicit Augustin⁹ Et inferior que in-
tendit temporalibz p̄ inhesionem fantasmatū ḡ p̄ naturam sumus apti ad
p̄contemplationem liberam a fantasmatibz alioquin frustra daretur nobis
illa mentalis z suprema portio intellectus. hec em̄ est p̄tula diuina sm̄
quā inest sapientia intelligibilium separatorum vt innuit p̄us p̄mo metas-
phisice. vi. z x. Ethico:um **¶** Nono. Juxta verbum dyonisiij Naturali-
ter inferioris intellectus est reductiue uertit ad illustrationem superioris
intellectus ex quo supremum inferioris necitur infimo superioris in om-
nibus essentialiter subordinatis qua ratione fantasia ḡ est suprema virtus
ipsius sensus stat in actu intellectus possibilis qui est infima virtus in-
tellectus z eleuatur ad participationem sui per illustrationem z lumen in-
tellectus agentis Sed intellectus humanus est essentialiter subordi-
natus intelligentis separatis z prime cause. ergo naturalissime cōuertitur ad
infimum influxum earum Hic autē est splendor prime cause z intelligen-
tiarum resurgens in superioris portione rationis. ergo p̄ facultatem eius si-
ue illius splendoris naturalissime opatur sz illa facultas est libera a fan-
tasmatibz ḡ idē qd̄ p̄us **¶** Decimo. Expimur in nobis naturale iudi-
catō:ium circa principia vniuersalia iuris diuini que nihil fantasmatū
habent admixtum quo quidem iudicatō:io semper recte iudicamus de
eisdem dicentes omne bonum esse faciendum Deo super omnia esse obe-
diendum. z virtutes z felicitatem esse a p̄tendum z vitia fugiendū quo
etiam incessanter stimulamur ad desiderium sciētie diuine quo possimus
reunire principio nostre creationis De quo etiam iudicatō:io dicit p̄us
t̄ij. de anima q̄ intellectus semper est rectus quando seipsum mouet z si
mular z exponitur de intellectu principio:um. co q̄ talis uon indiget fan-
tasmatibus Obligatur autē intellectus p̄ fantasias cui sepe admiscetur
qz fantasia est q̄is non recta. ergo si intellectus principio:um z entia:

merba phisicaliu esset admixtus fantasie vtiqz qñqz eet falsus qd est cō
 era plm in loco allegato sz qz eiusde est desideriu sciendi z sciētia q̄ inest
 nobis intrinseca z naturalis vrtus discernendi z dijudicandi de deo vt
 est finis z pncipiū nostre institutiōis .ralis autē discreto caret fantasia art
 bus q̄ rē. ¶ Undecimo sic. ois nostra scia resoluit ad p̄cognitionem
 medij qd est diffinīo dicens quid subiecti z p̄pter qd passionis dēmitare
 que quidē diffinīo resoluit vltērius ad simplicē nononez sube a qua ra
 lis passio causat Sz p̄ria p̄gnino sube est absqz oi fantasimare q̄ ad p̄
 sectā z resolutam nonciā siue cognitōem scie hūane rēq̄ritur cognitio ex
 pars fantasie. Ignoro em̄ p̄mo nēcario remanet habitus noncie scōoz
 impfectus in oi ordine cognoscendi ¶ Vnōz p̄z qz fantasia est spēs ab
 stracta a forma sensibili que vtiqz est accidens z est intentio p̄terea cum
 hic z nūc q̄ sunt signa notionalia materia z p̄ p̄ns accidentalia. Sz sub
 stantia in se p̄siderata nullū p̄cernit accidens q̄ p̄ se intellecta nullū innit
 tur fantasimari ¶ Duodecimo sic. quicqd p̄t p̄tus inferior in supiozēz
 illud efficacius p̄t p̄tus supior in inferiorē Sz fantasia bñ p̄t p̄tāni inten
 di z vigorari in sua obliquitate q̄ absorbeat sopia z immobiliter oēz actū
 intellectus vt p̄z in dementibz z freneticis q̄ intellectus p̄t m̄ dominari
 in se vigorari q̄ sedatis z sopitis oibz moribz fantasia vraf opatione sibe
 p̄ria. Veritas etiā p̄ntis p̄z in vris heroyis ad p̄tēplādem diuino
 rū z optimoz intelligibiliū incessabili z infangabili spiritū dedinō q̄ ex in
 tima sui p̄tēplātoē supioz postponūt fantasiam z oia inferiora p̄uer
 rentes se penitus ad supiora ¶ Decioercio sic. Intellectus hūanus
 p̄t intelligere seipm z p̄ p̄tēplādem sui naturalis boni. a surgere in laudē
 z nonciā sui creatoris. Ad hoc em̄ ponit in corpe cū labore studij vt dē
 Plato z asserit fideles vt fenceretur scias z p̄tentes z p̄ vestigialia bona
 creature tendat ad eēnalia bona p̄mi artificis Sz vestigialia bona sue na
 ture sunt supra fantasiam eleuata. que sunt memoria intellectus z volū
 tas supime portini rōnis naturaliter inscripte vt dē Augustin⁹ q̄ natura
 liter p̄t p̄ actū separāi memorie intelligētie z volūtatis p̄uerit ad se z ad
 suū creatorem qd est p̄positum ¶ Decimoquarto sic. dicit Plato q̄ p̄fē
 ctissima p̄bia est ea qua hō p̄gnoscat seipm. q̄ cū hō sit maxime suus in s
 ellectus vt scribit in .x. Ethicōz stat h̄mōi p̄fectio in cognitōem sui intel
 lectus Sz suus intellectus euolat in lumine p̄me cause supra regionem
 fantasie q̄ intelligēdo seipm auertit a fantasimantibz z eleuat ad seipm su
 p̄ra fantasiam .si q̄ talis cognitio est p̄bia vtiqz est habit⁹ facultatis nat
 uralis nā talē habitū dē p̄bia. ¶ Decimoq̄nto sic. Dicit p̄hus. iij. de
 aia q̄ in se p̄ans a materia idem est intelligens z intellectū. cū q̄ intellect⁹
 hūanus saltem p̄m eē sue intellectualitatis supime sit separatus p̄tius a ma
 teria p̄ hanc vim intelligit seipm intellectuē recipioea nō p̄ sp̄m fanta
 matis sed p̄ suā essentia intellectuā ex quo de ipō nō p̄t habere fantasimā
 qz in materialis est. ¶ Deciosexto sic. in q̄cūqz genere inueniunt actus
 z potentia sibi inuicē naturaliter p̄portionabiles illius generis eēnalis fi
 nis est p̄phensiuā vnio potentie ab actu. eo q̄ dē .ix. merba. q̄ actus ē fia
 nis potentie sibi analoge Sz in aia intellectua hois sunt intellect⁹ agēs
 possibilis tanq̄ actus z potentia naturaliter p̄portionati vt dē .iij. de aia

¶ natura intellectualis ipsius hoīs defice ab intellectu p̄pleto s̄t essentia
 s̄ finis donec intellectus possibilis fuerit totaliter p̄prehensus p̄ intel
 lectum agentē. S; talis p̄prehensio vnio est sp̄ualis. z sincera p̄ntio sine
 medio fantastico illo. q̄ idē qd̄ p̄us. Hō em̄ p̄plere finit̄ extremū inferi
 cū extremo superiori sibi p̄portionabili per formā medioꝝ. eo q̄ etiā illa me
 dia sunt finibilia p̄ superius extremū in hoc q̄ lumine intellectus agentis
 format̄ ad sp̄m̄ intelligibilitatis q̄ p̄pletio huius finis p̄siste in mediā
 ea in formatōe intellectus possibilis p̄ intellectū agentē sibi formaliter cōs
 uentū. Huius z p̄sistib; argumētis in isto p̄bentate adducens z etiam in ses
 quenti adducendis defendit̄ posino venerabilis doctoris mei Alberti.

¶ Ratiōes Thomistarum cōtra

quam opinione sic obiciūt illi qui zelant s̄nam sancti Thome. facultas
 agendi sequit̄ facultatē z modū essendi. S; intellectus humanus est cor
 poris z s̄ntis corp̄is s̄baliter p̄ntus in essendo ex quo ex aīa z corp̄e
 fit vnū nūcō q̄ in agēdo necario innit̄ s̄ntib; eiusdē. S; sup̄ma s̄ntis
 corp̄is est fantasia. q̄ necario vtr̄ fantasia in intelligendo. ¶ Secūdo
 Vnū qd̄q̄ dependet ab illo in agere ex cuius infirmitate z corruptōe infir
 mat̄ z corūpit̄ eius actio. S; infirmitas vel corruptio interiori organi fan
 tasticē impedit̄ penitus intellectōem z actū intelligendi. q̄ in suo intelligere
 necario dependet ab eadē fantasia. s; intelligere cū dependētia fantastice ē
 vtr̄ fantasmatib; q̄ nihil intelligit̄ sine illis. ¶ Tercio. Intellectus dū
 ex parte illa intelligit̄ ad q̄ intellectus possibilis est in potētia z intellectus a
 gens in actu vt̄ d̄. iij. de aīa. S; talia sunt solū ea q̄ concipiunt̄ cū fan
 tasmatib; q̄ zc. Vnū p̄z ex sup̄ius allegatis vbi dicit̄ est q̄ sic ut̄
 h; lumen corp̄is ad colores. ita intellectus agens se h; ad fantasmatib;.
 ¶ Et confirmat̄ ex hoc q̄ nihil agit̄ in suū equale vel sup̄. s; t̄m̄ in ea q̄
 sunt sibi subiecta s; nihil subicit̄ inmediate intellectui nisi fantasia cū suis
 similib; chris. q̄ nihil intelligit̄ intellectus in effectu sine fantasmatib;

¶ Quarto. Quis intellectus vie est per sp̄s speculationis enigmatice vt̄
 sentit̄ Apostolus z q̄ cū hō viator sit. illo solo mō intelligendi vtr̄. s; no
 ticia enigmatica est fantastica q̄ idē qd̄ p̄us. ¶ Quinto. Dicit̄ est moy
 si a deo nemo videbit̄ me z viuet̄ q̄ homo in corp̄e viuens z vitā dūcēs
 nō p̄t̄ videre deū potiss̄. ne cū dicat̄ Sapiēs q̄ corpus qd̄ corrupit̄ ag
 grauat̄ aīam z dep̄mit̄ t̄na inhabitatio sensus multa cogitante talis aut̄
 de s̄sa cognitio est fantastica q̄ idē qd̄ p̄us. ¶ Sexto. Actiōes s̄t̄ sup
 positōz s; aīa intellectualis sū. positat̄ in corp̄e q̄ p̄ facultatē corp̄is agit̄
 suū aut̄ agere est intelligere. q̄ p̄ reflexiōē ad imaginatiōem z sensū solus
 intelligit̄. ¶ Septimo. Sp̄ualia nō enidiūt̄ nobis nisi sub figuris corp̄
 poralib; vt̄ p̄z discurreti oīa mīsteria religionis rōiane in sacramētis p̄
 cipue. Et etiā illi q̄ fuerūt illustrati supra naturā secūdo splendore gr̄az
 acceperūt̄ sp̄ualīū reuelatiōem sub adaptatiōe figurali vt̄ p̄z inspicienti a
 pocalipsim z visiones plurimas p̄phetaz q̄ nō fuisse nisi sub figuris nat
 uralib; sine lumine gratuito vel q̄re possent̄ sp̄ualia a nobis sincere agno
 sci absq̄ fantasmatib; ¶ Octauo. Raptus sp̄ualis Pauli fuit̄ reuel
 latio sp̄ualis celestīū secretōz. s; ip̄e faceret̄ talia vīsa nō licere hoīb; carnalib;

hbus loqui ex quo in tali statu existens nescit se esse in corpore vel extra
 corpus s; palam est q; hō nō p̄ naturaliter ignorare seipm eē in corpore. ḡ
 idē qd̄ p̄us ¶ Nono. Quicqd̄ est subalter p̄uertum ad corpus nō p̄
 p̄ ei' oparōz penit' auerti ab eodē S; intellectus hūanus est h̄mōi cū
 det corpi hūano eē nomē z rōem q̄b̄ est z d̄r hō z creatura rōnalis s; in
 tellectus absq; fantasia simp̄l'r auertit a corpore ḡidē qd̄ p̄us. Si em̄ h̄
 eēt possibile seq̄ret q; vnū z idē simul eēt p̄uētū z ieparū fm̄ idē. cui' em̄
 opario est separata z p̄sus abstracta a corpore illius p̄culdubio suba a qua
 egredit opario talis nō p̄t eē p̄uēta ḡ stante tali p̄poreti separe oparōnis
 necario ip̄a suba aie rōnalis eēt separata a corpore. mō vt dictū est ip̄a est cōs
 iūta in idēp̄tate suppositi nūerals ḡ siml' eēt p̄uēta z nō p̄uēta qd̄ im
 plicat p̄radictionē ¶ Decimo. Si posset hō qd̄ sine fantasia intel
 ligere hoc eēt p̄ informarōem sui intellectus possibilis a solo intellectu a
 gente sine medio enigmatis fantastici. s; illa imediata vno est im̄possibi
 lis ḡ z̄ D̄aio: p̄z q; intellectus possibilis ex q̄ possibilis est nō exit in
 actu intelligēdi nisi p̄ formā dante sibi actū intelligibilitatis Si igit non
 informat p̄ actū intelligibile fantastici opz q; actus sincera z pura in
 telligibilitate intellectus agētis abstracti a fanta smantib; eū nō sint plura
 sue possibilitatis ad actū reductiua p̄p̄onabilt' sicut oculus corporalis
 sub duplici actu visibilitatis videt. s. colorata p̄ spēs abstractas p̄rurētib;
 lūinis luminis a colorib; z lucida sub simplici z puro actu luminis nō as
 secti figura z imagine corporis colorati D̄ino: p̄z tripl'r p̄mō q; intels
 lectus agēs sebz ad intellectū possibile vt actiū in genere cause efficiens
 ris ad suū p̄uū passiū S; ex talib; nō fit immediate vnū formaliter. sed
 dūtaxat mediate z actualiter. Sedo q; ex arte z materia sibi subiecta nō
 fit vnū S; intellect' agēs ad intellectū possibile sebz sicut ars ad mate
 riā vt d̄r. ij. de aia Tercio sic d̄r. p. in eodē. ij. q. intellect' possibilis infor
 marōe ip̄i' intelligibilis fit mer ip̄m. si ḡ intellect' possibilis fit in actu
 intelligēdi p̄ imediatā informarōem intellectus agētis ip̄e intellectus pos
 sibil' fieret ip̄e intellect' agēs qd̄ duplicat p̄radictionē. nā si potētia fit act'
 tūc potētia nō ē potētia. Talia z p̄silia arguūt p̄fessores s̄ie sci ¶ Thome

Solutio questiois ¶ Licet hō fm̄ p̄m̄ sue in
 tellectualitatis qua est aial
 rōnale nihil sine fantasia intelligat tñ fm̄ portionem sue intelligentie
 qua est animal diuinum z intellectuale etiam seipm z puras rerum quis
 dicitates intelligit in hac vita Primum patet q; vt d̄r p̄saac Ratio creata
 est in ymbra intelligentie se; in p̄actu intellectus z sensus. Sed nihil p̄
 eius opationem potest naturaliter extolli supra gradum sue creationis ḡ
 facultas intelligendi rationis nō potest a permixtione sensus liberari uas
 turaliter. sensus inq; interioris z exterioris z per consequens omne qd̄
 intelligit cognoscit z intelligit per reflexionem ad sensum intenorē ei un
 mediatum quid dicitur fantasia vel exteriorē z pio hac veritate militat
 rationes Thomistarum. ¶ Scdm̄ patet. q; p̄cula diuina heminis
 fm̄ quam adueniunt ei scientie z virtutes possessōis diuine pura sapi
 entia intelligibilia separatorum z felicitas p̄emplatiua diuinorū cū vir
 tutei intimis est per gradū sue creationis euolans in excessu rationis

z sensus tanq̄ dei formis imago trinitatis p̄ quā etiā aīa. hūana a. Huius
gio corpis separata ad instar intellectuū celestium. d̄iudicatoria z cognoscit z
in corpe passim p̄ studium exerceat z uersionis ad seipm z p̄ abstractiōes ro-
tale a fantasmatibz se z quis sincera z pura intelligibilia iuxta modū in-
serius explicandū p̄intelligere Et p̄ hac pte militant rōnes Albertista z

Correlariū ex quo moderamine accipit quō hinc inde sunt intelli-
gendo auctoritates phi p̄ utraqz lnia in p̄ncipio p̄blematis hui? Induce
auctoritates em̄ p̄me hinc cū rōnibz ip̄is p̄iūctis p̄cedūt de facultate seu
p̄te hoīs diuina Et auctoritates scōe hinc cū rōnibz directe p̄firmantibus
eas intelligunt de hoīe non s̄m diuinā p̄sculā s̄z s̄m q̄ est hō z nō in ex-
cessu p̄cipitationis diuine informatus. q̄ aut illi duo gradus essentialis
uite sunt in hoīe parer p̄mo z. r. Ethicorū. z p̄mo ethicorū p̄bus tractat
de felicitate hūana p̄ficiente finaliter hoīem in uita rōnis Et in. r. de fe-
licitate p̄p̄latiua finaliter p̄plente hoīem z uires ei? in uita intellectuāli
z d̄sulna ḡa culus ibidē d̄r q̄ nō solū sic homo uiuit ut homo s̄z s̄m q̄
liq̄d diuinū qd̄ in eo existit Sed qz Albertiste de quoz nūero me cō fate-
or p̄sentit̄ Thomistis in hoc q̄ impossibile ē hoīem in hac uita ex fauile
tare infero: sui intellectus intelligere absqz fantasmatibz. Asserentes n̄s
hilominus valde esse possibile immo naturalissimū eidem ut in lumine
mentis que est portio intelligentie sue. diuina sine eclipsi fantastica intel-
ligat uita cū fantasmatibz nō p̄creta uelud sup̄ius de hoc p̄babiliter ē ob-
secū z p̄ rōnes necariās est p̄batum Thomistis aut̄ uidetur p̄ius eē im-
possibile q̄ qualicūqz mō naturali illud sit possibile que admodū ex rōibz
eorū p̄t̄ uideri. Ideo soluende sunt ille rōes eo ordine q̄ sup̄ sunt p̄missē.

Ad ratiōes Beati Thome. ad primam d̄m q̄ intelle-
ctus hoīs h̄z duplex eē intellectuāle. s̄. sup̄?
quo imediate p̄iūgit deo creatori suo Et inferius quo p̄ingit eē corp̄eū
z p̄mū est limpīdū. z. s̄m certū fulgens in lumine substantifico p̄me cause
z m̄ adheret fumo z tenebris nature generantis. p̄iformiter sicut superior
ps flammē ip̄ius cādele euolat in aere limpido z inferior. adheret ligmō
fumoso. a p̄mo. s̄. sup̄iori eē fluit sup̄ior portio rōis que d̄r mēs. A scōo
fluit inferior portio q̄ tenet cōe nomen z d̄r rō Non ḡ assumit illa p̄ma rō
maiorē uerū z p̄ hoc interem̄t totus eius discursus **A**d sc̄dam d̄
pendū q̄ hoc est uerum q̄ corrupto organo fantasie tollit̄ vsus rōnis z
p̄ n̄s p̄p̄latio ip̄ius mentis seu puri intellectus s̄z ex hoc nō sequit̄ q̄
ḡ oīs opatio mentis fiat uersione ad fantasiam sicut ex hoc q̄ bonitas
organoz sensibilū dependet a p̄tue periodi celestis z nature non op̄ q̄
opatio sensus sit uersione ad p̄ncipia p̄plexionātia sui organi S̄z p̄on?
ex hoc uenit ista cōis defectio q̄ s̄m naturale p̄gressum sup̄ius nō agit s̄
ne p̄plemento inferioris **D**porer em̄ q̄ p̄pletio p̄tuis superioris p̄suppo-
nat p̄fectōes p̄tuis inferioris s̄m habitū z nō s̄m actū qz dicit̄ est sup̄ia
q̄ t̄nenti opatōis vni? potentie auerit ab actu alterius etiā in uirtibus
sensitiuis z uegetatiuis. cū intellectus p̄fecto conatu uerit̄ ad suū lu-
men diuinū z separā intelligendo seipm z diuinā necariō abstractiū z a
lienat a p̄d̄tate fantasmatū Si ḡ ledat organū alicui? sensus z maḡ
s̄me illius sensibilis cur? scia p̄ ministeriū talis sensus uenit ad intellectuū

dicit p̄b̄o p̄mo posterior q̄ necesse est sciam talis sensibilis deficere s̄m
 vsum p̄sideratōis reflexe ad tale sensum sed qd̄ p̄b̄ber ap̄ut purū intelle
 ctū de tali sensibilis adhuc manere p̄rēplationē purā z diuinā nō p̄ficaz
 Cū dicat Paulus q̄ cū corūp̄t̄ hō exterior: renouat̄ interior a claritate i
 claritate z ita destructa fantasia destruit scia p̄sideratōis fantastice p̄ se
 s̄z nō sapia diuina nisi p̄ inuentionē lesurē maneat intellectus a sc̄iō imo
 mobiliter auersus z p̄tū naturalit̄ talē lesurā patienti p̄passibilit̄r ānēp̄
 mihi q̄ magis videt q̄ v̄sus intelligentie hūane nō ipedit̄ ex corruptione
 fantasic nisi p̄ occasionem ipedientē integritatē p̄uersionis ipsius hoīs s̄m
 oēs vires suas inferiores ad immobilem actū sue s̄p̄me potentie z non p̄
 occasionē ipedientē reflexionē p̄uersionis intellectū ad fantasia sicut ima
 ginaz p̄inducta ratio. Est em̄ in hoie duplex modus intelligendi .s. p̄ue
 sione sensus z fantasia ac etiā intellectus possibilis ad intellectū agentem
 z p̄uersione intellectus agentis z possibilis ad fantasia z sensum quozū
 modoz p̄mius p̄p̄rius est intellectui diuino seu menti p̄ habitū sapie for
 mare p̄ueniens v̄tis abstractis herōicā v̄tū in carne gerentibz . Sc̄s ē
 p̄p̄rius intellectui humano vt hūanus est z v̄tūqz hoz modoz p̄mouet
 z ipedit̄ occasiona liter ex vigore z infirmitate fanta sic p̄tūus ipedit̄
 ex defectu mediū p̄ quod infimum s̄p̄mo copulat z actualiter reducitur
 Sc̄s ipedit̄ ex defectu instrumenti in quo illud qd̄ p̄ seip̄m non cogi
 noscit totaliter s̄m sua accidētia salte illius adiutorio intelligat z cognos
 cat qualia sunt mathematica quoz cē subale est p̄tūū imaginatōni. z
 p̄b̄icalia q̄z esse q̄diratūū est imixtū qualitatibz sensibilibz sic corruptio
 fantasia nō redudat in defectū intellectus diuini nisi multū p̄ accēs s̄z p̄
 se redudat in defectū intellectus hūani s̄m q̄ h̄mōi. eo q̄ ille est s̄m p̄p̄riaz
 p̄tūē ad fantasia reflexus Dico autē q̄ intellectus diuinus multū p̄ ac
 cidēs ipedit̄ qz si verum est q̄ hō est duplex s̄m gradus essendi z agen
 di .s. exterior z interior: s̄m q̄ attestat̄ Apostolus Quoz p̄mius d̄: carna
 lis bestialis z ancillaris p̄ter p̄sugū p̄tūū cor̄p̄ari sed s̄ liber spūalis
 z est ip̄emer intellectus Iuxta illud p̄b̄i .x. Ethicōz hō est maxime suus
 intellectus n̄c n̄s̄bil p̄b̄ber q̄n̄ sopitis v̄tūū inferioris hoīs. aut etiā per
 malitiā organoz ab actu desitūtoz adhuc ip̄e sup̄ior: homo libere ma
 neat facultatis imo sicut dictū est āplius z amplius intendit̄ in bonitate
 sue virtutis z spūalis op̄atōis Si q̄ impedimentū incidat illi intellectū
 diuino hoc p̄uenit̄ ex eo qz intellectus sc̄iō v̄tūū vt vno p̄iūto hoie ex
 tōne z intellectu siue ex interiori z exteriori hoie que iūctura soluit p̄ cor
 ruptionē fantasia iuxta modū dictū Redeundo q̄ ad formā argumen
 ti dico q̄ malo: nō est vera simpliciter s̄z eodē mō quo dictū est pura ha
 bitualiter ap̄tūū malit̄ seu originalit̄. nō autē actualiter z Dico etiā
 falsa est quo ad intellectū diuini hoī subalem nisi s̄m origiē siue ordi
 nem disciplinaz p̄gressus quo p̄gredimur ab ip̄e. eo ad p̄fectū p̄ v̄tūū
 sensus memorie z exp̄imentū ad habitū v̄tis S̄z intellectus adeptus tes
 nens solū z ea cūmen sui intellectūalis p̄fectōis nō amplius p̄mouetur
 aut ipedit̄ur p̄ fantasia C Ad tertiam d̄m negat̄ minor q̄n̄imo
 intellectus agēs est actus formalis intelligibilis separoz sicut est actus
 effectūus z remouens p̄b̄bens fantasiaū sicut lumen solis est effectū

ter abstrahens colores ad esse visibile et est formalis actus huiusmodi
 ab obligatione materialitatis et materie liberum Argumentum autem procedit de
 agente effectivo. ¶ Ad tertiam et ad quartam dicitur simul quod intelligitur de
 statu vie comitem rem et modum sed nihil prohibet quod in statu vie possimus in-
 telligere preter modum vie secundum quodam participationem patrie cum sit pallegatum ex
 p. inetha. q. contingit hominem ad modicum tempus habere intellectum dei forme
 ut intellectus celestes ¶ Ad sextam dicitur quod potest esse quodam operatioes et actio-
 nes singularium non suppositorum preterquam in spualibus in quibus actus vincat pos-
 sentiam in cendo et opando In signum cui? Arest. sub indifferenti noie ap-
 pellat suppositum et individuum Aut dicitur quod actus notionalis totum? puenit
 debet esse suppositalis sicut ille qui habet perfectiorem virtus prius puenit dicitur et est
 illi pre attribuetur sic est in supposito intelligere est actus notionalis ipse? intelle-
 ctus tunc et non corpus quod pre intellectu operetur et non totum hominem nisi per synchis
 doche ¶ Ad septimam dicitur quod eruditio fidei est comitibus imo totum gene-
 ri humano et ideo dicitur esse figuralis et tipica secundum proportionem ad comitem hominis
 non facultate ¶ Ad octavam dicitur quod extasis ex suo genere est naturalis
 naturalis intellectus ad seipsum sed eo modo quo pueniebatur Paulo erat supra
 naturalis elevatio intellectus adepti ad archana dei humanis linguis in-
 explicabilia et hoc modo procedit argumentum ¶ Ad nonam dicitur quod idem supra
 positum ex interiori et exteriori homine supradicto positum est per esse inferioris
 puenit et per esse suum superius separatum et hoc modo non est inconueniens quod idem secundum
 diuersa impliciter opposita ¶ Ad decimam dicitur quod intellectus agens est
 ars in hoc quod est formale actuum intelligibilitatis fantasmatum et intelle-
 ctus possibilis antequam sit in actu intelligibili omnium fantasmatum quo facto
 ipse efficitur forma intellectus possibilis ita quod ex intellectu possibili fantasmatum
 ea intelligibilitate humano modo formato et intellectu agente diuino modo ipsum
 eleuante fit vnus habitus diuinus? sincere preplatis et tunc de isto pblemate.

De qua questione decimum

quartum. quo sub admiratione pponeretur An intellectus
 humanus se et subas separatas possit quodammodo in corpore
 potest vel extra corpus existens apprehendere Ad quod respon-
 dent defensores sicut scilicet ¶ Et homo quod nequaquam in corpore pre-
 separata agnoscere seu apprehendere seu intelligere nec etiam directe per species su-
 as proprias intellectu attingere. in hoc materie assentientes nobis quod sicut
 venerabilis dominus Alberti magni sepius memorari pferimus. Dicimus
 enim quod intellectus noster possibilis apprehensibilis per intellectum agentem formaliter
 seipsum videtur in lumine proprio et deinde assurgit ad intuitum sincerum et purum
 superiorum intellectuum tam celestium quam etiam dei Parisomiter sicut oculus cor-
 poris eius suppositus directis radijs solis videt solem in eius rota aliquo modo
 secundum facultate armonie sue et sicut in lumine directo lune et aliorum astrorum
 videtur quodamplexu apprehensibilium et attractiuo licet non apprehensibilium talia astrorum
 in suis proprijs naturis Videndum est quod quid horum sit fidelius asserendum
 ut sine iudicio eidentioris veritatis possit vnum astrum et aliud repellit
 aut vtrumque concorditer moderari cui moderamini ego magis innotet hac
 de causa ne foueam liuorem qui est auersor fidelis inquisitionis preadice.

nū autē videat p̄tinaēt̄ p̄robabilitatē tali d̄octori. **Ymagine** ¶ non sum dig-
 nus vt solū contigat calciamētōz. Nō em̄ sum tā p̄tūlas vt audeā asse-
 rere alicubi sancti Thomam simpl̄t̄ errasse nec illud assero de quocūq;
 alio famoso veritatis interp̄te s; verisimilius puto p̄tate eius in multis
 indigere correptione p̄te moderatōis eo q̄ snia sua in sup̄ficie p̄boz non
 p̄tinet tantā p̄babilitatē sicut snia doctoris mei d̄ni Alberti magni. **Qd**
 vt euident̄ fiat multiplicabo p̄mōrōes eius . 2 deinde obitā p̄ta ipluz
 p̄tarijs argumentis domini Alberti

Rationes beati Thome Sunt be **Al**
 bil intelligit in
 cēllectus possibilis qd̄ nō ponit in actu 2 sp̄e intelligibilitatē p̄ intellectu
 agente sibi imediate p̄naturalē s; separata s; h̄mōi q̄ rē. **Primo** rō. **Q**uius
 sube simplicit̄is ē t̄m̄ vn̄? modus op̄atōis. s; aia rōnalis est sub̄a simplex
 q̄ rē. **Secundo** rō. **Q**uius p̄t̄ ex hoc q̄ oē simplex ē vnū in q̄ nō ē nūerus p̄positiōis
 vel diuēsitatis sicut ip̄ostat hoc nomē simplex qd̄ interperat sine p̄lica
Tero rō. **Q**uius p̄t̄ ex hoc q̄ aia rōnalē act̄? coelestians corpi i p̄positiōe hōis
Quarta rō. **Q**uius actus q̄ est elemētū p̄positi nō est p̄posit̄ q̄ ē simplex. **I**nde sic est
 vn̄? mod̄? intelligēdi ip̄i? aie q̄ in lumie sue intelligēte p̄t̄o ad fantā
 mata p̄cipit̄ intelligibilia q̄ p̄ter illū nō h̄z aliū. s; s̄m̄ p̄missa eleuata sup̄
 imaginatōem 2 sensum nō intelligūt̄ in lumie intellectuāli reflexo ad fan-
 tāsmata q̄ nullo mō p̄noscibilia sunt s̄m̄ tā dictā p̄potesim. **Qu**inta
 rō. nihil p̄uertit̄ ad seip̄m̄ in op̄ando qd̄ nō ē p̄uertim̄ ad se in essendo. s; aia
 rōnalis ē h̄mōi q̄ rē. **Primo** rō. **Q**uius p̄t̄ ex hoc q̄ vnio act̄? sed̄i p̄supponit
 vnio nē act̄? p̄m̄i **Secundo** rō. **Q**uius p̄t̄ ex eo q̄ oē ad seip̄m̄ p̄uertit̄ subaliter̄ intel-
 lectualit̄ subsistēs vt d̄t̄ p̄culus Aia aut̄ rōnalis nō subsistit̄ intellectualit̄
 in corpe. q̄ p̄positū habet. **Qu**arta rō. si sube separe p̄nt̄ simplici in
 tantū p̄ sp̄es p̄pas videri in hac vita cū talis intuit̄? sit exp̄im̄tal̄ in ge-
 nere cognitiōis sp̄ualis seq̄ret̄ q̄ sine discursu a liq̄b; p̄tis innotisset aut̄ il-
 nore scere posset nūerus sub̄az separaz sine sup̄celestiū p̄ c̄? exp̄iēntie s; r̄
 dē sine inq̄sitiōe opinabili talis nūerus tā dudū cēt̄ tradit̄? 2 inuenit̄? 2 sic
 cēt̄ arer̄ p̄blema neutri de distinctiōe intelligētiaz ab aiaib; nobilib; 2 an-
 gelis. **Qu**inta rō. p̄hs nihil tradidit̄ de talib; substantijs nisi p̄vt̄ s; s; s;
 mortices orbū q̄ ip̄e nō nouit̄ eas nisi sub̄ enigmate sensibilib; mor̄? **Ac**
 t̄m̄ teste p̄m̄etatore **A**rest̄. erat vas misteriale oim̄ secretōz natural̄ nos-
 cibilū q̄ absurdū ē r̄ p̄sumptuosuz videt̄ q̄ nos posteriores tāti ingenij
 exp̄tes 2 carētes dicam̄? nos posse eleuari naturalit̄ ad h̄mōi sub̄az pu-
 re sp̄ualē notōnē. **S**exta rō. d̄t̄ apl̄us paul̄? q̄ nūc in corpe p̄ fides
 p̄tinamur in speculo 2 enigmate 2 nō p̄ sp̄m̄ donec absorbeat̄ corrup-
 tibile hoc i cor̄ruptibilitatē. 2 mortale hoc in imōrtalitatē q̄ repugnat̄ s; s;
 dei katholice dicere aliquē in hac mortali vita posse videre oculo intellectu-
 ali separe ab enigmatib; p̄ suas p̄pas sp̄es imo nō videt̄ ad qd̄ cēt̄ vult̄
 fides 2 gra sup̄natural̄ q̄b; eleuamur ad a scēsum sp̄itualis 2 in corpe
 veritatis si ad hanc sufficeret ingenium naturale. **S**eptima rō. **L**umen
 fidei quod est altioris ordinis q̄ lumen nature vestitur eniga-
 matibus. ergo magis lumen rationis naturalis. ergo in illo inferiori

lumine nō possumus apprehendere q̄ supra virtutes fidei exaltant. **Sz** videre in hac vita p̄ sp̄m̄ subas separas est eleuari supra fidem q̄ r̄c.

C Octava rō. p̄rius gradus intelligendi aīe rōnalis est p̄ ordinē sensus memorie z experimenti ascendere ad p̄tationē vltis q̄d est p̄ncipiuz artis z scie vt d̄r p̄mo metha. z. ij. posterior. In signū cur̄ d̄r p̄mo posterior deficiere in nobis aliquo sensu nec est in nobis deficere sciaz sensibilis talis sensus. q̄ de separis nullā possumus habere sciam nisi p̄ species abstractas q̄ p̄us fuerunt in sensu. tales autē spēs sunt enigmatice z ad sensum naturaliter p̄crete sicut imago semp̄ p̄emit suū imaginatum z signū suū signatū. Sunt etiā z spēs p̄rie opationū quas tales sube faciūt in materia sensibili. q̄ eas nec possumus intelligere p̄tationē libera ab enigmare vt p̄ spēs suas p̄rias s̄z dūtaxat p̄ spēs enigmatice suas opationū. **C** Nonā rō. Influētia intelligentiāz nō descendit defup supra nostras aīas nisi motu lumine cor̄peo celoz q̄ nō imp̄mit spēs sincere z depuratas a formis sensibilibz q̄ idē q̄d p̄us. **C** Decima rō. Intellectus hūanus nō p̄t sincere intelligere seipm̄ donec fuerit in p̄fecto statu z actu oim̄ intelligibilibz ad q̄ est in potētia. t. donec fuerit adeptus sed hec adeptio est impossibilis in cor̄pe z in hac vita q̄ etiāz talis actus illicitus ex facultate talis adepti habitus. qz si antecedens est impossibile z p̄ns. **D**imo: p̄z ex his. **T**ū p̄mo qz p̄pter vite breuitatē z oim̄ sensibilibz infirmitatē z indetudinem oīa sensibilia quoz est scia nō possunt experimento inveniri nec p̄ p̄ns intelligibilter sciri cū scia or̄iat ab experimento. **T**ū sedō qz talis habitus est possessionis diuine immobilis oēm̄ stimū cor̄poris alioq̄n aīa nō integre p̄uereret p̄ tale habitū ad seipm̄. **Sz** talis immobilitatio cor̄peaz virtū est impossibilis p̄pter necessitatem obligatiōis qua affectū tur nature p̄rarioz q̄ z possessio intellectus adepti est impossibilis. **T**ū tertio p̄pter indetudinatē intellectus agētis a potētia actua z intellectus possibilis a potētia passiva salē in genere intellectuali vnde fit sicut ex passivo z actu nō p̄t fieri vnū p̄ habitū formale ita ex intellectu possibili z agente quantū cūqz p̄portionatis aut p̄pinq̄antibz ad iuticē nō refuta p̄ns intellectus in habitu vel in actu eo q̄ d̄r p̄bus. viij. metha. q̄ actū p̄phendens potētiā sibi p̄portionabile p̄dicat de ea ita q̄ veni ē dicere q̄d illud q̄ fuit intellectus possibilis nūc est intellectus agens aut ecōtra. **C** Undecima rō. d̄r p̄bus. ij. metha. q̄ intellectus noster ad manifestissima nature se h̄z vt oculus nocticoracts ad lumen solis. **Sz** oculus noctue nō p̄t videre lunē solis nisi in radijs sed aīis enigmatice ipm̄ obnubilantibz. q̄ p̄portionabilis oculus nr̄e naturalis intelligētie nō p̄t videre deū z intellectus separas nisi in vmbra fidei z fantasie. Hec z similia p̄nereduct p̄ snia doctoris sancti in cuius oppositū rōnibus doctoris magni Alberti p̄ceditur sic

Prima ratio Alberti Deus z natura nihil faciūt frustra s̄z deus dedit hoi in sua creatione potētiā intellectus nō cōtēntem fantasie. q̄ nō dedit eā frustra. **Sz** cū hoc dicat frustra q̄d est ad aliquē finē quē non includit seu attingit z illa potētia intellectus sit sic finaliter ad opationē suę p̄tēte potētiōis sibi p̄gentiam p̄creata sicut oīs potētia est p̄pter actum

sibi naturalē sequit̄ q̄ dedit eidē portionē naturalem possibilitatē ad in-
 telligere diuinū. tali autē mō z actu intelligēdi intelligit se z subas separas
 ḡ zc. ¶ **S**eda rō. v̄t Dionisius q̄ oē creatū a summo bono s̄ni mō
 dū nature sue quert̄ ad ipm̄ pura naturalia p̄ actū cendi siue appetitum
 essendi vegetabilia p̄ inclinacōem vite sensibilia p̄ h̄rētē sentiendi z intel-
 ligibilia p̄ actū intelligendi. Sz aīa rōnalis est imēdiare a summo bono
 creata ḡ siue medio enigmatis fantastici vel sensibilibz quert̄ ad ipm̄ in-
 telligibiler. p̄mo q̄dem p̄ inclinacōnē desiderij z rāndēz p̄ habitū intellē
 gentie dei formis. talis autē quertio finalis p̄ h̄rētē intellectus diuini est
 intelligere diuinū z sup̄ cēnale bonū hoīs. ḡ idē q̄ d̄ p̄us ¶ **T**ercia rō
 Ad oē illud intellectus hūa nus hz naturale. portionē q̄ p̄inet sub rōne
 formali sui obiecti sicut oē illud videt oculus q̄b̄ informat formalitate co-
 loris Sz diuina z separata sunt h̄mōi. ḡ p̄t illa ex facultate naturali sui na-
 turalis ingenij intelligere p̄na est nōa z maior qz potētia naturaliter fert̄
 in sūo obiectū. V̄nōz p̄z qz v̄t est. p̄tū obiectū intellectus vt d̄t p̄bus
 Sed rō formalls v̄tis ḡ est cōicabilitas requirit̄ tā in separatis ḡ in p̄iicē
 ḡ sub forma illius p̄t h̄c z illa cognoscere z intelligere ¶ **Q**uarta rō
 Omē v̄z z bonū i cōmutabile est obiectū potētie i cōmutabilis z p̄phen-
 ditur p̄ potētia i cōmutabilem sine errore Sz v̄tis p̄ncipia essendi scien-
 di z agendi sunt h̄a z bona i cōmutabilia z in variabilia siue indeclinā-
 bilia ḡ p̄phendunt p̄ potētia intellectus oīno inflexibilem. illa autē ē por-
 tio intellectus nō obliquabilis p̄ fantasiaim z p̄ p̄ns intellectus est m̄m-
 dus z purus ab omni fantasiaim liber z alienus cū ḡ talia a p̄phēdēt̄
 ab intellectu qz p̄ncipioz est intellectus vt d̄t p̄bus seq̄ q̄ intellect⁹ enē
 potētia oīno inflexibilis sz h̄c nō quert̄ sibi nisi p̄m potētiōē sup̄ioz
 s̄m quā est sp̄ rectus qz s̄m potētiōē inferioz nō est semp̄ rect⁹ vt innuē
 t̄. de aīa. Ex quo s̄m illā p̄nectit̄ fantasie. cū ḡ exp̄iamur in nobis cē ras
 le iudicatoriū naturale sine doctrina aut inq̄sitione p̄uā seq̄ q̄ s̄m facul-
 tate habituarā illius iudicatorij possumus naturaliter d̄iudicare circa se
 parata ¶ **Q**uina rō. Sicut se hz visus corp̄alis ad sua visibilia. ita
 visus intellectualis se hz ad sua intelligibilia sz visus corp̄alis p̄t in vis-
 sibilia quedā. p̄portionata materiali p̄plexioni sui organi. puta in app̄e-
 hensionē colorz p̄t etiā in quedā visibilia excedētia armoniā p̄plexionalēz
 sui organi. puta in lucida z splendida ad que hz p̄portionē celestem ex-
 p̄p̄ncipatione sibi innate p̄spicitur ḡ visus intellectualis p̄t nedū in in-
 telligibilia fantastica assimilata coloribz. Sz etiā in intelligibilia diuina
 ad que hz p̄portionē ex diuina sibi innata p̄spicitur H̄is rōnibz si ad-
 tungant̄ ille ḡ p̄missē sunt in p̄cedenti p̄blemate colligitur h̄tus h̄m⁹ pos-
 sitionis se d̄ cui assentiendo respondeo ad ea ḡ p̄ p̄e p̄ma sunt obiecta.

Sed rationes beati Thome: ad

Primam dicendū vt p̄us Solutū est em̄ in aīcedentibz q̄ separata quan-
 tūcūq̄ eleuata supra gradū nostri intellectus agentis illustratiōe forma-
 li nostri intellectus agentis intellectus possibilis innōrēscit qz lumē nociō-
 nale in quo vchunt sp̄es sup̄ioz intellectū siue intelligibiliū descendēt̄
 ad lumen intellectus n̄ri agentis. eo mō p̄tēperat facultati possibilis in-

intelligente sicut lumen solis receptum in stellis induit formale virtutem talium
um stellaz quibus in se est nobilitas quod sunt stelle sic etiam quibus lumen dicitur
nisi in se est nobilitas intellectu nostro tamen quoniam recipit in eo accipit facultatem
formale nostri intellectus? ¶ Ad secundam. dicitur quod anima rationalis licet sit sim-
plex simplicitate opposita positioni totius hominis tamen est duplex in gradibus
essentialibus sue intellectualitatis ex qua dupliciter dicitur duo modis
intelligendi in eadem. ¶ Ad tertiam. dicitur quod anima rationalis est effectus
duplex caritatis. scilicet creatoris secundum suam substantiam et generantis secundum armoniam sue
proportionis et unionis ad corpus: ideo est uersa ad eum incorporatum seu intelle-
ctualem in quantum est terminus creatoris et per eum suum inferius quo proportio-
nata corpi uertitur ad corpus: quod ut dictum est creator per excessum sue bonitatis
uertitur ad se immediate creaturam quam sine medio creauit. illam uero quam me-
diante natura propagauit secundum inclinationem nature reflexit ad substantiam cor-
poralem. itaque anima prima est posita in corpore et prima est eleuata supra corpus
tamen orison eternitatis et regis. ¶ Ad quartam. dicitur quod deus pecculus non sic intelligitur
omnis substantia intellectualis formaliter et finaliter subsistat in supposito intellectu
ali. scilicet si in ea substantia intellectuali finaliter debeat seu sistat actus creatoris tunc
necessario est perfecta in illo genere secundum substantiam individui quod est forme et sup-
positum quod est finis. Si autem talis substantia totum suum complementum perfectionis finalis
accipiat a creatore. et uertitur in uersa corpi sicut actus sue potentie per quam
suscipit in cursum sui finis tunc habet esse intellectuale intellectualiter et indiuisi-
biliter ad se uertitur et suppositualiter corpi copulatum sic de anima rationali quod lu-
men intelligentie sue est prima reflectum ad fructus corporales et prima ad se
ad diuina spiritualiter uertitur et per omnia dupliciter uertitur modo intelligitur sicut prius
us dictum est. ¶ Ad quartam. dicitur quod in contemptor omnia habet ex quo una
queque res specificiter distinguitur per suam diuinitatem ultimam quod est terminus center
sue ideo intellectus celestes non possunt clare et sine enigmate discerni nisi ab
eo intellectu quod perprehendere seu circumspicere terminos talium intellectuum. hu-
iusmodi autem non est intellectus humanus propter hoc quod est infima intelligenti-
arum modo certum est ex philosophia et theologia quod inferior intellectus non perprehendit
dere quoditate superioris intellectus sed cognoscit ipsum solum cognitione quod est et
per signum sui effectus relucens in eo et quid non est discernit determinate quid
autem est non diiudicat nisi in finite. Sicut uisus corporalis infinite diffundit
supra pelagus litoribus non inclusum ut dicit Damascenus. Non per quod habet
trix puris naturalibus experimentalis cognitio discreta spirituum celestium per
spes suas proprias. sed durat quaedam sincera resplendentia modico tempore de-
tis formalis vel formis alienationis et abstractionis a moribus fantasmatum
in qua exprimitur presentia angelice vel diuine illustrationis absque discretio-
ne eorumdem spirituum donec confortamur reflexione vel uersione sensibilibus
vel fantastica ad operationes eorum nobis sensibiles atque a nobis preprehensibi-
les quales sunt motus celestes respectu intelligentiarum et manifestationi eu-
stodie regalis respectu angelorum etc. ¶ Ad quintam dicitur quod iuxta allega-
ta prius uicibus Aristoteles. nouit illas substantias supercelestes quodam ratione diuinarum
omnis per applicationem sui intellectus agentis ad lumen sincere intelligentie
carum de aliis non dicitur in libro de somno et uigilia quod aliqui apparent non

bis sincere intelligentē. Nec diceret .xj. metha. q̄ talis est intellectio eorū
 nua z p̄petua in motoribz celoꝝ qualem aliq̄n p̄ modici t̄ps exp̄mur in
 nobis sed hac noticia nō p̄phendit terminos cēnales eaz q̄bz p̄ sp̄m sin
 gularū discerneret z nūeraret eas dē quō aut sint sub discretōe z nūero tā
 ip̄e Arest̄. q̄ nos p̄teriores eius eruditōe docti inuestigam⁹ sciam de
 talibz substātijs discursu rōnis ad sensum exp̄imentalē motū celestium
 reflexe vt p̄g. xj. metha. Cognoscimus itaqz q̄ sunt. tali discursu proce
 dente ab effectibz ad eas velud ad cās z cognoscimus eas p̄ abnegatio
 nem nature z proprietatis corporalis vt traditur. viij. phisicorum. vbi
 probantur esse incorporee z apprehendimus eas per eminentiam in cōs
 preheensionis vt patet ex locis statim allegatis de experientia spirituali
 Et patet etiā primo celi. vbi Arestoteles dignificat deum super om̄
 nia tanq̄ eminentem. omnibus proprietatibus sc̄dorum z subiungit
 diu post q̄ extra conuexum vltime spere sunt entia optima in vitam diu
 centia viuētia toto eterno zc̄s. Sic ergo diffendimur a vitio p̄sump
 tionis quod mirabatur argumentū aduersarij. ¶ Ad sextam rationē
 Dicendum q̄ vita peregrina est hominis carnalis z exterioris qui non
 potest diiudicare vel sapere que sunt spiritus vt d̄ idem Apl̄us. Sed
 vita hois interioris p̄ illustratiōem spiritus est p̄cipatūe patrie quō ves
 rū est q̄ d̄ idē Paulus asserit nostra p̄sertano est in celis eo q̄d in p̄p̄las
 tō illius intellectus ip̄e hō imediare p̄iugit suo creatori ita q̄ in hoc statu
 mortis iuenit se beatifice reductū ad suū p̄ncipiū vt testat ph̄us in libro
 de pomo z morte. talis aut̄ vnitua seu reductiua p̄gnatio nō est p̄p̄chē
 sua s̄z a p̄p̄chēsiua z attractiua z ex hoc nō est distincta z perfecta sed in
 enigmate infiniti pelagi z abnegatione alioꝝ que nō carēt fantasiaz
 z ideo est cognitio in p̄e z non per sp̄m discrete visionis qua p̄emplat
 deus facie ad faciem vt est superogatio bonoꝝ ad que merita naturalia
 non attingunt z absq̄ enigmate fidei sicut est p̄p̄ria eius. nūc aut̄ ma
 net fides distincte noticie sine qua non potest humana intelligentia int̄
 eri deum per propria sed t̄m obscure per modum cause p̄me vniuersi esse
 in lumine nostre intelligentie in quo relictet vt lux superfluens z superes
 manans in circumscrip̄te entitatis z intellectualitatis sine lumine ergo fia
 dei intellectualis cognitio hominis in hac vita non est certa z distincta
 de deo sicut nec post hanc vitam sine lumine glorie. ¶ Ad septimaz
 Dicendum vt iam dictum est q̄ bene concluditur quo ad certitudinem
 noticie discrete circa propria dei z angelorum sed possimus naturaliter
 eas si nostre spiritualis portionis eleuari ad intuitum sepeatorum emine
 tem z infinitum sicut oculus sub contractu radiorum solarium raptim
 videt quiditatem solis infinite z indistincte. ¶ Ad octauam rationē
 Dicendum q̄ tali processu z progressu eruditur humana facultas intel
 lectus sed diuina duobus modis instruitur scilicet abstractione intel
 lectus a fantasiaz informari a consideratione fantastica licet vt bene
 probat argumentum non potest abstrahere a concrectione habituali fan
 tasmatum. Sc̄do modo instruitur p̄sentia illustrationis superioris
 intellectus per speciem sue communis quiditatis aduenientis. licet h̄ec

Illustratio non recipitur nisi in quiete maxime abstractionis ut sepe dicitur
etum est. qui modus eruditionis est. Apertius menti secundum intentionem hominem
et caret omni concrectione fantastica secundum actum et habitum. Et quod addi
tur de specie operationum illud solum est in quarta ratione. ¶ Ad nonam dicitur
est quod verum est in impressione primaria. sed in generum mentis talem splendor est sensu
sibili specie obvoluntur elicit ad seipsum ad modum quo color suo actu deper
ratiuo vaporabiliter evocat et elicit purum ab impuro. Talis enim est virtus
ingenii scilicet elicitur naturaliter et sine disciplina. media specularis per so
lertiam. et agibilia per eubuliam ut patet per philosophum primo posteriorum 2. vi. Ethicorum.

¶ Ad decimam dicitur in quo ad eius primam premisive siue quo ad eius primum
medium quod intellectus adipiscitur seipsum dupliciter. scilicet per resolutionem luminis intelli
lectualis sparsis in omnibus intelligibilibus ad quod est in potentia ad seipsum. et per pro
bensionem formalem intellectus ex conatu abstractionis a fantasia et sensu. qua
ritu adeptionum prima est stabilis et quiescens. Secunda transiens et extranea per proprium
habitus diminuitur et imperfecti. De primo statu adeptiois procedit obiectio non
autem de secundo. Deinde dicitur ad secundum medium illius rationis quod verum quidem est homines
exteriorum non posse immobilitari in tali habitu diuine speculationis. sed ut
dicitur est illud non repugnat homini interiori siue periculose sunt diuine secundum quam
non vivit ut homo sed per quod dicitur deus per participatorem. Hinc dicitur ad tertium me
dium siue membrum obiectiois cum dicitur per. iii. de anima quod intellectus possibilis
habetur in actu intelligibilis. ita quod intelligibile fit mente. Intellectus in ac
tu talis intelligibilis 2. viij. methaphisicorum quod actus predicatur de potentia. Tertiū est
intelligendum de intellectu et intelligibili et de potentia et actu relatis ad
vnum habitum eodem virtusque puta quod potentialiter totum. fit a actualiter totum
et intellectus potentialiter totum habitus resultans ex unione intellectus et
intelligibili in formatione talis intelligibilis sic ille idem habitus secundum actum.
Hoc enim habet potentia ex inchoatione actus secundum esse formale formabile ut
plus dicitur est in alijs. et specialius infernus est declarandum quod tunc princeps ad
naturam intellectus possibilis. ¶ Ad undecimam dicitur in quo actualis in
firmas nri intellectus ad perspicendum et cognoscendum separata non est im
possibilitas attingendi ea sed difficultas propter laborem rediosum auctoris
in primo et tunc sine qua auctoris intellectus non possunt ut diffuse dicitur est
Nam et ipsa noctua potest videre in lumine solis. licet supra armentis prope
nis sui oculi et ideo difficilime et cum magno periculo sui visus. tunc quod sit diffi
cillimum de hoc subtili et doctrinali perbrenare. De modo autem quo intelligit in
tellectus humanus per se separatam a corpore non est per contraria ratione inter phos
quare pro nunc dimitatur.

¶ Reponebatur decio quoniam

to. an ha rei dicitur sit centia tunc formalis. quod difficultas
tunc differt a perbrenare octavo superius disputato quo que
rebat. An definitioes phice capiunt materiam et formas
sicut verum a permixto et purum ab impuro et simplex a
composito et omnia sicut etiam et metaphisica reali materiali et phice tunc
modis quibus esse phice et metaphisice distinguunt. Est igitur per am
biguitas si res solvenda. An definitio explicans esse metaphisice rei in

cludat tñ pñcipia formalia ita q nullo mō materialia vel an essentia rei metaphisicatr resolute sit pur⁹ act⁹ nihil materialis potērie hñs admixtū

Rationes pro p

te beati Thome. Videtur enim q diffinitio explicans eē metha

phisicū ipñs rei vtrq includat materiā salte illā que est qditas sube sensibilibus Et arguit primo sic. qz diffinitio est terminus diffiniti quo secessit eat diffinitū in suo genere z differt ab alijs Sz suba sensibilis p nihil difseri specificē a substantijs insensibilibz nisi p materiā q quantūcūqz abstraere intelligat manēre sua spē materiā includit Assumptū est phi. viij. metha. z. xij. eiusdē ¶ Sēda rō. Esse z ipm fm phñ. vij. metha. sunt in dictis fm se. i. in subalibz idē. sz li ipm est in suba sensibili seu material in eludēs materiā q z esse suū qditanū qd intelligit p cōcludit materiāz

¶ Dñor pñ qz ipm ē pñcipās qditate p informātoem sibi a qditate datā sz pñcipās esse sensibile ē includēs materiā q est radix originalis ois sensibilitatis. vt dñ. xij. metha. cū dicat ibi phñs q materiā est cū qua ē hoc aliquid ens z appārēs ad expiētiā tactus ¶ Tercia. rō. metaphisica

vñt oi genere cāp vt dñ. pmo metha. alioqn nō eēt stabilitōr alianñ scia z pñsiderantiū materiā nec eēt vere sapiēs ordinās z dijudicās oia vt decet q pñsiderāte rei materialis vt resolubile in materiā z formā In cui⁹ testi

monū ipse phñs. viij. z. xij. metha. specialiter tractat de pñcipijs z elemētis subaz ppositiōni seu sensibilitū qd nō faceret si theoria materie fm q ē pñcipiū essēdi rei materialis nō eēt metaphisicalis ¶ Quarta rō. qd

quid est expars materie est in materiale z insensibile. si qditas rei materialis absolutē a materia ipa erit insensibilis z immaterialis qd est oppositū in adiecto Seqret etiā q aliqd poneret in termino sue pprie spēi p ei⁹ oppositū qd nō caput intellectus ¶ Quinta rō. suba materialis fm suā

ppriā spēm differt a suba in materialih sicut ppositū a simplicē z sicut inregratū ex actu z potēria ab actu puro vt pñz p eundē phñm vbi supra Sz materia est mī ois ppositiōis qditas sube materialis nō ē absolutē a materia Dñor pñz autoritate Autoris libri cāp dicēns q eē ppositū ē corruptibile sz palā est q materia est origo corruptiōis vt dñ. pmo z. ij. de

generatione q zc. ¶ Sexta rō. omne mobile est fm ppriā spēm materiale eo q motus qui est actus potērie medie inter potēriā simplicē z aeri plectū orit a potēria pura. hāc autē ē materia q cum suba sensibilis mobilis sit fm q hmōi vt etiā apparet. xij. metha. vbi supra seqtur q im

possibile est eaz hō intellectu z sue pprie spēi appropiāto intellegi absqz materia q idē qd phñs ¶ Septima rō. si sube sensibiles eēt p eē sue p pprie qditanis absolute a materia cū talis abstractio resolutoria sit absqz mendatio vt ē phñs. ij. phicoz vbi astruit z assentit qditates mathemat

cas se eē abstractas a materia sensibili ppter hoc q in suis diffinitōibz z rōnibz qditanis nō includit eam sicut diffinitio astrui nec includit materiā celestē nec elemētarem nec mixtā nec pplexionatā nec organistā. q sine mēdatio vere possumus dicere q essētia rei materialis esset separata a materia z sic sube sensibiles eēt separe z nō pūctē fm pītare ppriā qz q

¶ Octava rō. si qditas talis eēt formalis tñ. seqret q eēt actus pur⁹ z simplex nec elemētū nec totū nec ppositū qd est falsum. Hñs z alijs

contra videtur in octavo problemate superius disputato adducis videtur esse
ostensum per certitudinem quod essentia seu quidditas rei sensibilis quod tuncque pur
rificetur clarificetur et perficitur in suo genere nihilominus manet nature materice
alligata seu obligata.

In oppositum per parte aristotelis

Et dicit Albertus non infirmiores militare rationes. Quarum prima est secundum
primum. videlicet materia. essentia seu quidditas est sub forma distincta a materia
forma et opposito velud esse totum primum et ex parte vel per elementum totum
participatum. Sed iuxta argumentationes superius in oppositum octavi problematis
disputatas seu multiplicatas et resolutionem dissolutionis eiusdem dubij tale
esse subale est absolutum ab omni materia quam considerat in simpliciter et igni iuxta
virtute suorum essentialium quod est. Secunda ratio. esse materia philosophica est esse superius quod
habet res a simpliciter influxu pure forme et ultimi finis secundum quod huiusmodi scilicet essentia
secundum quod emanat simpliciter a primo fonte essendi nihil habet materie vel potentie
materialis principium eo quod materia est terminus extrinsece impediens conca
bilitate talis emanantis principij. Etiam fluens simpliciter a fonte pure formali non
potest esse alterius virtutis quam formalis cum esse fluens sapiat naturam et proprietatem
seu virtutem continentem sui fontis quod essentia ipsa rei sensibilis ad esse metaphysicum
resoluta non recipit materiam. Tercia ratio. sicut cum vis plus influat supra
causam suam quam preteritis ita cum prima luce suo substantivo plus influat
sube sensibili quam natura vis involuens eam quod licet sensibilibus cum ea vis
det sibi esse principium quod tale esse principium provenit influxu nature quod suo provenit
vo et penetrantius influat plus constituit tale substantiam sensibilem in veritate sub
stantie libere ab omnibus accidentibus nature quam constituit a natura in existentia
sensibili per huiusmodi qualitates distinctas. Sed tale esse principium et liberum est meta
physicum quod est absolutum a materia quod est prima causa talium accidentium.

Quarta ratio. omne plus natura et calitate saluat in sua essentiali virtute
te a posteriori liberum. scilicet quidditas metaphysica sube sensibilibus procedit na
tura et calitate materiam quod sine ea distinguitur. Maior est nota. Dicitur per hoc
hoc quod ipsa quidditas est forma totum secundum quod est radius substantivi luminis pro
me cause alias non esset vis nec intelligibilis cum tam intelligibilitatem quam
virtutem eternalem concabilitatis accipit natura rei a bonitate largitiva sue
fontalis cause quam non imbibit sibi nisi ut est radius seu rivulus diffusivi
luminis prime cause quod secundum Dionysium. super omnes nature virtutis expandit
Sed natura rei sensibilis sub esse radij simpliciter et intelligibilis lumen puri
intellectus vltimè agens nihil includit materie ex quo illa est radix in concab
ilitatis et umbra intelligibilis lucis quod est fons tantum et forma eo modo proven
niens materiam quo lumen solaris splendoris provenit esse percipi terminat
quod natura et calitate ut calitas referat ad actum percipi terminari. sic cum ta
lis formalis natura est causa actualitatis materie et per omnes intelligibiles et
veritatis essendi eiusdem. Quinta ratio. quod constituit a virtute creativa pro
mi plus est in actu quam in potentia sicut esse constituit a virtute informativa seu
determinativa nature plus est in potentia quam in actu sibi proportionato in illo
genere. Sed suba sensibilis sicut esse est circa primum accipit constitutionem suam
sube a virtute creativa prime cause quod secundum quod constituit et ita in materia substantia

quo seu creatus eiusdem prime cause prius est natura in actu forme q̄
 in potentia materie S; tale eē formale est meta phisicu q̄ idem q̄d prius
 Duo: p̄z autoritate peuli dicēis oēm p̄cessum tā emanatōis q̄ p̄uer
 sionis esse p̄ similia ad dissimilia. s; actus est similior deo q̄ potentia. im
 mo potentia s; n q̄ h̄mōi nullā similitudinē h̄z cū deo q̄ est oīno purus ac
 tus. q̄ eē meta phisicu q̄d depēdet a sola creatōe est t̄m formale. Talibz
 etiā z p̄silibz rōnibz sustentat̄ snia Arstz. p̄us in octauo p̄blenat̄e p̄me
 morata circa essentialia dif-

Solutio

Quiditas rerū mas
 terialiū prius natura z
 formali cālitare h̄nt eē separā a materia s̄m rem z rōem quo genere z sp̄e
 distinguūt q̄z habeāt eē p̄uictū materie s̄m rem z rōez. Dico aut̄ rez p̄a
 terialiū q̄z res imateriales nedū natura z cālitare s; etiā t̄pe s̄m q̄ t̄pus
 extendit ad eū separā ab oī materiali declinat̄e p̄tūū rez. s; q̄ tale eē
 est p̄us natura z s̄m rōem q̄z simplex z ip̄mixtū est p̄us natura z abstra
 ctius s̄m essentiā z rōem q̄z p̄positū z aliene nature p̄mixtū q̄ eē sub̄ ma
 terialiū p̄us s̄m naturā z rōem est sincerū z simplex eēntie formalis actū
 q̄z sit p̄positū z p̄mixtū materie q̄ est inferioris ordis z aliene nature ab
 eē ex quo substantiat̄ p̄ subiectiū posse. R̄m p̄z. s; q̄ tale eē est p̄us s̄m
 v̄m cause formalis z s̄m rem q̄z materia in qua determinat̄ ad singulas
 n̄tate q̄z p̄o: est s̄m? substantiū? p̄me cause q̄z infusus informariū seu
 actiualiter determinariū sed̄ay cāz z p̄ cōis nature v̄lis z p̄icularz. sed
 talis ordo infusus p̄stituit realem ordinē essendi z causandi rez. q̄z que
 illis influentis sūt z statuunt̄ q̄z eū s̄m p̄ducta eē simplr approprietur
 creationi z esse determinatum informacioni sequit̄ q̄ esse simpliciter s̄m
 rem z formalis causalitatis ordinem p̄uenit esse nature materiale vel
 sensibile.

Per hoc ad obiecta aīte opposi

tum inducta. Ad p̄mū d̄m q̄ sub̄a d̄z materialis sensibilis vel mobi
 lis dupliciter. s. denotat̄ue z v̄nuoce. Primo mō verū est q̄ sine materia
 nō p̄nt̄ intelligi sub̄e sensibiles eo q̄ materia est origo accidētū sensibilū
 z notus s̄m q̄ h̄c sunt̄ signa notionalia totū p̄stituit in eē phisico. Sed
 sc̄do mō sub̄a d̄z sensibilis p̄cipatōe formalis essentiē q̄ ex p̄pria s̄tute
 sic formalis bonitatis a p̄ra est cōicari indiuiduis materialibz z sensibili
 bus sicut nāq̄ forma simpliciter est emanās a bonitate creatoris ad esse
 z ad agere sine misterio medie cause naturaliter est cōicabilis sp̄iali pos
 sentie eiusdem ordinis z generis cū ea p̄pter hoc q̄ purus actus non pos
 est immediate in actum aliene nature p̄mixtum z sibi dissimilem. ita na
 tura formalis fluens a bonitate creatoris intima nature generat̄i vel ad
 eō: potentat̄e determinat̄i ex gradu sui propriū exiens ibibit sibi cōicabili
 tatem ordinabilem per aptitudinem dandi esse nomen z rationem indi
 uiduis materialiter genitis z produens Quia ratione dudum dictum est
 ex autoritate p̄bi prime celi. D; celum acceptum simpliciter p̄o forma
 s̄m potest plumbus celis materialiter numerat̄ seu captis communicari.
 Ad sc̄dū dicendum q̄ esse phisicu z ip̄m sicut forma z eam p̄tēz
 pans realiter distinguuntur. eo q̄ tale participans siue ip̄sum includit

Integraliter materiā quā non capit illa forma s̄m q̄ est esse ad solam sp̄z
determinatā quēadmodū ex dūdū sup̄ius dicitis clare pat̄et s̄z eē simpliciter
z ip̄m ei, p̄portionabile in subalt̄o re nō distinguunt lic̄z rōe. Nā vt dicitū
est eē simpl̄r est simplex actus eēt̄ie p̄cedētis seu p̄ueniētis materiā z ip̄
sum est natura totius s̄m q̄ est terminus simplicis emanatōnis seu sub̄
stantie creatōis abstractus a materiā z p̄ncipijs generatōis vel cuiusq̄
extranee informatōis. S̄z natura rei sic accepta nihil aliud est a p̄re r̄t
q̄ illud formale esse p̄ modū entis simplicis in quo est collectio essentia
lū illud eē q̄d dicitū formaliter cāntū z terminantū quō natura rei acci
pit cū subicit abstract̄ p̄prietatib̄ sp̄i. s̄bi gr̄a hō diffinit hō est sp̄s hō
est aīal rōnale r̄t̄is q̄ esse z ip̄m hoc mō non sunt diuersa lic̄z s̄m d̄ntes
modos sc̄adi entis z esse distinguant. ¶ Ad tertū dōm q̄ vtr̄q̄ me
taf̄isicus specular̄ materiā la p̄ietaliter z vt decet eā vt eām. nō aut̄ est
decēs s̄m suū gradū essendi vt sit p̄ essentialis sp̄i. s̄z vt sit elementū in
diuidui p̄bens sp̄i tali indiuiduo cōicari singularitatem z in cōicabilitate
tem z q̄ hoc mō nō est intelligibilis nisi p̄ remotionē z p̄uatiōem forma
rū ab ea ideo dicitū est alias p̄ autoritatē p̄bi q̄ ip̄a materiā non intelligit̄
nisi p̄uatiue z ex hoc nō p̄t̄cludi q̄d dicitates metaf̄isicales includere ma
teriā. ¶ Ad quartū dōm q̄ insensibile d̄r dupliciter. s̄. negatiue z p̄uati
ue. Primo mō sube separe a materiā s̄m eēt̄iam z existentia sunt imob
les z insensibiles eoq̄ nec s̄m actū nec s̄m potentia nec ap̄titudines sunt
h̄mōi. Secōdo mō forme mathematice sunt insensibiles. q̄ licet possene
sentiri s̄m esse existentie nō eē q̄d dicitariū eay est p̄uatum a formis sensibili
bus. Et nā hoc sc̄do mō quiditates rez sensibiliū simpl̄r z formaliter ab
stracte sunt insensibiles. licet aliter q̄ forme metha. Nec etenim sunt insen
sibiles s̄m potentia materie imaginabilis q̄. viij. metha. ab Arist̄. dicit̄
intelligibilis. S̄z ille. s̄. q̄d dicitates metaf̄isice sunt insensibiles s̄m actuz z
potentia ex hoc q̄ non h̄nt potentia eis p̄uatiōem. s̄z t̄n sunt sensibiles s̄m
ap̄titudinē forme sensibilib̄ cōicabilis z sic pat̄et q̄ in talib̄ locutōib̄. nō ē
oppositio in adiecto. ¶ Ad quintū dōm q̄ in suba sensibili est duplex
oppositio. s̄. eēnalis ex genere z d̄na p̄portionabilib̄ forme z materie. z ē
vbi oppositio ex actu z potentia eēnalib̄ seu elementaliter integrātib̄ subay
Quay p̄ma est p̄p̄ia sp̄i z sc̄da singularib̄ eiusdē sp̄i z hoc clare innu
it ph̄ys. viij. metha. cū d̄r genus nō eē materiā s̄z potentia sic se habentē
in sp̄e sicut materiā in supposito singulari. tali q̄ duplici p̄positione vestit̄
suba sensibilib̄ in cōi rōne sui nois accepta. licet vna p̄ueniat sibi sub esse
sp̄i alia sub eē suppositi z indiuidui. ¶ Ad sextū dōm vt dūdū
dicitū fuit ad eandē rōem in octauo p̄blemate q̄ cū d̄r eē mobile s̄m p̄p̄ia
sp̄em est materiale. p̄positio est vtr̄iq̄ equoca tā ex p̄re subiecti q̄ ex p̄
te p̄dicati q̄ sicut dicitū est sup̄ius. mobile d̄r dupliciter. s̄. de noiatie z
vniuoce. Et si vniuoce hoc est adhuc dupl̄r. s̄. vel s̄m actū vel s̄m ap̄titudi
dinē vt d̄r in solutiōe quartē rōnis p̄cedētis. s̄. materiale equiuocat ad
denoiatiū materie z noiatū eiusdem materie. Et hoc sc̄do mō dupl̄r
s̄z in sc̄ado vel in appellādo p̄mo hōy vltimoz modoz totū indiuidū
est materiale. Secōdo mō sp̄s nata cōicari talib̄ indiuiduis p̄ informatio
nem esse nois z rōnis d̄r materialis. ¶ Ad septimū dōm p̄ interpretō

hem vltime p̄ne qz vt vltimū est alia rōne substantie simplices z sp̄itū
 tuales dicuntur separe z alia rōne sube formales rez materialū ad eē mēs
 aphisicū resolute ¶ Ad octauū z vltimū. negat p̄na nam quocunqz
 mō accipiat quidditas rei sensibilis siue vt forma tñ siue vt forma in ma
 teria ip̄a hz p̄positiōem generis z d̄ne p̄portionalitū materie z forme
 sul singularis p̄cipis nec ē forma p̄tis cū sit natura v̄tis. Nec est elemē
 tū ton? p̄positū cū sit esse ton? de p̄posito p̄dicatū. Nec est natura forma
 lis fm actū existēdi separe a singularibus sicut asseruerunt Platonici nec
 actus purus ab aptitudinali p̄ertione materie sicut forme separe subs̄
 stētes s; semp manet obligabilis materie fm actū vel fm aptitudinē vt
 dicitur est. Nec videt p̄a esse z p̄fecta determinatio z interpretatio huius p̄
 blematū fm p̄ncipia Arist. sine p̄iudicio snie melioris p̄ quā resoluōem
 facile videt que sit cā p̄uocētie d̄ni Alberti z b̄ni Thome i hac materia
 qm̄ Albertus distinguit esse metaphisicū realiter ab eē phico. B̄nus iho
 mas p̄o vt mihi videt talē nō facit distinctionē salte in essentia rerum sen
 sibilium Et tñ de illo problemate.

Etioserto querebatur:

An esse essentie z esse ex̄ntie realē partiant nūerum in cre
 atis Dico aut in creatis qz nō est dubiū qn̄ eē z eēntia
 sint oib; modis eadē in creatore p̄pter sumiā eius sim
 plicitatē. S; ex quo eē creatū accipit esse in diuersitate
 forme z materie vel qd̄ est z quo est videt q̄busdā qd̄ eē ex̄ntie q̄ p̄portio
 natur materie vel ip̄i qd̄ est d̄fferē realiter ab eē eēntie qd̄ p̄portio n̄t ip̄i
 forme vel quo est. Alijs aut videt q̄ eē est actus essentie formalis indif
 ferens ab ea fm subam sed distinctus fm modos essendi sim p̄t r z in eo
 eū? est p̄pter quā p̄uocētiāz b̄ni dignū est inq̄sitione p̄ disputatiōē stu
 diosam qd̄ hōz rōnabilis fidelisqz disceratur p̄ d̄sp̄tatiōis intro
 ductiōe. ¶ Notandū est. q̄ essentia apud oēs in generalē est q̄ditas
 quā explicat diffinitio Et ideo esse eēntie ex vsu cōis snie oim sapientum
 est eē q̄ditatiū de quo sup̄ius est diffuse disputatū. Illi ḡ qui dicūt d̄s̄
 finitōem q̄ditatiū p̄plecti ex materia z forma in reb; p̄positis h̄nt dicez
 re q̄ esse essentie est eē resulans in sp̄e seu essentia d̄finita ex vnione p̄ns
 cipiōz subalū q̄ sunt materia z forma cōiter accepte cui accidit siue ad z
 venit eē existētie determinās ad suppositū naturā sp̄e velud accidēs ad
 d̄itū essentie p̄ qd̄ accēs inferius d̄r accidere sup̄iorū p̄mo p̄uocētiā. Dico
 tes p̄o in substantijs simplicib; z separe eē p̄positiōem ex eēntia z eē astru
 unt illico eē eēntie seu q̄ditatiū determinās ad sp̄em siue ab eēntia tan
 q̄ actū sue formalis cōicabitatis ad intra Sed eē ex̄ntie idē eēntie sic in
 erinsece formate dicitur increari velud actū sue p̄portioābili potētie subie
 ctive qua illa eēntia sit z ratificet in sua subsistentia. Quibus obuiāne
 alij s; Albertus ponētes essentia in genere sube seu cause pure formalis
 vnde s̄nit eē simpliciter supra potētiā z etiā supra eē determinatū natu
 re vage designate in potētia sibi p̄portionaliter subiecta z dicunt q̄
 eam in p̄positas q̄ in simplicib; creaturis eē est actus formalis essentiaz

*Esse essentia
 et esse byp̄o
 hēe utru' in
 ter se differat*

Albertus

fm totam veritatem sue nature sed est duplicis participationis fm modum
qz participatum nature abstracte a supposito dicitur essentie Participatum
ho supposito dr existentie eo q primo modo est veritas quiditatis fm se
Secdo modo est veritas eiusde in suo picipie qui quidem participationis
modi distinguunt solū p intentiones essentie sub rōne forme z sub rāno
ne finis Nam essentia sub actualitate forme tantū accepta exierit eē abso
lutū z cōicabile, Abstractū a potentia vel materia qd dicit esse quiditati
uum seu essentie tm. Accepta ho sub actualitate finis p quā proportionat
potentie cuius est appetibile z finale bonum exierit a se esse finiti z deter
minatū indeterminate substantialitatis potentie per qd querritur ppor
tionabiliter z picipabiliter ad suppositū z hoc dr esse exntie. qz fm plm
sq. phicoz forma z finis coincidit in vnum nūcro dicit istū q istud esse
duplum in mō participationis est vni numero fm suam ppriam naturam

Aristo 7

Pro cōfirmatiōe igitur prime

S. Thomas

opinionis. s. b. i. **T**hōme Sic pceditur supponendo q essentia z suū esse
eēntie sū idem non differentes nisi fm rationem accipientem essentia z no
minaliter z esse verbaliter eiusdem tm significari z appellari vt determina
tum est z ideo supposito seu demonstrato q esse existentie differt realiter
ab essentia elicif simul dz nā realis inter esse essentie z eē existentie p illā re
gulam **T**hopicam Si aliqua duo fuerint eadem quicquid est extran cū
seu diuersū ab vno est differens ab alio. **I**nde sic vult **A**uicenna. vi.
metha. q essentia picipat esse sed nihil picipat seipm. q essentia saltē cre
ata non est suum esse **S**ecdo sic fm **B**oetū in suis emdomatibus
diuersum est esse z qd est. cēntia aut est qd est. seu picipans respectu eē
exntie q zē. **T**ercio sic fm plm. ij. metha. **I**ntelligere sedetur esse z
pporionatur eidem vt habetur. ij. phicoz. **S**z cēntia ho intellectu potest
intelligi z separari ab eē q realiter distincta est ab eodem ex quo ipossibile
est idem simul vere esse z nō esse. **S**inor ptz de rosa cui? quiditas vere
saluat in hieme quā describentes dicimus q rosa est flos odore z visu de
lectabilis **I**n quo tm tpe falsum est dicere q rosa est. quecūqz em sunt ea
dem ad seiniēte in ordine essendi psequit iuxta illā regulam quarti uera
philisice **Q**uecūqz sunt eadē. eadē generatōe generant z eadē corrupōne
corrūpunt z tm restat **P**or phirius q posita essentia nō opz poni esse **D**
cit em siue socrates sit siue non sit semp est homo rīfibilis in quibz predi
catis p dicit esse essentie z non esse existentie **Q**uarto sic. **D**onat q
ista ppositio ens est ens enunciet esse existentie de essentia sibi eadem q cū
nulla predicatio sit verior qz idemica tam necāria tmno verior esset illa
predicatio sicut vel qz ista **E**ns est vnum verum z bonum. nīs apparet
falsum ex hoc q ista est semp ha illa zingenter fm q eē exntie z iugēter
venit z recedit **E**nā si hic p dicitur idē de seipō ipa eēt venissima. atqz est
accidentaliter z p falsificari cū esse exntie p suppositōem datā accidit eēntie
vt ptz de rosa in hieme **Q**uinto sic. nullū ens p picipatōem ē ens
subaliter z p cēntiam vt vult **B**oetius in questione de bono **S**z cēntia
picipat esse q nō ens cēntialiter z p se q nō est idem cū eodem esse sibi p
picipato **S**exto sic. vni quodqz ponitur in genere z spē per suā cēnt

Boetius

Boetius

Boetius

Boetius

etiam q̄ si essentia esset suum esse per illud esse poneret in genere. Gens eē
 genus quod est contra pbm in multis locis. ¶ **Septimo sic.** dīna ges
 neri accidit conferens ei esse quod est extra rationem generis. iij. metha. G
 a maiori esse exīne quod aduenit post ppletum esse sp̄i est accidens et
 extraneū essentia ad sp̄m determinare G idē qd̄ prius ¶ **Octavo sic.**
 Genus cū sit yle p̄dicabile de sp̄b̄ est vnum in multis sp̄b̄ sed nō h̄t
 essentiam z esse cū dicat p̄mo de aīa rōnem aīalis h̄m vniū quodq; aīalē
 aserā z alteram G est vnum h̄m essentia suā in illis multis sp̄b̄ z diuers
 suū h̄m eē G esse est aliud q̄ essentia ¶ **Nono sic.** Forma lissimus act
 sp̄i est dīna G non est essentia generis qd̄ est materiale z p̄sum ab a for
 tiori esse exīne p̄ qd̄ ratificat essentia in supposito est diuersum ab eadem
 vt sepe illatū est ¶ **Decimo sic.** h̄m Zuccennā eē a accidit rei create G nō
 est idem ip̄i h̄m essentiam Assumptū p̄z qz posteri⁹ materiale accidit p̄t
 ori z formal. esse exīne est posterius essentia z est materiale ip̄o esse essen
 tie existente formali ¶ **Undecimo sic.** h̄m Zurozē libri cāz Intelligentia
 p̄ponit ex forma z eē sine ex p̄liatin z cēntia G testimonio ipsius videt q
 esse addit essentia p̄ informationē sicut actus potētie z quo est ip̄i qd̄ est
 sed sepe repetitum est q̄ in oib; p̄positis ex talib; p̄ncipijs aliud est esse z
 sp̄m p̄ncipans ¶ **Duodecimo sic.** nihil extra p̄mum est expars nume
 ri ponderis z mensure p̄ncipiorum p̄stituentium esse in bono nature. vt
 restat Sapientis G sube intellectuales sunt hoc modo p̄posite cū igit nō
 habeant materia corpream opz q̄ in eis sit aliqd̄ elementū p̄portionabile
 materie. hoc aut̄ non est aliud q̄ essentia G p̄ponunt ex essentia z esse
 ¶ **Decimotercio sic.** quequid redit ad suā essentiam p̄ oporationem que
 est actus secūdus hoc reflexit ad eandem p̄ suum esse quod est actus p̄
 mus cū actus p̄mus sit interioris vniōis q̄ actus scōs eū actus ses
 eundus fundetur in actu p̄mo sicut in sua radicali origine. Assumptum
 p̄z autoritate penit̄ z autoris libri cāz qui dicit p̄corditer q̄ oīs intell̄
 gentia intelligit seip̄am intellectuē reditiōis p̄lere ad suam essentiam
 ¶ **Decimoquarto sic.** esse addit cēntie sicut informans essentia p̄ vit
 entem determinatiā formatiuam seu distinctiuam cause scōe eo q̄ essen
 tia totaliter placet creata in materia z virtute p̄ncipalis agentis paulatē
 trahitur ad esse habituale z p̄fectum G in materia esse. tpe sequit̄ essentia
 sed idem nō est seip̄o prius z posterius G zc. ¶ **Decimoquinto sic.**
 Aīa nobilis z etiā aīa rōnalis h̄m p̄patericos dicunt esse substatie vni⁹
 essentia sed duplicis esse G saltem in illis eē cēntie z esse exīne distinguē
 Et expiunt essentiam coloris separi ab esse eiusdem cū essentia y postea
 sicut in p̄ntia luminis esse vero imp̄oportioē p̄plexionis manēte in tene
 bris absente lumine zc̄ys posset etiā multiplicari exceptio identitatis
 esse z cēntie ¶ **Decimo sexto sic.** quecumq; sunt eadē queqd̄ accidit vni⁹
 accidit alteri h̄m pbm. vij. Thopicoz Sz ip̄i eē exīne puenit sentiri z eē
 essentia intelligi. ¶ **Item ip̄i esse exīntie puenit a ctuare. esse aut̄ cēntie
 actuari zc̄ys G non sunt idem ¶ Decimo septimo sic.** quecumq; cēntia
 liter identificant in p̄teto etiā identificant in abstracto Juxta illā māx
 imam Thopica sicut se hz casus ad casum ita p̄ngatū ad p̄ngatum sed
 exīntia non p̄uertitur nec essentialiter coincidit cū essentia ergo nec esse ex

Art. cul. par. 1. sum.
Essente cũ esse essentie ¶ **Decimo octavo sic.** corruptibile z incorruptibile necessarium z contingens non coeunt in identitate essentiali z per se ex quo talia plus differunt q̄ genere fm pbm .x. metha. sed esse exiētie est corruptibile z contingens esse p̄o essentie incorruptibile z necērium. q̄ non sunt idem ¶ **Decimo nono sic.** si hec essent idem tūc a proposito one in qua p̄dicat esse essentie valeret regulariter p̄cessus ad eam p̄positi onem in qua p̄dicat esse exiētie z sic ab est 3° adiacente p̄dicato valeret p̄na ad eē p̄dicatū z^m adiacens qđ non approbatū est fm potissimos p̄steriores pb̄ie scrutatores ¶ **Vicesimo sic.** dicitur articulus parisieſis qđ illa s̄z diuersa q̄ p̄nt ab iuicē separi z separa p̄seruari. eēntia z exiētia siue esse siue h̄mōi q̄ nō sunt idē ¶ **Vinor p̄z** in sacramento altaris vbi ē esse essentie accidentiū s̄z nō esse existentie ex quo subiectū p̄bens eis subsistētiam nō manet in hostia post p̄secratōem Etā in vnione p̄posita h̄us manitatis cũ deitate siue cũ p̄bo dei manet esse eēntie hois separā a supposita existentia eiusdem ¶ **Vicesimo p̄mo sic.** Illa differunt realiter quoz vnū est t̄m in re extra aiā aliud in re z in aiā. S̄z eē exiētie est t̄m in re. eē aut eēntie etiam in aiā remanet ip̄a re corrupta q̄ idem qđ prius.

¶ **Vicesimo secundo sic.** Esse innascitur essentie s̄tute primi illud esse creatantis mediante ip̄a essentia q̄ essentia se h̄z ad ip̄m sicut instrumentale effectiuū eius . pariformiter sicut s̄tus sementina ad motū seminis z effectiuum cũ suo effectu talia semp̄ d̄nt numero vt d̄r. ij. phisicor̄ qđ ides quod prius ¶ **Alibz z p̄similibus rationibus siue p̄suationibus dirigitur opinio sancti Thomae z Egidij de roma cum suis collegis z imitatoribz h̄us in materia de esse z essentia.**

Contra quos potēter obiciūt

simile
insecutores Doctoris solēnis Henrici de gandauo Et doctoris venerabilis sepe p̄memorati d̄ni Alberti magni nec essentiam ab esse. nec esse essentie ab esse existentie genere sp̄e numero vel analogia distinguit Sed p̄ hec tria noialiter z p̄baliter idē vt modaliter duplicatum designari qđ essentia cũ sit nomē substantiuū d̄r p̄ncipiū ip̄i⁹ esse. vñ sicut inrinsece z formaliter. eē p̄o est s̄bum noians id idē p̄ modū actus diffusi intra se vt est eēntie z extra supra materiam vel suppositum vt est eē existentie ita quod idem per modum stantis p̄ncipij dicit essentiaz qđ ē esse per modū p̄ncipij fluentis ad terminum inrinsecum in quē vt est essentie z ad terminum extrinsecum vt est existentie pariformiter sicut aqua fluens intra terminos sui alicuius fontalis est eadem cũ illa que effluya est eadē manēs effluit in riuus z alicuius stagnalibus extra fontem. ¶ **Primo qđ sic arguūt.** vult Boetius in suis ebdomadibus qđ eē z forma essendi sunt idem quo quod est. i. suppositum est atqz cōsistit. qđ forma essendi est essentia. esse autem participatum ip̄i quod est. i. supposito quo consistit est esse existentie. ergo fm ipsum eēntia z esse existentie siue existentia sunt idem.

¶ **Secdo sic.** omne quod est. i. suppositum vnū numero est fm eundem Boetium Sed vnū quodqz est participatione ipsius eēntie z existentie siue esse vt iam patuit. ergo eiusdem est vnū numero cum dicat philosophus .iij. metaphisice qđ ab eodem habet res qđ est z qđ vna est.

Arist

Sig vniū qd est existens vniū numero est pncipatione essentie z esse sed quis qd hec duo dant sibi vnitatem numeralem. q inter se sunt vniū numero.

Tercio sic. qd quid informat duobz essendi pncipijs illud est duplex ens ex quo p qdlibet eē qd est. i. suppositū ē ens z vniū. q homo eēt vere duo entia. s. vniū ens cōnale z aliud ens subale seu subalternā realiter a se inuicē discreta rēijs qd est astruere in eodē duplicē hoīem. s. metaphisicū z phisicū sine cōnalem z existentiale **Q**uarto sic. vna quāqz res eodē est ens z res. s. est ens informatōe cōntie z res informatōe raritudinis extēie q cōntia z eē existētie sunt idē **D**atoz puz p phos z graumat eos pter sy non unisantes ens res venū bonū vniū z alia trāscendētia ex hoc q in transcendētibz nō sunt termini distincti realiter ex defectu des terminatiōis ad genus vel ad spēm

Quinto sic. oē esse creati stat in eōi pportione actus z potentie in quo illa clemēta substantialiter sunt z vniūtur ex quo p oppositas pures qbz actus z potentia diuidit analoz giā entis nulla bz pūte vniōis s. potius distinctiōis seu distiūctionis. q illud esse sub cuius actu actus z potētia sunt z vniūit est subalter vniūit sed hoc relatū ad actū est eē cōntie. relatū s. o ad potētia sine ad qd est. i. suppositū est eē existētie q esse essentie z eē extētie sunt substantialiter z realiter idēz

Sexto sic. vult phis. vi. **T**hopicoz q cum sibi rei est tm vniū eē ex illo infrens qentū est tm vna distiūctio vniū rei q p m eū videt q eē qd itatiū seu essentie est pphendens totū essendi veritatem in quolibz quē ad modū idē etiā videt inuere **P**o: phisicū eū dē q dīna p dicit ad eē rei sicut ps eius nō faciēs mentionē de eē essentie seu existētie s. pūponēs illud dici eē rei qd pstituit ex genere z dīna. eale aut est cōntia seu qd itas spēi q saltē nō simplr differē essētia ab esse

Septimo sic. vt vult **B**oetius. spēs est totū eē indiuidū. s. indiuidū existit q eē essentie spēi z esse existētie indiuidū nō distiūctū nisi sicut idē fluens formaliter z terminatū materialiter eū nihil sit post spēm de genere sube nisi materia extrinsec terminans z signans eandē. q idē qd pūz

Decimo sic. sicut se bz possibilitas ad potētia materie seu pncipiū pportionalis ita eē ad actū z ad formā. s. materia substantialis p posse tanqz p intrinsecū modū sue cōntie q essētia formalis naturaliter est p modū pncipiū ad eē. **I**nde est q famosa d: forma est que dat eē z q oē esse est a forma q eē nō pū nūerari s. m suā pūriam subalternā nisi p nūerū formaliū pncipioz quoz est cōnalis actus **S**z eē extētie ab eodē fluit formaliter a quo extētie esse essentie z nō distiūctū nisi p pūctū efficiētis z materie seu potētie eū pncipat. q hec duo nō distiūctū subalter s. tm p modos diuersos qbz pccurrit cōntiam sine quo est z qd est

Nono sic. oē esse est a forma q distiūctio eē sumit p distiūctiōem formaz cū q eē essentie z extētie fluit ab eadē forma sequit q erit idem eē realiter differens p pūctiōem ad formā z ad pncipiū materiale

Decimo sic. quecūqz sunt de cōnali pfectione seu integritate creati boni illa sunt subalter eadem sed essētia z eē existētie sunt hmoi q rē. **D**atoz puz ex autoritate **D**yonisiū z **B**oetiū z **A**ugustini z oim phoz dicentū q oē qd est. eo q est. bonū est. ppter hoc q ois effectus disponit s. m modū imitationis sibi possibile p ditione formali sue cause p se **S**z deus sub extali sue summe bonitatz creauit z p

Dixit que est ad esse qd est qd est in esse ab eo qm qd hmoi est bonuz Ideo
de pbis. xij. metha. qd entia vniuersi noliit male disponi. **D**inos puz aus
sitate **D**ponitj dicens qd ocreati bonu est a bono in bono z ad bo
nu plantari ppter triplicis causalitatis pmi indiuisam influentia qua si
mul dat ee vt esse actus formalis essentie plautat illud ee dari in quoda
recipiente z puerit idem ad seipm **S**z illud idē esse vt plantatu in suscep
tibili in susceptiuo aut in susceptiuo est ee exiue. vt qd flues ab actu
seu forma est essentie qd hec simul idem tice z vnite sunt de integritate bos
ni subdalis re create qd ee **C** Undecimo sic. **S**an plm primo celli. centia
formalis eeli no difert a suo ee pphenso in materia sua nisi sicut coicabi
le z incoicabile sz illa no sunt nisi modi eiusde dici fm se z picipati alte
ri. dicit en in eode pmo qd oē totū z pfectū sunt idē re dīna tm rōne z tm
ōn noiat essentia vt plunb est coicabilis. Totū qd z pfectū noiant eandē
fm ee incoicabile qd est z hz in materia z ppositio sz ee coicabile est essen
tia. incoicabile qd exiue qd idē qd pus **U**ndecimo sic. si esse z centia
differerent aut hoc esset genere spē vel nūero **N**on genere cū sint abo de
pitate rare subalitate ipi. piformiter sicut pma suba z sedā sunt eiusde
generis **A**cc spē cū dīna spē nō coeunt ad aliqd idē in spē pficiendū seu
pstituendū **A**cc nūero substantiali ex quo ille causat sub spē per materie
diuisionē. sz materia nō est de integritate substantia alicui? hoz vt puz
ex supius disputans. licet sit terminus formās subiectiue z extrinsee ip
sum ee exiue cū picipatiōe eiusde. mō de Boetius qm in oibz diuersum ē
ee z qd est picipas eodē. nihil aut pstituit integraliter p aliud ab ipō **R**e
linquit qd hec ee differant solū accidentaliter z nūero accidentali modob
nū essendi **D**ecio tertio sic. in generalibz ee coicat generatiōe qd sunt il
la in talibz eadē que simul z indiuidualiter sine indiuisibilitate termināt ge
neratiōem **S**z ee centie z esse exiue sunt hmoi qd ee. **M**aior ē nota **U**ta
noz puz p plm. vij. metha. ptra **P**aronē dicentē qd qd est seu suba forma
lis que in hoc loco noiat essentia depēdet in suo esse taz vsus pncipiū qd
versus finē a generatiōe **E**t tm est certū ex eodē. vij. z pmo eiusde piformi
ter z pmo de generatiōe qd generatiō est p se pmo terminata ad ee suppositi
ū indiuisibilis qd hic vocamus ee exiue qd in illis idē re est esse centie cū
esse exiue. licet vt dicitur est differat fm modū pcretionis formalis z mate
rials qui modi ex hoc qd sunt indiuisi fm rem. diuisibiles tm fm rōnes re
spectiuas nō nūerant illa duo realiter **D**ecio quarto sic. dicitur auroz
libri eaz qd esse qd est pma forma rez creatay est essentialiter ppositum
ex finuo z infinito **I**ntelligens per finitum terminatiōem ipsius intrinse
cam per essentialia z per infinitum intelligens concretionē ipsius mult
tiformes ad inferius sez diuisibilitatem potentie sed fm primum respec
tiuum dicitur esse actus essentie. **S**edō uio. 1o dicitur actus existentie.
ergo idem quod prius. **S**i nāq; hec duo differant realiter per illos mos
dos respectiuous vniq; possent a seinicein separari in re quod falsum est
cum non inueniatur aliqua res habens quiditatem in re sine existentia
terminante eandē. **D**ecimo quinto sic. **S**i esse differet ab essen
tia aut seipso differet aut per virtutem sui constituentis. **N**ō primum qd

(Ipso est de natura actus quemadmodum et ipsa essentia in se est for-
 ma et actus Sed idem non est principium conueniendi et differendi. ergo
 relinquatur qd vtiretorem distictam sui existitum sed quod id dici non
 potest. patet nitrositate philosophi. ij. posteriorum Dicentes qd esse quod
 querit questio si est vel an est resoluitur ad quid est tanq ad causam no
 ponentem in numerum cum re vel cum eo cui sunt Sed quecumq non
 ponuntur in numerum non aguntur in diuersitatem cum numerus in
 interpretatiue sit nutus inuenitis. id est signum diuersitatis. Idem senie
 philosophus .vij. metaphisice vbi questione p:opter quid de esse redus
 cit in formam et qd quid erat esse dicens palam ibi p:opterea talem ques-
 tionem propter quid esse corrigendam. quia esse non ponit in numerum
 cum eo cuius est Inde sic. Esse non numeratur contra illud cuius est
 nec quod quid est ex quo vt dictum est iam questio si est et quid est non
 ponunt in numerum. ergo inter se non numerantur substantialiter cum
 sit maxima famosae veritatis. Quaeque vni et eidem numero sunt sub-
 stantialiter eadem inter se sunt eadem. Secdo sic ad idem sicut esse essen-
 tia est actus formaliter fluens ab essentia ita et esse existentie ab
 oquin essentia non esset illius esse tota causa p:opter quam quod est con-
 tra iam allegata. Sed tota causa cum suo actu substantiali non potest
 substantialiter numerari ab illo ex quo illa nec substantiali forme seipsam
 agit in effectum in hoc differens ab efficiente qd tantum ponit in effectus
 eius imaginem et vestigium. Non autem potest intelligi qd idem disticta
 substantialiter et essentialiter a seipso In huius veritatis testimonium de-
 cit philosophus. ij. posteriorum qd cause intrinsece sunt idem cum effectus
 quod vtiq Sed est nisi per idemtatem ipsius esse sub actu cuius essen-
 tia illud Non satis declaratum est ante qd materia non pertinet ad actum
 essendi per se sed potius ad potentiam non essendi. ¶ Decimo sexto
 sic. Illa sunt substantialiter eadem que eadem generatione generantur et
 eadem corruptione corrumpuntur Essentia et esse rei create sunt huiusmodi
 di ergo sunt idem Maior est philosophi. vij. et h:opicozum .z. iij. metha-
 phisice Minor patet ex multis quia esse non terminat actum creationis
 vel generationis vel cuiusq aliterius factionis nisi in subsistente eo qd om-
 nis factionis terminus et obiectum est singulare vt vult philosophus in
 multis locis preallegatis. Secdo sic. quia datur oppositum aut ergo esse
 existentie preuenit essentiam aut sequitur eam Si primum sequeretur qd
 res prius natura subsisteret qd esset per formas proprie quiditatis Et qd
 actus diffusus ab aliquo principio antecederet suum principium. qd est
 in vniuerso quodq genitum factum vel creatum prius natura esset singu-
 laris qd vniuersalis et in actu participantis qd in actu absolute partici-
 pari et in gradu essendi inferiori qd in superiori et permittit potentie ali-
 ne qd in mixto que absurda sunt valde et ijs absurdis Si scdm sequer-
 retur qd vniuerso quodq prius natura esset singulare singularitate nature qd
 suppositi et sic natura formaliter esset pma origo indiuiduatis et singularita-
 tis cu in se pma origo et radix coicabitatis et vltimitatis iuxta mo sepe an-
 tecti Sequeret vltra qd dlibet prius natura et calitate subsisteret formaliter

¶ Materialiter eo qd prius dicitur et postius terminus creationis est singularis et effectus in veritate suppositi ut prius est. Et quo sequitur ultimus qd nihil esset realiter scibile vel intelligibile. Et iuxta modum erroris Platonis extra eam formantem et ante principans tale formam cuiuslibet rei natura formaliter subsisteret separata sicut est singularis subsisteret et hoc quod aliud est quod astruere ydeas sicut iuxta errorem Platonis que Aristoteles. vii. metaph. deservit. Tunc quod talis natura singulariter separata non potest predicari de pluribus ex quo plurium singulariter numeratorum non potest esse una singularis subiecta. Tunc quod talis natura non dicitur totum esse singularium quod obrem nec tota notio subiecta eorum esse potest quod tamen requirit si debeat predicari subaltere et essentialiter de singulis singularibus sive particularibus. Relinquitur ergo quod in uno instanti et gradu nature esse essentie et entitatis terminetur per ueritatem artis nature vel creationis quod sunt idem saltem loquendo de potestate realis constitutionis in esse per ueritatem effectiua efficientis sive potestatis. quod si loquamur de simpliciter ematatione forme et processione potestatis sibi analoge que dicitur creatio sicut rationem eo quod illa tamen distinguitur tunc que stant in veritate que dicta sunt plus de ordine ipsius esse simpliciter ad esse determinare nature. Sed certum est per nunc per hanc quod esse dicitur non plus terminat creationem realiter quod esse entitatis actualis sunt quod unus actus indivisus nature formalis simul genita in eodem quod erat per hanc. ¶ Decimo septimo sic. illa sunt idem re que coincidunt in omnibus rebus attributis absolute ad naturam pertinentibus eo quod talia attributa distinguunt essentialia. Et per istud ex auctoritate philosophi. vii. Theophrasti sed attributa absoluta essentie et esse sunt homini. quod et dicitur per quod quicquid per idem tunc uenit essentie hoc et ipsi esse. sicut forma et natura quod unum uerum bonum quod subiecta dicitur et ipsi licet differant in modo hinc quo unum dicitur per modum entis per se quod alterum per modum entis in alio predicat. qui modus non variant ueritate essendi sicut sors stans et sedens est idem sors substantialiter. Sic enim in proposito essentia est forma stans in suis essentialibus sicut esse est eadem sedens in singularibus suis vel suppositis. Dico autem quod attributa absoluta ueniunt utique eadem ad diuersam attributorum respectuorum que non numerantur natura et esse rei in se eo quod relatio nihil addit suo subiecto nisi ea que ad ueritatem entis completo per transmutationem variantem aliquid de absolutis proprietatibus subiecti sive subiecti ad quod comparatur relatio in suo termino. Aut nihil mutat simpliciter ut uult philosophus. v. theophrasti. Ideoque essentia per habitudines diuersas habet dependet ante se ad sua essentialia et post se sicut inferius ad sua supposita non diuersificat. Cuius tamen suffragatur hec auctoritas famosa que solet dici quod posterius non diuersificat essentialiter plus sicut quod homini. Quod autem uidetur forma dicitur et subiecta sicut essentia per per philosophum in omnibus locis ubi notat formam quod quid vel aliquid erat esse. i. esse esse quod subiecta vel dicitur eo modo quo. vii. metaph. Aristoteles. esse totum appellat subiecta. Ecce quomodo ueritas dicitur de forma. scilicet et quid vel aliquid tamen ualens sicut subiecta seu dicitur. Et ipse Boetius eodem nomine appellat esse et formam essendi ut pallegati est et sic predicat et induit in alia. ¶ Decimo octavo sic. quorum oppositum sunt eadem ipsa sunt eadem. vii. Theophrasti. Sed negatio essentie et esse eadem quod et dicitur. Dicitur per quod remota ipso esse remouet ipsa essentia diffusa. Sed negatio essentie diffuse est negatio essentie eo quod negatio nihil relinquit

post se inueniens non interemptum supra illam regulam logicorū Negatio est malignantis nature quicquid post se inuenit. destruit et eius oppositum inducit. q̄ autē esse sit cēntia fluens seu diffusa p̄z in similit. Nā fluxus aque non est nisi aqua fluens et diffusio lunis nō est nisi lumē radiatur. seu spirans et sic serpens in p̄spicuo. Sicut p̄z autoritate p̄bi in elenc̄is q̄ p̄cedit istā p̄p̄em aia et vita sunt idēz. et t̄m eundē in .ij. de aia. Aia est forma dans eē nomē et t̄m viuenti cor̄p̄z et vt d̄r̄m de morte et vita. Vita est actus p̄cedens et fluens ab aia in cor̄pus. Si ḡ aia et vita sunt idē sequitur q̄ essentia et eē sunt idem. iuxta illaz autoritate eiusdē p̄bi in .ij. de aia. Viuere in viuentibz est eē et ideo p̄ueniens est q̄ aia sit cēntia illi eē p̄portionata sicut eim esse est actus cēntie ita viuere q̄b est ḡddam esse est actus cuiusdā essentie pura anime. ¶ Decimonono sic. quecumqz sunt impossibilia realit̄ distinguit illa necario realiter sunt idē essentia et eē sunt h̄mōi ḡ zc. Datoz nota. Vnoz p̄z. qz ois realis distinctio originaliter fundat in reali oppositione eo q̄ oppositio ē repugnantia formalis. Vmē autē formale actuat materiale ex̄ns ei tanto distinctiois et separatiois. vij. metha. Sz inter essentia et eē nulla est repugnantia affirmatiois et negatiois q̄ d̄r̄ oppositio s̄m actū vel p̄ntem. ḡ nec realis diuersitas. P̄z minor qz habitudo cēntie ad esse est pure positina et affirmata nihil negatiois h̄ns alioq̄n oporteret fateri q̄ esse vel cēntia p̄stitueret intrinsicē p̄ non ens q̄b implicat p̄radicōem. Essentia ḡ realiter est idē cū suo esse. licet nō admittatur simplr̄ ista p̄dicatio. Essentia est eē p̄pter modos. sc̄d̄i aliteratē funis data in oppositōe relationis ad intrus et ad extra. Essentia eim respicit t̄m intrinsicē et eē respicit seu p̄cernit subiectū cui p̄cipat. Etiaz fundat hec aliteratē in oppositōe absoluti et respectiui que est p̄tialiter habitus et p̄uationis qz absolutū est ens in se et independēs. Respectiui autē est ens ad aliud et dependens. Nihil autē p̄hibet idē eē dependens et independēs s̄m diuersos se habēdi modos sic est in p̄posito. Nā esse cēntie se h̄z t̄m ad formā et esse ex̄ntie ad materiā et effectiui p̄ncipiū sub cui⁹ tactu tale esse p̄portionat et p̄cipat materie vel supposito p̄portionabili. Sūt ḡ in p̄tentionibz causalibz distincta que p̄tentiones nihil mutant in subaliteratē ex̄ ḡ d̄r̄ p̄bus. .ij. p̄bicoz qz nihil p̄hibet eiusdē effectus eē plures causas p̄ se s̄z mutant in aliteratē habitudinis et in aliteratē modoz. ḡ idē q̄b p̄r̄.

¶ Vicesimo sic. si esse nūeraret realiter p̄tra essentia cū ambo sunt de p̄fectione suppositi siue p̄positi et subaliter et cēntialiter p̄pleri oporteret qz se haberent vt actus et potentia ex quo nihil est in p̄posito faciens essentialē nūerum nisi illa duo s̄m p̄m p̄mō p̄bicoz et. viij. metha. Sz hoc p̄ns est impossibile ḡ nō ponit in reale nūerū p̄na et maior itz manifeste. Vnoz p̄bat t̄m b̄z rōibz. Prima est p̄cipans et p̄cipatū sunt diuersa ex quo se h̄nt vt q̄ d̄st et quod ē q̄ diuersa sunt s̄m Boetii. Sz cēntia ē forma p̄cipata vt p̄z sup̄tus ex autoritate eiusdē Boetii ḡ si est p̄cipans diuersa erit a seip̄a. Sc̄da rō est. oē p̄cipans est posterior suo p̄cipato cū sit subiectū eius. Sz cēntia nō est posterior ip̄o esse. iūto eē est actus fluens ab essentia sicut ab ei⁹ formali p̄ncipio vñ p̄ns est essentia eē pot̄em ip̄o esse. Tertia rō est. si cēntia cū eperit de se eē etiā suscipit illud infor̄matie sequeret q̄ esse esset accidens cēntie sicut p̄ria passio subiecti fut

viuere in viuentibz

Dependere enim ab ea sicut a propria essentiali causa et subiecto et sic nihil ex
 interer subaltere. nihilque plene terminaret generationem vel aliam quamcumque
 substantiale, productum nisi cum addito accidentis. Ex quo esse sequens quod
 nihil vere generaretur sed omnis generatio esset quedam alteratio et multa alia hijs
 similia sequerentur absordidissima signa. Sequeret enim quod essentia subsisteret
 in suis essentialibus principijs intrinsece ex quo daretur ipsi esse subsistentiale
 et nihil daretur alteri quod non prius habeat in seipso et sic rediret error Platonis
 de subsistentia ydeali. Sequeret insuper cum de fluens ab aliquo ad terminum
 diversitatis fluit ita quod fluens sit aliud a principio sui fluxus et omnia a tali
 principio tanquam a causa extrinseca quod esse existentie flueret ab essentia effectiue et
 per prius proportionabiliter sicut vita secula fluit ab aia et sic existere esset esse in
 agere sicut esse centie est esse in hiecu. Et cum per illi actu existendi centia reflectat
 ad seipsum suscipiendo participative tale esse in agere sequeret quod ipsa actuaret
 seipsum subaltere. Sed nihil in potentia centiali et substantiali extrinsece sine fuerit
 in potentia simplici sine habituali potest seipsum ducere ad actu essendi
 eo quod tale esse ut dicitur est. est terminus generationis in generabilibus hoc est
 in his que generantur et terminus creatiois in creabilibus hoc est in his que
 per creatorem surgunt in esse. Nihil autem generat seipsum ut habet primo de gene
 ratione. Nec in creatione ipsius esse extrinsece mediat instrumentaliter essentia su
 cuius prius formantia in semet est instrumentum prius generantis. Ex quo visus
 creatio sit ex nihilo instrumentaliter vel materialiter presupposita sola virtus
 et substantiua et oportenti ipsius dei gloriosi ut tam fide quam ratione tenemus.
 Et idem quod prius. Hijs et similibus argumentis sustentat et defendit positi
 ones qui essentia non diversificat ab esse etiam in rebus creatis de quorum
 numero ego sum.

Per hec procedens ad solu
 tionem medioꝝ in p̄tantiū huius opinionis per altera p̄te inductorꝝ. scilicet sancti
 Thome. Et dico ad primū et secundū et vndicimū simul. quod essentia que
 est quidditas colligens p̄tise in suo intellectu essentialia p̄tisi modi dicitur
 per se nullo modo participat esse extrinsece sicut subiectū actūs vel sicut potentia
 actū vel sicut quod est participat quo est. aut tanquam modū ylativū formam sicut
 huius p̄tantiū est ex hoc quod nulla res prius accipit huius actu in re ipsa expressum
 esse essentie vel sp̄ci tanquam esse extrinsece individialis. licet huius rationem esse cōe et acce
 ptū in aptitudine cōicabilitatis forme prius sit quam esse p̄ticularis extrinsece
 tanquam modū parit ex resolutione p̄cedentis p̄blematis. sed non difficeo quod
 improprie capta essentia per eo quod est p̄pletū integraliter ex potentia et actu
 p̄tentiū suppositū participat esse per informacionem forme totius. aut si cen
 tia capiat per quocumque ente habente rationem principij respectu ipsius esse quod di
 cimus ipsam materiam esse per se ens primo p̄bicoꝝ quod etiam in substantijs sepa
 tis et simplicibus dicimus illud principium quod daret subsistentiam per abnegacionem
 omnis p̄tentiū materialis et p̄tationis essentiam et ipsam esse quod est ens per p̄tentiū
 subsistentiale actus excludentis possibilitate p̄tinentie et potentiaz p̄tentiū
 dictionis ad non esse. In cuius testimonium de p̄bicoꝝ. iij. p̄bicoꝝ quod p̄tinentie
 ab esse non distat in talibus quod obrem tale fundamentū existendi non est ens
 in potentia sicut materia. sed est p̄formiter actu subsistentialis sicut forma
 et actus essentialis. Et huius ratione qua omnis actus potest dici et nominari esse.

Na tale qd est potest nominari siue appellari essentia non in qua vt dicitur
 est formata nec formata de se sed cu sit subsisterificans esse forme format
 ab eade. sic g appellata eentia picipat ee z qz hoc mo intelligunt dici cen
 tia qz plures ideo in tali sensu pcedit illa quatuor modis Si ena volue
 rint Auicena z Autor lib: i cap: Intelligere p esse picipati esse essentie
 quiditanti z p essentia id qd diffinit p se puta sed am subam p intelles
 ena a pma substantia abstractam tuc etia veru dicitur iuxta ea que pus sunt
 dicta in pcedenti pblemate qz in hoc sensu essentia est substantia formata
 specifica. oe aut fo: matu picipat fo: mantibz ipm eo mo quo ipis picipi
 pat sez realiter fm re z fm rōnem Si fm modū intelligendi picipit illis
 eentia aut illo mo est hequid est formatū z distinctū fm rōnem g hoc mo
 picipat esse qd explicat diffinitio. qz licet idē sit sibi fm rem sufficit tū vt
 ab eade distinguat fm rōem. **Concedo g** pclusionē pmi mediū sic q
 eentia nō est suū eere z rōne ppter differentē modū pēdisfundantū in ordī
 ne iūelligendi vñ vt qd z aliud vt quo qz ordo rationis nō est fictus sz
 abstractus ab aptitudine ordinabilitatis que est in materia rel. **Dico**
 etiā ad rōem sedū mediū qz Auicena est sic resoluendus vt pmissum est alio
 qn nūmū pē negare dictū suū cū nō sit rante auctoritatis vt nūc pēcca
 uerit z pserim in hac materia in qua dissentit ei pmentator: **Querois** vt
 pē vidēri. iij. metha. vbi tractat ista materia in pimento. **Dico** quocūqz
 ad terciū hōz pūctoz mediōz qz essentia nō est pprie ens nisi fiat lata in
 eceptio entis p omni eo qz quocūqz modo hz esse **Essentia** cū hz esse p
 fctum causale forme sz ens pprie hz esse sibi picipati ab eentia ita qz ee
 est substantialis actus vniūsz eentie vīz sicut a quo. z ens sicut in quo
Quoz modoz pmi dī esse essentie. sed esse existentie non ergo sequitur
 si essentia habeat esse a pmo ente qd terminat in se illud esse subiectua
 picipatione sicut ens sed potius in hoc stare ius dependentia qz illud ee
 exeret p virtutem formalem sibi a pmo accomodatam **Deinde** dī
 eo ad quartum p dīctoz mediōrum qd fuit vndecimū in principali ordī
 ne qz pē ab **Aristotele** pmo de generatōe dīcat materia inquantū est sub
 iectum pprium eo: potēitatis z p hātū sit aduerbiū modū p hālis pncipis
 p hēis rēctissime intelligendum est qz omnis intelligentia pponit ex p hā
 tin z forma. i. ex subiecto spūali habente modum materie z ex forma. i.
 actu sibi proportionato **Sed** quia forma est nomen actus vt distinguitur
 contra materiam z in separatū nulla porsus sit materia ex hoc qz ibi
 nulla est intrinseca possibilitas vel p uatio ad non esse contingentiam fa
 ciens ideo illud qd loco materie ponitur in illis ne p uetur aliquid habe
 re de genere vel p materie iuxta errorem **Auicēbrōntis** sed vt intelliga
 tur qd omnino dī uersificatur a materia appellatum est nomine opposito
 materie puta noie forme z illud qd supplet viceem formalis pncipij re
 ginet nomen commune ipius esse ex forma igitur. i. ex quod est z esse resul
 rat compositio talium substantiarum simplicium **Sed** p rimum sermo est
 magis p opri us fm consonantiam terminozū z vicinior sententie **Ares
 stotilis** z ideo mī **Ad terciū** pncipale mediū dōm qz dū
 bi magis placet. **Ad terciū** plex est esse ex nte sez actualis
 z potentialis z p rimum proportionatur essentie actualiter formare z

producte in re non differens ab ea nisi sicut homo nudus differt a seipso
 vestito que dicitur nihil variat in suba sed in modis accidentalibus pa-
 rimodo eentia de esse acceptum in nuditate sue substantialitatis et esse eentie
 de idem ut vestitum circumstantis modorum armonie et similitudinis ubi propor-
 tionat materiam cuius modi nihil addunt essentie nisi habitudine ad materiam
 et effectuum sub cuius virtute ipsa surgit in actum participationis ipsius eentie.
 R^m esse eentie proportionat essentie a proutudinali p^riacenti radicaliter in p^r
 cipijs suis inherencis specificis ita quod alteri p^ruenit supra alteri p^rdicatio-
 ne idemtica proportionabiliter sicut essentia actualis ponit idemtitatem cum
 esse actualis eentie variata itaque eentia per diversos eentia gradus vel mo-
 dos minime et esse sue eentie pariformiter variatur Quobrem est terreni ad-
 iacens semper inferri est: Media eentia suo modo puta simpliciter vel possibiliter
 sibi gratia sicut non eentia rosa sicut actum rosa est flos essentialiter pfectus
 sicut a proutudine et non sicut actum ita ad eam a proutudine sequitur rosam existere
 potentialiter vel possibiliter. Cum ergo assumit quod eentia rose non eentia eadem
 saluat illud est incrementum. nam in hieme non existit eentia est in actu eentie
 neque in actu existente Et cum additur est in roe diffinitive pfectum intellectum
 rose. dico quod illud esse quod habet rosa in intellectu est esse intentionale existens in-
 telligibiliter quod esse est aliud ab essentia extra animam eentie sicut species et in-
 tentio que est principium cognoscendi differt a natura rei a qua abstrahit et
 ideo ex hoc quod esse intelligibile rose manet destructa natura ipsius a pre rei
 non concludit quod esse eentie sit aliud ab esse eentie Sed quod esse reale eentie sit aliud
 ab esse intentionali eiusdem eentie quod verum est ipsa eentia re actualiter eentia
 De veritate tamen illius an. scilicet reale a pre rei differat realiter ab esse intelligi-
 bili et in anima dicitur est ad longum in problema. ii. huius operis Sed autem ad
 debet ex autoritate Porphyri ex hoc planum et clarum est solvereque sic for-
 te non eentia esse nihilominus est homo sicut esse intelligibile ita et si sit eentia
 in re intelligibiliter est homo sed illud esse intelligibile non est esse eentie co-
 incidens cum esse eentie in re vel ante rem Esse enim intelligibile cum sit abstra-
 ctum a re et ipse intellectus potest abstrahere a potentia et a proutudine rei p^ris est
 quod quod diu manet ordinabilitas potentie vel a proutudinis aliquorum extremorum
 in re tam diu potest ipse intellectus hoc ad invicem ordinare predicando
 sicut actum intelligibile hoc esse quod tamen esse cum sit dimmum respectu ipsius esse re-
 alis ideo non licet a predicato dicente tale esse inferre predicatum dicens esse re-
 ale quobrem sicut non sequitur antip^ris est homo quod est vel quod antip^ris est ita
 non sequitur. Adam est homo quod adam est sicut dicitur hinc inde fallacia di-
 cto sicut quid ad dicitur **Ad quartum** Principale medium dicitur
 quod cum dicitur ens est ens locu-
 rio est idemtica et necessaria necessitate inconcubilitatis seu immobilis ordinis
 unius ad alterum si licens sit utrobique nomen vel utrobique principium Sed
 si in subiecto sit nomen et in predicato principium tunc est coniungens tantum valens
 quod habet esse essentie existit actualiter ut patet. Si autem econtra ens subiectum
 principialiter et predicet non equaliter necessaria est sicut ista existens habet esse sine quod
 existens habet esse per informationem essentie eo quod ibi predicat esse spiritus de inditum
 duo sibi eentialiter subordinato In predicato autem argumentum prendit quo ad
 peritum huius equivocationis modum et ideo verum concludit quod reuera eentia

Simpliciter accepta pot. exere esse a pncipiale non coincidit cu esse acti
 alis exerie sicut nec id est cu esse actualis centie nisi analogice sub ee ori
 ginis z pncipij Et pcul dubio ee essentie in roe pncipij fontalis est aliud
 ab esse existentie pnsiderato in roe exerie suenisi illud esse exerie sub modo
 exerie actualis accidit centie simpliciter z in se pnsiderate ¶ Ad tertuz
 dom q no est vltter veru qdlibet ponit in genere dcterminato z sp e cen
 tiam nisi accipiat centia formata hz equide essentia triplice modu essendi
 scz simpliciter extra genus qui puenit ei vt est actus fontalis fluens a bon
 nitate pmi actus ibidens sibi ex modo talis emanatiois simplicis coicabi
 litate a pmo pms inferius infinita z hoc mo dr essentia fontalis vel cen
 tia tantum cul? ee est infinita diffusio sui versus inferius. eo q nedu est fi
 nita ad genus vel ad spem vel ad quocunq aliud pnciptum dcterminare
 coicabilitatis Habentem ista eade centia modu essendi ad terminu pro
 prie subaltitaz finitu no tn hz finitu extra ad terminu alienu z hoc modo
 dr centia formalis qduras vel natura formalis subdistineta p esse poten
 tiale actuale z ex actu z potentia distinctu z actuatu eo q termini forma
 lis calitatis sunt moipncipiandi ee. esse itaqz aut pncipiat a mo pfecto
 bili psciente aut pfecto. Hys em tribz modis pscitur pncipatio essendi
 Et pmo mo dr essentia genera. scdo mo drne. tercio mo speciei Primo
 nags mo centia formalis est pfusa z indistincta intrinsece formabilis z
 distinguibilis Scdo mo dr formaz z distinguens Tercio mo distincta
 z formata Tercius modus cendi essentie est finiri causaliter fm moduz
 sue calitatis formalis ad terminu alienu z diffundi supra extrinsecu po
 tentia in qua capie raritudinem subsistendi z actu pncipularis agentis finit
 endi z hoc mo dr esse existentie. i. forma essendi pncipata ppositio vel
 potentie materiali fm modos supra dictos in quo quidez gradu essendi
 pporionabiliter tres accipit gradus siue modos existendi. i. potentia licet
 in materia actualiter actualitate formatiua in forma que e endelechia for
 malis pporionabilis z coelementaris materie z actuatu p modu rotius
 plementi z pfectiois in qua stat finalis intentio generantis vel quolibet
 aliter pdicentis quoz modoz varietate no obstante hec centia in eodem
 supposito vna z simplex pmanet in esse actus pncipiantis siue in ee ori
 ginis fontalis eo q illo mo no est apta distingui vel nuerari pter puen
 onē omniu terminoz terminantiu siue dcterminantiu. reduplicat tn vt
 dicitur est fm modos intrinsece z extrinsece pfectiois siue causalis bonitas
 tis qui modi nihil addut numerans naturā sz dūtaxat multiplicat eius
 dem nature pfectionalem varietatem qua varietate amplius z amplius
 simpliciter z vnitur fm rem. licet fm roem ppositiois reddat. ¶ Ad
 septimū dom q drna no aduenit generi realiter in centia pfecto a pter rei
 eo q vnico simpliciter actu essendi res quelibet seoz sum pncipat gen? diffe
 rentia z spem ac etiā ee exerie ex quo oē qd est extra aiām est vnu nūero.
 Tñū autē nūero est pncipans ee sub forma vnitatis vltimate terminatis
 ipm vitz ad terminu extrinsecu potētie sz oē terminatu extrinsece etiā ter
 minatu est essentialiter ad intra Illi q modi essendi generz z drne in eodez
 realiter pprehenduntur sub simplicitate indiuiduatiois siue indiuiduatiois
 actus a potentia q indiuiduatio siue indiuiduo excludit oēm potentia rea

lis numeri. Additio ergo qua differentia additur generi est sicut rationem
accipiente genus ut forma eodem in pluribus speciebus inuenta et diuersam rationem
actu determinantem illam eodem forma ad hanc et ad illam speciem et ideo esse potest
stantium generis quod notat diuersa sola ratione differre a genere et non sicut actu di-
stinctio realis nisi consideret genus sicut esse multiplicatum in pluribus speciebus
hoc enim modo potest esse unum? Species differre realiter et formaliter ab esse alterius species
propter formalem oppositioem diuersam quibus genus in hac vel in illa specie dicitur
minat. In eodem genere eadem generis non differre realiter ab esse diuersi sed in
diuersis sicut numerum in quibus est genus. quia in diuersis sicut numerum genus
multiplicat numero. In diuersis speciebus multiplicat species actu genus? in quibus est
realiter realitate essendi in differens ab esse quo participabit ad speciem vel individuum
eius? tota causa sumit ex eo quod forma fluat subaltere intus et extra alioquin non
esset causa intrinseca sicut enim videmus de materia quod nisi se dat causaliter
nisi propria sue subaltere. et ideo causa eadem generis diuersi et species sit
in genere forme non potest intelligi fluere in alio suo proprie comparabilis vel
insistere potest sibi subiecte nisi replicatioe sue proprie subaltere. genus ergo
diuersa et species in actu rationis proportionis et diuidentis stantes sunt una eadem
modaliter intra se replicata et sic sicut rationem distincta predicabilitate formalis
formabilis formate et formata ut sepe dictum est. Et sicut hec tria forma per
formale insupra supra suppositum sunt unus formalis actus extra se suba-
liter replicat? quod quidem replicatio quantum ad quod multiformis fuerit non inu-
immo intendit subformalis simplicitate per hoc quod amplius ad se et in se ter-
minat et unum necque diuersa accidit generi necque esse extrinsece ipsi eadem nisi sicut
modum et rationem quod de plus primo quod. Inferunt? accidere suo superiori eo quod
non est de primo intellectu eius. Ad octauum dico iuxta iam enarrata quod ge-
nus a parte rei non est una eadem in pluribus speciebus indistincta sed est realiter plu-
ra esse formalia sicut actu. licet sicut aptitudine originis indistincta. Et hoc so-
let dici quod genus in pluribus speciebus est unum sicut eadem formale formabilem
sed cum talis unitas non sit nisi potentialis et aptitudinalis et aptitudo non
posset realiter saluari in esse proprio absque actu. non potest inferri ergo genus in pluribus
speciebus est una eadem eo quod unum additur eadem per informationem absolutam si-
ne addito in portat finem terminatorem et ipsius esse formale indiuisione quod
non solum non potest dici de genere sed nec de specie in pluribus indiuiduis in-
uenta potest realiter dici. hec indiuidua sunt una species ut si dicerent plures ho-
mines sunt unus homo sine additioe restringente proprietate unitatis. In cuius
signum. Porphyrius addit illam determinatorem participatione species dicens
participatione species plures homines sunt unum? homo. Eius? causa premissa est quia esse quod dicitur
quantum ad quod distinctum et perfectum in ratione forme seu subformale non producat rea-
liter nisi sub termino potestie suppositum vel indiuiduatis. Ad nonum
dicendum ut prius quod diuersa est essentia generis sub modo intelligendi actus
formantis intelligibiliter replicata sicut esse extrinsece est eadem specificie forma
ta supposito participata in qua participatio nihil addit illi eadem sed est ipamet
eadem replicata super terminum extrinsecum sibi et alienum. non enim est imaginandum quod
eadem primo forme realiter ad esse specificum et de hinc addat et addat esse extrinsecum
dat in supposito et cedat in supposito. propter hoc quod eadem seipsum agit in suo
participate ut sepe prememoratum est. Ad decimum dicitur quod extrinsecum non ac

cidie eēntie s̄m natura s̄m modū q̄ nō est aduentie nature cōp̄ quid ex
 tranei eēntie s̄ est ipsa mer eēntia formalit̄ replicata z nō est mod⁹ p̄tēgē
 addit⁹ eēntie s̄ intrinsece z necario vt dictū ē salua p̄portioe eē apritudinal
 ad ex̄tā potēntia z eēnti actiua ad ex̄tā actualē. h̄z eē actuali ex̄tā sic
 p̄tēgē eēntie apritudinali ē tñ cōcēntiale cōcēnti actuali vt p̄t ex̄ dicti.

**¶ Ad duodecimū d̄m q̄ cū p̄portioabilis se hēat eēntia s̄m p̄portatē sue
 p̄tatis siue vocē ad eē sicut reuerētia ad reuereri lux ad lucere z aia ad ve
 uere nō p̄t absq̄ magna abusione sermonis eēntia trahi ad supponendū
 p̄ potēntia q̄ntio est origo fontalis essēdi sicut lux origo lucēdi z reueren
 tia habitus q̄ est p̄ncipiū reuerēdi z aia p̄ncipiū viuēdi s̄ p̄ncipiū nō cō
 incidit in p̄tate cū termino suscipiēte z finitē fluxū subalem ip̄i p̄nci
 p̄ij q̄ntio repugnat eide in p̄tate ab̄ ex hoc q̄ nō est bñ intelligibile q̄ntio
 p̄ncipiū subalterne fluēs staret in seip̄o cū diuersitate actus z potēntie Si tñ
 abusione velim⁹ accipere appellatū eēntie vt supponat p̄ ente q̄ ē suba se
 subsistentia in formis carens p̄uatiōe z materialitate sic p̄t sustineri q̄ ex
 eēntia .i. in formi subsistētia z eē .i. formali eēntia p̄stituit suba intellectu
 alis **¶ Ad tredecimū d̄m q̄ maior est falsa eo q̄ reditio opatiua fund
 dat in distinctōe obiecti z agēntis In signū cur⁹ ip̄a diuina natura a gen
 do siue co gnoscēdo nō redit ad se nisi sub reali distinctōe relatiōis subie
 cti z t̄mini siue p̄ncipij z obiecti vt p̄t in actib⁹ notionalib⁹ generatiōis z
 p̄pagatiōis **¶** Ino: ex̄ nō est simplr̄ s̄a p̄pter hoc q̄ mediāte potēntia z ha
 bitu redit intelligēdo ad se intellectualis creatura absq̄ p̄tēra idēntate
 intelligēntis act⁹ intelligēdi z intellecti. licz in hoc p̄tēat illa reditio q̄ p̄t
 āt p̄ncipiū fini obiecte sine velamine sp̄i v̄l enigmas̄ itermedij **¶ Ad
 decimūquartū d̄m q̄ v̄tq̄ eē generis in p̄b̄icis p̄cedit eē specificū s̄ p̄
 iacet sub p̄ia forma p̄ cui⁹ actū realit̄ differt ab eo Hō aut̄ placet p̄ se se
 patū ab eē determināte ip̄m in idēntate eēntie ad sp̄m supra modū sepe di
 ctū. z licz influx⁹ agēntis v̄tis p̄ueniat influxū agēntis specificū tñ nūq̄ est
 separatus ab influxu cause p̄ticularis tāq̄ p̄stitues̄ tpe effectū sub eē p̄fuso
 q̄d aduentio influxu cause p̄ticularis trahat ad sp̄m sicut imaginat̄ illa rō
 vno eēnti z indiuiso tpe oēs causalitates subordimate v̄tq̄ ad vltimūz ins
 fluxū ex̄erit in actū sicut innuit p̄b̄. vij. p̄b̄ico p̄ ca. ij. vbi subordina
 tiōe infinitorū motū reducit ad tps̄ infiniti motus In eodē q̄ nūero eē ex
 istētie nō addit eēntie nec d̄r̄na generi s̄ in diuersis in q̄b⁹ nedū ex̄tā s̄
 etiā eēntia vt dictū est realit̄ variat **¶ Ad decimūquintū d̄m q̄ aia
 est duplicis eēntie sicut z duplices eē. h̄z etē eēntia intelligētie z eēntia
 forme ad co: p̄ formaliter vel efficiēter p̄uerse. z ideo n̄mirū est d̄p̄licis
 esse ex̄tā. Ex quo nō sequit̄ q̄ aia intellectualis habeat duas essēntias
 simpliciter p̄t v̄nitatē in diuiduale sube in qua est v̄nū eē p̄ticipatiue z a
 liud influxiue sicut sp̄s̄ subalterna s̄m rōem est duplicis eēntie. s. generis
 z d̄r̄ne sup̄ioris sibi p̄ticipate z appropriare formabilitatis siue p̄tēz for
 mabilis s̄m quā influxit sp̄s̄ sibi subiectis ex̄ q̄ duplicitate nō nūerat eēnt
 ia illi⁹ sp̄i subalterne eēntialit̄ s̄z pot⁹ s̄m modos eēntie p̄tatis Primum
 eēnti eē eēntiale eēntialiter p̄ticipatū Scdm̄ eēntiale q̄dē s̄z nō eēntialit̄ p̄ticip
 pati imo potēntiue possessum p̄portioabilit̄ s̄m actū rei est d̄ duplices
 esse aie q̄d est v̄nū s̄m subam aie duplicatū tñ p̄tētez forme et finis in
 idem coincidentis. formalit̄ eēnti p̄ticipat q̄d finaliter corpi cōicat Est itaq̄********

ita vnitas essentie dupliciter se habet z ex hoc est dupliciter esse. Idem ha
et fm subam pr pluribus rationibus sicut calicibus informari sine quibus
litione sue unitatis z simplicitatis eo q in pmo tria genera cap simplici
ter coincidunt. Etiam rationes causales non sunt nisi quedam perfective vires natu
raliter retinente fm maiore vel minore sue perfectionis excessum s3 talis ex
cessus perfectionis comitat gradus unitatis eo q vnusquisque eo perfectior est
quo vnitas est imo ex pluralitate causalitatis z unitatis arguit vnitas
in suba qz quanto aliquid est vnitius in suba tanto est in se ipse multiplici
us vt h3 Auroz lib: i cap omnis frus vnita fortior e diffusa. Ex hoc tñ
non opz q intellectus corpis vitaliter proportionat sit simplicior z perfectior
intellectu a tali iugio libero. immo natura intellectualis pura nobilior z
perfectior est in se z fortior: ex hoc q est minus obligata perfectionibus depen
dentie qua perfectione non careo cōnaliter vclit intellectus vitalis q dicitur
na. Ad addit de esse coloris materiali z formali soluit p hoc q simplici
ter est duplex essentia eiusdem coloris. nō due entie. eo q ex materiali z
formali nata est cogredi p oppositionem actualem vna essentia totius sicut ex
essentia materie z forme simul vnitas resultat vna entia toti? pposita sub
stantialis p qua illud ppositum subsistit z est. ¶ Ad decimum sextum. q vt
patuit supra essentia z existētia in eodē numero cōcitant in suba z absolutis
operationibus eiusdem licet differant in modis perfectionis ad fore fructus ad fructus
efficientes z matie. Entia ei e id idē p modū fore tñ qd eē existētia e p fructus
perfectionis efficientes z matie. Et em naturalr effusum sine diffusum sup existē
tiam potētū effectie sibi accommodata ex quo potētia non surgit in principa
tōem ipsi? esse nisi vt stat sub actu agentis. ¶ Ad decimum septimum dōm
q vnusquisque existētia z entia sunt idē re fm hitudines participationis distincere qz
entia de natura formale in seipsa. Existētia s3 de eandē in supposito. Idē
dicitur existētia quasi ista entia non em efficiēt entia ista nisi proprietate definan
te ad suppositū. Talis autē proprietate non est qd additū entie vt sepe dicitur e
satis fm re s3 fm rōem. Prmo intelligēt ipm esse vt actū forme. Sēdo
vt perfectōem participatū supposito qlis ordo nō est in re fm actū. licz indus
triam a pitudine inibi repiatur. ¶ Ad decimum octauū dōm q verū est
q corruptibile z incorruptibile differūt genere materie vt vult phs. r. me
triam. s3 pnt puenire in genere forme eo q eadē entia in eodē dat eē specis
sicut quod est incorruptibile z dat esse indiuiduale quod in materialibus
est corruptibile. Dicit em philosophus. iij. Topicozum q si vita mor
talis fiat immortalis idem manet viuere z viuens numero ergo econtra
si vita immortalis fiat mortalis in eodem idem numero pmanet vtrūqz
Et ratio huius est in hoc q corruptibilitas z incorruptibilitas sunt inos
di habitudinis eiusdem forme ad id a quo est z in quo recipitur. Unde
fit q corruptio non cadit supra ipsam nisi per redundantiam consequen
tem z non per se. Et hec resolutio resoluit z declarat aliam solutionem q
solet dari ad hanc maximam scilicet q nihil prohibet idem esse incorrup
tibile p se z corruptibile p accidens forma quidem ex hoc q substantia
atur p naturam actus cuius esse est actu esse z nullo mō ex se nō eē non
pt corripit p se s3 vt dicit Dionisius. corruptiū modi armonie z pmensus
rationis quibus determinatur in materia proprietate infecta q dicitur modi

eadem forme accidunt non sicut rem et naturam quasi illi modi sunt quedam
 nature addite forme propter causam sepe dictam. sed ut dicitur. viij. metha. sunt
 quedam proprietates analogie et proportionis que innascuntur essentie ipsi forme
 sicut quod stat in parte proportionis et unitatis et materia et sic per accidens coram
 parte forma per resolutionem a materia pariformiter sicut binarius non fit ex
 additione unitatis ad unitatem sed ex eadem unitate repetita in qua repetitione
 unitas in dicitur sicut propriam naturam variat sicut esse sue essentialis et intrinsicam
 esse potentiam nullo extrinseco sibi addito. qua ratione bene dicitur est in eodem quod
 species habet se ut nucleus Nam sicut species constituitur ex genere per additionem dicitur
 ita nucleus crescit in aliam speciem per additionem unitatis Et sicut numerus
 nihil aliud est quam unitas repetita. ita species nihil aliud est quam genus repetitum
 tunc in qua repetitione substantiali mediat dicitur velud illud quo intrinsicice res
 penditur natura generis Sed quod sicut sepe dictum. tale principium repetitum est virtus
 sue essentialis forme que tamen intrinsicice est ei sicut esse ei quod est. ut supposito cuius
 dicitur dicitur non nucleus essentiam generis in re sed tamen in ratione distinguere
 et apud intellectum que in re sunt indistincta ¶ Ad Decimum nonum. factum
 visum et responsum est supra ubi dicitur est quod regulariter esse essentie ponit
 esse et ratione sibi analogam sive proportionabile puta esse essentie aptitudinale
 ponit existentiam potentiale quam predicat est modificatum de modo possibile
 vel contingenti. esse autem essentie actuale ponit existentiam actualem quam predicat
 sicut est secundum adiacentes in proportionem de simplici inherencia Et esse essentie inuenta
 onale seu intelligibile ponit existentiam in anima per formam habitus intelligibilis
 Et ideo bene sequitur antiphras est homo quod est possibiliter vel potest esse
 vel ipsum possibile est esse bene entia sequitur. etiam est homo quod est. et ita bene sequitur
 tur adam est homo quod est intelligibiliter. quod in prima parte entia aptitudinalis
 inferre esse potentiale In secunda parte entia actualis inferre esse existentie actualis
 Et in tertia essentia intelligibilis inferre esse existentie intelligibilis vel intelligibile
 le et sic semper entia inferre existentiam suo modo alias parte in talibus non sustinet
 ex quo immutatio unius modi essendi in aliam facit fallaciam figure dictionis
 accidentis et sicut quid ad simpliciter ut facile apparet scienti fallaciam.

¶ Ad vice simum. dico sine preiudicio sine subditio et melioris quam nihil
 prohibet esse actualis existentie absolute ab essentia sicut illius quod per se
 re sicut sine proprio supposito. puta virtute dei gloriosi agentis esse simpli
 citer sine ministerio carum inferiorum quibus datur esse determinate nature talis vel
 talis suppositi. quod sicut supra dicitur est esse sine omni creatum in materia prius
 natura et formali calitate est liberum a materia existens in veritate formali
 essentie tamen et per se prius aptitudinalis existentie quam habeat esse terminatum infe
 ritus ad terminum materialis potentie ubi accipit actuale existentiam et ideo
 si deus sua formativa sicut duraxat ageret esse creatum virtus existeret sine
 subsisteret prius in se formaliter quam virtute efficientie finaliter ordinare sub
 sisteret infra se in potentia extrinseca Sicut ubi igitur de sola virtute sue boni
 tatis influentia formali illico esse creatum absolute a sua propria subsisten
 tia quam habet in subiecto tamen inuit subsistentie formali tamen hoc tamen contingit et a eodem
 dicit in accidentibus eucharistie ubi consecratio divina recipit ad proprietatem
 dem formalis causalitatis dei tamen. sed suppositalem sibi qui est imago et

forma patris. Pro quo notandum qd cū deus sit simplex actus pfe-
ctionibz agendi eminenter pfulgens ideo ex simplicitate indiuisa z vnica
est tota influentia sue caritatis sicut etiā sentiunt Theologi cū dicūt opa
trinitatis esse indiuisa z ex discretis siue distinctis pparatibz causaz ta-
lis vnica influentia in pcessu pōt distingui in terminis sue pfectionis vbi
relucet vestigia caritatis pparatū causalū Si qd aliqd pte diuina pstitit
suat in vno termino vestigiū qd non in alio tūc illud additū p̄t absolutū a
quolibet alio z vestigiōz z tñ nō absolutū a p̄actu influentie cōis illis tri-
bus vestigijs nūc ita est qd influxu psecratio sacramētū oipotens z indi-
uisa opat deitas. tñ p̄tute recipiō caritatis psonalis notate in hoc p̄nomie
meū datur intelligi qd terminus p̄rius illius psecratiois est corpus vnica
p̄bo z nō toti trinitati igit in p̄tute substantifica z psonali diuini p̄bi ho-
stia rapit siue recipit in esse suppositale corpis qd est xp̄us deus z homo
quē rapit p̄comitat formalis subsistentia talū accidentū p̄m modū iam
explanaui Si t̄ hūanitas xp̄i p̄tute p̄uentia diuine formatiōis bonita-
tis que appropriat p̄bo seu filio nō accipit suppositaleitatem seu subsistenti-
am in suo p̄prio supposito s̄z in supposito diuino cui appropriat notio for-
malis causalitatis z ideo essentia hoīs illico diuidit a p̄pria subsistentia
supnaturali p̄tate siue potentia dei. qz tñ circa eam opat effectiue z fina-
liter formando p̄ceptū z creando aīaz ideo nō manet ibi hūanitas sepa-
ra a p̄pria subsistentia siue existentia dante sibi indiuidualem terminū s̄z
indiuidualiter z indiuisibiliter p̄pleta p̄tute vnica trine caritatis influentia
diuina pat terminū suppositale accipit in p̄prietate, assumētis carmen que
p̄prietas non est aliud q̄ reflexio formalis caritatis dei quā id qd ab ip̄o
exire fecit p̄m cōem facultatē trine caritatis reorq̄ singularit̄ ad seipm
per facultatem forme. licet q̄ accidentia in sacramento altaris absoluatur
ab ex̄tina aliena pura subiecti retinent tñ existentia p̄pria quā etiā h̄z ques
libet forma p̄m qd est actus cōicabilis ante se p̄ p̄tute sui agentis formati-
ue essentialiter finitus sicut em̄ dicitū est forma est essentia tñ absolute for-
matur z terminat suis cōtentialibz est existentiam hūis vt finit̄ ad agens z
ad materiā Si quidem igit accipiat vt actus effluxus ab agente forma-
liue existit in vnitate cōtencie cū aptitudine cōicabilitatis p̄m esse z si acci-
piat vt influxus materie tūc existit in vnitate essentie z esse. Si q̄ forma
diuisim terminet suis cōtialibz terminis vtiqz ex tali diuisiōe p̄surgit p̄port
onabilis nūcerus diuersitatis sui esse. puta si illi termini diuidant p̄m rem
faciūt nūcerum essendi realem. Si p̄m rōnem faciūt z talem distinctōez. s̄z
rōnis S̄z si ille tres caritates actiue z formatiue forme. s̄z efficientis z fi-
nis in separabiles sunt p̄m naturā imo essentielles pres vnus boni natura-
liter causalis sic bonitates essentielles eandem simul z indiuisibiliter siue
indiuidualiter resultant in eodē effectū Unde fit qd naturalit̄ nō p̄t aliqua
forma creata separi a suo esse quo ante se finit̄ ad agens intra se finit̄ ad
terminos p̄pria caritatis z p̄ se ad terminū potētie cui⁹ est ex̄trinsecus si-
nis essendi z ideo eē cōtencie nō p̄ p̄m naturā separi ab eē ex̄tine nec agi na-
turaliter in nūcerū reale pura esse ex̄tine s̄z supnaturaliter nisi p̄hibet eam
p̄seruari intra siue infra solos terminos sue formalitatis sicut accidit in
sacramento altaris p̄pter transubstantiōnē panis in corpus xp̄i qd nec

et subiectum nec proprium substantium talium accidentium. Potest etiam
 seruari eade sup naturali & tunc in xpo in quo humanitas hz ee dicitur
 cu ipso xpo sicut vegetale rationale in hoie. Habet ena ee ex tunc finitū p cau
 sas agentes existente causam ex materia & forma siue aia siue ex aia &
 corpore s; uon hz esse finitum ad terminū subiectiū siue potentie cui? est
 finis eo q non subsistit corporaliter sed spūaliter in supposito diuino vt cas
 nit fides. ¶ Ad vicesimūm dicendū p interemptionē minoris q
 esse qd est in aia pncipium cognoscendū cētiam p resolutionem ipsius in
 suos terminos formales ē ee intentionale qd est cēnaliter alterius gene
 ris qd esse reale extra aiam licet maneat cū eo idem in origine. i. in cētia
 pñ fluūt ambo illa ee eo qd ex pre originis vntunt in vna & tunc fluendi &
 cōicabilitatis sicut dndū patuit cū querebat an idem est esse vltē in re
 re & post rem quod fuit pblema scdm in ordine. ¶ Ad vicesimūm scdm
 dōm p interemptionē. Assumptū q hoc impossibile est vt vsum est in dñis
 dā rōib; post oppositū. Si em cētia piciparet hoc mō sibi psequenter in
 natū & creatū ee nēc ipa cētia creata esset pot? forma formās dicta a fo
 nis manēdo qd forma informās per sue substantie essentialē illapsūm
 Nec informaret sua picipia siue picipantia p se & immediate sed med
 ante esse effectiuo ab eadē diuino qd est oīno stopare. Etenā stoyci pos
 suerūt formas quas dā extra mentem pme cause que sunt instrumentaliē
 subiecta pme & mediantib; illis dari qdā imaginem siue esse p mixtur
 materie sicut imaginat istud argumentū quasi cētia esset actus medius
 inter dū & materiā q immediate recipit esse a deo & illud esse picipatur
 sibi a deo influeret materie actualitate essendi imaginat in sup qd in sub
 stantijs in materialib; essentia exeret a se esse formaliter & p tūrem instrū
 mentaliter actiua qd picipat ad sue subsistētie pfectōem in pñtū est ex nē
 hilo creata que imaginatio in hoc deficit q pūat cētiam ee terminū cre
 ationis qd quodq; esse pōt ab aliquo formaliter & actiue fluere ad supius
 picipationem que supius liquide reprobata s; essentia em neq; generat
 neq; generat neq; creat neq; creatur neq; picipat neq; picipat & hoc
 pprie loquendo sed est pncipiū exerens a se esse formaliter quod pprie
 picipat ipi qd est aut materie aut alteri inferiori subiecto & sic ipa est hoc
 mediante quo alia generantur

Aliqualis cōcordia, tota ergo

resolutio huius pblematis stat in hoc q essentia & esse sunt vnum subal
 ter in eodem licet in diuersis realiter nūerant cū hac tñ vnitare stat distin
 ctio rōnis eorundē fm actum pportionalē distingubilitatis siue distins
 guibilis aptitudinis a pre rei que admodū est discussū. ¶ Si illā distins
 ctionē aptitudinis & pcretionis a pre rei illi de pma opinione voluerunt
 interpretari p resolutōe sue finie in idem conuadimus nō impedit nisi ppre
 equū dicationem terminor. Nos em cū eis dicimus q idem fm cētiam
 est diuersum fm esse. nec tñ pariformiter fatemur q esse est actus additus
 essentie quo nūneret cētia in plurib; p accidēs. pmanēs in se vna s; si
 deliter dicimus sicut effica cū puto pbatū ē in pmissis. ¶ Et est act? rāz
 hinc inde & substantialis essentia q siue eo porsus nō est eo q essentia

esse non est nisi ipsam esse a se exere licet fm ordinem rationis conuerse
 ad intrinsecos modos eiusde pns natura est pcreta habitudine ad crea
 torem a quo accepit pntem coicabilem Deinde respicit terminos intrin
 secos sue formalis pfectionis intra quos colligit pntem coicabilem sibi
 a pmo pcessam z dcterminatur ad virtutem formalem pprii generis vel
 spci z vltimo respicit post se ad id cui coicat esse. tali em distinctoe non ob
 stante realiter est vnus actus influens ex pprietate z substantialitate sue
 nature esse ei qd in illo ee surgit p efficietiam agentis Cu g dicimus q a
 nimal est vnu fm essentiam in plurib spib sibi subiectis vel q homo est
 vnus in plurib indiuiduis fm eentiam dicitur fm esse tuc vnitas interpre
 tanda est fm roem z diuersitas fm rem qz a pre rei no alia rone ipa essen
 tia dz indris z vna nisi q est actus formalis pceptus cu pmo termino
 pfectois sue sctus pncipiū qd est finiri apie an ad pmam causam sub ro
 ne efficientis z fontalis actus p siderata. gra cuius termi pfectionalis no
 pt agere in diuersitate. eo qd qd est fluens ab vno simplici z penitus si
 ue p sicut indiuiso fm qd hmoi est vnu vt vult phus. viij. phicoz z alibi
 in multis passib z ideo illa vnitas bñ dz vnitas originis no pcurabilis
 supra vnitate pncipiani Cu itaqz esse sit eentia p modū actus originari q
 fluendo pgradi potest ad diuersos terminos essen pi extrinsecos z intrin
 secos Ideo qd illud qd negat essentia fm modum pprium qui est modus
 pncipiū fontalis vel originalis. pt pte attribui eidem sub pprietate ipi ee
 quos hdez modos formalis nature distincte signamus siue significamus
 p curstantia reduplicatiua huius ppositionis fm additu eentia z ee. di
 stimus em fm essentiam. i. sub pprietate originari correspondente nomini
 essentia est diuersum fm esse. i. sub pprietate originali correspondere huic
 actui sballi esse. qz vnitas originis fontalis est abnegatio ois pluralitatis
 fm actu z aptitudinē ex q pncipiū fm q hmoi est simplex no possibile di
 uersificari hoc est diuersitati subiacere in hoc differens ab vnitate pinct
 pji fluentis que licet neget z excludat pluralitatem fm actum intra tamē
 relinquit aptitudinē nertad extra queadmodū fluxus aque non diuidit
 aquā intra siue infra alueate fontancum siue fontarium. pot tñ z incipit
 ipam diuere p riuos emanantis ad extraneos aliuos que aptitudo ves
 nit in actu pcessione riuoz in distantiam a fonte z ad receptibilia siue res
 cepta eula diuersa talem fluxū terminantia Essentia egit z esse se inuicēz
 idemitate substantiali inuolunt per modos assendi ipi essentia intrinsecos
 eos z subales tantūmō variata Et hic est finis intentionis pncipalis huius
 problematis cui assentio sine pnciudicio sine melioris.

Quod proponebatur de

timose primo disputandum est hoc. An preter alias no
 biles sint ponende intelligentie corpibus celestibus ppor
 tionabiliter numerate De quo superius in pre est disputa
 tum Pro pcordia pncipioz pbie z fidei xpiane Sz vt
 videatur pbabilitas pboz tales subas mortices distincte ponentū atqz
 p influentias eaz totū mundū inferiorē inde dirigi z gubernari assere
 sum. ita vt esse simpliciter coiect vniformiter z vniuersaliter ex influen
 tiis

prime cause quā ponunt p̄mā intelligentiā motū simpliciter & diurno p̄mā
mi celi pura decimi celi tale esse instrumentali seu organice aduherere ma-
terie generabiliū & corruptibiliū p̄formiter sicut aīa aīalis motu cordis
aduehit vitā totū vnuerſitati membrorū minus p̄ncipaliū atq; esse deter-
minatū ad p̄tūre forme def ab intelligentiā & esse distinctū co:poſitate ab
aīa nobili. Esse s̄o p̄tractum ad sp̄m a natura vnuerſali per ordinem
omnium harum causarum vnuerſalium dicunt quodlibet celum infor-
mati ad inferiorū p̄paratōem ita vt p̄mā cā ſuſtānūcat esse ſimpliciter.
Intelligentiā vt dictū est illud formati ſiue intrinſice terminet ad p̄fectōem
formale aīa idē intrinſice formatū extrinſice terminat ad co:poſitēz ſiue
ad potentā materie generalē & natura vltis id ip̄m p̄trahit ad qualitates
ſenſibiles alterātes materiā ad finē certe sp̄i Ex quo p̄z q̄m p̄bōs cui
libet celo dant tres motores p̄portionati & vnus excedēs oēs p̄portionis
terminos Nā ille caūſe q̄ determinat intrinſice vel extrinſice formā ip̄am
mūdane p̄paratōis ex hoc q̄ ſunt terminatāz influentiāz ſiue ſmūctis
eōs influentiāz diffiniunt ad certā legē p̄portionis agendi & cū p̄uertunt
ſupra mobilia & mora ab eis finiūt ad eadem ita q̄ intelligentiā inſormae
ſua mobilia p̄ influentiā formāz intellectualiū infra p̄rios terminos for-
me ſinitāz eo q̄ intelligentiā ſunt forme tñ & nō res p̄poſite ex materia &
forma que qdē forme intellectuales ex hoc q̄ oīno materiales ſunt etiāz
penitus ſunt immobiles & p̄ oīs p̄ſus vniformis p̄tūis influxūe exiā
ſunt quā p̄o:pter dicūt motū celi informatōe raliū formāz dirigi & tenē
ri in ſua vniformitate Aīa s̄o nobilis vel celeſtis ex hoc q̄ eſt ſuba natu-
raliter p̄uerſa ad corpus p̄ cauſalitatē p̄prie p̄tūis quodānō materialis
eſt & ſi nō ſm ſubam tñ ſm terminū p̄prie ſue p̄tūis Nō eñ h̄z vires ſuas
oīno vnitas & indiuiſibiliter p̄ūctas ſz p̄ corpus exteſas ſiue expanſas
& diuiſas vnde p̄trahit infirmitatem & ipotentā vniformis op̄atōis &
ideo dicūt celū p̄ informatōem p̄tūis eēnā hū aīe ſic diſformiū diſtingui i
ſitus & poſitōis d̄nās que ſunt dextrū ſiniſtrū ante terro ſurſum & deors
ſum Sz natura vltis ex hoc q̄ eſt determinatiā generis co:po: ad certā
sp̄m & nihil agit ad certā sp̄m niſi q̄ materiā p̄iacentēz ſub habitu p̄ſu
ſo generis trāſmutat de p̄tūis in p̄tūis p̄pter hoc qd̄ talis p̄ſus har-
bitus nō p̄t ſaluari p̄ ſe ſz in altero p̄tūis Juxta diuīū memoria in p̄
cedētibz ſic q̄ motus celeſtis eſt p̄mū motū ad sp̄m p̄tractōis natura
vltis talem p̄mū motū ad sp̄m certā determinat & p̄tūis dicit motū ce-
litaccipē d̄nām p̄trahētē eius genus qd̄ eſt latitō localis ad sp̄m circū
latōis circa mediū p̄ quā diſtinguit ſpecificē p̄tra motū locales ſimples
cum co:porum qui ſunt motus recti a medio vel ad medium.

Reſoluēdo igitur premiſſa ſub

p̄pendio & epilogo dicūt q̄ motus celoz h̄nt in ſe quatuor gradus perfe-
ctōis ſubordinatos p̄portionabiliter relatos ad quatuor cauſas vles in
p̄allegras .ſ. eſſe .vniformitatē .d̄nās poſitionū & circūlatōem Quorū
p̄mū eſt ſubſtātiū ſurſus p̄mē caūſe. Sedō eſt bonitās intelligentiā
Tercius ē a vitā aīe Quart⁹ eſt a natura vlti p̄pter quos gradus illi mo-
tus quatuor ap̄pellant nōibz Dicit eñ ſapientiā vel diuiniā a deo ip̄o

Mobilite celi tanq̄ mediantē organo sue p̄dictice scie ad uerē cē sim-
pliciter. Dicit intellectualis ab intelligentia tale esse simpliciter p̄ formas
sue calitatis q̄b̄ plena est formaliter distinguere. Dicit etiā aialis vitalis
aut uiuificus tanq̄ uita quedā vltis om̄ inferiorum ab influxu p̄prio aie
tale cē intrinsece distinctū ad naturā corp̄is tanq̄ ad certū genus deter-
minare. Et d̄ naturalis naturalitate vltis calitatis sup̄ spēs generabilū
z corruptibilū z tūc est metū z mēsurā sub cui⁹ sempiterno influxu gene-
rationis z corruptionis inferiorū p̄petuant. Dicit insup̄ p̄bi q̄ sicut taz dicit
effectus ordinate pueniūt supra mūdū elementarē p̄ motū diuinū z ap̄
planes sic vt p̄mittit p̄nter informantū z ordinatū ita motu p̄uerso diuine
reolutionis ip̄a elemēta mouent ad mixtionē in quo motu mixtionis p̄es-
misse p̄tutes causales sunt reductie z finales z t̄do p̄rariū z euersum h̄z
ordinē. Nā p̄mo influit in tali motu mixtionis natura p̄ cui⁹ p̄tute misci-
bilia sunt immediate p̄fecta s̄m p̄prias spēs. ij. de aia tercio intelligentia z
quarto p̄ima cā z t̄do p̄ma spēs mixtorū est eorū q̄ h̄nt esse t̄n̄ nullo mō
elevantū supra gradū cēndi nature. Seda est habentiū vitam elevantē cē
nature supra dominiū p̄rarietatis s̄z nō supra p̄tute generis corporei.
Tercia est habentiū vitā elevantā supra facultatē corp̄is in hoc q̄ agit nō
p̄ motū t̄m s̄z p̄p̄ta p̄tute agit supra motū corp̄is p̄ simplicē apphensio-
nē cognitionis p̄portionabiliter ad corpus p̄uersē. Quarta p̄o est haben-
tiū vitā excedentē oīno p̄portionem corp̄is in genere z spē cui⁹ actus est
uiuere p̄ cognitōem intellectuālē z dei formē s̄m p̄p̄ta p̄tute qua d̄ter-
minat ad suā spēm quēadmodū de h̄ijs latius est determinatū sup̄ius.

Primum correlariū Et dicit̄ ex q̄b̄ hec sequit̄
q̄ p̄ma cā est fons z p̄ncipt
um totū esse oīm secundorū vsq̄ ad vltimas spēs. **S**cdm correla-
riū q̄ esse q̄d est formalis p̄positus oīm sc̄dorū realiter descendit p̄ gradū
cēndi p̄fusus z indeterminatos ad distinctos quēadmodū ordinat in rōe

Terriū correlariū q̄ queq̄ intelligentia est plena formis intellectuālī
bus intellectuāliter actiuis. **Q**uartiū correlariū q̄ cē determinatū ad
genus z speciem nō est iūt immediate a deo sine medijs instrumentis
Quintū correlariū q̄ intelligentia z aia nobilis sunt due substance cēn-
tialiter subordinate quaz vna influit a leri vitalit̄ z cognitue rectitudinē
agendi p̄ cui⁹ imp̄ssionē amari z desideratā p̄nter requit natura p̄ modū
desiderij carentis cognitōe sed h̄ntis inclinatioem obedientiale instrumentis
talis p̄tutis a qua sic desup̄ formata z rectificata p̄ime exercit̄ motus
velud q̄daz instrumentalis opatio cōis intelligentie z aie cui⁹ p̄p̄riū sub-
tēnū est celi a tali natura seu formato desiderio actiuanū. ita q̄ s̄m hanc
imaginatioem natura vltis nō est aliud q̄ desiderij obedientiale celi p̄ actū
aie informantū q̄d quidē desiderij est natura formalis celoz cū substantia
li p̄tute influendi ad certā spēm eo modo quo dictum est.

Primum Hōiū correlatorū sic p̄bant. sicut est in arte ita est in
natura. s̄z ars sc̄p̄a s̄m solū facultatē intellectus pra-
ctici nō p̄ducit formas sui generis ad p̄plementū specificū in re nisi p̄ sp̄i-
ritus organa z motus instrumentorū q̄ p̄ima cā in natura sc̄p̄a sine in-
d̄ijs agentib̄ nō producit esse finitū ad genus vel ad spēm. **S**cdm

Purus actus nō potest ad aliquid pportionaliter puerit nisi supra pua
 rā potentia. s; pura potētia accipit esse informe z infinitū inrus z extra s;
 pter pma cām q̄ est purus actus opz subūgere actus medtos determina
 tuos ipsius cē intrinsicē z extrinsicē. Tales autē sunt intelligentie z aie. s;
 idē qd prius ¶ Terciu. p̄tuti vltissimi agentis pportionalē obediētia si
 ue obiectū vltimū patientis Tale autē est materia cui? cē est in? z extra
 infinitum s; sola p̄tute talis agentis non surgit materia a sua subalitate
 infinita ad circumscriptū esse generis vel spēi ¶ Quartū. vltissimi agen
 tis effectus debet cē cōssimus Prima cā est agēs vltimū z cē simpliciter
 acceptū in ambitu sue analogie est effectus cōssimus s; sibi pportionalē.
 s; p̄ma cā nō est tota cā essendi rerū in genere z in spē

Scdm correlariuz sic psuadet

Intellectus noster cū sit in potentia nō vadit in actū intelligēdi vel iutel
 ligibilia ordinandi nisi moueat z actuet ab ipis reb; intellectis z ordina
 tis s; ordo rōnis p̄firmat ordinē rei. sed p̄stat gradus essēdi in rōne dirt
 uari ab analogo ad genus z a genere ad spēm s; talis erit in reb; essēdi
 ordo ita q̄ esse realiter sit anteviuere z viuere an̄ intelligere motu corpali
 z cōis ¶ Scdm. creati p naturam est ante factum per informationem
 sed esse est factum p creationem. ceterē vō nobilitates essentialē sunt fa
 cte p informationem vt vult auro; libi causarū. ¶ Terciu. actus sub
 stantiuz p̄cedit actū adiectiū z in forme siue indeterminatū est an̄ des
 terminantia z formantia Esse est bonitas substantiua informis z indes
 terminata. alie vero bonitates se habent ad ipm esse sicut adiectiue boni
 tates z qualitates quib; sua informitas distinguit z ordinat sicut etiam
 testatur veritas fidei in exordio geneseos Cū dr. q̄ deus in principio crea
 uit celli z terram indistincte z postea p ordinem sex diez distinguit z ordi
 nauit Sz cū ipse sit ens oīno infinite causalitatis z supra oēm pportione
 effectus determinati in genere vel in spē non videtur quō opatus fuerit
 istā distinctionē nisi ministerio sibi subordinatū causalium ad quas se
 habet vt pater Juxta illud Thimēi D ij deozum quoz opifex paterq;
 ego sum boz sementem ego faciam vobisq; tradam. i. s̄trem causandū
 indistinctā. velstrū autē erit ad par ereq;. i. ad vras cāitates p̄tiner erecu;
 tio sementē s̄trem ad par. i. ad p̄formitatem siue similitudinē generis z
 spēi singulozum

Tertium correlarium Sic apparet pro
 habile q̄ ipsa inrel;

lignētia p suam propriam virtutem intrinsicē distinguit esse ergo confere
 dūas intellectualiter formātes cē creatū Intellectualiter inq;. i. ad s̄trem
 dinē sue nature intelligētiē vel agētiē intellectualit. i. ad similitudinē sue na
 ture intellecte s̄m q̄ h̄mōi eo q̄ suis causalis actus est p̄tiusius z redit
 uis quo ipa intelligētia formādo alia sub se redit ad s̄bam z s̄trem suā
 p̄tēplādo se vt cām formationis eozum s̄m quem modū dicit p̄cipates
 tū q̄ intelligētia p̄tmi ordinis p̄timit sub se intelligētiā sed; ordinis
 z etiam animam cū celo sibi pportionato Nam cū sit cā vltimē formatio
 per actum conuersiuum quo colligit actiue suam essentialē virtutem z

suos actus formatiuos sic ad substantiaz constituendam in pfectione for-
 me u. c. ratio tot modis deducit ad formatiōem entia ex eute sacro p creati-
 onē quor modis quertit ad se. hoc aut quingit tripliciter. redit intelligenti-
 a ad se. Pr̄io mō p̄replatione actiua ad suā cētiam scdm q̄ stat sub in-
 fluxu substantiū p̄nē a quo h̄z qd̄ est z q̄ cā est. Sc̄do redit ad se vt ens
 formaliter p̄fectū z p̄pletū in sua p̄pria natura. Tercio mō vt ē ex nihilo
 p̄ducta ḡ p̄ h̄mōi triplice p̄tate z p̄replatoz cālem p̄stunt sub ip̄a tr̄a
 genera entū. p̄mo sc̄z intelligentia inferior: p̄stunt ex p̄mo actu quertiuo
 eo q̄ illo mō agit p̄tate secundaria p̄mi ip̄am in eē substantificantis. sc̄do
 mō p̄ducit aia q̄ naturaliter est sub cētialibz suis gerens imaginē. tercio
 mō p̄ducit corpus ab aia motū eo q̄ illud est casum partēs a p̄tate luminis
 h̄is intellectualis sicut nihil eadit a p̄tate actus sui imo potius actus in-
 telligendi reflexione ad nihil vmbziam partē intellectualis p̄tatis que for-
 mata z instituta est in dominio actus v̄tcentis oēm potentā diffusiblez
 ab actu subaliter vel accidentalit̄ p̄pter hāc feciditate formatiua intelligē-
 tie addunt. H̄ij eidē p̄tē q̄ ois forma desup p̄cipata s̄m q̄ forma est. est
 lumē siue quidā radius luminis intelligentie intelligibilitate h̄is finitā
 quia finit̄ intellectū nostrum possibilem in q̄tum est talis luminis forma-
 tui z distinctiui radius quo quidē lumē irradiat̄ intelligentia infinit̄ ois
 dinis supra aias nostras ad noticiā secretoz celestū z noticiā futurorū
 ex causis celestibz. In quocētā lumē d̄t Auerois p̄mentoz saluari v̄ni-
 tate nūteralem intellectus agentis Sub cui⁹ splendore fantasmata mo-
 uent̄ ad intellectū. **Quartū** correlariū q̄ est simile primo
 dicit̄ parere ex hoc q̄ vniuersitas entū tam in causis
 q̄ in effectibus est ordinata alioq̄n esset male z non sapiēter instituta.
 nec vna q̄ multa eatenus p̄cipant bonitatem quatenus indiuisionem
 vnitatis s̄m Boetū z Dionisiū p̄pter hoc q̄ actus bon⁹ est cōicabilis
 diffusio que necāno orit̄ ab vno cui⁹ p̄tus fluit z expandit̄ ad multitudi-
 nē. Sz multa s̄m q̄ h̄mōi nō p̄uenit vñ nisi p̄ formam ordinis. ḡ vni-
 uersitas cāz z effectū est ordinata z p̄ h̄is prima cā not̄ immediate iū-
 git̄ p̄ suā p̄tatem vltimo nisi p̄ ordinem causaz mediāz q̄ p̄us est attri-
 gere mediū q̄ extranū in o cū p̄tus p̄pria p̄nē cause sit ois̄ restricta z
 simplex videt̄ impossibile q̄ attingat ad vltimū s̄m effectum seu actū pro-
 prie causalitatis. huic suffragat̄ experientia de sole cui⁹ immediatus z solita-
 rius splendor non facit colores s̄z mediantibz p̄tarijs qualitantibus actū
 uis z passiuis h̄o p̄stunt lumē in eē p̄spiciū diuersimode finatū sic z in
 orbibz Architeconca nō imediate regular op⁹ manualis artificis z c̄ijs.

Quintū correlariū Probat̄ ex hoc q̄ effectus
 suppositaliter diuersi iudicā-
 cant causas similiter nūerari Sz aiatata aia sensibilt̄ specie z supposita-
 liter distincta nūerantur p̄tra aiatata uegetabilia ḡ intelligentia cuius ē for-
 mare ad genus p̄p̄riū sensibilia differt suppositaliter ab aia cui⁹ est deier-
 minare z distinguere ad genus uegetabile. In signū hui⁹ p̄ximū genera-
 tium animalis est virtus formatiua z proximum principium plante.
 est virtus sententia vt h̄ij eidem tradunt. **S̄do** sic ab vna suba
 particulari nō possunt fluere substantialiter effect⁹ diuersorū genēz ex

quo omnis effectus substantialiter exiens ab aliqua causa propria confor-
 mal specificiter huiusmodi cause nisi causaliter agat quod nephas est attribu-
 ere causis vltis que sunt sempiterni influxus. Et intelligentia ut dictum est
 in tercio correlatio pducit intelligentias et animas sub se quas non pducit
 eis anima et cetera. **Tercio** sic. Producentis et pducti non sunt eiusdem entitatis
 sub numero eo quod idem non potest substantialiter agere in seipsum. Sed anima nobilis pducit
 ab intelligentia cuius est propria et naturale instrumentum et idem quod prius.

Quarto sic. Impossibile est quod eadem substantia habeat perfecte operationem
 extrinsecam et reuertitur ad sui essentiam et reuertitur substantialiter ad corpus extra
 se. Sed intelligentia habet operationem simpliciter et perfecte reddituram supra se et
 ad sui essentiam et simul non potest per eandem substantiam agendi reuertitur infra se
 ad corpus. **Quinto** sic. Prout ex superioribus habitis ubi ostensum est quod anima nostra
 intellectualis non potest simul vni operatione reuertitur et a reuertitur. **Quinto**
 sic. Substantie intellectualis essentialis operatio est perfecte notionalis eo quod
 ipsa substantia intellectualis est simplex et indivisibilis que propter eius simplicitatem
 est totaliter se exprimit et notificat in sua operatione et intelligendo se totaliter no-
 tificat se esse substantiam pure intellectualem et simul non potest reuertere se ad
 corpus per motum eo quod illa operatio est notionalis respectu substantie cuius
 posse non est in seipsa collecta et extra se diuisum et supra alienam potentiam
 diffusum. Sed in intelligibile est quod eadem substantia numero habeat omnes vires
 suas intra se unitas et simul extra se diffusas et dispersas et idem quod prius.
 Hec est et de articulo positionis philosophorum de intelligentiis et animabus nobili-
 bus cum suis argumentis probatiuis. **Oppositum** horum correlatio contra
 quam positio prius disputata est super in problema de naturalitate et anima
 litate corporis celestis quod fuit non in ordine ita quod non restat in proposito nisi
 si contrarie correlatio probatiuis per obiectiones contrarias et solutiones argumentor-
 um per veritate eorumdem.

Contra

Primum et sic procedit. prima causa est
 correlatio laborantium. **Contra** causans per sua entitatem ita quod sui
 esse est sui causare alioquin non esset super simplex et purus actus et vbius pres-
 sentat sui entitatem quocumque pertingit sua calitas. Sed cum sit prima causa omnium
 presentem suam eadem per ordinem omnium mediarum causarum penetrare facit usque ad vltimam
 effectum sicut patet ex hiis. **Contra** per immediationem suam sub vbius et per omnia
 penetrat et per se cuiuslibet substantiam usque ad vltimum terminum essendi presentis
 tunc. **Secundo** sic. Omne agens per sua entitatem in omni ordine identitate for-
 mularum actus et finis se diffundit eo quod hec vires causales radicanter in sim-
 plicitate actus et quanto vnior sine vnior et effectiuam replicat se vbius
 et potentialiter et per calitates eius finale tanto virtualior et per prius causalior
 et tunc et sicut per causalitate obiectaliter ut finis desiderij et appetitus omnium
 secundorum ita in omnibus effectibus formalibus replicat se substantialiter tunc for-
 ma in immediate dante esse omnibus quocumque modo perfectis in firmitate essendi. Non
 est verum quod solus influat esse in eodem vel in primo gradu essendi. **Tercio**
 sic. Dicitur autem libro de causis in principio prime propositionis quod primaria causa in hoc
 plus influat super effectum et super sui causatum quam causa secundaria quod puenit
 causa licet eadem cause et innumerabiliter profundat actum suum calitatis in effectum
 et tunc causa que primo omnium causa pura deus gloriolus occupat se forem om-
 nium equis seculis se ostendens et innumerabiliter illabit effectui et propria entitate se
 in (i)

ue p̄ria essentialia eiusdem effectus ergo sunt medio causa & causa esse
 omnium sibi subiecto & entium non ergo eger causis scdis & medijs. Determina
 nantibus fructibus. Cuius causa scdis cause hanc de eorum inanimata accipit
 aut hanc prime a prima causa. ¶ Quarto sic. si prima causa influeret per me
 dia aut hoc p̄ueniret ex in potentia prime cause aut ex ipso proportionabili ele
 uatione eius supra vltima. Aut ex neccitate ordinis influentialis que non
 p̄mitteret fluxum p̄cedentem ab aliquo vltimo agente non gradualiter distribuit
 sibi quod attingit duos gradus distantie eo quod distantia est origo prima de
 uerstratis. Primum nequas est cogitare in omnipotente. Sicut & corrigitur ex
 ipsa voluntate imperiali ordinata decentissima diuinissima sapientia primi
 que summa sapientia primi non finit exitum rerum dirigi ab infinita inue
 strate eiusdem primi. Sed potius a bonitate a se versus exterius finit.
 Nihil enim prohibet habens thesaurum infinitarum diuitiarum expendere de
 struitores finitas habens enim talem thesaurum non agit nec effundit cum
 sibi extrenum sui posse sed potius sibi decerere sue sapientie & sue voluntatis con
 silia. Tertium etiam non impedit hanc approximationem prime cause cum vlt
 timis quod distantia non potest fundari inter actum essentialem & suum prin
 cipium eo quod ille est idem cum tali principio modo idem non distat a seipso sed
 tunc fundatur in diriuatione & in emanatione diriuata ab aliquo principio
 manente extra substantialia talis emanationis & effectus per eam constituitur
 Sed ut dictum est effluxus prime cause non extenditur extra substantiam
 suam per aliquid esse absolutum quoniam vbi est quod prima causa influat ibi in ea
 inimitate & in mediatione replicat sua substantia qua sunt actus suis
 effectibus intimatur relicta sola relatione extrinseca effectus ad eam. Quia pro
 pter bene dicitur catholici creationem esse relationem effectus surgentis ex
 nihilo ad creatorem qui inmediate presentia sit sue substantie sibi dat ce
 Et tunc de improbatione sue reprobatione primi correlarij simul & quarta.

Contra secundum correlarium sic p̄

ceditur. ratio nostra est resolutoria sed ordo resolutionis est p̄rarius or
 dini compositionis. ergo ordo nostre rationis est contrarius ordini na
 ture constituentis et producentis. ¶ Secundo sic. dicitur primo philosophorum
 quod non eadem sunt nobis nota & nature sed p̄rario modo se habet nota
 cia nostra noticie ipsius nature ergo similiter ordo ordini hinc inde p̄rari
 us & uersus reperitur. ¶ Tertio sic. facultas nostri intellectus est ex
 natura sue creationis in potentia seu possibilis & ordo intelligendi eius
 dem est ex potentia ad actum p̄sensum. Sed in ordine essendi vniuersitat
 entium actus p̄cedit potentiam affirmatio negationem & p̄fectum imp
 fectum ut patet. scilicet metaphisice. ¶ Quarto sic. Nostra ratio seu nostra
 noticia formatur per abstractionem intelligibilis a sensibilibus a ma
 teria & eius appenditijs. & intellectus noster primo intelligit id quod est ma
 terie propinquius. tale autem est posterius natura ut patet ex superioribus
 disputatis. ergo idem quod prius

Contra tertium correlarium sic

P̄ceditur & obicitur. Dicitur autem libro i causarum quod actio rei create. des

frustratus simplicitatem in hoc qd nullum creatum est totaliter agens z p
 suam essentiam agens qnimo ppter vmbriam potentie annihilationis
 cui suus actus substantialis obligatur non potest extra se emanare nisi a
 etum defectiuum siue bonitatem defectiuam ex tali vmbra potentie in s
 finata qualis bonitas accidens est z non substantia fm oēs cognosce
 res veram naturam accidentis ¶ Secdo sic substantia non causatur
 nisi a substantia pncipio sed nihil agit substantie nisi q est ens a se. sub
 stantia em est ens p se. omne autē ens p se producitur ab ente a se fm q
 hmōi. sed nullum secundoꝝ seu creatorum est ens a se q nō potest in ret
 substantiam Maior huius vltime deductionis pꝛ qz ens p se est quod
 formaliter est independens z ens a se qd est independens efficienter mo
 do sicut forma fluit ab efficiente ita forma habens esse p se fluit ab effice
 ente siue agente habente esse z brutem agendi a se ¶ Minor nota est.

¶ Tercio sic. omne creatū ad esse suū substantiale se habet fm illud qd
 est pncipatue z sic qd ammodo in potentia z passue q fm illud qd est
 nō potest agere substantiale esse. cū omne agens fm quod hmōi debeat
 esse in actu illius qd ab ipō agitur Sed nihil potest tangere aliquem esse
 etū extra se per suū esse formale ex quo illud est substantialiter finitū ad
 suam potentiam cū qua facit hoc aliquid. q nullo modo potest se cōica
 re substantialiter sed tū per imaginem siue forme effectam a virtute totū
 formati qualis imago accidens est z nō substantia q idem quod prius.

¶ Quarto sic. omne substantialiter incōicabile est ex p substantie
 pdictionis omne ens creatum est hmōi. ergo zc. Maior patet ex hoc q
 omnis productio est exitus virtutis cōicabilis producētis quare produ
 etiuū substantiale communicat se substantialiter aut per sui diuisionem
 sicut experitur de generante materiali hoc em p distributionem siue sub
 stantie materialis. pducit substantiā geniti. aut per sui omnimodā indiū
 sionem z sic cōicat se substantialiter generans puta patet filium in essen
 tia actus diuini. aut pductiuū effectuum communicat se non in similitu
 dinem forme sed imaginem qualem cū qz z sic solus deus creando p dū
 cit substantiam que est vestigialis imago siue substantie siue cētie in hoc
 qd est z existit p se licet non a se ¶ Minor pꝛ. Nam omnis substantia cre
 ata fm ppriam radicem siue subsistentie est post nihil z ideo nihilo obli
 gata est z p pns non potest in esse substantie quod ex nihilo solo surgit.
 non em potest intelligi q potentia orta a nihilo possit in actum excludens
 rem priuationem nihili a sua natura intrinseca qualis est substantia que
 libet ex hoc q est ens per se sed potius ex appropiata potestate siue essen
 tie casualis actum intrinsece infectum p vmbriam z priuationē nihili quas
 le est accidens ex hoc q non est ens per se absolutum in natura sed essen
 tialiter pꝛctum duplici dependentia ad substantiam. Est em vestigium
 substantie inueniens talem substantiam ex nihilo esse creatam

Contra quintum correlarium

precedentis de articulationis sic arguitur Frustra fit per plura quod p
 saluari z fieri p pauca. viij. Theopicoꝝ z hoc maxime verum est in ope
 ribus nature z creatoris que agunt regulariter fm necessariam exigentiā

finis Sed omnes effectus prenotati ppter quos intelligentie & anime
 nobiles ponuntur a phis sufficientissime reducitur tu imperialem & libe-
 ram sapientiam omnipotentie diuine. ergo nō oportet eas poni **Dinos**
 patet genes primo 2. ij. vbi expresse dicitur q̄ deus fecit celum & terram
 & omnia que per speciem & genus subsistunt in eisdem Ipse em̄ dixit et
 facta sunt ipse mandauit & creata sunt Iussu ergo dei omnipotentis ces-
 lum in suis partibus actiuis instaurantis mouet idem celum donec affu-
 erit terminus quem statuit sapientia diuini hiliij periodo celestis reuoluc-
 onis. fide em̄ tenemus q̄ celi sue inceptōis & durationis initium sumpt
 sit imperio dei quo indulgere semel celum tpe. Josue ad pces suas stetit
 p̄t̄ etiam in fine & summatione seculorum stabit ppter quod non est eis
 necessarium p̄creari motores tam differentes vt premisum est

Concordia verūtamē si ponā

tur assistere ipsis tales intellectus & anime hoc potius interpretandum ē
 q̄ virtutes p̄portionabiles q̄ substantialiter vt per intelligentiam intelli-
 gamus p̄t̄em imperij diuini vt est sapienter dirigens & eādem dicam
 aiam vt est motum exequens quia em̄ dictum est q̄ p̄tus & sapientia dei
 vbiq̄ inseparabiliter presentantur. ideo illa virtus imperialis impressa ces-
 tis regitur bonitate intima diuine sapientie sine medio alienius instrumē-
 taliter coaptari vt verificetur illud verbum sanctitatis in ipso sunt & mo-
 uentur omnia. potest etiam non absurde dici q̄ corpa celestia a quada
 eis innata actualitate apta sunt moueri circulariter circa medium vniuers
 si sicur grauita deorsum ita vt sine omni p̄t̄eritate sint plene & vltima
 obedientie suscipiendo motum ex solo spiritali & metaphisico actu in-
 operantis quā obedientiam vocat Aristoteles. 2. metha. Desiderium na-
 turale celo: um q̄ inq̄tum est intrinsece inclinans ad circulatoriem dicitur
 natura vniuersalis. inq̄tum vero sub forma imperij sibi impressa actuali
 ad exitū sui motus a determinato situ sub distinctione differentia p̄t̄
 etōnis sic dicitur aia & vira. eo q̄ anima est p̄ncipium motus organici &
 si naturaliter multiformis sed hec vis p̄ceptiua dicit p̄ intelligentia ex hoc
 q̄ imperare est actus intellectualis & libere nature Iuxta illud Anaxago-
 re Intellectus agens est immixtus vt imperet & sic ista p̄tus non est nisi
 potentia quedam actiua mouendi cōtēta celis que sub actu immobili di-
 uine bonitatis & voluntatis stans excitat desiderium celo: um ad opatio-
 nem diuinam puta motum regularem & vniiformē nulla vicissitudine ins-
 terruptionis obumbrante qualem actum ad extra nullus creatus intel-
 ctus facere & exercere potest sine gratia veribilitatem naturalis malicie &
 arbitrij confirmante vt canit fides xp̄iana.

Causa Erroris. ex quo patet q̄ totus error phisosophorum p̄t̄
 uenit ex hoc q̄ deum credunt conuerti ad extra per solaz
 potentiam causandi vniuersalem necessitate absoluta sue essentie infinite
 & nature eminentē & sō nō posse appropiari huic vel isti determinato effe-
 ctui & hoc modo non posset appropiari vltimis sine determinatiuis in-
 ter medijs causis puta sine quadam media causa finiente naturaliter et
 infinitum diuine emanationis. quarum vnam vero appellabant intelli-

gentiā z aliam sub illa determinante esse sic finitum ad terminum actus
 formalis sequent ad genus materie tanq̄ ad primū terminū extrinsecū
 forme quā dicitur aliam sub qua nō sup̄ius dicto ponebant naturam ad
 sp̄m materiale restringentē q̄b̄ medijs tanq̄ substantialibz instrumentis
 vñ ip̄e deus s̄m ordine sue diuine sapientie z potentia diuinita z sue boni
 tatis q̄b̄ ad extra se cōiccat non necessitate nature s̄z ad imperij libertate ve
 claret ex
 p̄missis. **Per hoc ad obiecta primi**

articuli z correlarij simul dōm q̄b̄n̄ p̄cedūt de potentia p̄me cause absolu
 ta z p̄ necessitatem nature sue infinite que est actus purus z vltissime actus
 tatis in agendo. sed nō p̄cedūt de potentia sua p̄culariter ordinata s̄m
 multiformes sue sapie ydeales respectus bonitates. **¶** Deinde dico
 ad p̄mū obiectū sc̄b̄i articuli q̄o: do intelligendi genera z sp̄es z p̄ter ip̄
 sa intelligibilia vñq̄ sic surgit a rebus q̄ quicquid intellectus intelligit p̄
 modū s̄me z veri iudicij qui ordinādo d̄t hoc ēē p̄ncipiū alterū illud sic
 est in ref̄m ordinabilitate distingubilitatis s̄z vt visum est p̄ rōes in op̄
 positum huius articuli inductas non oportet q̄ prius in ordine intelli
 gendi sit prius s̄m actum essendi vt s̄b̄ bene arguebatur quia esse viues
 re z intelligere in eodem non h̄nt realem ordinē s̄z dūtaxat ordinabilita
 tem rōnis rel rōnabilis. Et̄ cū ēē accipit vt p̄mus p̄cep̄us nō intelligit
 vt cā formalis a n̄ reu determinabilis p̄ terminos intrinsecos generis z
 sp̄is s̄z vt q̄dam actus cōssim̄ us qui taz sensu q̄ experientia rōnis inuenit
 oibz p̄cipatus z ideo p̄mo p̄cipit sub rōne effectus cause formalis cum
 tē a p̄t rei sit p̄us cā q̄ effectus. **¶** Ad sc̄d̄m dico q̄ p̄culdubio esse vt
 est bonitas cōnalis formaliter radicās oīa genera z sp̄es p̄cedit s̄m rea
 litate p̄prie veritatis ceteras bonitates essentielles factas p̄ informationē
 s̄z sub rōne illa ypostatica z originali non p̄mo cadit in app̄hensione n̄t
 intellectus s̄z vltimo q̄ sic ad ip̄m stat formalis resolutio oim̄ intelligibi
 lium. **¶** Et s̄t̄ s̄z ad aliud vicz tertiū cū sua p̄firmatōe. P̄ter hoc q̄
 non est accipendū illud dicit̄ Platonis taliter resolutum vt p̄z ex dicit̄

¶ Ad tertiū correlariū siue articulū dōm q̄ ip̄e. s̄ articulus tertiū ē
 totus erroneus s̄m illā interpretatōem substantiue caritatis vt visum est. S̄z
 catholice patet z in lumie rōnis naturalis p̄ certo tenet q̄ in oibz gradibz
 aliter ordinatis in genere sp̄e vel analogia sup̄ius inquit inferiori p̄fectio
 onē accidentale qua tale inferius in sua p̄tute agendi inuaz z p̄forat. Et
 ideo si ponerent̄ intelligētē z aīc ip̄e intelligentie essent irradiatiue aīanz
 splendore sui intellectualis lumis sub h̄eoz potēte exp̄ditōes fierēt ad
 agendum sicut testat Dionisius de ierarchie illustratione angelo: um.

¶ Ad quartū articulū siue correlariū dōm q̄ vniuersitas ordinata ē
 vt b̄n̄ p̄bat obiectio sed negat q̄ in tali ordine p̄mū non possit iūgi vltio
 siue medio. Est cū p̄mū q̄d est pars ordinis coordinatū sc̄b̄i dis. Et ē p̄
 tum eminens sup̄ra terminos ordinis sc̄b̄oꝝ. z ab hoc nō est coordina
 ta pars cōiundē. Et licet de p̄mo coordinato sc̄b̄is verū sit q̄d p̄cluditur
 eo q̄ p̄mū hoc mō acceptū immediate terminat̄ ad mediū s̄m analogiaz
 p̄prie habitudinis. n̄ de p̄mo sc̄b̄is nō coordinato p̄ter intinam z pene
 trariū cōicabilitate sue essentie dicit̄ argumentum efficacitā nō h̄z sic cō:

elusionis hoc em̄ p̄t̄m̄ p̄pter eius infinitam vniuersalitatē nūq̄ ex
cludi p̄t̄ q̄n p̄ oīa p̄neret p̄tingendo a fine ad finem Et ad experientias
tales z p̄similes de sole dico q̄ p̄portio talū similitudinū nullo inō tener in
agente infinito z supra oēm terminū p̄portionis suoz effectū naturalit̄
elevatoro quale est deus qz tale agens simul p̄ducit materiā z formaz z se
ip̄o essentialit̄er agit ita vt nihil p̄supponat ex p̄te sui vel ex p̄te effectus.
In hoc t̄m saluat̄ h̄mōi similitudo q̄ cū deus agit quid mediantē h̄t̄re
creata pura actione finali z reductiua tunc s̄m analogiam possibilitatis
h̄mōi creature vtitur medijs p̄portionabiliter eleuatiuis talis creature ad
finē sue op̄ationis quōo celū z natura miserabiliū cū suis s̄t̄rumbz actiuis z
passiuis subiciūt̄ur instrumentalit̄er ip̄i deo ad p̄parandū p̄agationem
mixtorum ordinare s̄m semina indica ip̄is p̄agationis in p̄ncipio etem̄
deus ex magnificentia sue largitiue bonitatis fecit celū z terrā z p̄ distin
ctiones sex diez oēs sp̄es creatas in suis p̄modialibz naturis disposuit
z distinguit̄ cōdicando quibusdā manente essendi p̄petuitatē z stabile fixo
nem sue p̄seruatiōis h̄ijs vitz que in puritate actus absoluti z liberi a p̄
rentia p̄uationis p̄ducunt alijs s̄o accipientibz esse imp̄mixtōe p̄uatiōis
z potentie p̄tradictōis cū in se p̄manere nō possunt p̄pter naturalem z in
trinsicā p̄tingentiā ad eoz nō esse p̄tulit vires actiuis z passiuas se salu
uandi p̄petue in suo simili s̄m p̄p̄iam sp̄em ne ex vicioria p̄uarietatis ip̄
suis materie bonitas p̄modialis institutionis vniuersi q̄ est p̄fectio sp̄eni
in armonia situs distinctōis z ornati cornū pat̄ z sic deficiat p̄fectio plas
matis a p̄petua z immobili volūtate ordinare sap̄tētiē instituti. Ridiculi
em̄ est vt deus seip̄o z ex th̄sauro sui etem̄ cōsiliū aliquid p̄ducat q̄d eas
dem h̄t̄re nō p̄seruet ne in nihilū defluat cū exp̄iamur in oibz sc̄dis agē
tibz a deo h̄t̄rem z subam accipientibz intentionē p̄seruandi sua acta z
p̄ducta p̄s̄t̄erentis prima itaqz p̄ducta p̄ h̄t̄res specificas a p̄ma caus
sa ip̄is imp̄ssas se multiplicant vt in sp̄e p̄seruent ad quā p̄pagatiōem ne
cesse est p̄currere oīa ea que generatōi sunt ex p̄te geniti necariā .s. h̄t̄rez
materie multiplicatiuā h̄t̄re eiusdē cū forma p̄portionatiua z virtutē for
me collatiuā quāz p̄ma est diuisiua materie de suba generantis. Sc̄da ē
illius materie sic diuisa a generante distinctio z limitatio s̄m p̄portionem
exigentie iuroducente forme Etā in similitudinē formatōis figuratiōis z
terminatiōis in materie generantis. Tercia est ex innata tali materie sent
nali formabilitate forme generanti p̄similis z p̄formis educio non dico
noua creatio s̄ effectiua formatio z p̄ductio p̄iacentis creati generis for
mabilis q̄d nihil aliud est q̄ p̄iacentis essentie formabilis actuatiō seu ef
fectus actuatoris Prima dispositio materie fit p̄ naturalez actū generantis
qui est se subaliter diffundere s̄ s̄m p̄us habita i possibile est vt generans
materie diffundat se substantialit̄er sine diuisione sue sube materialis.
Non em̄ se totū cornū pendō generat in aliā sp̄em. Sc̄da s̄o dispositio fit
p̄ h̄t̄rem formatiū vestigialit̄er imp̄ssaz de eise substantialē a h̄t̄re genera
tiua in q̄tū est instrumentū illi finalit̄er ab ea directū z ordinari finis
em̄ in naturalibz siue in natura est eā cāz z ordinat̄ efficiēs ad forme cō
uenientem donationē z ideo cū finis nō dirigit ad forme introductōem
nisi vt forma est finis materie z actus ad agendi facultatem relatus p̄t̄

nam dispositionem materie ipsa preparatur simul vt subiectum z agens
 di ydoneo instrumentu Tercia pfectio materie sic dispoſitio est forme col
 latio quia poſſit materia est in prima potentia ad ad ſui pportionabile
 acti tunc exigit ex ordine vniuerſi vniſone ipſius cu ſuo actu. eo q impoſſi
 bile est vnu correlatum ſine alio ſaluari in natura ipſe itaqz deus qui est
 inſtitutor ordinis vniuerſi largitur tali preparate potentie actum forma
 rium iuxta modum dictum

Ad obiecta quinti articuli et

correlarij dicendū p ante dicta q hec omnia ſaluant p multiformē pri
 me cauſe ydealem virtutem qz fm Augustinū Abſurdū est aliquid eſſe
 ſub deo non habens ppriam ydeam in arte ſiue in mente eiſdem .f. d et
C Ad primum q dico q niſi prohibet ab eodem agente nedum vni
 uerſali ſed etiam particulari pducit plura ſuſpoſita vt patet de parte gene
 rante z producente plures filios ex poſtate diuiſibili ſue materie ſimilis
 ter agens vniuerſale poſt nedum in hanc multitudinem ſed etia in plu
 ralitate ſpecierum ex fecunditate poſtatiua ſue forme exemplarj ſic igit
 etū deus ſit omnium artiſex ex multiplici pte ſue artis poſt in eſſe om
 nium creatiue formatiue z ad genus z ad ſpēm z ad indiuiduum deters
 minatiue ſine exigentia ſubordinatarum ſibi fm ſupius dicta cauſarum
 vniuerſaliū **C** Ad ſecundum dicendū q maior eſt falſa in agente
 equiuoco quale agēs eſt deus reſpectu creatorum. licet illa equiuocatio
 fundetur in quadam analogia exemplaris ad exemplata quemadmodū
 dicit phis .vij. metaphiſice q domus ad extra ſit a domo ab intra . Sz
 z minor nedum eſt falſa. immo proſus impoſſibilis fm añ habita Haz
 dictum eſt z veritas hoc habet q intelligentia non agit p aias ſi ponant
 nec ſuper homines niſi ſolum accidentaliter influendo ſez virtutem qua
 illam recipientes expedite agit ſuam opationem. Intelligentia em eſt ſubſt
 ſtens ſiue ſubſtans forma nequaqz diuiſibilis fm actum vel potentiam
 Diuiſione in qua a qua poſſet oriri ſue pſurgere realis multiplicatio ſiue
 multitudine quus fm rationem forma eſt cōcabilis ſicut z ois alia forma
 Cū em ens omne ſi ſit cōcabile aut per virtutem actus aut per pote
 ſtatem potentie diſtribuit z ois actus vt ſic ſit indiuiſibilis z ſimplex fm
 ſubſtantiā potentia aut ſeu materia p ſubſtantialem ſibi cōpoſititatez
 eſt diuiſibilis ideo omne cōicans ſe ſubſtantialiter per bonitatem actus
 totaliter z ſim pliciter ſe replicat ſine ſui diuiſione ſubſtantiali Qz vero p
 potentiam materie ſe diſtindit ſubſtantialiter vtiqz per particulas eluſ
 dem ſue materie numeratur z in diuerſitate agitur vt pnotatum ē. Cū
 q ois actus creatus in re ipſa ſit ſimplex terminus creationis proſus in
 communicabilis eſt formaliter per diuiſionez ſubſtante ſue vel totalem
 replicationem. Actus em non diuiditur z a ctus incommunicabiliter ſi
 nitus irreplicabilis eſt ſubſtantialiter idemitate generātis z geniti prop
 ter hoc q omne ſic replicabile efficienter vel formaliter eſt conuerſiuum
 ad ſeipm eſſentialiter z non proſus terminatum immo infinitum ad ex
 tra z ſimibile ad ſeipſum ideo nulla ſubſtancia creatā pſe communicare
 formaliter ad alterius ſubſtantie conſtitutionem quantum eſt ex parte

forme ergo p̄ materie diuisione se diuina pot̄ multiplicare potest mateff
 ale generans cū igit̄ substantie sp̄iales non habeant mat̄iam nullo mō
 possunt se cōt̄are siue multiplicare suppositaliter sub vna sp̄e vel genere
 Ex quo p̄ q̄ generare sibi simile ex mat̄ia pp̄ia vel cōt̄ nō est simpliciter
 actus p̄fectōis cū actus p̄fectus in genere talis nature genitiue nō cōt̄
 p̄t̄ integritatem pp̄ie substantie ita vt generatio alterius sit sui in toto vel
 in p̄te aiatā z ideo generare est actus imp̄fectus in rebus materialibz . Per
 p̄teritū generare sibi simile p̄ fecundā simplicitate forme est actus simpli
 citer p̄fectus sicut est eterna generatio p̄is diuini Cū ḡ substantie imas
 teriales sint p̄plere indiuisibili p̄p̄ensione actus z potētie z similiter sub
 stantie celestes z corpa celestia q̄ sunt ex sua tota materia possideant esse
 in totali indiuisione z inseparabilem mat̄ie z forme p̄p̄ p̄uentiū domi
 niū actus supra potētiā excludens oēm subalem p̄uationē z p̄p̄endēs
 eandē substantiā siue potētiā celestis mat̄ie aū corpozeitatis aduentū
 nec hec nec ille substantie sunt generatiue sibi similitū s̄m p̄pagatōem sub
 stantiale multiplicante indiuidua. nūeraleter sub suis sp̄ebz nec generare
 formaliter vt dictū est ḡ p̄ generatōem vna intelligētia non p̄ducit aliam
 Et cetera sub se aias nobiles cū sibi p̄portioatis corpibz vt imaginatur
 hec sc̄da rō q̄nti correlarij Relinq̄t ḡ q̄ vna suba intellectualis p̄ducitur
 ab alia p̄ modū creatōis s̄z hoc q̄ absurdū sit factis diuidum est disp̄uatū
 quia soli deo p̄uenit.

Ad terciū et quartū argumēta.

Dico s̄m p̄ncipia peripateticorū q̄ bñ p̄cedant de suba vniū simplici
 esse z p̄t̄is s̄z ponētes intelligentias esse eadē subaliter cū aiaibz cuiz de
 eāz eas habere duplex esse. sc̄z sup̄ius quo p̄uertunt subaliter z intellectu
 aliter ad se z ad p̄mā cām Et esse inferius potēstatiue reflexū z adaptatū
 naturali p̄portione ad corpa ab ipis mora z p̄mo mō dicunt ipas vocari
 intelligentias Sc̄do mō aias sicut etiā apparet de aia rōnali q̄ p̄ esse sup̄
 perius siue intellectualitatis p̄uertit ad sup̄iora s̄z p̄ esse inferius siue an
 imetatis siue aialitatis p̄uertit ad corpus dans ei vitam z motuz. Sed
 meo iudicio hoc nō satis soluit obiecta Ex quo tam op̄atōe aie q̄z intelli
 gentie sunt vniformiter intense cū op̄atio eliciatur ex plena facultate v̄ri
 tatis eaz. S̄z s̄m sup̄ius habita in p̄blemantibz de aia rōnali z humana
 non p̄t̄ simul eque efficaciter z intense ex tota siue animeitatis simul z siue
 intelligentie virtute ad actum diuindi. ¶ Q̄ ḡ ex iam discussis p̄ fide
 liter colligi est q̄ intelligentie aie nobiles non sunt ponēde tanq̄z nec̄arte
 ad esse vniuersi. ita q̄ motus celoz nō esset eternus s̄m actū mouentis z
 mediate z instrumentaliter nisi ab hjs exerceret̄ eterne s̄z q̄ deus est oim
 quocūq̄z mō existentū imediata essendi cā licet ea que ex potētia z p̄ua
 tione sui generis p̄pagant non immediate p̄portionent actū formatiū
 eiusdem p̄me cause donec a llatione celestū corporū cū suis p̄stellationibz
 bus alteratiuis p̄mo q̄dem element in p̄paratione potētie siue generabi
 lis z sc̄do p̄ nites speciales p̄ticulariū agentū elient ad formam seu
 dispositionem armonie z proportionis d̄terminare z debite ad talē vel

ad talem speciem accipiendam Videtur igitur cōsentiendum illis p̄sō
qui dixerūt primam causam solam p̄currere essentialiter ad oim formas
tionem nec esse necessariū ordinem scda p̄ cāz habere nisi vt preparatiue
dispositiueq̄ eleuetur materia ad capacitatez forme sibi analoge de qua
qdem forma q̄o est intra z q̄o ab extra satis in p̄blemate de inchoatio
nibz formarū naturalium est ad longum disputatum Et tanta dicta sūt
de hoc p̄blemate difficili fm̄ declarationem magis mihi notam

f

Inaliter z vltimo i ordi

ne prelibatoz articuloz venerat in dubium. An appeti
tus sciendi z felicitate p̄sequendi ex inditīs humane aie
sciaz z frutum seminibz oriat vel non Que difficultas
a Platonis z peripateticis multipliciter est p̄blematis

*Appetitus scin
tia et felicitatis
sūt natura vs!*

eo q̄ Plato z z sui sequaces affirmant scias p̄fuisse p̄ctās in aia an
teq̄ infunderet corpori ex cuius corporis p̄sortio sui luminis intelligen
te ecliptim passa in obliuionem h̄mōi cognate scie labitur donec p̄ stud
um discipline quasi poliendo z purgando se ab nube corpis recuperet
que p̄scit. Dicunt insup stoyci de quoz scola fuit Plato q̄ frutes
sunt quedā dona immissionis deoz que potius oratione q̄ studio assue
factionis vniformis desup acquirunt Rursus inter discipulos Arestis
archidocoris secte peripatetice de inchoatione sciaz z frum̄ valde dis
sona titubar op̄inio dicente Alberto magno q̄ hoz seminata p̄nascunt
potentijs rōnalis aie quasi sicut forme naturales seminant inchoatie in
potentia transmutabili seu p̄pagabili materie p̄bie. Ac id interimente
siue negante Sancto Thoma eius discipulo qui nec hic nec ibi dicit
p̄cesse inchoationē formale sz quandā aptitudinē subiecti ad recipiendū
h̄mōi p̄fectiones. Videamus q̄ quid hoz sit p̄babilis. Et arguat p̄mo
p̄ parte Platons. scdo p̄ pre alioz stoycoz Tercio p̄ pre Alberti ve
nerabilis Quarto p̄ pre sancti Thome.

In cōfirmatiōem sētētie plato

nis arguitur Primo sic. Omne cognitūū intellectuale fluens originale
a fonte pleniformis veritatis z bonitatis fluendo impregnat seu secum
datur actuali p̄ncipatōe h̄mōi plenitudinis Aia rōnalis sic fuit a deo q̄
originaliter innascit sibi p̄fectio actualis frutum z sciaz. ¶ Secdo sic.
Vnūq̄ d̄q̄ fit sicut ap̄nū natū est fieri. ij. phicoz p̄sertim a deo oēs possi
bilitates rez sunt implere. xvi. de aialibus. Sed aia rōnalis p̄ esse suam
superius q̄d est intellectuale z nullius corpis actus fm̄ p̄bm̄. ij. de aia
nata est im̄bui plenitudine veri z boni q̄ talis ibutō facta est. ¶ Ter
tio sic. dans formā simul dat p̄nā scz ea am̄nicula siue am̄niculantia q̄
h̄us h̄mōi ens formatū p̄ p̄sequit incursum sui finis alioq̄n frtus actiua
finis seu causalitatis finalis non esset in tali agente ita p̄pos sicut frtus
effectiua Sz finis creature rōnalis est scire z h̄n opari ex quo ad hoc ha
ber innatū desiderium. q̄ idem q̄d prius. Et confirmatur qz natura
generans dando grauibz z leuibz suas formas simul dat motū z locum
reū q̄ a minorē sic facit creatū q̄ est instauratoz z rector agentūū natura

lum **¶** Quarto sic. omnis creatura spiritalis seu rationalis est imma-
terialis ergo pure formalis & plene in actu excludente tam potentia mate-
rie subiectiva q̄s potentia p̄uatiois transmutabilis de esse imperfecto ad eē
perfectū eo q̄ illa est eadē mēro cū materia p̄mo p̄tēoꝝ quare videt̄ q̄ aīa
rationalis ex eundo a deo formante ip̄am ad eē intellectuale fiabat in ple-
no actu veri & boni. scīaz & p̄tūū. **¶** Quinto sic. quecumq̄ p̄ accēis
vniunt̄ p̄ se p̄mo sunt se para. viij. p̄tēoꝝ. aīa rōnalis & corpus accidēt
liter vniunt̄ in esse hoīs eo mō quo aliquid dī accidētale gratia p̄tīs. Nā
aīa illa est duplicis esse & p̄ esse sup̄ius stat p̄uersa ad fontē intelligentie
scz deū & p̄ esse suū inferius iacet inclinata ad corpus q̄aīa rōnalis p̄us
fuit se para a corpore q̄s ei p̄iūta & s̄m legem originis alioꝝ intellectuū scz
angeloz imbuēbat plenitudine formatū ordinis vniuersi iuxta illā p̄o-
sitiōem libri c. ij. **¶** Dis intelligentia est plena formis cū nō videat̄ h̄ntia
de dissimilitudine. **¶** Sexto sic. quicqd̄ a p̄p̄riate & immediate causa
tur ab agente tricausaliter p̄fecto simul accipit p̄fectionē forme efficientē
& finis aīa rōnalis est h̄mōi & c. Maior p̄t̄ ex hoc q̄ omne agens assī-
milat sibi s̄m modum sue causalitatis actualitatis siue actiuitatis suū p̄p̄riā
effectū. **¶** Dīno: patet ex hoc q̄ aīa rōnalis est creata. creatio aut̄ est p̄p̄riā
op̄atio dei op̄o potentis & oīq̄ p̄fectū scz sic p̄fectio effectiua siue op̄atio p̄-
fectiua p̄sistit in vigore naturalū potentiaz. ita p̄fectio finalis in p̄plemē-
to habitūū ordinantiū naturales potēntias ad finalem op̄ationem.

¶ Septimo sic. omne speculū deiforme ex eundo a deo articulat̄ in agi-
ne dei s̄z hec imago p̄sistit in potentis habitua libi veri & boni & idē qd̄
p̄ius. Siquidem aīa rationalis est h̄mōi speculū & nihil mediat̄ inter eā
& deum p̄ qd̄ h̄mōi reluctance deiformis eclipsaret̄ & impediret̄ hūc finē
videt̄ p̄cordare fides dicens oīa simula deo fuisse creata. Ecclesiasticū. ij.
qui viuit in eternū creauit oīa simul in quo initio nūdūm erat humanū
corpus formatū. vi. die quoq̄ homo fuit creatus in statu innocētie & ori-
ginalis iusticie p̄ quā iusticia aīa eius directe subordinat̄ deo scientiarū
dño qui semp̄ est in actu effluxiuo formatū intelligibilū cū sit intellectus
vlt̄er agens & aīa illa est ap̄tū vas seu suscepra culū h̄mōi forma & in-
uitabile videtur quin repleatur h̄mōi formis & p̄ eandem rōnem potest in-
duci de p̄fectionibz boniformibz talis innocentis iusticie. **¶** Inde sic ad
huc aīa rōnalis est effectus directe p̄cessionis dei creatis & formantis
& finaliter ad se p̄uertentis alioq̄n appetitus feliciter p̄sequēdi vntōnez cū
deo non esset nobis imitatus & adhuc suscipit originale influentiā veri &
boni. Nec obstat peccatū originale eo q̄ illud non viceat naturā p̄cedentē
h̄mōi peccatū. Siquidem posterius non destruit p̄us & dicit̄ D̄yomius q̄
naturalia demonis qui maxime peccauit manent post peccatum salua &
lumpidissima. **¶** Et t̄m de p̄blemate primi dicti scz Platonis.

¶ Pro s̄nia stoīcorū primo ar-

guis. Tale p̄ticipatōem datur a tali p̄cēntiam. S̄z dīj sunt boni p̄cēntiā
& v̄tutes hūane sunt bone p̄ticipatōem & c. maior nota. **¶** Dīo: p̄t̄. r̄j
met̄a. vbi habetur q̄ intelligentie sunt actus puri. **¶** Secdo sic. **¶** Das
sus est bonum moris q̄ bonum nature euz. illud sit finale. illud formale

Aliud presuppositum ab hoc sibi perfective addito Sed bonum nature est
 a deo & z bonum moris. Et confirmatur qz felicitas est a causa divina. pri-
 mo Et dicoz que felicitas essentiatu p virtutes **Tercio** sic. omnis
 habitus quersivus formaliter ad deum est a deo converte effeciente cum
 forma dependeat ab effectivo eiusde generis Sz virtutes pvertit boiem
 formaliter ad deum ex quo eliciut opatione felicitatis pvingentem finalit
 ipsi summo bono **Quarto** sic. ratio q est genitrix frutu in appetitu
 sensitivo deprecata ad optima z no videt q deprec suu inferius sed pon
 suu supius cu oratio sit affectualis ascensus ipsius mentis Sed nihil est
 directe supra aiam ronalem nisi natura deoz & zc. **Quinto** sic. Ex
 tremis mediata pnectunt ad invicem p media naturam virtusqz extremi p
 etipantis Sz aia ronalis in genere nature spualis est extremu ksus infe-
 rius z deus ksus supius & z hoz intermedia sunt diu supcelestes quoa
 vocant participatias intelligentias & z p hos deos medios reducunt hos
 omnes ad puctione dei. illa aut sit p felicitate z p virtutes & z virtutes sunt
 a dijs **Sexto** sic. omne tale in potentia reducitur ad tale fin actum
 plectu p mediū qd est tale partim in actu z partim in potentia. Sed ho
 mo est naturaliter virtuosus in pura potentia sz appetitus scz z desideriu
 in formis z deus est oinovitiosus in actu & non sit homo virtuosus in
 actu deiformi. i. beatus seu felix nisi suffragio z manu ductione deoz inter
 medioz um qui sunt dij per participationem z partiformiter virtuos
Septimo sic. sicut se habet ronale p participadem in hoie ad ronale p
 essentia ita ro humana subordinat ronibz pvidentialibz deoz Sz ronale
 p participadem in hoie suscipit influxu boni moris a ronali p essentia. &
 ratio humana siue aia rationalis suscipit influentiam frutum a dijs
Octavo sic. In ordine agentiu pfectoz um superius regit inferius mu-
 ltiplic influentia scz motiva formativa z reductiva. sed agentia in materia
 lia sunt hmoi & dij infermedij inter summū deum z hominem. nedū mo-
 uent efficienter z pvertunt finaliter boiem ad se sed etiam instrumē z in-
 struūt hominem formaliter unprimendo ei formam veri z boni zc.

Pro opiniōe domini alberti z

Inoz discipulorum arguitur **Primo** sic. Potentijs naturalibz rationa-
 lis aie inest naturalis appetitus ad veri z boni pfectionem sed nihil appe-
 tit naturaliter nisi ab appetibili intrinsicis alliciatu Siquidē natura mo-
 ner ab intra. ij. phicoz & verū z bonum pfectum appetibiliter in tali app-
 parente **Inde** sic. appetitus est respectu nudum habitū fm actum finis.
 & appetibiliter pexistere est inchoative z seminaliter inesse **Secūdo**
 sic. opatio arguit formam primo de generatōe & sicut opatio pfecta est a
 forma perfecta sic operatio ipfecta a forma ipfecta. Sed appetere est o-
 peratio imperfecta siquidam est actus imperfecti tendentis ad perfectionē
 ergo omne appetens scientias z virtutes fm inchoationem habitus im-
 pfecti prehabet eas ex quo videtur est appetitus mouet ab appetibili
Tercio sic. sic se hz hitus qerās desideriu ad appetitū plectit sic se
 hz habitus ipfectus eiusde spci ad appetitū desiderij p locū a puenient

proportione sed ille habitatur ab habitu pfecto ergo iste ab habitu in p
fecto **¶ Quarto sic.** quod stat in appetitu alicuius finis ordinat ad
illu sicut sagitta ad signu pmo Ethicor. Sed hic ordo no fundat prime
in potentia indifferenti sed in determinata ad illu fine p aliquu similitudine
nem eiusde iuxta illud Sile a ppete sibi sile q appetitus scie z pntis fun
datur originaliter in inchoata similitudine veri z boni q sunt obiecta scilicet
entis z pntis **¶ Quinto sic.** Dis motus est exitus potentie formalis
ad actu ex quo specificatur p terminu suum ad que respectu eiusde q mo
tus desiderij naturalis de ignorantia ad sciam z de non virtute ad virtu
tem est exitus potentie formalis veri z boni ad habitu pfectu eorundem
¶ Sexto sic. Dis inquisitio naturalis est respectu alicuius indit per
naturam inuenibilis alias em esset frustra Sed nobis inest conatus nat
uralis inquirendi scias z pntes. q eaz pncipia notionalia quibz dms
ctur ipaz inuentio p supponit in nobis sz nihil innotescit nisi p suum ee
formale eo q sola forma est spes z ro cognoscendi q fm inchoatione for
male p habent in nobis **¶ Septimo sic.** Dis potentia libera ad vnu
qz oppositor bz in se pncipia determinata sut ad alteru eoz sz potentia
actiua determinat p habitu q potentia cognita veri z falsi similiter potes
ta appetitiua boni z mali p habent sibi innata pncipia habitualia veri z
boni quibz possunt naturaliter desiderare ea **¶ Octavo sic.** media p
uidente finaliter z formaliter effectiue accipiunt duplici ordine ad fine. scz
effectiuum qui se bz quasi per modum impetus coactiu z impellens z
formalem qui se habet per modum inclinationis dispositiue Sed anime
rationali inest naturalis puidencia psequendi suum finem debitum qui e
felicitas implicans habitu pfectum veri z boni q ordinat se dupl ad il
lum finem sz efficienter effundendo a se informes potentias sz intelle
ctu z voluntatem seu appetitu z formaliter impmendo eiusdem potentis
formalia semina z qz puidencia naturalis format amore extasi z zelo q
no simunt natura ociari qnimo ponunt ea in cotinuo exercitio diffusionis
ideo sic aia ronalis pntue causat extra se potentias actiuas sic similiter
z incessanter pducit formas agendi quibz hmoi potentie suscipiunt a pti
tudinaliter incursum sui finis Dico aut aptitudinaliter qz in esse seminat
li z originali exerit hmoi formas z non in actu pfecto ppter inobedientia
eorpis seu legis carnalis spiritus seu legi metis repugnantis que admodu
videndu est infra **¶ Nono sic.** Causa pinaria exteius influat ineffectu
qz scbaria q finis qui est in ordine eaz agentiu pinaria extendit sui cali
tate vltra terminu calitatis forme z efficientis Sed aia ronalis formalit
ter dat esse hoi. efficienter dat eadem potentias naturales egredientes ter
minos sui generis substantialis qz p causalitatem sue intentionis finalis
addit illis potentis pncipia finaliter pversua seu reductiua hmoi poten
tiar. hec aut sunt seminaria sciaz z pntiu q idem qd prius pnta tenet p
locu a min ori. Inue videt p cordare phus pmo. .iiij. z. ix. metha. pmo. z
h. posterioru z in plerisq alijs locis. Et videt eadem sine psonare a plis
ad romanos. Cu dicit genes qui legem non habent sibi pntis sunt lex p
hoc q habet inscripta in cordibz suis legere dei q innuit ppheta Cu in
quid multi dicunt q ostendit nobis bona z respondet Signatu est super

nos lumen virtutis tui domine quasi diceret Innata sunt nobis principia
vivendi sicut legem dei quae principia sunt scire et virtutes Sed postquam non sunt
acti quae sunt seminalis inchoatione haec nobis innata sunt quod est positum

Pro opinione sci Thome et suo

rum sic arguitur. Primo Intellectus noster possibilis est in principio ta-
bula rasa in qua nihil est depictum. .ij. de aia. quae scia sicut nihil inchoationis
formalis innascitur et sic virtutes non insunt nobis a natura. .ij. Ethicorum sed
nati sumus suscipere eas. Inde sic. aptitudo susceptiva scia et virtutum non
est formalis sed materialis abilitas quae est. ¶ Secundo sic. quod quid nobiliter
eductur de aliqua potentia formali huius materiae ex qua sed accidentia non
habent materiae ex qua. scientia vero et virtutes sunt accidentia quae est. ¶ Ter-
tio sic. quod quid est in aia tanquam principium agendi aut est potentia habitus
aut passio. .ij. Ethicorum. Sed scia et virtutes non sunt potentia aut passiones
nec enim habitus sicut esse seminalis inchoationis eo quod habitus est forma per-
fecta quae operatur cum volumus quod nihil est aut est potentia cum aptitudine
respectiva ad scire et bene operari. ¶ Quarto sic. cum prima causa est ex-
tra nos illi generatio in nobis est totaliter ab extrinseco. scia est huiusmodi quae
est. Maior est nota Minor pars quae res scibiles sunt huiusmodi cause cum sint
obiecta ad que resolvuntur discreto potentia. Similiter obiecta finalia virtu-
tum sunt extra a partem studiosi. ¶ Quinto sic. Scientia est habitus spe-
intelligibilis formatus Sed haec spes abstractus ab extrinseco fantasia. quod
nihil sui huiusmodi originaliter ab intra. Et si dicatur quod prima generatio scia est ab
intellectu agente et non a specie obiectaliter intelligibili quae spes est fanta-
stica ad quam se convertit intellectus sicut visus ad colores sicut Aristoteles. .ij.
de aia. per se idem. Nam lumen intellectus agentis est naturaliter reflectum
ad fantasiam quae prima generationem scia inchoat in fantasia operando eam
per resolutionem fantasmatum ad esse intelligibile. ¶ Sexto sic. sicut in ordi-
ne agentium et patientium corporaliu inveniuntur media quae sunt activa et
passiva et per haec extrema simplicia. scilicet actum tantum et passum tantum in ordine
actuum et susceptuum intelligibilium seu immaterialium proportionabiliter inve-
niuntur haec trinitas. sed in hoc ordine infimum est passum tantum. hoc autem est in-
tellectus possibilis hominis quod in illo nihil est actus formalis scia sed pura
potentia susceptiva et subiectiva earundem. ¶ Septimo sic. a substantia
aut fonte scia et virtutum aversa non possunt fluere potentia ad lumen ve-
ri et boni pervenire sed aia rationalis in principio sine creationis infundit corpe
per defectum sine vitiose originis avertenti eam a deo huiusmodi fonte. quod potentia
eius intellectiva similiter et volitiva sunt cum averse et per primum simpliciter
informes in vero et bono

Pro determinatione huius dif-

ficulantis hic dicentur quatuor per ordinem quae correspondet ad quatuor sicut
dicuntur opiniones. Primum est. quod aia rationalis sicut legem vitare generati-
onis corpori vult non est scia et virtutum plenitudine originaliter acciata
¶ Secundum est. quod eadem aia non per deum invocandem aut per eorum gratias

ram donatione est ad hmoi pfectores dimittat promouenda. **T**ertium
est q sciaz z virtutum studio z exercitio humano acquiribilem seminaria
sunt aie ronalis potentis veri z boni capacibz originaliter inchoata.

Quartum est q correlative psequitur pura q aie ronalis scie z virtutes
no adueniunt proisus p extrinsecos labores quasi ad hmoi habitus pre
habeat solum potestas informiter susceptivas.

Primum sic deducitur. nam scia

actuat p intentione forme abstracte z imaterialis. hec aut auerit a mate
ria sed aie ronalis p hoc q est finis generatois z actus prius corporis
vniuersalis necessio puenitur ad materia in principio sue vnionis cu eodem
q rē. **C**onfirmatur. nihil est in actu alicuius forme nisi actualiter puerit
ad datore hmoi forme. **S**z aia in principio sue creatiois infundit corpus a
quo trahitur extra ordine naturalis iusticie z p pns auerit a fonte veri z
boni scz deo sicut prius arguta est. **D**iceres forte q aia ronalis huius
plex esse scz intelligente z vite seu supius z inferius z p pmi esse puerit
tur ad creatore p rē ad generatois z sic simul p puerit ad corpus z aie
fontes veri z boni. **C**ontra hoc est qd dicit **A**retz. pmo de aia qui de
aia iam intelligere dicit eam regere ve edificare p hoc inuenis q intelligere
punit tot hoi eo q actus scds p supponit pplementu actus pmi qd aet
pit in esse suppositali q aia illa p sui esse supius non p puerit opatiue ad
fontem sciaz z virtutum nisi vna cu corpe cu quo facit vnu in esse suppo
siti. **S**z vt dicitur est corpus lege pcepticentrie seminari natura est obliqua
tum a diametro originalis iusticie fm quam sps subordinat deo z aia
spiritui corpusq aie. **E**t q similiter aia in eo recepta sit originaliter in ita
tra ex quo vnu qd q recipit in alio ad modu z fm facultatem recipientis
Nec valet si quis replicet de aia **B**ie marie vginis que p hmoi vniones
non fuit rea iusticie originalis cu eius pceptio sit sancta z celebris in del
ecclesia qm aut erat mirabiliter z supnaturaliter preseruata aut cu gratia
huius macule purgatois creata vt sentit quida. aut forte cu generatio
in eode pcedat regeneratione z pplementu nature aduentum supnatura
lis gratie atq vnio aie cu corpe formalis z immiscia pcedat vnione eius
dem finalem z extrinsecam cu deo finis quoq boni naturalis pcedat ini
eiu boni supnaturalis fm legem diuinitatis que teste **D**yonisio fines po
tium necit pncipis scdoz z finem executionis instrumenti necit cu fine
exercitiois pncipalis agentis. **J**uxta illi apocm libri cap. **C**ausa primaria
rem otus infuit in causatu q sedaria. **C**onstat aut q in generatoe huius
na deus agit pncipaliter z homo subministratiter seu instrumentatiter q
terminus generatois pcedit gratia sanctificatois qua addit deus vna
pelle nature generatiois cu dieo deo ita se habeant fm rom pbie cui vt
dicitur psonare fides dicens in pbo a postoli **S**timulus mortis peccator
est z p eloquiū sapientis. **D**e vnis mille inueni vnu de mulieribz nullū in
ueni supple originaliter iustia. **J**uxta illud. pphere no est qui faciat bonum
vlt ad vnu. **H**ec pfigurat in ezechiele p vnu induit lineis. i. stola immo
tante originalis. **E**t cu beata xgo fuerit mortua z p illū vniuersalem re

parorem est alijs hoibz redempta nihil pbabitus videt posse in p[er]ta r
 fide opinari q[ui]s ipa fuerit in peccato originali p[re]cepta p[re]ceptione vnionis
 corporis cu aia antequa esset in v[er]o sanctificata saltem p[ro]uitate seu an
 tececidit nature licet forte simul t[em]p[or]e vel statim post fuerit ab hac macu
 la purgata anteq[ua]m exiuit in acti[us] p[er]p[et]u[er]ne carnalis incidente in noci
 tatem sue in cineracionis. siquidē non fuit incinerata sed vt pie credit tam
 in anima quam in corp[or]e in celi assumpta Si dicitis ad quid h[ic] ecce
 sia celebrat hanc p[re]ceptem responsio Ecclesia vt pie creditur multa ad
 mittit apocrip[ha] tanq[ua]m verisimilia donec informetur de veritate sincera
 Vel est dicendum q[uo]d triplex est p[re]ceptio prima seminis cu semine. Scda
 corp[or]is formati est aia tertia costus p[ri]ncipi[us] e[us] regeneracionis gratia que est
 quoddas spiritalia senē regenerano p[re]lem hois in p[er]m d[omi]ni s[er]u homie
 nem animalem in hominem spiritualem Prima conceptio nō est capax
 gratie. z scda non est capax nisi gratie substantialis que est gratia vnio
 nis p[ro]p[ri]etate e[us]s[en]t[ie] p[ro]p[ri]a que cum sit sup[er]naturaliter analogica prius
 vnit aiam z corpus xpi deo q[ui] h[ec] inter se alioq[ui]n si aia vniretur corp[or]i
 mediante gratia accidental[is] non fieret ex ea z corp[or]e vnum pure substan
 tiale p[ro]positum relinquatur q[ui] q[uo]d p[re]dicta conceptio qua celebrat ipa eccle
 sia est illa conceptio spiritalis in esse noui hominis fm deum in iusticia
 z sanctitate veritatis z virtutis create que p[ro]p[ri]e dicitur sanctificatio
 Si dicas ergo cu Jeremias z Johannes baptista fuerit sanctificati in
 v[er]o ageres etiam rōnabiliter festum p[re]ceptionis eor[um] in ecclesia Respon
 sio non est simile q[uo]d illi potuerunt peccare venialiter a qua possibilitate ex
 cepta siue p[re]cepta fuit beata virgo modo bonum sanctificationis celebris
 debet esse integrum z ex omni causa purum Respondo igitur ad p[ro]p[ri]o
 tum liquet ex p[re]missis q[uo]d aia rōnalis in principio sue creationis non p[er]
 species veri z boni in scientia z virtute esse actiua sicut p[re]terdit post
 rō Platonis.

no m
+ h[ic] p[er] v[er]
p[ro]p[ri]o

h[ic] p[er] v[er]
rō

Luius rationes fūdamentales

Soluuntur hoc ordine. Ad p[ri]mam dicendum q[uo]d anima rationalis
 non est capax habitus p[er]ficiētis in actu. q[ui] nisi fm modum sui actus p[er]
 mi Sz ex[em]p[lo] ad esse actus p[ri]mi a deo infundit[ur] corp[or]i obliquato ab
 ordine direct[is] subiectōnis sui spiritus sub deo ergo deficienter z remiss
 se actiua sui bono habitu sciētiarum z virtutum q[ui] defectiuam resolu
 tionem veri z boni vocant peripatetici seminaria sciētiar[um] z virtutum
 ¶ Ad scdam conceditur maior z interimitur minor vt patet ex iam
 dicitis nam licet in anima humana sit duplex esse scz sup[er]ius quod dicit
 p[er] intellectuale gratia cuius Augustinus in libro de spiritu z aia nomi
 nat eam spiritum. z inferius quod dicitur vitale quo animas seu viuifica
 ta[ur]e format ip[s]um corpus z dicitur anima p[ro]p[ri]e loquendo fm eum
 dem Augustinum vbi sup[er]a t[em]p[or]e ipsa est vna simplex substantia que tras
 ita ab inobedientia corp[or]is p[er]sequenter d[is]trahit ab obedientia sui s[er]u
 deo ¶ Ad tertiam dicendum q[uo]d bene probat hunc defectum anime
 non puenire ex parte dei ipsam creatis z ideo ipsa fm q[uo]d fluida deo v[er]o

est huiusmodi scilicet sicut in fluendo procedit et procedendo ingreditur corpus corruptibile et terrenum. Iuxta illud sapientie. Corpus quod corruptum est aggrauat animam et deprimunt terrena inhabitata sensum multa cogitantem si ergo egrediens a deo subsisteret extra corpus vel remitteretur ad existentiam corporis naturaliter recti et non per libidinem generationis vitian argumentum concluderet vna cum sua confirmatione.

Ad quartam similiter dicendum est nunc autem constat quod anima rationalis fluendo a deo non accipit terminum existendi extra corpus ab originali iusticia lapsam. Constat etiam quod non est conuertibilis ad infinitam sue potentie illuminatam in se et in finali agere antequam iter in termino influentis constituens ipsam in esse. Ad quintam Respondendum est per idem quod prius quoniam licet ipsa rationalis anima esse suum superius non sit actus corporis quasi immediate proportionatus eius correlatiue ipse potentie subiectiue vel organice corporis tamen non est per illud esse superius a uersa a corpore propter unionem illorum duorum esse in vna substantia corpori coniuncta essentialiter et non semper per accidens seu accidentaliter. Unde patet quod argumentum supponit falsum. Ad sextam vero prius per idem fundamentum quod sepe repetitum est verum quod anima rationalis non prius subsistit in esse creato quam sit terminus generationis. Quinimo ut dicit Augustinus anima rationalis creando infunditur et infundendo creatur. Ad septimam dicitur dum est cum sua replica quod bene probat animam ab origine sue creationis habere formam vniuersi ordinis sicut aptitudinem appetitus desiderij et priuatione privatione privante actualem ordinem originalis iusticie et relinquente aptitudinem eiusdem ordinis ex indeficiente manutentione sue nature sub influentia finalis intentionis dei ipsam creatam et creando ad se ut ad obiectum finalis beatitudinis originaliter inclinatam quasi pariformiter sicut sagitta per immobilem aspectum ipsius sagittantis versus signum directam habet ab inobedientia siue a curuitate baliste a sui exitu ad idem signum impedimenta. licet ergo in iusticia originalis non destruit naturam anime tamen impedit actu eius per occasionem sicut curuitas sagitte vel ineptitudo arcus impedit transitum eiusdem sagitte in linea recte sagittantis et medij intermedij et per solutio istius obij.

Secundum scilicet quod anima humana

siue homo consequitur scientias et virtutes diuina potest per inuocationem deorum patet. ex eo quod nobis inest naturale ingenium per solertiam et custodiam ad inueniendum prompte in non prospecto tempore rationis veri et boni disparatum quod est quasi eiusdem statere rationalis equilibrium quo discernimus verum a falso et bonum a malo sine amittentibus exteriori et preuenimus inquisitum desuper oraculum. In signum eius susperimus in quibusdam inuentibus industria naturali pollentibus priusque attingant usum rationis deprecationem gratiam formantis vigere plurima iudicio veritatis. Unde proverbialiter et pro vero dicuntur. Ebruius incipiens pueri dicunt tibi verum. Quod non esset si scientie

virtutes non essent habitus naturales sed tñ gratiæ & super natura
 les p̄ inuocationem deorū impetabiles p̄ quod p̄ceditur ad solutionem
 rationū illud asserere & astruere nitentium ¶ Ad primam dicitur q̄ est
 tñ vnus deus p̄ essendā bonus cuius participatōe exemplatur vario
 mō quoq; creata de quoz numero sunt dij scđi quos philozophi vocāt
 intelligentias Et qz oīa sup̄ tria ponimus scz esse posse & opari p̄ter in
 sepabilem eoz p̄sequentiam idcirco futures & scientie inq̄sum sunt p̄fes
 ctiones ipsius posse dicunt p̄ticipatōe scđarie & p̄sequenter bone & ita
 intermenda est Dīnoꝝ illius p̄me rōnis cui nō obstat auroꝝitas. p̄bi a
 firmatīs h̄mōi deos actus puros qz est duplex puritas actus. vna p̄ im
 p̄mixtionem potentie subiectiue que p̄uenit enti p̄ cēntiam Alia p̄ imper
 mixtionem potentie priuatiue & materialiter transmutabilis quō oēs sub
 stantie in materiales quantūcūq; sint subiectiue potētales & participat
 uentia dicitur a p̄ho puri actus ¶ Ad scđam dōm q̄ licet bonū mo
 ris additū bono nature sit melius bono nature tñ. sicut d̄t p̄hus q̄ ens
 hoc & illud est magis tale q̄ ens hoc tñ. tamen si p̄scindat a lēnū ab alio
 rōtū a bonū nature fundatum in substantia est pot̄ q̄ bonū moris q̄
 est fundamentaliter & formaliter accidentale non suscipiens influxū oīde
 nate dei influentie nisi p̄ mediū boni nature & circūstantie quō & ip̄a felicit
 tas mediate depēdet a deo ip̄az p̄ mediū bonoz nature & circūstantie mo
 ris & futuris heroicē influente Per qđ p̄t̄ qz & si bonū moris & beatitudis
 nis humane oriāt a deo effectiue oīs boni exemplari & finali principio
 nō tñ ad intentionem rōnis obiecte que nititur p̄suadere hec esse imedias
 ra munera deoz naturā humanā transcendentū ¶ Ad tertiam elicit
 solutio ex iam dictis q̄ licet deus hoc mō ad se p̄uertat hoīem quē in do
 nis feminalibz scīaz & p̄tutum ad imaginem & similitudinē eius natura
 uit tñ qz virtutes & scīe sunt habitus a studio & assuefactōe seruli eius
 dem nature acquisiti p̄ter h̄mōi dei naturales influentiam innitū op̄a
 tioni p̄me rōnis & voluntatis liberi hoīs arbitri ¶ Ad quartā dōm q̄
 p̄ticipatā rationalitē appetitus sensitui in hoīe & ex hoc liberaz per
 suasibilitatem & p̄ter hoc q̄ vnū qđq; fit & dirigitur in finem suū fm̄ p̄
 priam sue nature appetitūnem ratio habens h̄mōi appetitum ad sue res
 ctitudinis legem non vititur vi coactiua p̄ter & p̄tra naturam mouentē
 sed p̄descendit eidem p̄ actū p̄suasiōis libere quem p̄descensum vocat
 p̄hus de p̄catōem rōnis ad optima & dato q̄ iuxta intentionem obiecti
 h̄mōi de p̄catōe esset analogica eleuariō affectus p̄ essentā rōnalis ad suū
 sup̄ius tñ interinendū esset deos scđidos eē de nūero talū sup̄ioꝝ rōnē
 hūane cāliter supra positoz ex quo ip̄a immediate summo deo p̄figurā
 & ab eodem sicut p̄mittitur naturaliter naturatur ¶ Ad quintaz dōm
 p̄ interemptionem minoris ad mentē obiecti. qz licet in ordine p̄fectionū
 accidentaliū impertinentium ad p̄plementū nature a deo immediate con
 stitute. actus in materialis influat actus materialis v̄puta angelus homi
 seu intelligentia creata hūane rōni sicut copiose docet Dionisius in suo
 libro de celesti & ecclesiastica terarchia. tñ non est ita de donis p̄tinentibz
 ad p̄fectionem nature p̄dite cuiusmodi sunt futures & scīe que licet dirue
 tur immediate a deo satore nature quantum ad sue radices seminarium.

Quatenus promouentur de potentia ad actum p̄ aīstīcūm Indagatis
 p̄fectūdinis humane q̄b̄ ip̄e homo naturaliter habituatus sit p̄ directio-
 nem z gubernatōem aīministratōis sup̄ior̄ intelligentiāz seu angelozum
 sup̄naturaliter z accidentaliter sup̄ eōem cursum nature v̄lis ordinabilis
 seu disciplinabiliter z liberaliter irradiabilis quō homo sit naturalit̄ cons-
 pos colloquij z cōiūctatis celestis quā inuicē Ap̄pl̄us .cū air nostra cō-
 uersatio est in celis. ¶ Ad sextam dōm q̄ licet potentia obedientialis
 spiritus materialiter subsistentis ordinario p̄gressu eleuet ad vnionē sp̄it̄
 suo increati a tali potentia oīno liberi p̄ mediū spiritus prim̄ in actu for-
 me p̄mit̄z in potentia obedientiali p̄ncipiū subiectiui t̄n̄ potentia natura-
 lis in p̄p̄rio genere nature eam seminaliter fecundat̄is reducit ad actū
 sibi p̄p̄rium z p̄genium p̄ virtutem agentis naturalis p̄tentū infra ambū
 p̄ sui generis sicut vbiq̄ exp̄imur semina herbaz plantarū z aīalū for-
 mari p̄ agentia p̄pria sui generis z ita p̄aniformiter seminalit̄ sciarum z
 p̄tutum aīe rōnali naturaliter p̄creatum p̄mouet de h̄mōi potentia natu-
 rali ad actus sibi p̄genios z p̄naturales p̄ naturales eiusdem aīe potesta-
 re q̄suis in suo genere sit p̄fecta sicut stramentū obedientiale sup̄naturalis
 regiminis dei z angeloz. ¶ Ad septimā potest̄ facilliter responderi ex
 p̄missis per intererptionē assump̄te p̄portōnis si quidem nō est similis
 h̄m̄cīde subordinatio. immo eatenus dissimilis quatenus potentia in-
 tellectiva z naturalis differt a potentia obedientiali z accidentali sup̄ior̄ in
 fluxu extrinsece subiecta Unde non est faciendum q̄ nostrum rationale p̄
 essentiam ita dependeat ab intellectu creato corp̄i non immerso sicut no-
 strum rationale per participatōem dependet a nostro rationali p̄ essen-
 tiam. ¶ Ad vltimā dicendum q̄ bene probat̄ intellectum humanum
 accidentaliter extrinsece z sup̄naturaliter in his que non p̄tinent ad p̄fe-
 ctionem sue nature p̄ticularis moueri instrui z ordinari a summo deo p̄
 subministratōem intellectiui celestis siue sup̄iorum inter deum z ho-
 minem h̄m̄ formam armonie totius vniuersi intermediorū dicente Dy-
 n̄misio q̄ deus regit inferiora p̄ media p̄uertendo fines sup̄iorum p̄ncipiū
 inferiorum sed non p̄bat virtutes z scientias ad p̄fectionem nature par-
 ticularis anime rōnalis pertinentes suscipere immediatum regimen a d̄is
 sup̄ioribz iuxta sup̄positōem p̄ncipaliter intentam in illa z p̄missis rati-
 onibus.

Tercius scilicet q̄ sciētie et vir

tutes sunt in nobis seminaliter inchoate p̄z euidenter z rationabiliter cū
 extrōnibz positōnem Alberti p̄suadentibz q̄ etiam a signo industriē na-
 turalis p̄memorato in reprobatione positōnis secūde. quibz potest hoc
 summarie addi q̄ cū p̄fecta sunt dei opa p̄sertim ea que in esse posse z
 opari sunt ad imaginem z similitudinem ipsius immediate effecta forma-
 ta z ordinata impossibile est hominem p̄ditum hoc modo nō stare in his
 suismodi p̄fectione originali suam v̄nosam generatōnem naturaliter
 p̄ueniente saltem h̄m̄ esse a p̄studinale talis creare originis q̄suis occū-
 bat z degeneret impotenter infor̄m̄iter z confuse in p̄natiōnem habitū
 secū p̄p̄ter declinatōnem talis rectitudinis condite ad obliquitates q̄

nite pro vt innuit Sapiens cum ait se fuisse per beneficium sue creatio-
nis. Sortitum animam bonam que illa p[er] ipsius ad corpus inquinatum
z corruptibile passa est de decremento sue rectitudinis z stabilitatis. Corp[us]
en[im] vt dicitur idem quod corruptum aggrauat animam z terrena inhabitatio
deprimunt sensum multa cogitantem. ita q[uod] z si uniuersa ipsa anima ex bene-
ficio sue creationis p[er]fecta s[un]t habitum p[er] actum nature dei imagine r[ati]-
o[n]e vnūquodq[ue] recipit in alio ad modū recipientis hec perfectio origina-
liter indefectibilis fecit. z deficienter remittit s[un]t esse corruptibiliter p[ri]-
cipiatum in tali corpe vnde fit q[uod] eadem imago p[ro]pter p[re]potentiaz imara
cessibilem boni p[ro]dit a malo genito manet quidem originaliter z radica-
liter integra. i. seminaliter secunda q[ui]bus phibeatur a p[er]fectione habitus
z actus p[ro]stitutione totius hominis in esse genito consequentis ex qua po-
sitione cu[m] suis munimentis correlarie potest elici q[ui]s irrationabilis sit po-
tento quarta negans h[uius] p[er]fectionis p[ro]dite originalia p[re]ferim ea que
dependent a p[ro]uidencia dei naturali finali amore. amor en[im] diuinus for-
matus naturali iusticia p[er]uertit superiora ad inferiora. p[ro]uidencia z inferiora
ra ad superiora obedientiam z paria ad concordiam z iuxta sententia. Dy-
onisijs extrasum z zelum faciente z a sine inentionis ad sine executionis per
modum mensure intrinsece totū opus nature z cursum ei[us] penetrante sic
q[uod] sui naturale beneficium neq[ue] in bono formali substantie bono effectus
ipsius potentie suspendere. S[ed] vltimus h[uius] boni p[ro]stantū in sinez st-
bi p[ro]naturalem ordinante z ita cu[m] h[uius] finis sit opatio nonionalis ipsius
potentie naturaliter opatiue p[ri]ncipia h[uius] potentia. act[us] ad d[er]erminatos
inclinatiua inchoante. Hec autē p[ri]ncipia in creatura r[ati]o[n]ali cu[m] opatio p[ro]-
p[ri]a p[er] qua suscipit incursum sui finis est p[ro] forma veri z boni ratiomari
sunt scia z p[ro] p[ri]ncipia seminata q[uod] fuit p[ro]bandū. quib[us] taliter qualis p[ro]nat
p[re]cedat ad solutioem r[ati]o[n]um vltimate p[ro] p[re]positio[n]is sci. Et h[uius] p[ro]missa z

Primo ad primam dicatur. q[uod]

licet intellectus noster possibilis sit a natura sue ip[er]pressionis cogi h[uius] ano-
sic vt p[ro]mittit a linea rectitudinis originalis deuto respectu obiecto[n]u[m] de
foris ministerio sensus z imaginatio[n]is apprehensibilium in formis z quasi
tabula rasa indepicus t[ame]n sicut in rasura tabule est quedam formalis p[ro]pa-
tio literaz in quas nata est t[ra]nsformari sic possibilitas et iude intellectus
est q[ui]dam formalis inchoatio formaz intelligibilium in quas idē p[ro]p[ri]e t[ra]ns-
figurata qua innuit p[ro]bus cu[m] de eundē intellectu esse specie sp[irit]us. i. formale
ap[er]titudine sp[irit]us intelligibilium cu[m] q[ui]bus teste p[ro]bo facit quoddam habituale vnū
ad modū vt inquit Albertus quo ex p[ro]p[ri]o illuminato z sp[irit]us v[er]it[atis] colo-
ris fit formaliter vnū z idem pari modo potentia susceptiva p[ro]turū cu[m] sit
quedam dispositio boni formis supponit finale seminariū boni motus natu-
rali instinctu r[ati]o[n]is vltis tam appetitui intellectuo q[ui]s sensituo iugiter cari-
satum z incessanter innatum p[ro] innuit. p[ro]bus. ij. de aia cu[m] ait intellectu
semper esse rectum z primo. Et hoc enim cu[m] dicit rationem semper. de p[ro]-
cari ad optima nec non in libro magnor[um] motuum vbi affirmat esse r[ati]-
onem naturaliter rectam cuius rectitudinis instinctus voluntati natu-
rali impressus dicitur ab eodem p[ro]bo. vi. Et hoc enim appetitus rectus

cul si conformetur ratio particularis discutens in eligibilibus et cūstan-
tia singularium operationem humanam vestientium et ita in syllogismo
morali cuius maiorē proponit ratio vltis et conclusionem elicit conscientia
actus formatium iudicatur ipsa recta. hoc enim est quod vult illa famosa
ibi posita auctoritas rō est recta que p̄format a p̄p̄tuit recto. et ita patet q̄
auctoritates p̄bi in illa obiectione assumptę nō excludant potentia formale
formabilem scientiarum et p̄tutum s̄m intentionem p̄bi. ¶ Ad secundam
dōm q̄ licet accidens p̄dicamentale s̄m q̄ h̄mōi sit quidā modus inb̄s
rendi dēnotatiuus in subiecto q̄b̄ est dūtaxat materia in qua sustentatur.
en̄ accēs p̄dicamentale quod est q̄ditas formalis habens esse formale
inchoationis in genere q̄b̄ formatum p̄ d̄n̄am s̄m p̄p̄ij generis accipit
esse habitualiter specificatū. vnde habet potentia formalem formabilem
p̄portioatā materie ex qua educitur forma substantialis siquidem vt ex
potentia formali formabili materie educit p̄ transmutationē substantiale
actus substantialiter formatus sic ex potentia formali formabili accidenti-
ris naturaliter intelligibilibus aut moraliter trāsmutabilis in suo subiecto
p̄p̄io generice p̄su posita educit p̄ transmutationē naturalem intelligibu-
lem aut moralem actus accidentaliter formatus reddēdo singula singu-
lis. ¶ Ad tertiam dōm q̄ s̄m. p. q̄ habitus cū sua dispositiōe p̄ma p̄-
tinet ad eandem sp̄m qualitatis et cū h̄mōi inchoatio vñ est sermo sit q̄
dam originalis et seminaria dispositio in habitus scientiarum et p̄tutum intelli-
gibilibus et moraliter transformabilis ipsa p̄uidubio reducta ad rōem habi-
tus s̄m mentem resolutam eiusdem Aristoteli. cui non obstat hoc q̄b̄ ad-
iungebatur q̄ habitus est quo operamur en̄ volumus cū hoc vere sit in-
telligendū de habitu p̄fecto cuius additiōe facultas naturalis liberari-
bitū sit expedita. ¶ Ad quartam dōm q̄ h̄m̄ p̄bat scientias et p̄tutes or-
di ab extrinseco q̄tū ad esse d̄n̄ale et specificū seu p̄p̄eri habitus sed non
reprobat q̄n̄ p̄chabeant a beneficio sue p̄erentionis originaliter deforme
quoddā esse genericum s̄m p̄p̄ij generis eo modo quo opus formale cau-
se vltis est genus p̄ximū operis formati cause p̄ricularis. ¶ Ad quintam
tam dōm q̄ vt respondet in obiecto cui nō obstat replicata ibidem subiun-
cta eo q̄ supponit falsum cū vtiq̄ intellectus agens p̄us natura et origie
insuat directe intellectus possibilis q̄b̄ indirecte et obliq̄ fantasie sicut sol p̄l-
tali antecedentiā recta luminis intelligibilis ab intellectu agente in intelle-
ctum possibilem incessanter descendente idem intellectus possibilis in p̄p̄-
natur et secundat rōib̄ intelligendi potentialib̄ ad modū quo ex iugi tra-
dicatione nature vltis corporum celestium seu celorum mobilium secundat terra
inimmo tota regio generabilium et corruptibilium rōnib̄ naturalib̄ et semina-
bus terrena scētū et aliorum p̄ ministerium causarum p̄ricularium naturaliter
p̄pagabilem. ¶ Ad sextam dōm q̄ illa p̄portio bene intellecta est
vera v̄p̄pta q̄ in ordine vniuersitatis intelligibilis deum et creaturam inclu-
dendo respectu forme et p̄tutis desuper a deo qui in illo ordine p̄marum
generis intellectus humanus h̄z se pure passive. r̄n̄ in ordine intelligibilium et
p̄gibilib̄ facultati humane subiectorum in quo ordine intellectus noster agēs
et p̄ncipatum et intellectus possibilis h̄z rōem mediū et finalis quod

est tantū intelligibile habet rationem vltimā in forma intelligendī vbi est
 am ratio vltis p̄ innatam ei sinderesim est p̄tma ratio. p̄ticularis media
 z appetitus sensitivus vltimus. in forma boni moralis dicta p̄portio non
 habet locū q̄n potius teste Augustino ex hoc homo dicat potissime ad
 imaginem z similitudinem dei dōitus q̄ sicut deus est vltis causa vniuersi.
 sic homo est origo vltis oim sibi subiectozum p̄ illam p̄portionem datur
 intelligi q̄ facultas intelligendī humana est in suo genere p̄ potestates in
 telligibiliter actiuam passiuam z mediam subordinata put etiam videt̄
 sapuisse Aristoteles cū attribuit intellectui agentī potestatem intelligibiles
 intelligibiliter oia faciendi z intellectui possibilī potestatem intelligibilem
 omnia sic intelligibiliter facta sciendi z fantasmatibz a p̄tudinem obies
 ctalem seu intelligibiliter materialem respectu intellectus agentis velud
 eulsdam artis eozum ¶ Ad vltimam dicendum p̄ interemptionez
 minoris q̄ licet generatio virtosa declinet intellectū sue materie imersuz
 ab originali iusticia s̄m actum p̄ncipiati seu cōpositi non tñ extermiat
 eandem in esse p̄ncipiū originaliter conditi eo q̄ bonū nature cōdite est a
 malo nature genite eatinus uincibile quatenus tamē sup̄ior est inferior
 virtuosior. v̄puta creatori virtuosiore est q̄ creatura sibi submitstrans
 in virtosa p̄pagine seu propagatione. Huic enī accidit q̄ cū deus z natu
 ra nihil faciunt frustra z frustra est potentia que non possit deduc̄ ad a
 etū ipse naturalis appetitus sciendi z feliciter viuendi v̄ticutq̄ hoī indi
 eus quē est quidem cōis stimulus sine acceptōe p̄sonarum omni homi
 ni ad fines p̄destinationis sue nature originaliter recte fuit necessariū per
 eiusdem nature sic rectificare vniuersalem repationem se tāi potentie pro
 portionantem z formā sui tam ex sua creatione q̄ ex sua generatione in
 obliqua lter siue originaliter recte assumentem ad suum finem naturalē
 aptatū reordinandus

In cōfirmatiōem p̄dictorū vt

huiusmodi sciaz z virtutum seminarium magis certificet ac robozet res
 sument aliqua argumenta prius tacta vt lucidius z formalius soluant
 quibz viderit maxime extirpari z improbari originale seminarium p̄u
 rum z scientiarum vt istis solutis appareat veritas opinionis dñi Alber
 ti venoz. ¶ **Arguitur** Ideo p̄tmo sic. quicquid educit de po
 tentia formali aliqua habet materiam
 ex qua Sed accidentia non habent materiam ex qua q̄ scientie que sunt
 accidentia non sunt formaliter inchoate in aīa ¶ Secō sic. Intellectus
 possibilis est infimus in ordine intellectūū q̄ est tñ passiuus z p̄ p̄ns nis
 hil formale scie est in eo ¶ Tercio sic. hequid causat ab agente triuas
 salter p̄fecto inmediate simul accipit p̄fectionem efficientis forme z finis
 Sed aīa rationalis est hmoi q̄ est oimode p̄fecta z p̄ p̄ns oēs scie z p̄u
 tes s̄m actū sunt in ea ¶ Quarto sic. dans formam dat p̄sequentiā
 formam. s. ea ammicula siue ammiculantia quibus ens formatum siue
 res formata potest p̄sequi inensum sui finis alioquin virtus actiua finis
 non esset in tali agente ita p̄pos sicut virtus effectiua Sed finis creatu
 re rationalis est scire z bene operari q̄ 26.

Ad istas rationes dicetur p o r

binem primo Ad primam dicendum est q licet accidens predicabile nō
habet materiā ex qua sed tñ in qua. tñ accidens pdicamentale est ex po
tentia sui generis generalissimi p ordinem differentiarū z spēz intermedē
arum ad actum finalem siue specialem spēi specialissime essentialit for
mabile quomodo ex potentia formali formabili sciarū et virtutū p vir
tutē formatiū et specificā suorum actiuorū pprioz essentialiter seu qdā
tatiue actualē z specificatur hōi habit⁹ nobis a nri intellect⁹ z appetit⁹
rōnalis notionali ad imaginē totius potestatiū finaliter z formaliter p
fecti sui conditoris origine seminaliter inchoatus seu in nostra imagine
potenciali ppter sui imperfectam ad suū exemplar ex pondere eoz potis eoz
rūptibilis cōiersionē imperfecte semiat⁹. z ḡ formaliter respondendo nes
gatur maior quā ipā intelligitur de substantiis in ppo genere et materia
z forma cōpositis sec⁹ est de accidentibus q sūt tān forme z ḡ bene cons
cludit argumētū q potētia formalis formabilis in illis est tān formalis
z p istud potest patere solutio aliorū obiectoꝝ quia licet potētie natura
les creantur perfecte suo subiecto cui insunt coessentialiter z coequene
tamē habitus huiusmodi potentias ad actus z obiecta notionaliter z
causaliter ordinantes non adveniunt tali subiecto priusquā sit supposita
liter ad operandum vel patiendum completum quale cōpletum quia
non habet anima rōnalis in termino sue creatōis simplicis sed in termino
no generationis humane ex ipsa z corpe cōposito z totaliter in esse pso
nali seu suppositali cui ppriū est agere z pati cōplere. z p deordinatōem
iniustitie originalis a radio influentie habitualis declinat. Aditō cen
setur formaliter z finaliter perfecta dei influentia semper ex pte dei insti
tūis cuius p se perfecta sunt opera nisi fuerint p accidens impedita ab
hōi pfectōe vt suadent tertia z quarta rationes Nec manent ille poten
tie omnino vacue z nude passiuē sicut p̄tendebat scda ratio eo q in iustit
tia originalis directe tollit rectitudinem gratuitam rationalis anime vul
nerando sed nō cōrūpendo naturalem imaginis qdite sub suo exempla
ri habitualiter pleniformi subiectionem ¶ Ad scdam dicendum est
formaliter p interemptionē psequētie qz licet p̄m se in esse potētie natu
ralis sit tabula rasa tñ p subordinatōez ipsius respectu intellectus agē
tis qui est agens tñ z intellectus formalis qui est agens z actus necārio
inhibitor sibi ingiter illius intellectus formalis p̄cipatio p quā fecun
datur seminaliter in esse notionali p̄bōum intelligibulum sicut appetitus
intellectū seu voluntas vt est pars imaginis que est rheleis hoc modo
secundatur ab inchoatione boni ab intellectu agente p mediū intellectus
formalis sibi seminaliter innati. siquidē in omni ordine vbi inuenit actiū
tñ z passiuū tñ necārio mediat actiū z passiuū loquendo p̄formit hinc
inde de actione z passione. z quod assumebatur intellectum possibile esse
tānū passiuū. verū est intellectualiter sed non oportet intelligibiliter
¶ Et si queratur quid est intellectus formalis Respondet q lumen intel
ctus agentis p rationem intelligibilem verū z appetibilem boni originalit
er distinctam quod respectu intellectus agentis qui est patemus z inalē

abilis fons illius veri intelligibiliter formabilis et boni appetibiliter fructibilis se habet passive non quidem subiective sed terminative eo modo quo filius dicitur patri a patre ipso generante. si autem imaginetur positio sine ratio et intellectus humanus est simpliciter passivus sicut intellectus in intelligentie separe est tamen activus et intellectus aie nobilis primus activus et primus passivus sicut imaginandum esset secundum finem quorundam philosophorum Tunc dicendum esset quod procederet ratio de ordine actionis et passionis intellectualis Sed hoc esset erroneum cum supponit unum intellectum creatum substantialiter causari ab alio Sed tamen hoc dato per potestatem gentilitate errantis non sequeretur quin anima rationalis haberet potentiam intelligibiliter activam respectum intelligibilium sibi subditorum et subiectorum.

C Ad tertiam ob id ad maiorem quod ipsa est vera nisi agens tricausale per accidens sit impeditum ex parte suscipientis et ergo formaliter respondendo negatur maior quod falsa est eo quod habet instantiam imperfectibili non ad equato et disproportionato tali activo ex quo actiones et passiones sunt in patientibus et dispositis .ij. de anima Sed anima rationalis immersa corpori corruptibili est indispota ad huiusmodi perfectiones suscipiendas et ergo tantum concludit ista ratio quod scientie et virtutes secundum actum imperfectum principij et non secundum actum completum finis sunt in anima rationali **C** Ad quartam dicendum ad maiorem cum sua declaratione quod sit falsa eo quod non omnia amnicularia fini executionis necessaria consequuntur necessario forma in intentionem finis originaliter ordinataz per se tamen cum huiusmodi executio sit actus cause efficientis a fine quoque est terminus emanationis seu originalis productionis per amnicula accidentalia talis producti ad suum principium reductive agentis que principia reductive conversionis non dicuntur immediate secundum actum completum ab origine opposita huiusmodi directe productioni nisi in illis que sunt simul in actu forme et finis a sua originali productione quod non convenit homini partim creato et partim genito Dans ergo formam dat consequentia formam in aptitudine intentionalis sue notionalis impressionis ipsius finis Et quod additur de amniculis quibus ens formatum potest consequi in cursu sui finis non oportet de fine executionis. Et quod ulterius additur effectiva hoc non sequitur de fine intentionis qui est causa. Et quando ulterius subiungitur finem rationalis creature esse scire et bene operari Verum est loquendo de fine executionis Et tamen de isto problema et consequens de alijs in principio huius operis tabulariter prenotatis.

Cecerrimū argumentatoris atq; acutissimi difficultium nedū in philo-
sophia sed & in theologia materiā resolutoris Laurentij burse agrip-
pine colonie gymnasij olim regentis artium & sacre theologie profundis-
simi professoris Hemerici de campo problemata accuratissime per Ar-
noldum dāmonis alias de rēnazualis artium magistrum & sacranū lī-
terarum licentiā tum castigata. omni pene studendū nedum vtilia verum
necessaria. Opera & impensis Johānis landensis prefate ciuitatis colo-
nie incole infra sedecim domos moram ducentis impressa fiunt. An-
no virginālis partus millesimo quadringentesimo super nonagesimum
sexto decimo kalendas Aprilis.

Qui studio varia scrutare volumina lector
munere letaris palladis vt placido
Arte sua fortis athleta scolastica bella
accedas. docta nec timeas sacula
Iste tuis manibus versetur crebro libellus
inuenies namq; cum breuitate tibi
Grata. prius tacta clare secreta sophie
q̄ vanum facile pellitur ockanicum
Figmentum cernes. & quare beatus aquinas
liquent alberci dogmata sana patris
Contulit arma tibi fauor tuus hec hemericus
albertum recto tramite qui sequeris
Suscipe felix ne spreueris assecla thome
comperies namq; comoda multa tibi
Landensem celi deus o tuare iohannem
impensis presens cuius id erat opus
Nec minus arnoldum tua saluum cura gubemes
qui studuit turpes tollere falce notas.

me

130

Faint, illegible text at the top of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

Second block of faint, illegible text, appearing as bleed-through from the reverse side of the page.

